

OSMANLI BELGELERİNDE
CEZAYİR

الجزائر

في الوثائق العثمانية

ANKARA - 2010

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 115

الجزائر في الوثائق العثمانية

OSMANLI BELGELERİNDE CEZAYİR

رئاسة الوزراء
المديرية العامة لدور المحفوظات
رئاسة دائرة الارشيف العثماني
رقم المنشور: 115

انقرة 2010

ANKARA 2010

Proje Yöneticisi

Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Doç. Dr. Mustafa BUDAK
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Dr. Ahmet Zeki İZGÖER
Yayın İşleri Koordinatörü

Yayın Komisyonu

Doç. Dr. Mustafa BUDAK (Başkan)
Kevser ŞEKER
Nuran KOLTUK
Kemal GURULKAN
Sinan SATAR
Salih KAHRİMAN
Hüseyin ÖZDEMİR
Cafer DURMUŞ
Ebubekir SUBAŞI
Cemal ERGÜN

Arapça Tercüme

Prof. Dr. Fazıl Bayat
Yaşar Muhammed Salih el-Şerif

Grafik-Tasarım-Baskı

Sistem Ofset - Ankara
www.sistemofset.com.tr

ISBN: 978-975-19-4998-1

رئاسة الوزراء
المديرية العامة لدور المحفوظات
رئاسة دائرة الارشيف العثماني
رقم المنشور: 115

الجزائر في الوثائق العثمانية

انقرة 2010

المنسق العام للمشروع

الاستاذ المساعد الدكتور يوسف صارياني
المدير العام لدور المحفوظات

المسؤولون عن المشروع

الاستاذ المساعد الدكتور مصطفى بوداق
نائب المدير العام لدائرة وثائق الدولة

الدكتور اوندر بايير

رئيس دائرة الارشيف العثماني

الدكتور احمد زكي ايزكور

المنسق العام لشؤون النشر

هيئة التحرير

الاستاذ المساعد الدكتور مصطفى بوداق (رئيس هيئة التحرير)

كوثر شكر

نوران قولتوق

كمال كورلقان

سنان صاتار

صالح قاهر يمان

حسين اوزدمير

جعفر دورموش

ابو بكر صوباشي

جمال اركون

الترجمة العربية

الاستاذ الدكتور فاضل بيات

السيد يشار محمد صالح الشريف

تصميم وتنسيق وطباعة

سيستام أوفسات - انقره

www.sistemofset.com.tr

ISBN: 978-975-19-4998-1

ÖNSÖZ

Afrika'nın coğrafi olarak Sudan'dan sonra ikinci büyük ülkesi olan Cezayir, Akdeniz'de yer alan 1025 kilometrelik kıyısı ile Orta ve İç Afrika'ya denizden açılan bir kapı durumundadır. Arapça'da adalar (El Jazair) anlamına gelen Cezayir, Batı'da Fas, Batı Sahra, Doğu'da Tunus, Libya ve Güney-batıda Mali ve Moritanya ile sınırdır. Kuzey-batı Afrika'nın en önemli ülkelerinden biri olan Cezayir, bu coğrafi konumu sebebiyle, târihte Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'deki ticârî ve siyasî hakimiyetinin devam ettirilmesinde büyük rol oynamıştır. Ayrıca Afrika kıtasında, aynı kaynaktan beslenen toplulukların birlik içerisinde bulunmasına gayret eden Osmanlı siyasetinin başarıya ulaşmasında da Cezayir'in katkısı önemlidir.

Bilindiği gibi Cezayir, MÖ. 1000 yıllarından XVI. yy'a kadar Fenikeliler, Romalılar, Vandallar, Bizanslılar ve Müslüman Arapların hakimiyetinde kaldıktan sonra Osmanlı idaresine girmiştir. Kuzey Afrika'da 1505-1513 yılları arasında Mersa el-Kebir, Vahran, Bicaye, Tilimsan'ı ele geçiren İspanyollara karşı Ege ve Akdeniz'de faaliyet gösteren Hızır ve Oruç Reislerin Cezayir'e gelmesi, hem Osmanlı Devleti ve hem de Kuzey Afrika için yeni bir dönemi başlatmıştır.

Şehzade Korkut'un desteği ile Akdeniz'de faaliyet gösteren Oruç Reis 1513 yılında Cerbe adasını ilk kez fethetti. Böylece Cerbe adasına yerleşen Barbaros kardeşler Yavuz Sultân Selim'in himayesine girerek 1516'da Cezayir ve onun batısındaki Şerşel'i ele geçirmişlerdir. Burada sultân ilan edilen Oruç Reis, Tenes ve Tilimsan'ı da zaptetmiş fakat Tilimsan'ı geri almak isteyen İspanyollarla 1518'de yaptığı savaşta ölmüştür. Yeni hâkim Hızır Reis'in de daha önce olduğu gibi 1519'da Osmanlılardan yardım istemesi üzerine, Yavuz Sultân Selim "Hayreddin" lakabıyla Hızır Reis'i Cezayir hakimi olarak tanımış ve askerî yardım göndermiştir. Bölgede Yavuz Sultân Selim adına hutbe okutulmasıyla da Cezayir Osmanlı Devleti'nin nüfuzu altına girmiştir. Osmanlı Pâdişâhı Kânûni Sultân Süleyman ise Barbaros Hayreddin Paşa'yı İstanbul'a davet ederek, onu Cezayir Beylerbeyi unvanıyla Osmanlı Donanması'na Kapudân-ı Derya tayin etmiştir. Böylece Cezayir doğrudan doğruya bir Osmanlı Beylerbeyliği haline gelmiştir. Cezayir'deki Osmanlı-Türk hakimiyeti 1830 yılına kadar devam etmiş ve bu süre zarfında Tunus, Trablusgarp ve Cezayir, "Garp Ocakları" şeklinde adlandırılarak, ayrı bir statü ile idare edilmiştir.

Bu özel statü çerçevesinde Osmanlı hakimiyetinde olan Cezayir, idarî bakımdan Beylerbeyiler Devri (1518-1587), Paşalar Devri (1587-1659), Ağalar Devri (1659-1671) ve Dayılar Devri (1671-1830) olmak üzere dört farklı dönem yaşamıştır. Mevcut sistemde doğrudan merkeze bağlı bir bölge ile dört sancaktan ibaret bir idarî yapılanma oluşturulmuştur. Garp Ocakları pâdişâha bağlı olmakla beraber genel olarak yarı bağımsız bir yönetime sahip olmuştur.

Cezayir'deki Osmanlı idaresinin ardından 5 Temmuz 1830'da Fransızlar tarafından işgal edilen Cezayir, bağımsızlığına kavuşana kadar uzun bir sömürge dönemi yaşamıştır. Bu süre içinde Cezayirli liderler başta Emir Abdülkadir ve Constantine

Emiri Ahmet Beylerin mücadeleleri olmak üzere bir çok kez Fransızların baskılı yönetimlerine karşı ayaklanmışlar ve ısrarlı direniş hareketleri sonucunda 1962 yılında bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır.

“**Osmanlı Belgelerinde Cezayir**” adlı eser, Osmanlı Devleti ile Cezayir arasındaki askerî, idarî, sosyal ilişkilerin yanı sıra, Fransız işgali sürecinde Osmanlı Devleti’nin Cezayir politikasını da arşiv belgelerine dayanarak ortaya koymaktadır.

Dört bölüm olarak hazırlanan eserin, “*Osmanlı İdaresinde Cezayir*” adını taşıyan birinci bölümünde; Cezayir’in Osmanlı yönetimine bağılı bulunduğu 1560-1827 tarihleri arasındaki ilişkiler konu edilmiştir. Cerbe Adası, 1513’deki ilk fetihden sonra 1560 yılında Piyale Paşa tarafından ikinci kez fethine kadar, yaklaşık elli yıl boyunca nüfuz mücadelelerine sahne olmuştur. Bu nedenle eser, Cezayir ve Akdeniz’in Osmanlı hakimiyetine girmesinde önemli bir atlama taşı olan ve bugün Tunus sınırlarında yer alan Cerbe Adası’nın ikinci fethine ait belgeyle başlatılmıştır. Cezayir’in en iyi şekilde yönetilmesine verilen önem ve bu doğrultuda yapılan yönetici tayinleri, Akdeniz’de güvenliğin sağlanmasında Cezayir’in rolü, karşılıklı yapılan askerî yardımlar ve hediyeleşmeler, civârdaki Müslüman devletlerle iyi ilişkiler kurulması ve İslam Birliğı’ne yapılan vurgu, Cezayir’in yabancı devletlerle gerçekleştirdiğı anlaşmalar, bu bölümde dikkat çeken hususlardır.

“*Fransız İşgali ve İşgal Sonrasında Cezayir İle Siyasi İlişkiler*” başlıklı ikinci bölümde; Fransa’nın Cezayir’i işgali ve politikaları, bölgede Fransa’ya karşı girişilen direniş hareketleri ve bu hareketlerin Osmanlı Devleti tarafından desteklenmesi, Cezayir’in geri alınmasına yönelik Osmanlı Devleti’nin siyasî politikası konulu belgeler yer almaktadır.

“*Fransız İşgali Sonrasında Cezayir Halkının Muhaceret Durumu ve Hukukî Statüsü*” adlı üçüncü bölümde; Fransız işgalinden sonra Cezayir’den göç eden halkın İstanbul, Adana, Akka, Beyrut ve Aclun sancağı gibi Osmanlı topraklarına yerleştirilmesi, kendilerine maddî ve ayrıca ziraat için gerekli toprak, hayvan ve teçizat yardımının yapılması, muhacirlerin belli bir süre askerlikten muaf tutulmaları, isteyenlerin Osmanlı vatandaşlığına kabul edilmeleri, Cezayir’deki halkın medenî hukuktan yararlanmasının sağlanması, Osmanlı ülkesine gelecek Cezayirliilerin tâbi olacakları hukukî statü hakkındaki belgeler okuyucuya sunulmaktadır.

Kitabın dördüncü ve son bölümü, “*Cezayir’in Millî Kahramanı Emir Abdülkadir Bey*” adını taşımaktadır. Bu bölümde, Emir Abdülkadir Bey’in Osmanlı Devleti’nden yardım talebinde bulunması, Bursa’ya yerleştirilerek masraflarının karşılanması, İstanbul’u ziyareti, kendisine ve aile mensuplarına nişanlar verilmesi, maaş bağlanması, arâzî tahsis edilmesi, torunlarına Osmanlı okullarında eğitim imkanı sağlanması hakkında belgeler yer almaktadır. Kitapta, Osmanlı Arşiv fonlarında yapılan taramalar sonucunda seçilen -3 harita olmak üzere- 96 belge kullanılmıştır. Ayrıca Cezayir ile ilgili 41 fotoğrafa yer verilmiştir. Bu fotoğraflar Cezayir Milli Arşivi’nden alınmıştır. Eserin sonuna bir de indeks bölümü eklenmiştir.

Eserin, Cezayir ile Türkiye arasındaki tarihi ve kültürel yakınlığa dayalı dostluk ve işbirliğinin daha da geliştirilmesine katkı sağlaması dileğiyle, hazırlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline, Arapça'ya tercüme konusunda bizden yardımlarını esirgemeyen Yaşar Muhammed Salih el-Şerif ve Prof. Dr. Fazıl Bayat'a (IRCICA), bilgilerinden istifade ettiğimiz Cezayirli Dr. Sivisi Bel-Kasım'a teşekkür eder, ilgilenenlere yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

المقدمة

تعتبر الجزائر ثاني أكبر دولة أفريقية بعد السودان من حيث المساحة، وهي بمثابة بوابة تطل من جهة البحر على أفريقيا الوسطى والداخلية وذلك بسواحلها الممتدة على مسافة 1025 كم في الجهة الجنوبية من البحر المتوسط. وقد مكن الموقع الجغرافي للجزائر أن تحتل مركزاً هاماً في الجزء الشمال الغربي من القارة الإفريقية. إذ تحدها من الغرب المغرب والصحراء الغربية ومن الشرق تونس وليبيا ومن الجنوب الغربي مالي وموريتانيا. وأتاح لها هذا الموقع أن تلعب دوراً كبيراً في ديمومة الهيمنة التجارية والسياسية والعسكرية للدولة العثمانية في البحر المتوسط على مرّ التاريخ. ومن جهة أخرى ساهمت الجزائر في إنجاح السياسة العثمانية في قارة أفريقيا والتمثلة بإرساء روح التعايش بين المجتمعات المختلفة وتعزيزها وإدامتها.

والمعروف أن الجزائر تعاقب على حكمها بدءاً من الألف قبل الميلاد ولغاية القرن السادس عشر، الفينيقيون والرومان والوندال والبيزنطيون والعرب المسلمون. وفي القرن السادس عشر انطوت تحت الحكم العثماني.

وقبل حلول العثمانيين في المنطقة تعرضت أفريقيا الشمالية إلى الاحتلال الإسباني، فبعد إنهائهم الحكم الإسلامي في الأندلس توجه الإسبان نحو أفريقيا الشمالية واحتلوا أجزاء واسعة منها: فبين سنتي 1505 - 1513م ادخلوا تحت سيطرتهم كلا من مرسى الكبير، وهران، بجاية وتلمسان. ولم تكن في المنطقة أي قوة بوسعها التصدي لهم وإيقافهم، إلى أن برز في المنطقة الإخوة بارباروس: خضر ريس و أوروج (عروج) ريس اللذان كانا يقومان بفعاليتها البحرية في بحري إيجه والبحر المتوسط. وبوصولهما إلى الجزائر بدأ عهد جديد في تاريخ الجزائر وأفريقيا الشمالية على حد سواء.

وبعد استقرار الإخوة بارباروس في جزيرة جربة أدركوا أنهم لا يتمكنون من الصمود في المنطقة دون الدخول تحت حماية دولة كبيرة، لأنهم كانوا بحاجة إلى إمدادات عسكرية بشرية ومادية مستمرة، ولم يكن أمامهم غير الدخول تحت حماية العثمانيين. وبالفعل دخلوا تحت حماية السلطان العثماني سليم الأول الذي أمدهم بمعونات عسكرية لازمة مكنتهم من السيطرة على الجزائر في سنة 1516م و ثم على شرشل إلى الغرب منها. وعلى اثر هذا الانجاز أعلن عروج نفسه حاكماً في هذه المناطق، ثم وسع نفوذه إلى تنس وتلمسان بعد أن

سيطر عليهما، إلا أنه فقد حياته في سنة 1518م في المعركة التي دارت بينه وبين الإسبان اثر قيام الإسبان بشن حملة عسكرية كبيرة لاستعادة تلمسان. وحلّ محله الرئيس خضر الذي استنجد بالعثمانيين مرة أخرى في سنة 1519م طالبا الدعم منهم، ولبي السلطان سليم الأول طلبه ولم يكتف سليم بمدته المساعدات العسكرية اللازمة بل قلده حكم على الجزائر ولقبه بـ"خير الدين". وبهذا دخلت الجزائر تحت النفوذ العثماني. وبوشر في هذا الوقت بالذات بقراءة الخطبة في المنطقة باسم السلطان العثماني. وبعد تولي سليمان القانوني الحكم استدعى بارباروس خير الدين باشا إلى استانبول حيث نصبه قائداً على البحرية العثمانية وقلده بكلر بكية (ولاية) الجزائر. وبهذا غدت الجزائر بكلر بكية (ولاية) عثمانية بشكل مباشر.

استمر الحكم العثماني - التركي في الجزائر حتى سنة 1830م. وخلال هذه المدة خضعت إدارة الجزائر لإدارة خاصة ضمن منظومة أوجاقات الغرب التي ضمت كذلك تونس وطرابلس الغرب. ومرّت على الجزائر في ظل الحكم العثماني وفي إطار هذا الوضع الخاص أربعة أدوار مختلفة من الناحية الإدارية وهي: دور البكر بكية (1518 - 1587م)، دور الباشاوات (1587 - 1659م) دور الأغاوات (1659 - 1671م)، ودور الدايات (1671 - 1830م). وأصبحت الجزائر مرتبطة من الناحية الإدارية بمركز الدولة بشكل مباشر ضمن نفس النظام، وتم تقسيمها إداريا إلى أربعة ألوية. وعلى الرغم من أن أوجاقات الغرب كانت ترتبط بالسلطان إلا أنها كانت تتمتع بإدارة شبه مستقلة.

استمر الحكم العثماني في الجزائر حتى سنة 1830م حيث خضعت في 5 تموز/ يوليو من السنة نفسها للاحتلال الفرنسي، وبدأ بذلك عهد جديد في تاريخها وهو العهد الاستعماري الفرنسي. ولم يقف الجزائريون مكتوفي الأيدي تجاه احتلال بلادهم فقاوموا المحتلين الفرنسيين دون انقطاع، وبرز بينهم قادة تمكنوا من تكبيد المحتلين خسائر كبيرة يأتي على رأسهم الأمير عبد القادر الجزائري وأمير قسنطينة أحمد باي. ولم تخمد مقاومتهم حتى نالت الجزائر استقلالها في عام 1962م.

والكتاب الذي بين أيديكم "الجزائر في الوثائق العثمانية" يستهدف المساهمة في تعزيز العلاقات المشتركة بين الأتراك والجزائريين والتي تمتد جذورها إلى عمق الماضي بل وتطويرها في الوقت الحاضر. ويكشف الكتاب في ضوء الوثائق الأرشيفية العثمانية عن

العلاقات العسكرية والإدارية والاجتماعية بين الدولة العثمانية والجزائر فضلاً عن سياسة الدولة العثمانية تجاه الجزائر إبان فترة الاحتلال الفرنسي.

يشتمل الكتاب على أربعة محاور: يحمل المحور الأول اسم "الجزائر تحت الإدارة العثمانية" ويتناول علاقة الجزائر بالدولة العثمانية خلال الحقبة الممتدة بين سنتي 1560 - 1827م والتي ارتبطت فيها بالدولة العثمانية. ومن المسائل التي تلفت الانتباه في هذا المحور: الاهتمام بإدارة الجزائر بالشكل الجيد وتعيينات الإداريين التي جرت في هذا المنوال، ودور الجزائر في تحقيق الأمن في البحر المتوسط، المساعدات العسكرية والهدايا المتبادلة بينها وبين الدولة العثمانية، إقامة علاقات ودية مع الدول الإسلامية المجاورة، والتأكيد على الوحدة الإسلامية والمعاهدات التي أبرمتها الجزائر مع الدول الأجنبية.

أما المحور الثاني الذي يحمل عنوان "الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر بعد الاحتلال" فيضم وثائق تتعلق باحتلال فرنسا للجزائر وسياساتها، حركات المقاومة ضد فرنسا في المنطقة وتأييد هذه الحركات من قبل الدولة العثمانية وسياسة الدولة العثمانية تجاه مسألة استعادة الجزائر.

ويحمل المحور الثالث عنوان "هجرة الجزائريين إبان الاحتلال الفرنسي و وضعها القانوني" وتتناول الوثائق المدرجة فيها: إسكان المهاجرين من الجزائر بعد الاحتلال الفرنسي في أراضي الدولة العثمانية كاستانبول وأدنة وعكا وبيروت و عجلون، وتقديم المعونات المادية لهم فضلاً عن منحهم الأراضي والحيوانات والتجهيزات المطلوبة لغرض تشجيعهم على ممارسة الزراعة، وإعفاء المهاجرين من الخدمة العسكرية لمدة محددة، و منح الجنسية العثمانية للطالبيين منهم، و تأمين تمتع الأهالي في الجزائر بالحقوق المدنية والوضع القانوني الذي يخضع له الجزائريون القادمون إلى الدولة العثمانية.

وفي المحور الرابع والأخير من الكتاب والذي يحمل عنوان "البطل القومي للجزائر: الأمير عبد القادر" نجد وثائق تتعلق بطلب الأمير عبد القادر المساعدات من الدولة العثمانية، وانتقاله إلى الدولة العثمانية وإسكانه في بورصة وتغطية نفقاته من قبل الحكومة العثمانية، و زيارته إلى استانبول وتكريم أفراد عائلته بمنحهم الأنواط وتخصيص رواتب تقاعدية لهم ومنحهم أراضي زراعية وقبول أحفاده في المدارس العثمانية.

واختير للكتاب 96 وثيقة عثمانية من وثائق مركز الأرشيف العثماني باستانبول وبضمنها ثلاث خرائط، كما ألحق بالكتاب 41 صورة فوتوغرافية تتعلق بالجزائر وقد أخذت هذه الصور من الأرشيف الوطني الجزائري، كما ألحق فهرس بنهاية الكتاب.

وبمناسبة صدور هذا الكتاب الذي أعد ليساهم في تعزيز العلاقات الودية بين تركيا والجزائر وإدامة التقارب التاريخي والثقافي بين الشعبين التركي والجزائري، لا يسعني إلا أن أتقدم بجزيل الشكر إلى كل من ساهم من منتسبي المديرية العامة لوثائق الدولة في إخراج هذا الكتاب؛ وإلى السيد يشار محمد صالح الشريف والأستاذ الدكتور فاضل بيات الخبير في إرسيا بمنظمة المؤتمر الإسلامي اللذان قاما بترجمة هذا الكتاب وإيصاله لنا على هذا الشكل لنتمكن من الإستفادة من خبراتهم بلغتنا؛ وإلى الدكتور سويسي بالقاسم الجزائري الذي مدنا بخبراته ومعلوماته القيمة كلما إحتجنا لها، متمنياً بذلك أن يستفيد من هذا الكتاب كل من يعنيه الأمر من الباحثين.

الأستاذ المساعد الدكتور يوسف صارياني

المدير العام لدور المحفوظات

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	XVII
KISALTMALAR	XXI

I. BÖLÜM OSMANLI İDARESİNDE CEZAYİR

No	Sayfa
1 Donanma Kaptanı Piyale Paşa'ya Cerbe zaferinden dolayı hilat ve kılıç gönderilmesi	2
2 Fas hakimi ile kardeşleri arasındaki anlaşmazlığın Cezayir Beylerbeyi aracılığıyla giderilmesi	6
3 Cezayir ve Trablusgarb beylerbeyilerinin donanmaya katılmak üzere hazırlanmaları..	10
4 İspanyolların Cezayir'e saldırı ihtimaline karşı hazırlıklı olunması	12
5 Cezayir'de güvenliğin yeniçeriler tarafından sağlanması	16
6 Cezayir beylerbeyinin ülkenin yönetiminde gösterdiği başarıdan dolayı ödüllendirilmesi	18
7 Cezayir Beylerbeyi Ali Paşa'nın kethüdasının Galata'daki hassa reisleri bölümü'ne kabulü	20
8 Fransa kralına itaat etmeleri hakkındaki padişah emrinin Cezayir beylerbeyi tarafından Marsilyalılarına bildirilmesi	22
9 Cezayir, Tunus ve Trablusgarp Ocaklarının Osmanlı donanmasına katılması	24
10 Oran Kalesi'nin fethinden memnuniyet duyulduğu	30
11 Mehmed Dayı'ya Cezayir Beylerbeyiliği verilmesi	34
12 Cezayir ile Toskana İmparatoru arasında yapılan barış anlaşması.	36
13 Cezayir ile Avusturya İmparatoru arasında yapılan anlaşma.....	66
14 Cezayir'in muhafazası için İzmir ve civarından asker gönderilmesi	70
15 Cezayir-i Garp muhafazası için gönüllü asker yazılması	72
16 Esperimento adlı Rus ticaret gemisine müdahale edilmemesi	76
17 İspanyolların Cezayir'e barış için murahhas elçi ve hediyeler göndermesi	78
18 Cezayir'in iyi idaresi ve Fas hakimiyle olan ilişkilerde İslam birliğine itina gösterilmesi.....	82
19 Cezayir'e mühimmat gönderilmesi	88
20 Cezayir Ocağı'nın İsviçre Devleti'ne harp ilan etmesi.....	96
21 Akdeniz'e açılan Fransız Generali Napoléon Bonaparte'm durdurulması.....	100

22	Cezayir-i Garb ocağı için İzmir, Suğla ve Saruhan'dan asker yazılması.....	106
23	Avrupa Devletlerinin Cezayir-i Garb Ocaklarına karşı birlikte hareket etme teşebbüsleri	110
24	Cezayir'den gönderilen arslanların kalacakları yerlerin inşası.....	116
25	İngiltere ile Cezayir arasında yapılan anlaşma	124
26	Cezayir-i Garp Ocağı için gönüllü asker toplanarak gönderilmesi.....	126
27	Ölen Cezayir dayısının yerine yenisinin seçilmesi.....	130
28	Hüseyin Dayı'nın mirimiranlık rütbesiyle Cezayir Beylerbeyliği'ne tayini	134
29	Cezayir Ocağı vekilharcının kaptan ve leventleri teşviki	136
30	Cezayirlilerin İngilizlere karşı zafer kazandığı.....	140
31	Cezayir donanmasının Osmanlı donanmasına katılacağıının bildirilmesi.....	144
32	Cezayir dökümhanesi için istenen tuğla, mühendis ve askerlerin gönderilmesi	148
33	Cezayir ile Tunus arasındaki soğukluğun giderilerek, İslam birliğinin kuvvetlendirilmesi	154

II. BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİ VE İŞGAL SONRASINDA CEZAYİR İLE SİYASİ İLİŞKİLER

34	Cezayir-i Garb Ocağı ile Fransa arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi	158
35	Cezayir'in geri alınmasına yönelik düşünülen tedbirler.....	164
36	Cezayir hakkında Osmanlı Devleti ile Fransa arasında yapılan anlaşma	172
37	Fransızların Cezayir'de uyguladıkları zulüm ve alınacak tedbirler.....	176
38	Fransa'nın Cezayir'de bir Arap hükümeti kurma isteği	180
39	Cezayir'in iadesi hakkında padişaha sunulan yazının tercümesi.....	192
40	Constantine ileri gelenleri tarafından Sultan II. Mahmut'a gönderilen Arapça mektup	194
41	Cezayir'in Fransızlardan geri alınması konusunda acele edilmemesi.....	198
42	Kostantanalı Ahmet Bey'e paşalık rütbesi verilmesi ve Annaba İskeleyi'nin Fransızlardan kurtarılması	202
43	Cezayirli Hamdan Efendi'nin oğluna topçu binbaşılığı rütbesi verilmesi.....	210
44	Cezayir'de Osmanlı Devleti'ne sadakati ile bilinen el-Hac Ahmed Bey'e yardım edilmesi.....	214
45	Constantine'de yenilgiye uğrayan Fransız askerlerinin çekilmesi	220
46	Fransa ile Cezayirli Emir Abdülkadir arasında yapılan anlaşma.....	224

47	Kostantanalı Ahmet Bey tarafından Sultan II. Mahmut'a gönderilen Arapça mektup	228
48	Cezayir ulemasından Hamdan Efendi'ye maaş tahsisi	232
49	Cezayir'in coğrafi yapısı ve tarihi hakkında genel bilgi	234
50	Fethedilen Oran Vilayeti'nde padişah adına hutbe okutulması	238
51	Cezayirli Emir Abdülkadir'in Fransa ile ittifak yapmadığı	240
52	Cezayir'de Fransızlara karşı sürdürülen mücadele için Şerif Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nden yardım talebi	246
53	Cezayir'de Fransız işgal ordusunun zor durumda olduğu	252
54	Cezayir ve Tunus'a uygulanan karantina süresinin uzatılması	254
55	Fransız işgali altında bulunan Cezayir halkının zulümden kurtarılmalari hakkındaki talepleri	258
56	Fransa hükümetinin Cezayir, Tunus ve Senegal'de hacıların Mekke'ye gitmelerini yasaklaması	262
57	Hac döneminde Fas, Cezayir ve Tunus'dan müracaat eden Müslümanlara nakdi yardımda bulunulması	268
58	Cezayir'de Panislamizmin gittikçe güçlenmesinden rahatsız olan Fransızların karşı faaliyetleri	270
59	Tunus ve Cezayir'in istiklali için çalışılması	278
60	Savaş dolayısıyla ülkelerine dönemeyen Cezayir ve Tunuslulara para yardımında bulunulması	280

III. BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİ SONRASI CEZAYİR HALKININ MUHACERET DURUMU VE HUKUKİ STATÜSÜ

61	Cezayir'den İstanbul'a gelen muhacirlere vekil tayini	284
62	Cezayirlielerin Aclun Sancağı'nda iskân edilmeleri	288
63	Cezayir muhacirlerinin Akka Sancağı'na yerleştirilmeleri	290
64	Fransa'nın Cezayir'de arazi istimlakı	294
65	Cezayirli muhacirlerin iskânı	298
66	Cezayir'den Şam'a gelen muhacirlerin hukuki statüleri	300
67	Fransızların anayasal haklara layık görmediği Cezayir'deki Müslümanların medeni hukuktan yararlanması	308
68	Cezayir'den Akka'ya hicret edenlere devlet tarafından yardım edilmesi	310
69	Cezayir muhacirlerine Akka'da arazi verilmesi	312
70	Cezayir muhacirlerinin Beyrut'a yerleştirilmeleri	314

71	Cezayir’den gelecek muhacirlerin Osmanlı vatandaşlığına kabulleri	324
72	Fransa konsolosunun Cezayirlileri Fransa tabiyetini kabule teşvik etmesi	328
73	Cezayir mahkemeleri tarafından verilen kararların tebliği	334
74	Cezayirlilerin Osmanlı Devleti’ne hicret etme talepleri	336
75	Cezayirlilerin Osmanlı vatandaşlığına kabul edilmeleri	340
76	Osmanlı ülkesine gelen Cezayirlilerin tabi olacakları hukuki statü	344
77	Cezayir ve Tunus muhacirlerinin askerlikten muafiyetleri	350
78	Adana’da iskân edilecek Cezayir muhacirlerinin beyannameleri hakkında olunacak muamele	352
79	Beyrut’ta “Afrika Muhacirleri Cemiyeti” adıyla bir cemiyet teşkili	356
80	Fransız işgali altında bulunan Cezayir’den Osmanlı ülkesine geleceklerin muhacir sayılmaları	358
81	Tunus ve Cezayirlilerin tabiiyet evrakına Tunuslu ve Cezayirli yazılması	362

IV. BÖLÜM

CEZAYİR’İN MİLLİ KAHRAMANI EMİR ABDÜLKADİR BEY

82	Emir Abdülkadir’in Bursa’ya gönderilmesi	366
83	Cezayirli Abdülkadir Efendi için Bursa’da kiralanan evin masraflarının ödenmesi ...	370
84	Bursa’da bulunan Emir Abdülkadir’in Fransa’ya gitmesine izin verilmesi	372
85	Şam’da meydana gelen olayları yatıştıran Cezayirli Emir Abdülkadir’in mükafatlandırılması	376
86	Bursa’da ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi’nin İstanbul’a gelmesine izin verildiği	380
87	Cezayirli Abdülkadir Efendi’ye nişan verilmesi	384
88	Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin akrabası Mehmed Nureddin Efendi’nin rütbesinin yükseltilmesi	386
89	Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi’nin ailesine maaş bağlanmasından dolayı Şam halkının teşekkürü	388
90	Emir Abdülkadir’in oğlu tarafından gönderilen mektup	390
91	Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin oğlu Muhammed Paşa’ya nişan verilmesi	394
92	Suriye’de bulunan Emir Abdülkadir’in eşine arazi tahsisi	398
93	Cezayirli Emir Abdülkadir’in torunlarının devlet okullarına kaydedilmesi	400
	REFERANSLAR	405
	İNDEKS	411

المحتويات

V	المقدمة
XVII	المحتويات
XXI	المختصرات

الباب الأول

الجزائر تحت الإدارة العثمانية

2	إرسال سيف وخلعة إلى قائد الأسطول بيالة باشا للنصر الذي حققه في فتح جربة	1
6	تكليف بكربكي الجزائر بإنهاء الخلاف بين حاكم فاس وإخوانه	2
3	الأمر بتهيؤ بكربكي الجزائر وبكلر بكي طرابلس الغرب للانضمام إلى الأسطول العثماني	3
10	الأمر بالاستعداد لمواجهة الهجوم المحتمل للأسبان على الجزائر	4
16	إحلال الأمن في الجزائر من قبل الجيش الإنكشاري	5
18	تكريم بكربكي الجزائر لحسن إدارته البلاد	6
20	إدخال كتخدا علي باشا بكلر بكي الجزائر في وحدة الرؤساء الخاصة في حي غلطة	7
22	إبلاغ بكربكي الجزائر أمر السلطان لأهالي مرسيليا بشأن انقيادهم للملك الفرنسي	8
24	انضمام أسطول أوجاقات الجزائر وتونس وطرابلس الغرب إلى الأسطول العثماني	9
30	التعبير عن الامتنان بفتح قلعة وهران	10
34	تقليد الداوي محمد بكربكية الجزائر	11
36	اتفاقية الصلح المعقودة بين الجزائر وامبراطور توسكانا	12
66	الاتفاقية المعقودة بين الجزائر وامبراطور النمسا	13
70	إرسال الجنود من ازمير وجوارها للمحافظة على الجزائر	14
72	تسجيل جنود متطوعين للمحافظة على الجزائر	15
76	الأمر بعدم التعرض للسفينة التجارية الروسية المسماة "اسبريمنتو"	16
78	إيفاد الإسبان سفيراً مفوضاً وهدايا إلى الجزائر بغية الصلح	17
82	الأمر بحسن إدارة الجزائر ومراعاة الوحدة الإسلامية في العلاقات مع حاكم فاس	18
88	إرسال الاعتدة الحربية إلى الجزائر	19
96	إعلان أوجاق الجزائر الحرب على دولة السويد	20
100	الأمر بالعمل على إيقاف حملة الجنرال الفرنسي نابليون بونابرت في البحر المتوسط	21
106	تسجيل الجنود لأوجاق الجزائر من ازمير وصوغله وصاروخان	22

23	مساعي الدول الأوروبية التحرك معاً ضد أوجاقات الغرب.	110
24	إقامة أماكن لإيواء الأسود المرسله من الجزائر.	116
25	الاتفاقية المعقودة بين انكلتره والجزائر.	124
26	جمع الجنود المتطوعين لأوجاق الجزائر وإرسالهم.	126
27	انتخاب داي جديد محل الداوي المتوفى في الجزائر.	130
28	تعيين الداوي حسين بكلربكي على الجزائر برتبة ميرميران.	134
29	قيام وكيل خرج الجزائر بيت الحماس في قائد البحرية وجنودها.	136
30	تحقيق الجزائريين النصر على الانكليز.	140
31	الإعلان عن التحاق الأسطول الجزائري بالأسطول العثماني.	144
32	إرسال الأجر والمهندسين والجنود المطلوبين لمعمل الصب في الجزائر.	148
33	إزالة الفتور الحاصل بين الجزائر وتونس تعزيزاً للوحدة الإسلامية.	154

الباب الثاني

الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر إبان الاحتلال

34	إزالة الخلاف الناشئ بين أوجاق الجزائر وفرنسا.	158
35	التدابير المقترحة لاستعادة الجزائر.	164
36	الاتفاقية المبرمة بين الدولة العثمانية وفرنسا بشأن الجزائر.	172
37	المظالم التي ترتكبها فرنسا في الجزائر والتدابير المزمع إجراؤها بهذا الصدد.	176
38	سعى فرنسا لإقامة حكومة عربية في الجزائر.	180
39	ترجمة الرسالة المقدمة إلى السلطان بخصوص إعادة الجزائر.	192
40	الرسالة التي بعث بها وجهاء قسنطينة إلى السلطان محمود الثاني. الرسالة بالعربية.	194
41	عدم الاستعجال في مسألة استعادة الجزائر من الفرنسيين.	198
42	منح أحمد بك القسنطيني رتبة الباشويه وتحرير مرفأ عنابة من الفرنسيين.	202
43	منح رتبة بكباشي مدفعية إلى ابن حمدان أفندي الجزائري.	210
44	تقديم المعونات إلى الحاج أحمد باي المعروف بإخلاصه للدولة العثمانية في الجزائر.	214
45	انسحاب الجنود الفرنسيين بعد تعرضهم إلى الهزيمة في قسنطينة.	220
46	الاتفاقية المعقودة بين فرنسا وعبد القادر الجزائري.	224
47	الرسالة التي بعث بها أحمد باي القسنطيني إلى السلطان محمود الثاني.	228
48	تخصيص راتب لحمدان أفندي وهو من علماء الجزائر.	232
49	معلومات عامة عن التركيبة الجغرافية للجزائر وتاريخها.	234

238	قراءة الخطبة باسم السلطان العثماني في ولاية وهران المحررة.	50
240	الإبلاغ عن عدم حصول اتفاق بين الأمير عبد القادر الجزائري وفرنسا.	51
	طلب الشريف عبد القادر الدعم من الدولة العثمانية لمواصلة المقاومة ضد الفرنسيين	52
246	في الجزائر.	
252	تدهور أوضاع جيش الاحتلال الفرنسي في الجزائر.	53
254	تمديد فترة الحجر الصحي المفروض على الجزائر وتونس.	54
258	مطالبة الجزائريين بالتحرك من المظالم التي يرتكبها المحتلون الفرنسيون.	55
	قيام الحكومة الفرنسية بمنع الحجاج المسلمين في الجزائر وتونس والسنغال من التوجه	56
262	إلى مكة.	
	تقديم المساعدات النقدية للمحتاجين من أهالي فاس والجزائر وتونس خلال موسم	57
268	الحج.	
	الإجراءات الوقائية التي اتخذها الفرنسيون تجاه تنامي الشعور بالجامعة الإسلامية في	58
270	الجزائر.	
278	مساع من أجل استقلال تونس والجزائر.	59
	تقديم المساعدات النقدية لأهالي الجزائر وطرابلس الغرب ممن انقطعت بهم السبل	60
280	جراء الحرب.	

الباب الثالث

هجرة الجزائريين بعد الاحتلال الفرنسي ووضعهم القانوني

284	تعيين وكيل للمهاجرين القادمين من الجزائر إلى استانبول.	61
288	إسكان الجزائريين في لواء عجلون.	62
290	إسكان المهاجرين الجزائريين في لواء عكا.	63
294	استملاك فرنسا للأراضي في الجزائر.	64
298	إسكان المهاجرين الجزائريين.	65
300	الوضع القانوني للمهاجرين القادمين من الجزائر إلى دمشق.	66
	تأمين تمتع المسلمين الجزائريين الحق المدني بعد أن حرمتهم فرنسا من الحقوق	67
308	الدستورية.	
310	منح المساعدات من قبل الدولة للمهاجرين من الجزائر إلى عكا.	68
312	منح المهاجرين الجزائريين قطع أراضي في عكا.	69
314	توطين المهاجرين الجزائريين في بيروت.	70

324	71
328	72
334	73
336	74
340	75
344	76
350	77
352	78
356	79
358	80
362	81

الباب الرابع

البطل القومي للجزائر الأمير عبد القادر بك

366	82
370	83
372	84
376	85
380	86
384	87
386	88
388	89
390	90
394	91
398	92
400	93
405	المراجع
411	الفهارس

KISALTMALAR / المختصرات

Hicrî Ayların Rumuzları

Muharrem	M.
Safer	S.
Rebî'ü'l-evvel	Ra.
Rebî'ü'l-âhir	R.
Cemâziye'l-evvel	Ca.
Cemâziye'l-âhir	C.
Receb	B.
Şa'bân	Ş.
Ramazan	N.
Şevval	L.
Zi'l-ka'de	Za.
Zi'l-hicce	Z.

Arşiv Fon Kodları

A.DVN	Sadaret Divan Kalemî Evrakı
A.DVN.DVE	Sadaret Divan Düvel-i Ecnebiye Evrakı
A.DVN.DVE.d	Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Düvel-i Ecnebiye Kalemî Defterleri
A.DVNS.MHM.d	Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemî Defterleri
A.MKT.MHM	Sadaret Mektubi Mühimme Kalemî Evrakı
A.MKT.MVL	Sadaret Mektubi Kalemî Meclis-i Vala Evrakı
BEO	Babıali Evrak Odası Evrakı
C.AS	Cevdet Askeriye
C.BH	Cevdet Bahriye
C.DH	Cevdet Dahiliye
C.EV	Cevdet Evkaf

C.HR	Cevdet Hariciye
C.MF	Cevdet Maarif
C.MTZ	Cevdet Eyalet-i Mümtaze
C.SM	Cevdet Saray
DH.HMŞ	Dahiliye Nezareti Hukuk Müşavirliği Evrakı
DH.EUM	4.Şb Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Dördüncü Şube
DH.MB.HPS.M	Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti Mütferrik Evrakı
DH.MKT	Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemî
HAT	Hatt-ı Hümayun
HR.HMŞ.İŞO	Hariciye Nezareti Hukuk Müşavirliği İstışare Odası Evrakı
HR.MKT	Hariciye Nezareti Mektubi Kalemî Evrakı
HR.SYS	Hariciye Nezareti Siyasi
HR.TO	Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı
İ.DH	İrade Dahiliye
İ.DUİT	İrade Dosya Usulü
İ.HR	İrade Hariciye
İ.MMS	İrade Meclis-i Mahsus
MAD.d	Maliyeden Müdevver Defterler
MFB	Müzehheb Fermanlar
MF.MKT	Maarif Nezareti Mektubi Kalemî
MV	Meclis-i Vükela Mazbataları
Y.A.HUS	Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı
Y.A.RES	Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı
Y.EE	Yıldız Esas Defterler
Y.PRK.AZJ	Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal

I. BÖLÜM
OSMANLI İDARESİNDE
CEZAYİR

الباب الأول
الجزائر تحت الإدارة العثمانية

DONANMA KAPTANI PİYALE PAŞA'YA CERBE ZAFERİNDEN DOLAYI HİLAT VE KILIÇ GÖNDERİLMESİ

Donanma Kaptanı Piyale Paşa'ya, Cerbe'de gösterdiği başarıdan dolayı hilat ve kılıç gönderilmesi ve Cerbe Kalesi'nin feth edilmesine gayret edilmesi

تكریم قائد الأسطول العثماني بياله باشا بسيف وخلعة للنصر الذي حققه في
معرفة جربة بالجزائر وحثه على ضرورة بذل الجهود من أجل فتح قلعة جربة

Yazıldı. Kurd Kethüdâya verildi.
Fî 29 Ramazan sene 967

Kapudân Piyale Paşa'ya hüküm ki,

Mektûb gönderip bundan akdem Donanma-yı Hümâyûn ile mâh-ı Şa'bân'ın gurrasinde Moton'a dâhil olunup fermân-ı âlişânım mücebince âsâkir-i nusret-me'âsir kadırgalara tevzî' olunup mâh-ı mezbûrun beşinci günü engine salınıp on ikinci günü Malta'ya varılıp ele gelen dillerden küffârın dahi Cerbe üzerinde idüğü haberi alınıp bî-tevakkuf yevm-i mezbûrda Cerbe üzerine azîmet olunup mâh-ı mesfûrun on beşinci gecesi ki Şeb-i Berât'dır, Cerbe hisârına karîb üç mil mikdârı yerde demir bırakılıp müşâvere olundukda ale's-seher düşmanın üzerine varılmak münâsib görülüp ol hinde küffâr dahi haberdâr olup kadırgaları ve barçaları ile çıkıp Donanma-yı Hümâyûn tecessüs edip nâgâh râst gelinip asker-i İslâm ceng ve cidâle mübâşeret eyleyecek küffârın ba'zı muhârebeye ikdâm edip ve ba'zı firâr edip üç gün ve üç gece rûy-ı deryâda ceng ü âşûb olup dördüncü günü kadırgalar bir yere cem' olup inâyet-i Hakk ile sefâ'in-i nusret-karâ'inin birisine zarâr u gezend erişmeyip küffâr-ı bed-girdârın yirmi kıt'a kadırgası alınıp içlerinden biri ihrâk bi'n-nâr olup ve barçalarının dahi ba'zı yanıp ve nicesi hîn-i cengde garkolup ve bir mikdârı alınıp cümle yirmi altı pâre barçaları gâret olunup ve on bir kıt'a kadırgaları dahi kaçıp hisâr altına girip ümîzdir ki, ânların dahi fethi müyesser ola ve bir mikdârı dahi kaçıp halâs bulmuşdur ve mâh-ı mezbûrun yirminci günü Turgud Paşa kendi kadırgalarıyla Donanma-yı Hümâyûna mülâkî olup ve hisârda olan küffâr-ı şekâvet-şi'ârın inhidâmına şürû' olunup toplar ve metrisler kurulup dökülmek üzere olup, lâkin hisâr-ı mezbûrun etrâfi tabya ile ziyâde müstahkem olup fethi gâyet de sa'b ü müşkil olup zamân lâzım olduğun bildirmişsin.

İmdi, senin cibilletinde merkûz ve tînetinde mermûz olan mahz-ı şecâ'at ve fart-ı şehâmet re'y-i rezîn ve fikr-i metîninden umulan bunun emsâli hısâl-i hamîyyet ve ef'âl-i pesendîde imdi, *bi-inâyetillâhi te'âla* vücûda getirilmiş bunun gibi küllî hizmetde ve yoldaşlıkta bulunmuşsun; yüzün ağ olsun. Öyle olsa, hakkında mezîd âtîfetim zuhûra getirip hila'-ı fâhireden hil'at ve bir kabza kılıç irsâl olunup, buyurdum ki:

Alıp kabzedip ve hil'at-i hümâyûnum giyip ba'de'l-yevm dahi re'y-i isâbet-karînin muktezâsınca zikrolunan kal'anın dahi feth ü teshîri bâbında hüsn tedârik eyleyip, anda olan beyler eğer müşârun-ileyh Turgud *dâme ikbâlühûdur* ve eğer sâir beyler kullarım ile yek-dil ü yek-cihet olup kemâl-i ittihâd ü ittifâk ile netîce terettüb ve mukaddemâ şürû' edip mahall iktizâ etdiğine göre sa'y ü ikdâm ve kıyâm-ı mâ-lâ-keâm edip zikrolunan kal'alar fethedip içinde olan abede-i asnâm ve anede-i ehl-i İslâm'ın gereği gibi haklarından gelip ol cevânibî ânların şerr ü şûrlarından halâs edip dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendime müte'allik olan cumhûr-ı umûrda bezl-i vech ü münâsib olduğu üzere mücidd ü merdâne olup dakika fevt etmeyesin ve a'dâdan dahi gaffet üzere olmayıp dâimâ ahvâl ü etvârlarını ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm ma'lûm edip dahi âna göre tedâriklerin görüp gaffet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ eğer donanma-i hümâyûnuma ve eğer asker-i İslâm-ı fevz-makâmına zarar u gezend erişdirmekden ziyâde hazer edip muhtâc-ı arz olanı yazıp bildiresin.

29 Ramazan 967 / [23 Haziran 1560]

تاريخ
تحت
الملك
السلطان
المراد
العاشر
السنه
١٠٤٠
١٦٢٩

تبدوا به بالباية حكمه كمنون كوزون بونزه اقدم فناميها بونه ابله ماه شمس غم سن منون ولسن لولون فاه عالم مع موفيق
عاشق من ترقا رخل توزيم اولون ماه مزور بكن لشخ كونه الخند صالون لونه الكون كونه نالمنيه داريون انه كلفه ولله كنه كونه
جرب لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
قرب لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
لوزنن قارخه لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
كناكه بيفي حاره لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
برين جمل لولون غم غم ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
بنا لولون باره ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
اولون ولذنه برقطه قارخه لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
بولشدر و ماه مزور بكن لشخ كونه الخند صالون لونه الكون كونه نالمنيه داريون انه كلفه ولله كنه كونه كونه كونه كونه كونه
انته لانه مزوع اولون طوبى وتر مازوريون فكلما لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
صبر و شغل لولون فاه عالم مع موفيق عاشق من ترقا رخل توزيم اولون ماه مزور بكن لشخ كونه الخند صالون لونه الكون كونه نالمنيه داريون انه كلفه ولله كنه كونه كونه كونه كونه كونه
زرين وناك شينكه و لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
و بر لولون
باش صه ندر كونه ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
وانفاق ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
فتي ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
ويج باين و لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
انتم و لولون
ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه
لوزنن ايريكه قدي البونخ توقف يوم مزور جرب لوزنن غم غم لولون ماه مسوره كونه لشخ كونه كونه كونه كونه كونه كونه

A.DVNS.MHM.d. 3, hüküm no:1268

ARIADENO BARBAROSSA

Barbaros Hayrettin Paşa

FAS HAKİMİ İLE KARDEŞLERİ ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIĞIN CEZAYİR BEYLERBEYİ ARACILIĞIYLA GİDERİLMESİ

Cezayir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın, Fas hakimi Abdullah ile kardeşleri Şeyh Abdülmümin ve Şeyh Abdülkerim'in arasındaki anlaşmazlığın düzeltilmesi için gerekli çabayı göstermesi

تكليف بكر بكي جزائر الغرب حسن باشا ببذل أقصى الجهود من أجل إزالة
الخلاف بين حاكم المغرب عبد الله وأخويه الشيخ عبد المؤمن والشيخ عبد
الكريم

Yazıldı. Âdemine virildi.

Fî 7 Ramazân sene 972

Halefü'l-emâcid ve'l-ekârim şerefü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezâdi inâyeti'l-Meliki'd-Dâyim Şeyh Abdülmümin ve Abdülmelik dâme uluvvühümâya hüküm ki,

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımıza mektûbunuz vârid olup; "Fas hâkimi olan cenâb-ı emâret-meâb karındaşımız Abdullâh ile mâbeyniniz ıslâhı için vilâyetinin serhaddine vardığımızda üzerinize hücumu mesmû'unuz olmağla yine Cezayir'e mürâca'at olunup Donanma-yı Hümâyûnumla mu'âvenet olunup muhassilü'l-âmâl olmak ricâsında olduğunuz" i'lâm eylemişsiz. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnunda münderic olan husûs bitafsîlihî izz-i huzûrumuza arz olunup ilm-i şerîfimiz muhît ve şâmil olmuşdur. Eyle olsa; ol diyârlarda vâki' olan cumhûr-ı Müslimînin refâhiyyeti ve küffâr-ı hâksârın mezelleti ve nikbeti için hâliyâ deryâyâ azîm Donanma-i Hümâyûnumuz irsâl olunup feth ve zabtı vâcib olan ba'zı kılâ'm muhâsarası emrim olmuşdur. Ümmîddir ki; Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüv-i inâyet-i fütûh-bahşları ile Donanma-yı Nusret-karînimize feth ve zafer müyesser olup Cezayir ve Mısır yolundan küffâr-ı nâ-bekârın mazarrat ve fesâdı def'u ref' oluna. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım varıcak, Âsitâne-i Devlet-âşiyânımıza ilticânızı sermâye-i devlet bilip bu gazâ ahvâli ber-taraf olunca ârâmla âsûde-hâlde olup Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa *dâme ikbâlühû* kulum vech ü münâsib gördüğü üzere karındaşınızla müdârâdan hâlî olmayasız. *İnşâallâh* bu def'a bu gazâ-yı hümâyûn ahvâli itmâma

erişdikden sonra mûmâ-ileyh re'y-i savâb gördüğü sulh u salâhı karındaşınız kabûl etmeyip izhâr-ı muhâlefet ve inâd ederse vakti ve fırsatı ile bu cânibden mütereccâ olan tedârik görü-
lüp husûl-i âmâlinize sa'y ü ikdâm olunur; şöyle bilesiz.

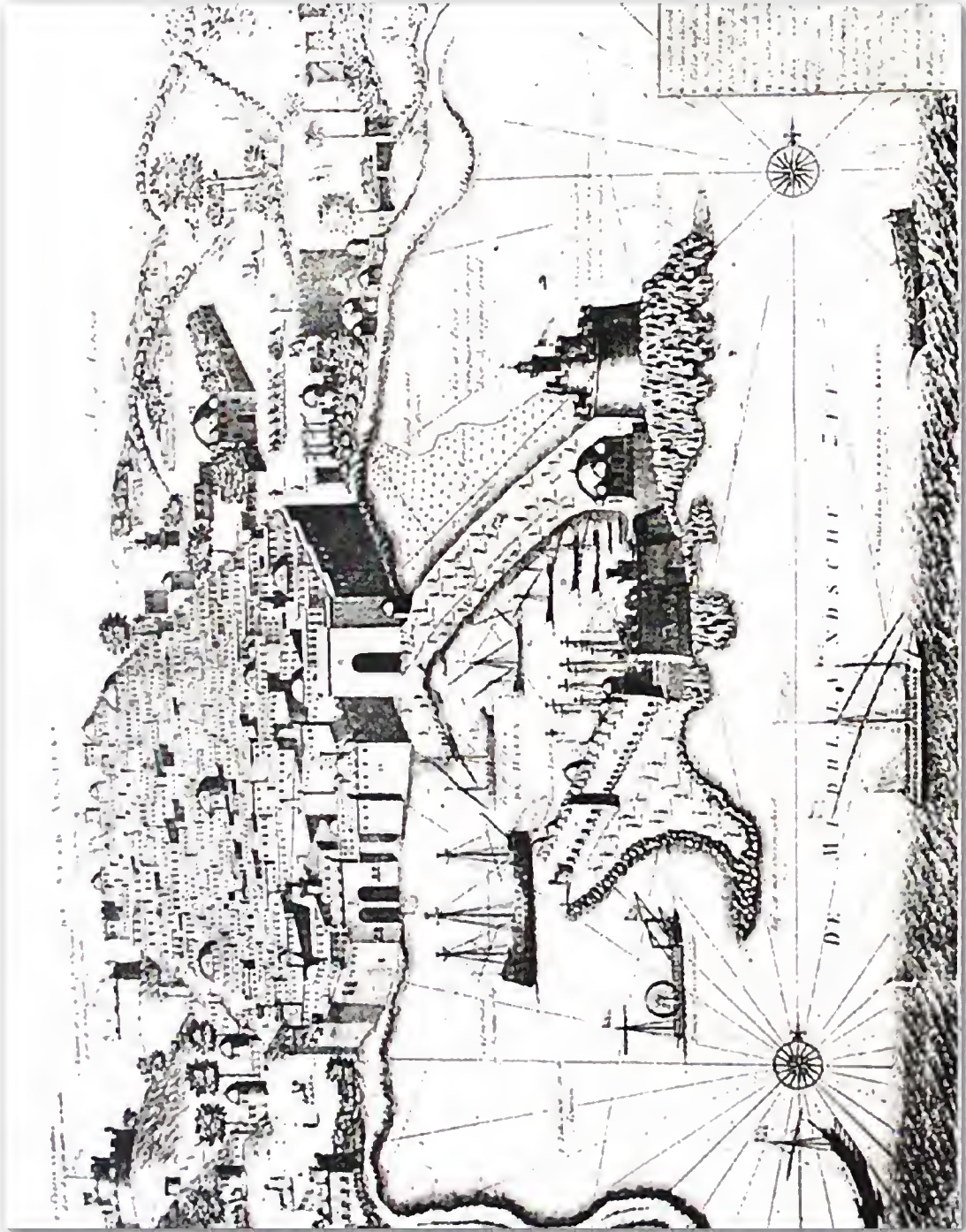
Fî 7 Ramazan sene 972 / [8 Nisan 1565]

٩٧٢
١٧١٧
١٧١٨
١٧١٩
١٧٢٠
١٧٢١
١٧٢٢
١٧٢٣
١٧٢٤
١٧٢٥
١٧٢٦
١٧٢٧
١٧٢٨
١٧٢٩
١٧٣٠
١٧٣١
١٧٣٢
١٧٣٣
١٧٣٤
١٧٣٥
١٧٣٦
١٧٣٧
١٧٣٨
١٧٣٩
١٧٤٠
١٧٤١
١٧٤٢
١٧٤٣
١٧٤٤
١٧٤٥
١٧٤٦
١٧٤٧
١٧٤٨
١٧٤٩
١٧٥٠
١٧٥١
١٧٥٢
١٧٥٣
١٧٥٤
١٧٥٥
١٧٥٦
١٧٥٧
١٧٥٨
١٧٥٩
١٧٦٠
١٧٦١
١٧٦٢
١٧٦٣
١٧٦٤
١٧٦٥
١٧٦٦
١٧٦٧
١٧٦٨
١٧٦٩
١٧٧٠
١٧٧١
١٧٧٢
١٧٧٣
١٧٧٤
١٧٧٥
١٧٧٦
١٧٧٧
١٧٧٨
١٧٧٩
١٧٨٠
١٧٨١
١٧٨٢
١٧٨٣
١٧٨٤
١٧٨٥
١٧٨٦
١٧٨٧
١٧٨٨
١٧٨٩
١٧٩٠
١٧٩١
١٧٩٢
١٧٩٣
١٧٩٤
١٧٩٥
١٧٩٦
١٧٩٧
١٧٩٨
١٧٩٩
١٨٠٠

صحة
٢٨١
١٧٢٤
١٧٢٥
١٧٢٦
١٧٢٧
١٧٢٨
١٧٢٩
١٧٣٠
١٧٣١
١٧٣٢
١٧٣٣
١٧٣٤
١٧٣٥
١٧٣٦
١٧٣٧
١٧٣٨
١٧٣٩
١٧٤٠
١٧٤١
١٧٤٢
١٧٤٣
١٧٤٤
١٧٤٥
١٧٤٦
١٧٤٧
١٧٤٨
١٧٤٩
١٧٥٠
١٧٥١
١٧٥٢
١٧٥٣
١٧٥٤
١٧٥٥
١٧٥٦
١٧٥٧
١٧٥٨
١٧٥٩
١٧٦٠
١٧٦١
١٧٦٢
١٧٦٣
١٧٦٤
١٧٦٥
١٧٦٦
١٧٦٧
١٧٦٨
١٧٦٩
١٧٧٠
١٧٧١
١٧٧٢
١٧٧٣
١٧٧٤
١٧٧٥
١٧٧٦
١٧٧٧
١٧٧٨
١٧٧٩
١٧٨٠
١٧٨١
١٧٨٢
١٧٨٣
١٧٨٤
١٧٨٥
١٧٨٦
١٧٨٧
١٧٨٨
١٧٨٩
١٧٩٠
١٧٩١
١٧٩٢
١٧٩٣
١٧٩٤
١٧٩٥
١٧٩٦
١٧٩٧
١٧٩٨
١٧٩٩
١٨٠٠

A.DVNS.MHM.d. 6, hüküm no: 971

Cezayir'in Genel Görüntüsü

CEZAYİR VE TRABLUSGARİ BEYLERBEYLERİNİN DONANMAYA KATILMAK ÜZERE HAZIRLANMALARI

Trablusgarb ve Cezayir beylerbeylerinin sefere hazırlanarak,
Kaptan-ı Derya Ali Paşa kumandasındaki Osmanlı donanmasına ka-
tılmak üzere haber beklemeleri

صدور الأمر إلى بكر بكى الجزائر وأمير أمراء طرابلس الغرب بالتهيؤ للحملة
العسكرية وانتظار التبليغ بغية الانضمام إلى الأسطول العثماني تحت قيادة قائد
البحرية علي باشا

Yazıldı. Tekrâr yazıldı. Hüseyin Çavuş'a verildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 975 bu dahi.

Mağrib Trablusu beylerbeyisine hüküm ki,

Mukaddemâ Südde-i Sa'âdetim'e Yeniçerilerim Ağası olup hâlâ Cezayir Beylerbeyi-
si ve Kapudânım Ali dâme ikbâlühû Dona[n]ma-yı Hümâyûnum ile deryâyâ çıkmak üzere
olmağın sen dahi müşârun-ileyh cânibine göz kulak tutup hâzır u müheyyâ olman lâzım
olmağın buyurdum ki;

Varıcak, emrim üzere yanında olan kadırgalar ve rüesâ ve azebân ve sâir asker ile
hâzır u müheyyâ olup Donanma-yı Hümâyûnum cânibine göz kulak tutup müşârun-ileyh
kapudânımla haberleşip vech ü münâsib gördüğü üzere muhâfaza-i vilâyet husûsunda ve
gayride envâ'-ı mesâ'î ve ikdâmın zuhûra getiresin ve bu husûs için Cezayir-i Garb beylerbe-
yisine dahi hüküm-i şerîfim gönderilmiştir; te'hîr etmeyip irsâl edesin.

Yazıldı. Hı. Tekrâr yazıldı. Bu dahi.

Bir sûreti Cezayir-i Garb beğlerbeğisine

Fî gurre-i Muharrem 975 / [8 Temmuz 1567]

İSPANYALILARIN CEZAYİR'E SALDIRI İHTİMALİNE KARŞI HAZIRLIKLI OLUNMASI

İspanyalıların bir donanma hazırladığı ve Cezayir-i Garb taraflarına saldırma niyetinde olduklarına dair haberler alındığı bildirildiğinden, Cezayir beylerbeyinin hazırlıklı olması ve memleketi düşman saldırısına karşı koruması

الأمر باستعداد بكلر بكى الجزائر وحفظ البلاد من هجوم الأعداء وذلك إثر التبليغ
عن قيام الإسبان بتجهيز أسطولهم واعتزامهم الهجوم على أرجاء جزائر الغرب

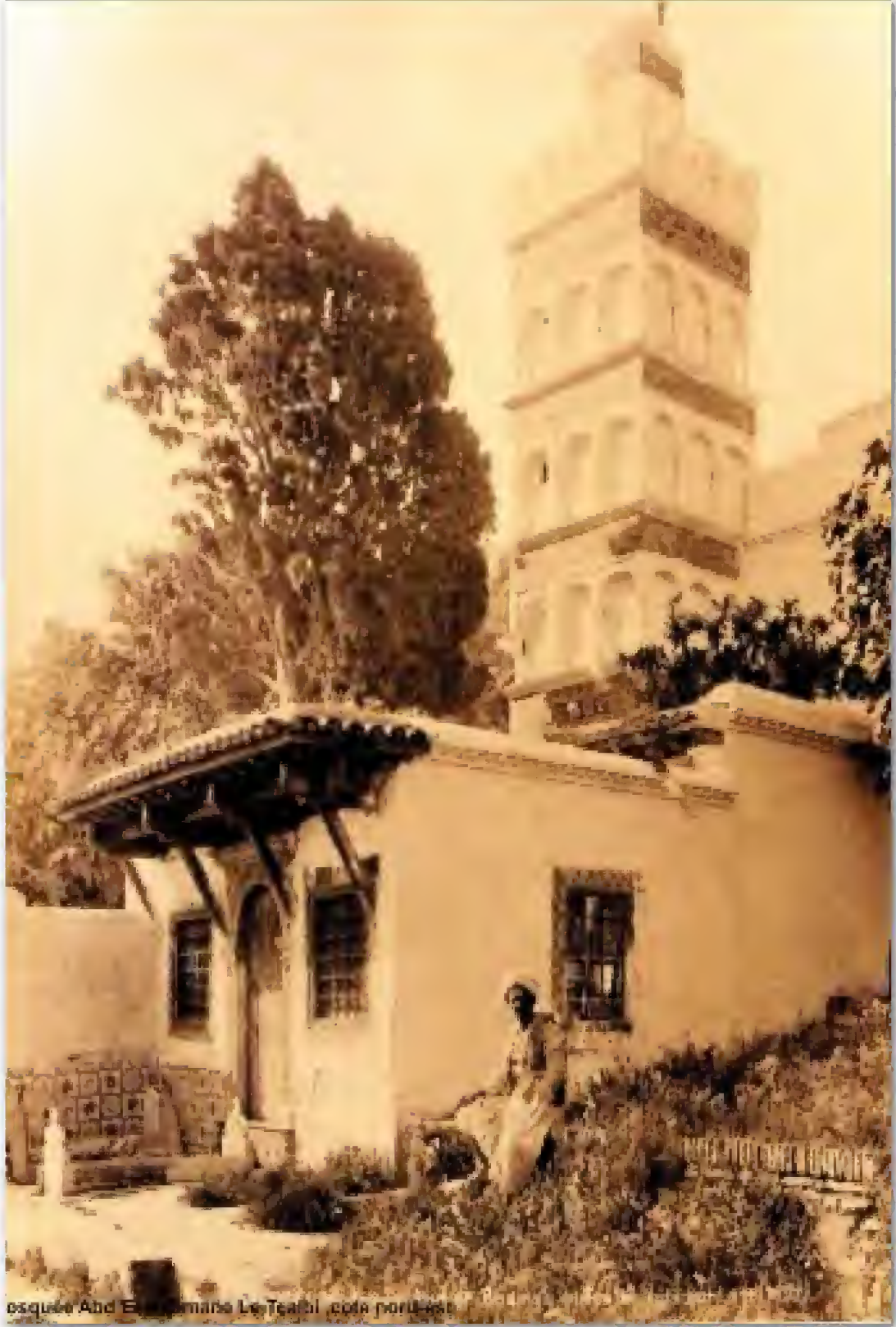
Yazıldı.

Cezayir-i Garb beylerbeyisine hüküm ki,

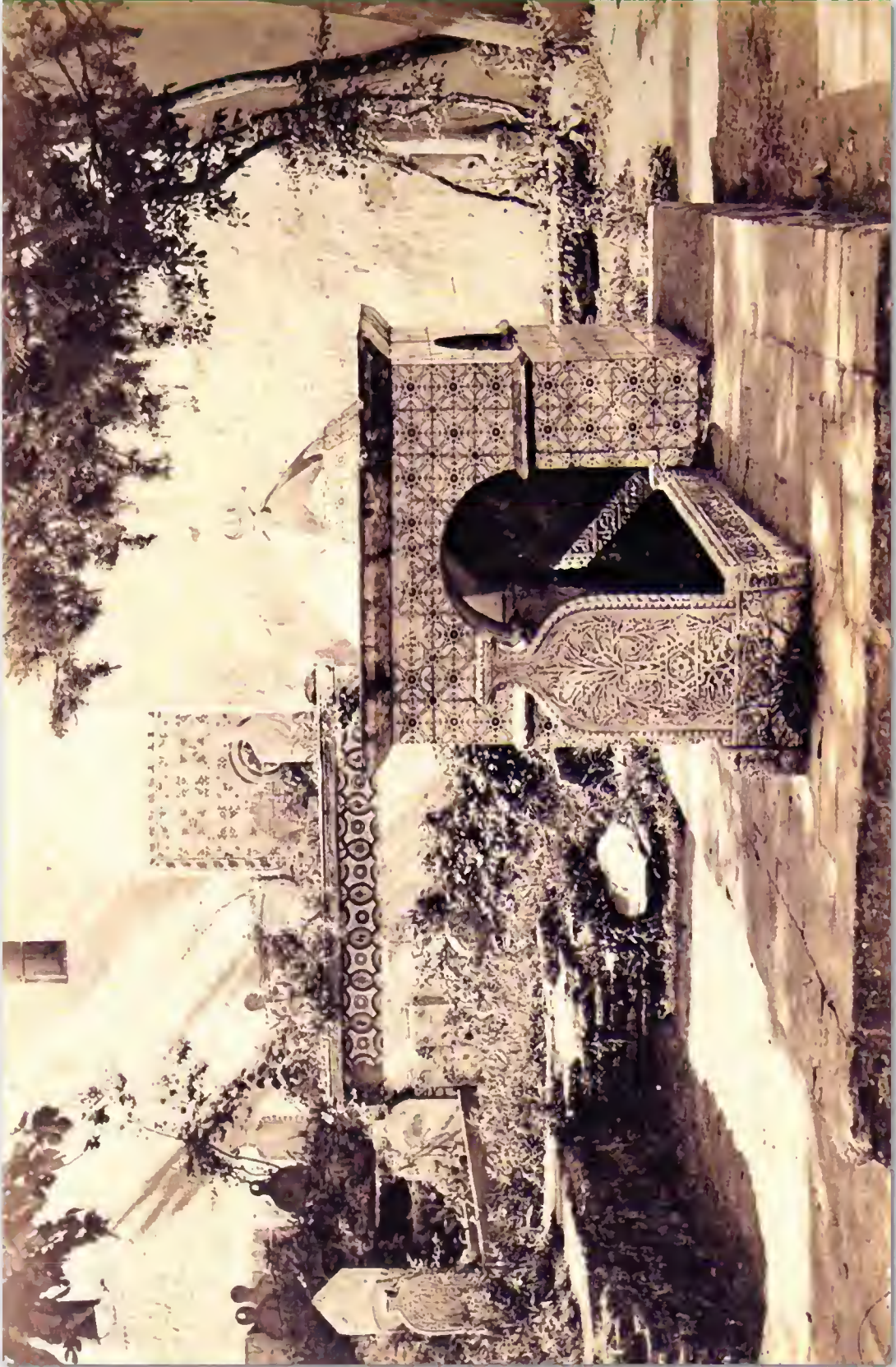
Mektûb gönderip; “Mâh-ı Zi'l-hicce'de küffârın donanmasından haber alıp yüz yirmi pâre kadirge ve yetmiş pâre barça hâzır edip İspanya beyi için otuz beş oturak bir baştarde yapılıp –kendi girse gerek– kasları Cezayir-i Garb taraflarına imiş.” deyü bildirmişsin; ma'lûm oldu. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahi basîret üzere olup gaflet etmeyip gaflet ile a'dâdan memleket ü vilâyete zarar erişdirmekden hazer edesin.

Fî 5 Safer 975 / [11 Ağustos 1567]

Cezayir'de Abdurrahman es-Saâlebî Camii

Abdurrahman es-Saalebi'nin Mezarı (1893)

CEZAYİR'DE GÜVENLİĞİN YENİÇERİLER TARAFINDAN SAĞLANMASI

Cezayir'de fetihden beri yeniçerilere mahsus olan yasakçılık (güvenliğin sağlanması) hizmetine azeblerin müdahale ettirilmemesi

الأمر بعدم تدخل قوات العزب بخدمة تأمين الأمن التي يختص بها الانكشارية منذ الفتح

[Yev]mü'l-Erba'a fî 8 Saferi'l-muzaffer sene 975

Yazıldı.

Cezayir yayabaşlarından Üçüncü'de Hamza bin Abdullâh'a verildi.

Fî 8 Safer sene 975

Cezayi-i Garb beylerbeyisiue hüküm ki,

Hâliyâ Cezayir yeniçerileri Südde-i Sa'âdetim'e gelip; "Kadîmü'l-eyyâmdan eğer nefsi-i Cezayir'de ve eğer sâirde yasakçılık hizmeti hîn-i fethden beri kendilere mahsûs iken hâliyâ olagelene muhâlif azeb tâifesi dahi yasakçılık hizmetine karışmak isterler." deyü bildürdükleri ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, göresin; kâdiya arzettekleri gibi ise kadîmden olageldiği üzere yasakçılık hizmetin geri yeniçerilere etdirip olagelene mugâyir azeb tâifesini dahl etdirmeyesin; inâd edeni men' eyleyesin; men' ile memnû' olmayânları ismiyle yazıp arzeyeylesin.

Fî 8 Saferi'l-muzaffer sene 975 / [14 Ağustos 1567]

CEZAYİR BEYLERBEYİNİN ÜLKENİN YÖNETİMİNDE GÖSTERDİĞİ BAŞARIDAN DOLAYI ÖDÜLLENDİRİLMESİ

Cezayir-i Garb Beylerbeyine, memleketi ve halkı iyi idare edip, adaleti sağladığı için padişah tarafından hilat verildiği

تكریم بكر بكی الجزائر بخلعة من قبل السلطان تقديراً لجهوده في إدارته
الجيدة للبلاد والأهالي وتحقيقه العدالة

Yazıldı. Adil Re'is'e verildi. Fî 23 Ca. Sene 976

Cezayir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki,

Hâliyâ ol câniblerde olan re'âyâ ve berâyâyı isyân üzere olan A'râb'dan ve sâir za-
lemeden siyânet ü himâyet edip muntazamü'l-hâl olup kemâl-i adâletin ve kılâ['] ta'mîrine
mübâşeret eylediğın istimâ' olundu. İmdi; senden umulan dahi bunun gibi ef'âl-i pesendîde
idi ki, vücûd ve zuhûr bulmuş. İmdi; hakkında avâtıf-ı aliye-i hüsrevânem zuhûra getirip
vâkî' olan hidemât-ı mebrû[ru]n mukâbelesinde sana hil'at-i hümâyûnum gönderilmiştir.
Buyurdum ki;

Vusûl buldukda, hil'at-i hümâyûnu giyip dahi fukarâ ve re'âyâ ki, vedâyi'-i Hallâk-ı
berâyâdır kemâ-kân siyânet ü himâyet edip dâimâ vazî' ve refî' ve sagîr ve kebîrin ahvâllerine
nâzır olup adâlet üzere olasın ki, eyyâm-ı sa'âdet-encâmımda her biri âsûde-hâl olup ferâğ-ı
bâl ile devâm-ı devlet ü ikbâlîm için hayr du'âya iştiğâl göstere.

Fî 23 Cemâziye'l-evvel sene 976 / [13 Kasım 1568]

CEZAYİR BEYLERBEYİ ALİ PAŞA'NIN KETHÜDASININ GALATA'DAKİ HASSA REİSLERİ BÖLÜĞÜ'NE KABULÜ

Cezayir Beylerbeyi Ali Paşa'nın seferdeyken yerine kaymakam olarak bıraktığı Darende Memi Kethüda'nın halkın korunmasında ve denizcilikte gösterdiği başarı dolayısıyla Galata'daki hassa reisleri bölüğüne kabul edildiği

قبول حامل الفرمان السلطاني الكتخدا ممي في وحدة رؤساء الخاصة بغلطة
تقديراً لجهوده في حماية الأهالي وما حققه في القوة البحرية وذلك خلال إنابته
عن بكلر بكى الجزائر علي باشا عندما كان الأخير يقوم بحملة عسكرية

Cezayir Beylerbeyisi kapudân paşaya hüküm ki,

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Ali dâme ikbâlehû mektûb gönderip bi'l-fîl kethüdâsı olan Darende Memi Kethüda zîde mecdühû için her vechile yarâr ve kâr-güzâr ve hüsn-i tedbîre mâlik olmağın sefer-i hümâyûna teveccüh cyledikde yerine kâ'im-i makâm nasbedip re'âya ve berâyâyı sıyânet etdiğinden gayrı forsa kadırgaya mâlik olup sefer-i hümâyûn için kendi yanında donatıp müşârun-ileyhle bile gönderip deryâ ilminde gereği gibi habîrdir deyü yüz akçe ulûfe ile Galata'da hassâ reisler zümresine ilhâk olunmasın ricâ etmeğın altmış akçe ile ilhâk olunmasın emredip buyurdum ki:

Mezkûr Cezayir'den gelip bu hüküm-i şerîfimi ibrâz etdikde yevmî altmış akçe ulûfe ile Galata'da hassa reisler zümresine ilhâk eylesin.

Fî 29 Muharrem sene 979 / [23 Haziran 1571]

FRANSA KRALINA İTAAT ETMELERİ HAKKINDAKİ PADİŞAH EMRİNİN CEZAYİR BEYLERBEYİ TARAFINDAN MARSİLYALILARA BİLDİRİLMESİ

Fransa'nın İspanya seferi dolayısıyla Marsilya ile olan din ve mezhep mücadelelerini bir yana bırakarak kendilerine itaat etmelerini istediği ve bunun için Osmanlı padişahının Cezayir Beylerbeyi aracılığıyla Marsilyalılara gerekli tenbihte bulunduğu

طلب فرنسا من أهالي مرسيليا ترك الخلافات الدينية والمذهبية الموجودة
بينهما وإبداء الطاعة لها وذلك عند قيامها بحملة عسكرية ضد اسبانيا وتوجيه
السلطان العثماني التنبيه اللازم لمرسيليا بواسطة بكر بكى الجزائر في هذا
الخصوص

Cezayir beylerbeyine Françe elçisi arzuhâl gönderip Marçilya nâm vilâyet halkı düşman ifsâdı ile efendime itâ'at etmeyip inâd etdikleri ecilden südde-i sa'âdetimden vilâyet-i mezbûre hâkimlerine iki kapucu ile müekked emr-i şerîf irsâl olunup tenbîh olmuşidi ki itâ'at edeler. Şöyle ki itâ'at eylemeyeler ele girdikleri yerde muhkem hakâret olunur. Kapucular vardıkda mezbûrlar Françe pâdişâhı için âyinimizden taşradır biz âna itâ'at etmeziz deyü nice nâ-ma'kûl cevâb verip inâd üzere kalmışlardır. Müşârun-ileyh ile re'âyâ mâ-beyninde dîn ve mezhep mücâdelesini ber-tarâf olup İspanya üzerine azîm seferi olup hâlâ tenbîh olunmuşdur ki, külliyyen İstanbul'dan kat'-ı alâka edeler min-b'ad bey' ü şirâ eylemeyeler ve Marçilyalılar inâdlarından rücu' eylememişlerdir deyü bildirip müşârun-ileyhe itâ'at üzere olmaları için hükm-i şerîfim ricâ etmeğın hatt-ı hümayûnumla fermânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardıkda Marçilyalılara kendi tarafından müstakill âdemin ile bir müekked mektûb yazıp gönderip tenbîh ve te'kid eyleyesin ki, min-ba'd Françe pâdişâhına itâ'at ve inkıyâd üzere olup emrine muhâlefet eylemeyeler. Şöyle ki, bu emrimin mefhûmu ma'lûmları olduktan sonra geri emrime muhâlefet eyleyip itâ'at etmeyeler. Müşârun-ileyh ile haberleşip dahi ittifâk ile mezbûrların bir vechile haklarından gelesin ki sâir isyân üzere olânlara mûcib-i ibret ve nasihat ola. Ammâ bir vechile tedârik eyleyesin ki ırz-ı nâmus-ı saltanâta hâlel verir vaz'ı sudûr etmek ihtimâli olmaya ve ne vechile tedârik eylediğın yazıp arz eyleyesin.

Gurre-i Muharrem sene 1004 / [6 Eylül 1595]

CEZAYİR, TUNUS ve TRABLUSGARP OCAKLARININ OSMANLI DONANMASINA KATILMASI

Cezayir beylerbeyi olan ve donanma kaptanlığı da tevcih edilen el-Hac Hüseyin'e, yapılacak sefer için, geçen senelerde olduğu gibi Cezayir, Tunus ve Trablus Ocaklarının gemi ve gazileriyle Osmanlı donanmasına katılması ve din uğrunda birlikte mücadele edilmesi

صدور الأمر إلى بكلي بكلي الجزائر الحاج حسين الذي وجه إليه قيادة الأسطول
أيضاً بالالتحاق بسفن أوجاقات الجزائر وتونس وطرابلس ومجاهديها
بالأسطول العثماني والمحاربة معاً من أجل الدين مثلما حدث في السنة الماضية
وذلك في الحملة المزمع إعدادها

“ve kâtilühüm hattâ lâ-tekûne fitnetün” nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfi üzere
bu emr-i müfterazu't-tâ'aya i'timâd eyleyip havza-i İslâm'dan a'dâ-yı dînün fitnesini def'
için me'mûr olduğunuz cihâda müsâra'at ve mübâderet edip emr-i vâcibü'l-ımtisâlim
mûcebince amel eylesiniz.

Tuğra

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr-i ve'l-ıhtirâm sâhibü'l-ızzî
ve'l-ıhtişâm el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l meliki'l a'lâ Cezayir Beylerbeyisi olup bi'l-
fi'l Donanma-yı Hümâyûnum kapudânlığı ihsânım olan el-Hâc Hüseyin dâme ikbâlühü ve
mefâhirü'l-guzât ve'l-mücâhidîn ekâbirü'l-hümât ve'l-merâbıfın Cezayir Ocağı yeniçeri ağa-
sı ve kethüdâsı ve ocak [ağaları] ve sâir ihtiyârları zîde kadriühüm tevkî'-i refi'-i hümâyûn
vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Sene-i sâbıkada gemileriniz ile ocağımız gâzileri ve mücâhidleri dîn-i mübîn hizme-
tinde bezl-i mechûd ve sarf-ı maddî edip cibilletlerinde mermûz ve muzmâr ve merkûz ve
muhammer olan [gayret-i dîn-i İslâm ve hamîyyet-i şeri'at-i mutahhara-i seyyidü'l-enâm
aleyhi efdâlü's-salâti] ve's-selâm muktezâsınca me'mûr oldukları üzere geldikleri ve uğur-ı
dîn ü devletimde zahmet ve meşakkat çekdikleri muhât-ı ilm-i hümâyûnum olup her biriniz
du'â-yı hayr-ı mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur, ber-hurdâr olup cümlelizin yüzü [ak ve
kılıcımız hemîşe] a'dâ üzerine keskin ve berrak olsun. Lâkin gönül birliğiyle hüsn-i ittifâk
ve gereği gibi i'tilâf ve ittihâd bulunmaması sebebiyle matlûb ve muntazar olan sûret-i

feth ü zafer sâha-i şuhûdda cilve-ger olmayıp abede-i esnâm ve anede-i İslâm'dan vefk-i merâm üzere ahz-ı [intikam] müyesser olmamağla ber-mûceb-i fetvâ-yı beşâret-ihativâ-yı kerîme-i “*kâtîlühüm yu‘azzibhümullâhü bi-eydiküm ve yühzihim ve yensurüküm aleyhim ve yeşfi sudûra kavmin mü‘minîn* “ “*ve kâtîlü’l-lezine lâ yü‘mimûne billâhi ve lâ bi’l-yevmi’l-âhiri ve lâ yuharrimûne mâ harramallâhü ve râsûlühü ve lâ yedînûne [dîne’l-hakkı min] e’llezîne ütü’l-kitâbe hattâ yu‘tü’l cizyete an yedin ve hüm sâgirûn*” niyet-i hâlise ile i’lâ-i kelimetullahi’l-müte’âl ve ictiyâh ve istisâl rüsûm-ı küfr u dalâl için gazâ ve cihâda azîmet ve niyet ve def’-i şürûr-ı fücûr-ı a’dâya sarf-ı kudret ve himmet vâcibât-ı sünnet-i gayret-i dîn ve hamîyyet-i şerî’at-i hâteme’n-nebiyyînden olmağın *inşâallâhu te‘âlâ* ve bi-avnihi ve te’yîdihî ve hüsn-i tevfikihî ve tesrîrihî bu sâl-i meymenet-fâl-i nusret-i mâlik-i evvel baharın kavîmü’l-i’tidâlinde berren ve bahren azm ü tasmîm olunan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnum me’lûf ve mu’taddan ziyâde mevâdd-ı ikâmet-i cihâd ve udde ve atâdı muktezî olup “*harrizi’l- mü‘minîne ale’l-[kitâl]”* fehvâsınca a’dâ-yı ehl-i İslâm’dan ahz-ı intikâma kâfi ve berren ve bahren ve sehlen ve va’ren techîz-i ketâ’ib ve tertîb-i magâni ve tesyîr-i merâkibe vâfi olacak mikdârı asâkir-i İslâm’ın tahrîz ve istinfârı evked-i ferâ’iz-i dîn ve enbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olmağla siz dahi ber-muktezâ-yı hitâb-ı kerîm “*infirû hîfâfen ve sikâlen ve câhidû bi-embâliküm ve enfüsüküm fi sebîlillâhi ve in-istensurüküm fi’l-dîni fe-aleykümü’n-nasr*” ocağınız gemilerini âmm-ı mâzide olduğundan etemm ve ekmel ve e’amm ve eşmel ve irhâb-ı adüvv emrinde evka’ ve edhâl vech üzere esbâb ve edevât ve esliha ve âlât-ı demîre ve zahîre ve mühimmât-ı kesîre ile meşhûn kılıp âsûd-ı gâye-i cenk ü harb olan cünûd-ı mansûretü’l- bünûd Cezayir-i Garb’ın sudâ’ ve kifâh erlerinden ve nizâl ve nitâh dilâverlerinden şâki’s-silâh ve tâmmetü’l-atâd ile rümât ü kümât ü hümâtı ile donadıp “*inne’llâheşterâ mine’l-mü‘minîne enfüşehüm ve embâlehüm bi-enne lehümü’l-cenneh*” mütebahhirînden kıst-ı evfâya nâil ve “*faddalallâhü’l-mücâhidîne ale’l-kâ’idîn*” kerâmetinden hazz-ı evfere vâsıl ve hüsn-i rızâ-yı hümâyûn ve du’â-yı hayr-ı sa’âdet-makrûnumu hâsıl edesiz ve bu esnâda sâir umûr-ı mühimmeyi bi’l-cümle metrûk kılıp “*inneme’l- mü‘minûne ihvetün*” müsted’âsınca [âmm-e-i mü‘minîn] ve kâffe-i muvâhidîn ile muvâhât ve musâfât üzere olup münâfesetden nâşi ba’zı ilel ve ağrâz i’tirazıyla beyninizde şahnâ ve mu’âdât ve buğz ve münâdât vâki’ olduğu dahi var ise “*lâ-tec’al fi-kulûbinâ gillen li’l-lezîne âmenû*” tarîka-i marziyyesin meslûk edininip aralarınızda olan mücâdelet ve muhâlefeti mücâmelet ve muhâlefete tahvîl ve mufârakat ve musâveleti murâfakat ve muvâsalata tebdîl eyleyip ehemm ve evceb ve Cenâb-ı Rabbü’l-İzze katında erzâ ve ehâb ve zümre-i Müslimîne elyak ve enseb olan “*te’âvenü ale’l-birri ve’t-takvâ*” fehvâ-yı şerîfini pîş-nihâd-ı hâtır kılıp yek-dil ve yek-cihet kemâl-i muhabbet ve ülfet ile “*ke’ennehüm bünyânün mersûs*” teveddüd ve hulûs üzere olmanız lâ-büddür. Bu hitâb-ı cesîm ve emr-i azîmin hilâlinde birbiriniz ile muhâlefet ve münâferet üzere olmak *ıyâzen billâhi te‘âlâ* şakk-ı âsâ-yı Müslimîn ve vehn ü halel-i nizâm-ı mesâlih-i kâffe-i mü‘minîn ve muhâlefet-i rızâ-yı rabbü’l-âlemîne müntehî ve müfzî ve teşyîd-i umûr-ı abede-i evsân ve tevkîd-i esbâb-ı nahvet ve istikbâr-ı a’dâ’ullahi’r-rahmân ve tuğyân-ı evliyâ-yı şeytânî mûcib ve muktezî olduğu delîl ve bürhândan müstağnîdir. İmdi rızâ-yı hümâyûn ve du’â-yı hayr-ı icâbet-makrûnum ki her halde merzât-ı hâlik için mevkûf ve merhûndur ricâ edersiniz etrâfinızda olan ihvân-ı dîn ile mürâ’ât-ı hüsn-i civârî de’b ü âyîn edininip aralarınızda geçen esbâb-ı vahşet ve ağrâzdan bi’l-merre iğmâz ve münâferet ve

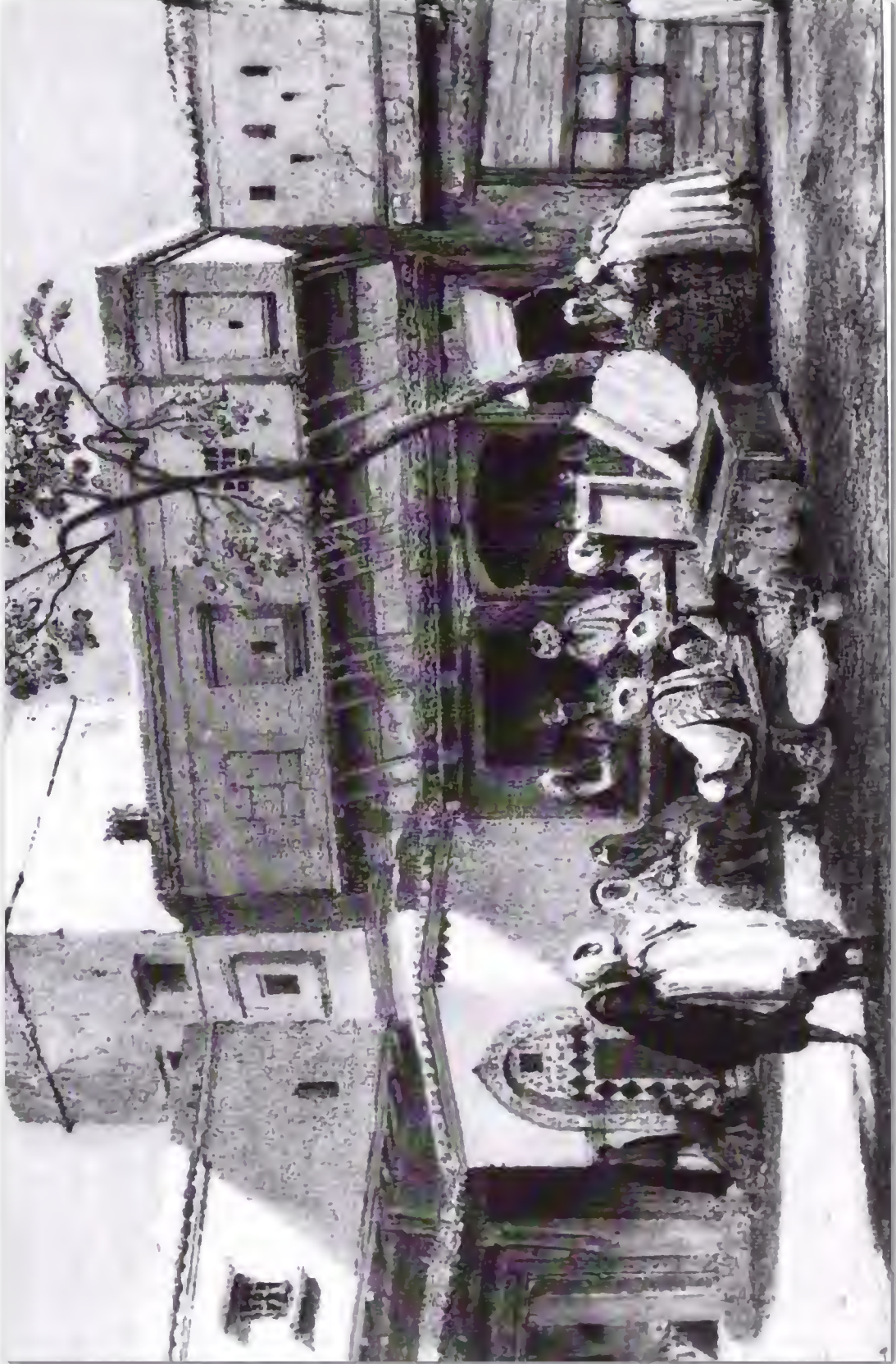
imti'azdan bi'l-küllîye i'râz ve ictimâ' ve ittihâd ve te'âzud ve ittifâk ile a'dâ-yı pür-nifâk ve şikâkın kahr u izlâl ve kam' u istisâl kal' u izmihlâlîne kemâl mertebe teveccüh ve ikbâl eylesesiz ve bu emr-i celîl ve mühimm-i-hatîrde dekâyik-rümûz-ı esfâr ve gazavât-ı bahriye-ye vâkıf ve tesyîr ve teşmîr-i sefâin ve esâtin-i harbiyyeye ârif emr-i gazv ü cihâda kemâl-i rüşd-i sedâd ve vüfûr-ı kifâyet isti'dâdı olup mazaz-ı nizâl ve şiddet-i kıtâl ve mukâra'at-ı ibtâlde deryâb ve hibret ile ma'rûf ve menâzilde akrân ve mübâşeret-i ta'ân ve münâveşet-i şec'ân fenninde mümâreset ve müzâvelet ile mevsûf gâziyân-ı dîn ve dilîrân-ı mücâhidinin mezâyık ve me'ârikde yoldaşlıklarında bulunmuş vekâyi'i hurûb âdâbı kendüye deb' u âded olmuş bi'l-cümle gâzilerin salâh-ı hâl ve neşât-ı bâllerinden bâ-haber marziyyü's-seyr mahmûdü'l-eser sebtü'l-cenân bir kapudân nasb ü ta'yîn olunmak mukteziyât-ı mühimmât-ı cihân-bânî ve levâzım-ı mukaddimât-ı kîfî-sitânîden olmağın ve sizin dahi uğûr-ı dîn ve devletimde vücûda gelen hidemâtınıza binâen ocağımızın şen ve ma'mûr ve halefen ba'de selef size sermâye-i fahr ü şeref olması için bendegân-ı âsitân-ı devlet-âşiyânım beyninde âfitâb-ı cihân-tâb-ı iltifât-ı mülûkânem hakkınızda tâbân-[dıraşân] olup sizi ser-efrâz ve mümtâz eylemek bâbında murâd-ı hümâyûnum ta'alluk etmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ocağında hüsn-i hâl ve kemâl-i i'tidâlin zâhir ve sahife-i ahvâlinden mahâ'il-i sadâkât ve âsâr-ı istikâmet bâhir olmağla hakkında mezîd-i inâyet-i mülûkânem zuhûra getürüp umûmen ocaklarından gelen sefâin-i âsâkir-i nusret-makrûn ve hâssaten Donanma-yı Hümâyûn-ı zafer-meşhûnuma seni kapudân nasbedip ve bi'l-cümle Donanma-yı Hümâyûnuma müteferri' ve deryâya müte'allik olan umûr senin re'y ve kifâyetine havâle olunmuşdur. Münâsib ve mu'temedün-aleyh bir kimesneyi ihtiyâr ve tarafınıza ta'yîn ve tevkîl ve hıfz u hırâset-i memleket umûrunu tavsiye ve tenbîh edip ve kendin Cezayir ve Tunus ve Trablus ocakları gemileri ve gâzileriyle *inşâallâhu te'âlâ* vakt ü zamânıyla hareket ve Dâru's-Sınâ'a-i Âmiremnden ihrâc olunacak kalyon ve çekdirir ve fırkatelere gelip mültafik olup Donanma-yı Hümâyûnumda kapudânlık umûruyla kıyâm ve bi-te'yîdi'llâhili'l-meliki'l-allâm a'dâ-yı İslâm'dan ahz-ı intikâma ihtimâm eylemen bâbında ecdâ ve enfâ' ve encâ' ve enseb ve evlâ ve asveb ve ahrâ ne ise mücebince âmil olman bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki:

Hâssaten mîr-i alemim olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Ahmed *dâme mecdühû* hükmi-i şerîfime vüsûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdir olan fermân-ı âlişân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfiyle âmil olup minvâl-i muharrer üzere edâ-yı farîza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i sa'âdât-ı dâreyne sa'y ü ikdâm eylesesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi Evâil-i Rebî'ü'l-evvel sene ihdâ mie ve elf

Fî Evâil-i Rebî'ü'l-evvel 1101 / [22 Aralık 1689]

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse

Osmanlı Döneminde Divan, Fransız Döneminde Juba Olarak Adlandırılan Meydan

وقاتلو هو حتى لا تكون فتنه نضركم مضمون شريف
افزرك بوماء مفتوض الطاعة يرايتارا ايليويپ حوزة عايلادون
اعواء ديه ونيك فتنه يني وضع ايجون سامورا اولوغا كاش
مبار سارعة وبادرة ايوپ اتر اولجيه اذمتتال
موجبه عمل ايلييه سين

ORAN KALESİ'NİN FETHİNDEN MEMNUNİYET DUYULDUĞU

Vahran (Oran) Kalesi'nin fethi üzerine, Cezayir Dayısı Bektaş ve Damadı Hasan'a hediye olarak birer hilat ve bölgenin güvenliğini sağlamak için gemi ve askerî mühimmat gönderilmesi, ayrıca Tunus ve Trablusgarp ile de din kardeşliğinin güçlendirilmesine çalışılması

تكریم دای الجزائر بكتاش وصهره حسن بهدایا وخلعة إثر فتح قلعة وهران
(اوران) وإرسال السفن والأعتدة العسكرية لضمان أمن المنطقة والسعي
لتعزيز الرابطة الدينية مع تونس وطرابلس الغرب

Pençe

Buyruldu

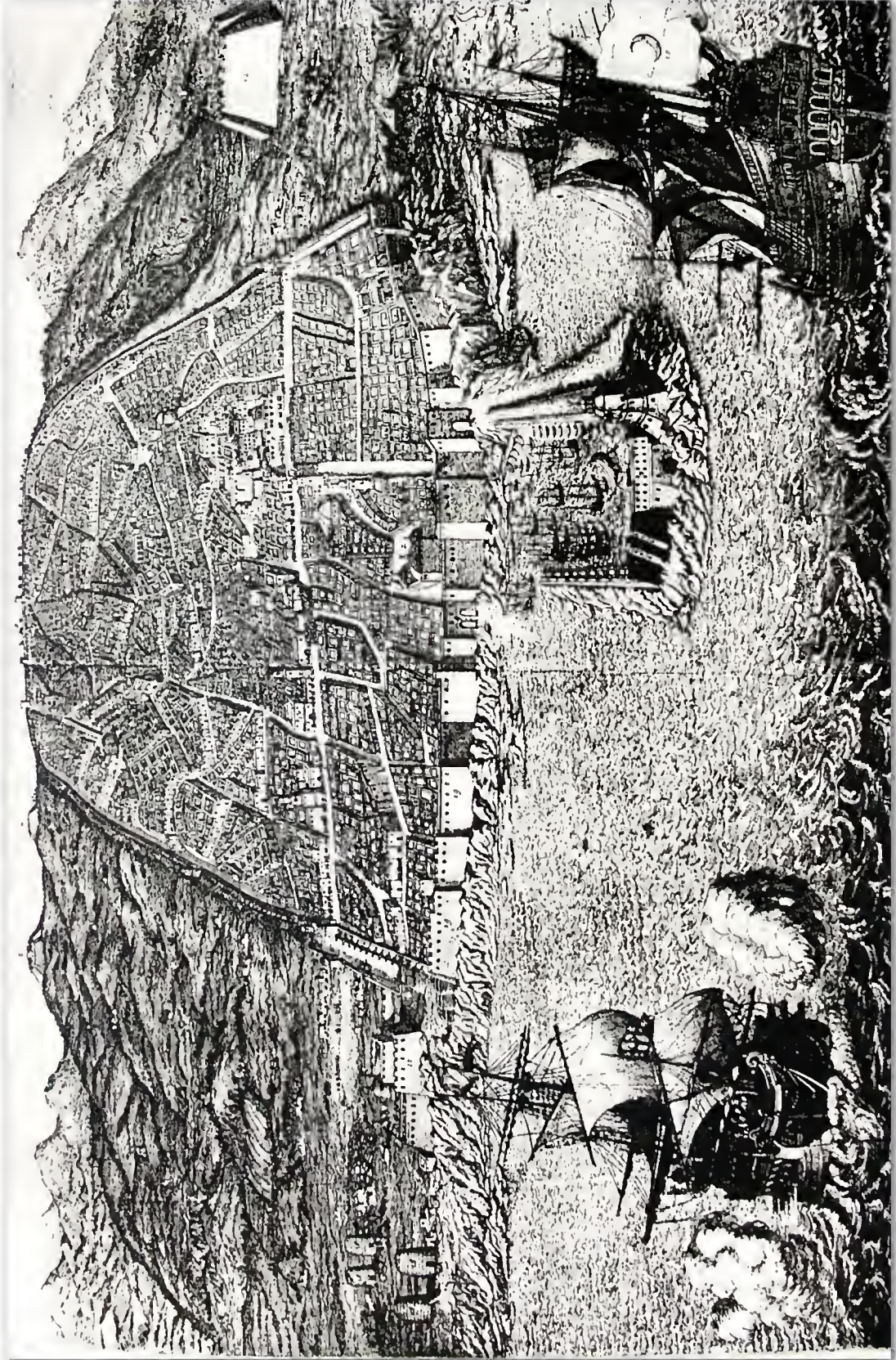
Cezayir-i Garb Ocağı Dayısı Bektaş Dayı dâme mecdühûya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin sügûr-ı İslâmiyye'den Cezayir-i Garb Ocağı gâzilerinin ağaları ve kapudânları ile der-i devlet-medârıma gönderdiğin mektûb gelip hülâsa-i mefhûmunda İspanya keferesi yedinde olan kılâ' lâzımü'l-iktilâ'dan ocağımız civârında vâki' Vahran (Oran) nâm kal'a ahd-i ba'îd ve emedd-i medîdeden beri küffâr-ı bed-girdâra cây-ı karâr ve medâr-ı istizhâr olup içinde olan a'dâ-yı dîn etrâfında olan bilâd-ı Müslimîne îsal-i hasâr ve esîr u sebî misillü envâ' ızrâra dâimâ ictisâr etmeleriyle gayret-i dîniyye ve hamiyet-i İslâmiyye muktezâsı üzere a'dâd-ı esbâb-ı cihâd ve kal'a-i mezbûre üzerine nakl-i ecnâd olunup bürhet-en min-ez-zamân ol hısn-ı rasînü'l-bünyânın muhâsarasına bezl-i tâb ü tuvân olundukdan sonra bi-inâyeti'l-meliki'l-mennân eydî-i adîde-i evsândan intizâ'ı müyesser olduğu i'lâm ve kal'a miftahları dahi der-i devlet-medârıma irsâl olunmağla cümle ocak gâzileriyle bu gazve-i cemîlede vücûda gelen sa'y-i cezîl ve cidd-i bî-adîliniz karîn-i istihsân olup du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur. Fî-mâba'd dahi ocağımız gâzileriyle hıfz u hırâset-i hudûd ve sügûr ve tanzîm ve tensîk-i umûr-ı cumhûrda sizden me'ser-i cemîle me'mûl ve muntazır olmağla hâliyâ kibâr-ı eltâf-ı seniyye-i şâhânem müvecceh-engîz olup ocağımıza avn için bir kıt'a kalyon ve altı yüz kantar barut ile yedi bin aded yuvarlak inâyet ve ihsânım olduğundan mâ'adâ sen ki Cezayir-i Garb dayısı mûmâ-ileyhsin hâssa-i hila'-ı fâhire-i mülûkânemden sana ve bu gazâ-yı garrâda kâidü'l-ceyş olan damadım Hasan'a dahi birer sevb-i hil'at-i mûrisü'l-behçet-i sultânî i'tâ olunmağla () ile irsâl olunmuşdur. İnşâallâhu

te'âlâ vusûlünde inâyet ve ihsânım olan hil'at-i fâhire ve kisve-i zâhiremi hatavât-ı ta'zîm ve ibcâl ile istikbâl ve iksâ ve iktisâb-ı mübâhat ve mefâharet eyledikten sonra mevâhib-i seniyye-i hüsvânemden ocağımız için gönderilen kalyonu ve barut ve yuvarlakları emr-i gazâda i'mâl ve hulûs-i bâl ile a'dâ-yı dîn ile cihâda iştigâl edip bâ-husûs Tunus ve Trablus Ocaklarıyla akd-i uhuvvet ve gereği gibi tertîb-i esbâb-ı muvâfakata mübâderet ve ittifâk ve ittihâd ile evkâtımızı cihâda sarfedip fi-mâba'd dahi rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık mesâ'î-i cemîletü'l-âsâr zuhûra getirmeğe dikkat-i tâm ile kıyâm eylesiniz.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1121 / [1 Mayıs 1709]

Cezayir'in Genel Görünümü

MEHMED DAYI'YA CEZAYİR BEYLERBEYLİĞİ VERİLMESİ

Cezayir Beylerbeyisi Ali Paşa'nın vefatı üzerine boş kalan bu makama halkın da isteğiyle Mehmed Dayı'nın tayin edilmesi

تعين الداي محمد محل بکلر بکی الجزائر علي باشا بعد وفاته نزولاً عند رغبة الأهالي

Pençe

Mücebince beylerbeyilik ile tevcih olunmak buyruldu.

24 N. sene [1]130

Der-i devlet-medâra arz-ı bende-i bî-mikdâr budur ki,

Bundan akdem Cezayir-i Garb Ocağı'nda dayı olup taraf-ı Devlet-i Aliyye'den dahi beylerbeyilik ile eyâlet-i merkûme inâyet ve ihsân buyrulan Ali Paşa kulları *bi-emrillâhi te'âlâ* vefât edip eyâlet-i merkûme mahlûl olmağın ocağ-ı mezkûr ahâlisinin muhtarı ve üzerlerine başbuğ olup hâlâ dayı olan Mehmed Dayı hıfz u hırâset-i vilâyet ve himâyet ve sıyânet-i memlekete bezl-i kudret edip akvâl ve ef'âlinden ahâl-i vilâyet râzı ve şükrân oldukların ve avâtıf-ı aliyye-i cihan-dârîden eyâlet-i merkûme mezbûr kullarına inâyet ve ihsân buyurulmak ricâsına i'lâm ve iltimâs etmeleriyle mahzarları der-i devlet-medâra irsâl kılındı. Manzûr ve ma'lûm-ı devletleri buyruldukda ricâ ve iltimâslarına müsâ'ade ve eyâlet-i mezkûre merkûm kullarına tevcih ve inâyet buyrulur ise ol bâbda fermân men lehü'l-emrindir.

Fî 2 Şa'bân sene 1130 / [1 Temmuz 1718]

Bende
Süleyman
Kapudân-ı Deryâ Hâlâ

CEZAYİR İLE TOSKANA İMPARATORU ARASINDA YAPILAN BARIŞ ANLAŞMASI

Osmanlı padişahının emri üzerine Cezayir'in Toskana İmparatoru
ile yaptığı yirmi iki madde içeren barış anlaşmasının metni

نص معاهدة الصلح المعقودة بين الجزائر وامبراطورية توسكانا بأمر من
السلطان العثماني والمتضمنة 22 مادة

Cezayir'in imparator ile sulh olduğu temessükleridir.

Fî 15 L. sene [1]161

Sulhnâme-i İmparator

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Sebeb-i tahrîr ve ahd-i emân-nâme budur ki,

Hâliyâ işbu bin yüz altmış bir senesinde şevketlü azametlü pâdişâh-ı İslâm ve *sellemehü's-selâm* hazretlerinin emr-i âlileriyle imparator Toşkana (Toskana) kralının taht-ı hükûmetinde olan beldelerinden Aligorna ve Porta Ferrara ve Fiyume bu zikrolunan üç limânlar ile mahrûse-i Cezayir-i Garb ve intihâ-i serhad ile sulh u salâh ve akd-i mesâlih ve mâ-beynlerinde muhabbet ve meveddet-i sahîh ve kavî olmağla mükâleme etmek için mezbûr imparator kralı dostumuz tarafından gelen Mehas Merakas ve Karlo İpoliti nâm kavalierler gelip devletlü meveddetlü Muhammed Paşa *yesserallahu murâdehû ve mâ-yeşâ* hazretlerinin huzûrunda ve divân-ı muhterem ocak ihtiyârları ittifâkıyla ve cümle asâkir-i mansûr-ı billâh meşveretiyle söyleşilip mezbûr imparator kralı ile sulh u salâh olunup işbu ahd u emân tahrîr olundu.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

İbtidâ faslın kavli-i karârı oldur ki; işbu bin yüz altmış bir senesinde hâliyâ imparator-ı Toşkana'nın taht-ı hükûmetinde olan Aligorna ve Porta Ferrara ve Fiyume Eyâletlerinin mu-

tasarrıfı olan ulu dostumuz imparator Toşkana pâdişâhı hazretleriyle ocağımız mahrûse-i Cezayir-i Garb'da sahibü'd-devlet olan meveddetlü Muhammed Paşa *yesserallahu te'âlâ murâdehû ve mâ-yeşâ* hazretlerinin re'y ve asker ağası ve kul kethüdâları ve erbâb-ı dîvân ve cümle asker-i mansûr-ı billâh ve câniblerinin re'âyâları ittifâkıyla bu sulh ü salâhımız mefîn ve muhkem olup sâbit olmuştur. Ba'de'l-yevm bâlâda zikrolunan üç beldelelerinin limânlarında olan teknelerinden gayrı ecnâs-ı muhtelifenin sefînelerine pasaporto veya patente verilir ise mâ-beynimizde olan sulhümüzü fiskedip ve akdimizi tağyîr eder.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

İkinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun gemileri gerek büyük ve gerek küçük ve kezâlik onların hükmünde olan re'âyâsının gemileri mahrûse-i Cezayir iskelesi veyâhut taht-ı hükmünde olan iskelelere varırlar ise âdet-i kadîme üzere rızıklarından ötürü satdıklarında sâir İngiliz ve Flenk bâzergânlarının vere geldiği ve onlara gümrük yüz gurusda beş gurus gümrük alınmaz yada talep olunmaya ve bir dahi budur ki satılmayan rızıkların yine gemiye koyup getirmek murâd etdiklerinde bir kimesne ânlar dahi bir şey talep eylemeye ve mezbûr iskelelerde bir kimesne ânları incidip alıkomayalar ve dahi kontrobanda olan erzaktan ki yani barut ve kibrit ve demir ve tahta ve her ne türlü kereste ki gemi yapmağa lâyıq ola, halat ve zift ve katran ve ufak cenk aleti ve cemî' harb-i cenge lâzım ve müstehak olan şeylerden Cezayir hâkimi ânlardan dahi bir şey talep eylemeye.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Üçüncü faslın kavlı-i karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun gemileri gerek korsan ve gerek bâzergân ve kezâlik Cezayir'in korsan veyâ bâzergân gemileri rûy-ı deryâda birbirlerine rastgelirler ise aramaktan ve birbirlerin incitmekden berî olup ve ri'âyet ve hürmet ile birbirlerinden ayrılıp yollarına gitmeden bir kimesne bir kimesneye mâni' olmaya ve bir budur ki, içlerinde herkanı cins olur ise olsun yolcu oldukda rızıkları ve malları ve esbâbları ile her ne cânibe giderler ise birbirin incidip bir şeylerini almayalar ve bir yere götürmeyeler ve eğlendirmeyeler ve hiçbir vechile birbirlerine zarâr u ziyân etmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Dördüncü faslın kavlı-i karârı oldur ki; mahrûse-i Cezayir'in gemileri imparator bâzergân gemilerine rastgeldiklerinde gerek büyük ve gerek küçük imparator hükmelediği yerlerden taşra gelirler ise yalnızca bir sandal gönderile ve kürekcilerden gayrı ancak iki âdem ile gideler ve gemiye vardıkda iki âdemden gayrı gemiye girmeye. Zikrolunan gemi reisin-den izin ve icâzet ola. Ol vakit kralın pasaportosın gösterdikde gemiye varan sandal hizmetini

ale'l-acele kâmil edip döne ve bâzergân gemisi dahi yoluna gide ve bir dahi budur ki, imparator kralının korsan gemileri Cezayir'in korsan veyâhut bâzergân gemilerine rastgelirler ise eğer mezkûr gemilerde Cezayir hâkiminin yedinden veyâhut Cezayir'de olan imparator konsolosundan mezkûr gemilerde pasaporto bulunur ise ol vakit zikrolunan gemiye bir kimesne bir şeyine dokunmayıp selâmet ile yoluna gide ve bir dahi budur ki, mahrûse-i Cezayir'in korsan gemileri gerek büyük ve gerek küçük sulh için verilecek pasaportolar târihinden ve sulhümüz târihinden on beş aya deĝin yedinde imparator pasaportosu bulunmayan imparatorlulara dokunmayıp yolundan alıkomayalar ve kezâlik imparator kralının korsan gemileri Cezayir gemilerine dahi rast gelirler ise bu minvâl üzere on beş aya deĝin seferlerine mâni' olmayalar, selâmet ile yollu yollarına gideler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Beşinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; hiçbir Cezayir gemisi kapudânlarından veyâhut ânların zâbit ve hâkimlerinden olan kimesneler imparator gemilerinden cebren çıkarıp kendi gemilerine veyâhut sâir yerlere hiçbir şeyden ötürü sorup ve suâl ve cevri ü cefâ eylemeyeler. Her ne cins kimesne olursa olsun imparator gemisinde bulundukda ebedâ incitmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Altıncı faslın kavlı u karârı oldur ki; imparator kralının gemilerinden veyâhut ânın hükmünde olan re'âyâsının gemilerinden Cezayir hükmeylediĝi memleketlerin yakınlarında başından kara alıp paralansa, aslâ ve kat'â kendi mâlların ve erzakların hiçbir kimesne bir şeylerin alıp yağma ve ganimet etmeyeler ve bir budur ki, böyle bir iş vâki' olur ise gümrüğe rızıkları alınmayıp ve âdemlerine bir zarar etmeyeler ve Cezayir'in taht-ı hükmünde olan yerlerde bu minvâl üzere bir iş zuhûr eder ise mümkün oldukça alâ-kadri't-tâkat çalışıp mu'âvenet edip dostluĝu icrâ edeler ve rızıkların korumaĝa imdâd edeler.

14[15] Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yedinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; hiçbir gemi Cezayir gemilerinden gerek büyük ve gerek küçük Cezayir hâkiminin izin ve icâzet ile imparator kralına düşmân olan memleketlerden donanıp imparatorlu üzerine korsanlık etmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Sekizinci faslın kavli karârı oldur ki; bir imparator bâzergânı mahrûse-i Cezayir'den bir aktarma satın alsa veyâhut deryâda korsanlık eden Cezayir reislerinden biri bir gemi ganimet edip mezkûr geminin kapudânı veyâhut reisi bir imparator bâzergânına aktarmasın satsa, gerek Cezayir'den ve gerek deryâda reisten olsun yedinde bu minvâl üzere satın alduğuna aktarmayı alan bâzergâna dokunmayıp selâmet eyleye, yoluna gitmeden mâni' olmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Dokuzuncu faslın kavli karârı oldur ki; eğer Tunus ve Trablus ve Mesile veyâhut gayriler aslâ ve kat'â imparator gemilerinin gerek büyük gerek küçük ne âdemlerine ve ne erzaklarını Cezayir hükmeylediği vilâyetlerde götürüp satmağa ve cevâz verip satdırmayalar.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Onuncu faslın kavli karârı oldur ki; eğer imparator korsan gemileri Cezayir'de veyâhut Cezayir hükmünde olan iskelelere aktarma veyâhut ganimet eyledikleri rızkı getirirler ise hiçbir kimesne mâni' olmayıp ganimetlerini gönülleri ne diler ise işleyeler. Yani satmakda ve yine götürmekte ve bir dahi budur ki, imparator korsan gemileri aslâ bir vechile öşür ve avâid vermeyeler ve bir dahi budur ki ekser zahîre için bir şey almak isterler ise sâir kimesnelere verdikleri bahâya vereler, ziyâde talep eylemeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On birinci faslın kavli karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun korsan gemileri mahrûse-i Cezayir önüne gelip demir bıraktıkda mahrûse-i Cezayir'den gerek imparator ve gerek gayri keferelerden eğer bir esîr kaçıp korsan gemisine firâren vusûl olup ve mahrûse-i Cezayir hâkimi mezbûr kaçan esîri talep eyleye ve talep olundukda mezbûr korsan gemisinin kapudânı dahi elbetde gemisinden ol firâr eden esîri çıkarıp Cezayir hâkiminin huzûruna vere ve eğer kaçan esîr duyulmayıp, kâfir yakasına dahi varır ise ol geminin kapudânı tekrâren dönüp Cezayir'e getirmek kavli üzere kat'-ı kelâm ve şartolunmuştur.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On ikinci faslın kavli karârı oldur ki; şimdencik imparator kralının ra'iyyesi Cezayir hükmeylediği yerlerde ne alınır ve ne satılır ve ne esîr alır gerek sebebli ve gerek sebebsiz ve bir budur ki, imparator kralı ile barışık olduğundan ötürü gönüllü olmayınca elbetde

esîrlerinizi kurtar denilmeye. Husûs-ı mezbûr için kendisi murâd eylediği zamânda olur. Meğer ki esîrlerinin hısım ve akrabaları mürüvvet ve gayrılarından ola ve bir budur ki, kurtarmağa bir va'd ve zamân olmaya ve dahi ne mikdâra ma'kûl görürler ise ol dahi bir hüsn-i hâl ile ola bahâlarından ötürü efendileri ile söyleşile ve efendilerine hiçbir kimesne elbetde esîrlerinizi filân bahâya ver demeye ve denilmeye. Gerek beyin ve gerek gayrinin olsun ve gerek paşanın olsun ve lâkin imparator kralının re'âyâsı olmağla kurtuldukları vakit âdet-i kadîme üzere nice olageldi ise sâir ecnâs gibi ânlar dahi ziyâde talep olunmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On üçüncü faslın kavli-i karârı oldur ki; eğer imparator kralının tâcirlerinden veyâhud re'âyâsından bir kimesne mahrûse-i Cezayir'de vefât eylese veyâhud Cezayir'in hükmünde olan memleketlerde müteveffâ-yı merkûmun akçesin ve mâlın ve rızkın Cezayir hâkimi ve gayriler asla mezbûrun rızkına ve mâlına değmeyeler. Vefât etmezden mukaddem bir kimesneyi vasî eyledi ise ândan gayri bir kimesne bir şeyi rızkından ve mâlından değmeye. Eğer zikrolunan Cezayir memleketinde bulunur ise ve eğer mezkûrun vasîsi değil ise ânın için fevtolan kimesne her kime vasîyyet eyledi ise ol vasî müteveffânın mâlın ve rızkın alıp gayri bir kimesneye zerre mikdârı bir şeyini aldirmayalar. Eyle olucak vasî olan yâhud vekil eylediği kimesnenin akçesin ve mâlın defter edip kabz ede ve vakt-i hayâtda vâridâtı olan kimesneye tebliğ edip ulaşıra. Husûs-ı mezbûr için bir kimesne mâni' olmaya ve bir budur ki, eğer imparator kralının re'âyâsından bir kimesne hâzır olsa ol zamânda imparator-ı balyoz olan kimesne mezbûr müteveffânın akçesin ve rızkın defter edip zabt ede. Hatta memleketlerinde olan hısım ve akrabaları gelince balyoz zabtında ola.

14[15] Şevval sene [1]161 / [7 Ekim 1748]

On dördüncü faslın kavli-i karârı oldur ki; Cezayir'in kendisinde ve ne hükmeylemediği yerlerde imparator tâcirlerine sıklet edip gönüllü istemedikleri rızkı aldirmayalar. Ancak gönüllü istediği rızkı alalar ve dahi bir budur ki Cezayir'in iskelelerine gelen imparator gemilerine zor ve sıklet edip istemedikleri rızkı gemisi içine komayalar ve bir budur ki, kendilerinin rızâları olmadığı sefere göndermeyeler ve bir dahi budur ki, ne imparator balyozu ve ne gayrısı imparator re'âyâsından birisi borçlu olsa ödemeğe kudreti olmasa mezkûrun borcundan ötürü bir gayrısına yapışıp ödetdirmeyeler. Meğer gönüllü olup ve borçluya birkaç kimesne kefil ola.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On beşinci faslın kavlı-i karârı oldur ki, İmparator-ı kralının re‘âyâsından bir kimesne bir Müslümân ile veyâhud Cezayir’in hükmünde olan kimesneler ile da‘vâları olsa mezkûrların da‘vâları devletlü dayı ve dîvân-ı muhterem huzûrunda fasl oluna bir gayrı kimesne dahi olmaya ve eğer mâbeynlerinde da‘vâları olur ise ol zaman da imparator balyozu olan kimesne da‘vâlarını fasl eyleye.

15 Şevval [1]161 / [8 Ekim 1748]

On altıncı faslın kavlı-i karârı oldur ki; hâliyâ ihtimâldir ki, imparator kralının kullarından bir kimesne bir Müslümân ile kavga edip, birbirin paralayıp veya katlederler ise birbirin memlekâtının şerî‘ati her ne hükmeder ise yani sâir yerlere göre cezâ verile ve ammâ bir imparator bir Müslümânı öldürse ve öldürdükten sonra kaçıp kurtulursa Cezayir’de olan imparator balyozuna ve ne ânlar dahi olânlarla bir vechile ukûbet edip incitmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On yedinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; imparator balyozu olan kimesne şimdiki hâlde ve gelecek zamânda her kim olursa olsun dâimâ korkusuz güzelce geçine ve hiçbir kimesne kendine ve ne rızıkına dokunup incitmeye ve bir budur ki, her kimi diler ise tercümân eder ve kezâlik simsârlarıdır ve bir budur ki, her zamânda bir gemiye gitmek murâd eder ise veyâhud taşrada cânı râhat etmek murâd eder ise bir kimesne mâni‘ olmaya ve dahi ânların tarîkince âyin-i âtilâsın icrâ etmeğe bir yer göstereler ve dahi ta‘lîm-i fenn için kendilere lâzım bir papas dahi sâkin ola ve mahrûse-i Cezayir’de bulunan imparator esîrleri gerek beyin ve gerek sâir kimesnelerde olânlar konsolalarına varmağa ve tarîkli nice âyin-i bâtilâların icrâ etmeğe gerek vardiyabaşı ve gerek efendileri mâni‘ olmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On sekizinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; salt barışıklığımız ve dostluğumuz muhkem olup ve eğer şimden geri sulh-ı salâhımıza muhâlif olup cânibeynden bir şey bozuşmağa sebep olur ise ol zamânda imparator balyozu olan kimesne ve ândan gayrı hâzır olan imparator kralının re‘âyâsından gerek Cezayir’de ve gerek taht-ı hükûmetinde olsun gerek barışıkda hiçbir kimesne mâni‘ olmayıp dilediği zamânda gitmek isterler ise rızıkların ve mâlların ve esbâb [esvâb] ve hizmetkârların getirmeğe aslâ bir kimesne yollarından alıkomağa sebep olmaya ve eğer Cezayir’in memleketlerinde doğdu ise bile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On dokuzuncu faslın kavlı-i karârı oldur ki; imparator kralının re'âyâsından bir kimesne her ne memlekete gider iken veyâhud gelir iken her ne cins min-el ecnâs olur ise ne kendine ve ne rızkına ve ne mâlına ve ne esbâbına ve ne hizmetkârına Cezayir gemileri gerek büyük ve gerek küçük rastgeldikleri yerlerde incitmeyeler ve kezâlik eğer Cezayirli imparator kralına düşman olan kimesnelerin gemilerinde bulunur ise zikrolunan kişilerin mâlları ve rızıkları ve akçeleri ve hizmetkârları aslâ ve kat'â incitilmeye. Mezkûrların eşyâlarına kem nazar ile bakılmayıp dâimâ dostluk yüzü gösterile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirminci faslın kavlı-i karârı oldur ki; her zamânda imparator kralı dostumuzun bir kapudânesi Cezayir önüne gelip görüldüğü zamânda imparator balyozu olan kimesne varıp hâkime haber verdikten sonra mezkûr kapudân liman önünde demir bıraktıkda, Cezayir hâkimi olan kimesne zikrolunan imparator kralına ri'âyete ve hürmete huzzâr için burçlardan yirmi bir pâre top atılmasına zikrolunan top adedince redd-i cevâb edip ol mikdâr topla ve mezbûr gemiye kral gemisi olup krala hürmete âdet üzere mavnaları verile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirmi birinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; imparator balyozu olan kimesne evine harc olacak me'kûlât ve meşrûbât vesâir mühimmât ve hedâyâ gibi bu ma'kûl eşyâlardan gümrük ve meks taleb olunmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirmi ikinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; eğer şimdencik barışmamıza muhâlif bir şey vâki' olur ise her kangı taraftan olur ise olsun lâ-cürm sulhümüze zarâr olmayıp bakî kalır böyle işler dostluğumuza adâvetlik etmez ve lâkin zarâr gören kimesne cânibeynden her kim ise hakkını talep eyleye. Ammâ eğer bir kabahat ve suç cânibeynden olan re'âyâdan olan kimesne gizli olup öldü ise dostluğa i'tikâdımız i'tikâd ve sözüümüz sözdür.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

اینجی نصیحت قولا قوراری لولورک ایی بر اطلار قریب دوستونک کیمی بری لورک قوراض
 و لورک بوزرگه و کتالیر هنر لورک قوراض و یا بوزرگه کیمی بری روه و دیجه بر لورک
 راست کلور لرئی لر ا لمقظ و بر لورک انجمنک بزه لولوب و عیالیه
 ایله بر لورک ای بر یوب بوتلرینه کتظ بر کیه مانع اولیه و بر یوب
 ایچار نه هر قنق جنس لولور لولور لولور لولور لولور لولور لولور
 و لولور لولور لولور لولور لولور لولور لولور لولور لولور لولور
 و بر لور کتوریه لور و کلندر میه لور و هیج بر وجهله بری بر لورینه ضرر قوراض ایچیه لور

۶۱
 ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰

ودرموجنی فصلت قوله قراری اولی وکلی
 محروسه جزائر که کبیری ایبیر اطور
 کبیرینه راست کلدر کلمنزه کوک بویک وکر که کجدر که ایبیر اطور کلدر ایبیر
 بر لوفه طاشره کلدر لریث یا نکرجه بر ضد که کونزریه و کور کجایر و غیره لایحه
 لایحه لایحه بیده لرو کیه وار و قده لایحه لایحه لایحه لایحه لایحه لایحه لایحه
 کمی نرسینا لوفه و اجازت اوله اوله و قده لایحه لایحه لایحه لایحه لایحه لایحه
 کیه و راز که ضد الحاضرتین علی العیله کالمی بریب و و نه و بزرگای کبیری
 بولنه کیده و بروض بویک ایبیر اطور قرالینا قورضا کبیری جزائر که قورضا
 و یه و بزرگای کبیرینه راست کلدر لریث لکونزدر کبیرینه جزائر که کبیرینه
 و یه و جزائر لوفه ایبیر اطور قرضونین مذکور کبیرینه چه بور تو بونوی
 اوله و قده فکر لوفه کیه بر کسه برشینه و قرضونین دومره بیده بولنه کیده
 و برنجی بویک محروسه جزائر که قورضا کبیری کوک بویک و کر که کجدر که ایبیر
 ویری لایحه چه بور تو لریث و صلحنا ریختن لوفه بش لایحه و کبیرینه
 ایبیر اطور چه بور تو سی بونوی ایبیر اطور لایحه طمق غیب بونوی
 لایحه قومیه لرونلکس ایبیر اطور قرالینا قورضا کبیری جزائر که کبیرینه
 و رض لریث کلدر لریث بونوی لایحه لوفه بش لایحه و کبیرینه سفر لایحه مانع بویک
 سلومره بیده بونوی بونوی کیده لر

و کبیرینه

التیمی فصلی قول قراری لولویک از بیلهورد قرارینشا کبیر نفع و بنو اولنا
 ممکنه لولوه عایینشا کبیر نفع فی ایزدک ایدیش مملکتی که یا کبیر نفع
 باشه قوه لولوی پارولنه اصله و قطعاً کند و ما لوی و ارز زافری هدی
 بر شیرس لولوی یغمه و غنیمه ازیه لرو بر بوردک بویله برایش وقع کلور لوی
 لکرو که رزقاری انجیب اولومینه بر ضرورتیه لرو و جزا لکه حکم
 لولوه بر لرح بوموال اولنه برایش ظهور بیدر لیس ممکن لولوی علی قدر
 چاشوب معاونت لوی و و مستغنی اهرال لرو و زرفری قریغه اهرال لوی

آؤفة ایکینجی فصل قوله قارده اولدوکی شمشیر ایملطرد قرالینا رعیه کے
 جزایر صحیح ایلدیوخ یرلر ۲۰۰۰ الیغور و صانور و نسیر الورد کرکه سبلد و کرکه
 سبلر و بر بویوکی ایملطرد قرال ایله بر شو لوی و غنم لوی و تور
 کولم لوی ایلیجه الیند لسیر لکوزی قوزار و نلیه خصوص مزبور لیجوه کندوسی مراد
 ایلدیوخ زنده اولد شوکی لسیر لریا ضمیمه و اقربالری مروتق و غیر لریا
 و بر بویوکی قوزار معبر بر وعد و زمانه اولمیه ووضی معقله معقول کور لریا
 اولد ووضی بر صده ایله اوله بهالریخ لوتوری لغندیری ایله سوبلده و
 هیچ برکده الیند لسیر لکوزی فداخه هایه دیر ریمیه و ونلیه کرکه سبلد و کرکه
 غیرینوکه لوسوخ و کرکه یاش انالوسوخ و لکی ایملطرد قرالینا رعیه
 اولمغله قور تولد قوری و قدر عشرت قدیه افسنه نیجه اوله کلدی لریا
 اخص کبی اندروخ زبیه طلبه و نلیه

۵۶

لوله و درویشی فصلت قول قراره لوله کس
 ایبراطو تا هر لیه صفت از یونان کولای استمد و کلای زرقی از ریمه لراجه کولای
 استمد و کلای زرقی از ریمه لراجه کولای
 کیمایه زور و صفت از یونان استمد و کلای زرقی کیمایه لراجه کولای
 کند و لریضا لراجه کولای زرقی کیمایه لراجه کولای
 بالیوزی و غیره سی ایبراطو عایشه برسی بورجلو لوله لوله
 قدره لوله مذکور که بو صفت لونه لوله لوله
 لوله کولای لوله و بورجلو بر کیمایه لراجه کولای

روزگار تنجی فصلا قول قراری لوی ملک ضیا رضا لدرک ایبراطه قرار نشا
 قوت برزخ بر کسبه بر سلما فی ایلخوغا ایویا بر بر یاره ایویا و قیتم ایبر لدرک
 بر بری ملک تا شتر یعنی هر نه حکم ایبرک یعنی اسان بر کوره کوره جنرال ویرله
 وراقا بر ایبراطه بر سکلی اولدور کور و اولدور کور قیتم ایویا قور توتورله
 میرا تر کور ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه
 ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه ایبراطه

روضة صغرى حكي فصله قوله قرارى لولوى
 ابي بطور قوله النصارى عايشه
 بركة هرة مملوكة كبرى واهلها واهلها
 من كسوة ووزن رزق ووزن مال ووزن نسابة ووزن خدمتكاره
 كوكب بويك وكره كجوه راسه كل وكره راسه كل
 لكره لولوى ابي بطور قوله ووشماخ اولده كس لكره كبرى
 وكره لولوى كس لكره ووزن رزق ووزن مال ووزن نسابة
 لصله وقلعا انجدر ليه مذكرة لكره لولوى
 ووزن مال ووزن رزق ووزن مال ووزن مال

١٦٦٦
 من قبله
 في يوم الاثنين فصار قول قراره في ليلته
 هر زمانه لایمیر طوبی قراب و و
 بر قبوله اس سوزا دلوکه کلبا کوندر و شته زمانه لایمیر طوبی
 اولو کسه وار و بر حاکم فیرو و بر و کس مع صاخره مذکور قبوله لایمیر
 لوکنده و میر بر اقدرد و میرا کسکی اولو کسه فوکر اولونده لایمیر
 قراله رعایه و هم فخر کچو بور جبر و فخر فی بر پیره طوبی کسه
 فوکر اولونده طوبی عدو کچو ر و قبول لایمیر اولو مقبله طوبی
 و مزبور کیه قراله کیه لایمیر قراله هر مه عشرت لغنه مؤثری
 ١٦٦٦

۴
کتابت
دیرلطیفه بیدریز اولدو
نیمین بیری فصله قول قورامی اولدو
دوینیه صریح اولدو صریح اولدو
کتابت بویورده مقبول لشیخ اولدو
طاهر اولدو

CEZAYİR İLE AVUSTURYA İMPARATORU ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Cezayir ile Avusturya arasında daha önce yapılp, yürürlükten kaldırılan anlaşmanın yenilenmesi için tarafların birbirlerine verdikleri metnin suretleri

صور الكتب المتبادلة بين الجزائر والنمسا والمتعلقة بتجديد الاتفاقية التي سبق وأن أبرمت بين الطرفين ولكنها أوقفت عن التنفيذ

Asıl temessükleri sa'âdetlî reis efendi taraflarında kalmıştır.

Cezayir-i Garb Ocağıyla Roma imparatorunun tekrâren tecdîd-i müsâlahaların müş'ir tarafeynden ahz ve i'tâ olunan temessükün sûretleridir.

Fî Evâhir-i Ş. sene [1]168

Bâ'is-i hurûf oldur ki;

Bundan akdem devletlü inâyetlü efendilerimiz Roma imparatoru ve Roma imparatoriçesi bizim dostumuz olmağla siz dahi müsâlaha ve müsâleme olun deyü emri âfileri olmağla emîrleri mücebince müsâlaha ve müsâleme olundu idi. Lâkin müsâlaha ki fesholmuş yine müsâlahanız matlûbumuzdur deyü tekrâr emîrleri olmağla emirleri mücebince hâlâ Cezayir-i Garb Ocağı'nda ve izzetlü sa'âdetlü Ali Paşa kullarının tarafından vekâleten Roma imparatoru ve Roma imparatoriçesi hükûmetinde olan Alagorna[Ligurna] ve Porta Ferrar(a) ve Tiriyeste Eyâletlerinin üç aded iskelesinde kırk aded sefîneden ezdiyâd-ı sefîneye pasaporta ve patanta verilmemek şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar dahi korsan sefâyini misillü top anbarından kapak açar sefâyin kabîlinden olmayıp bâzergân sefâyini olmak şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar içinde olan kapudânları dahi kendilerinden olup gayr-ı cinsden olmamak şartıyla işbu memhûr kâğıdımız yedlerine i'tâ olunmuşdur. İşbu şürût-ı mezkûreye tarafeynden ri'âyet olunup şimdiden sonra müsâlahamıza mugâyir ma'demki bir nesne vâki' olmadıkça ba'de'l-yevm sulhumuz evvelki gibi sulh olup fesholunmamak için işbu temessük verildi.

An Cânib-i Ali Hoca
Vekîl-i Cezayir-i Garb

Bu dahi

Bâ'is-i tahrîr oldur ki,

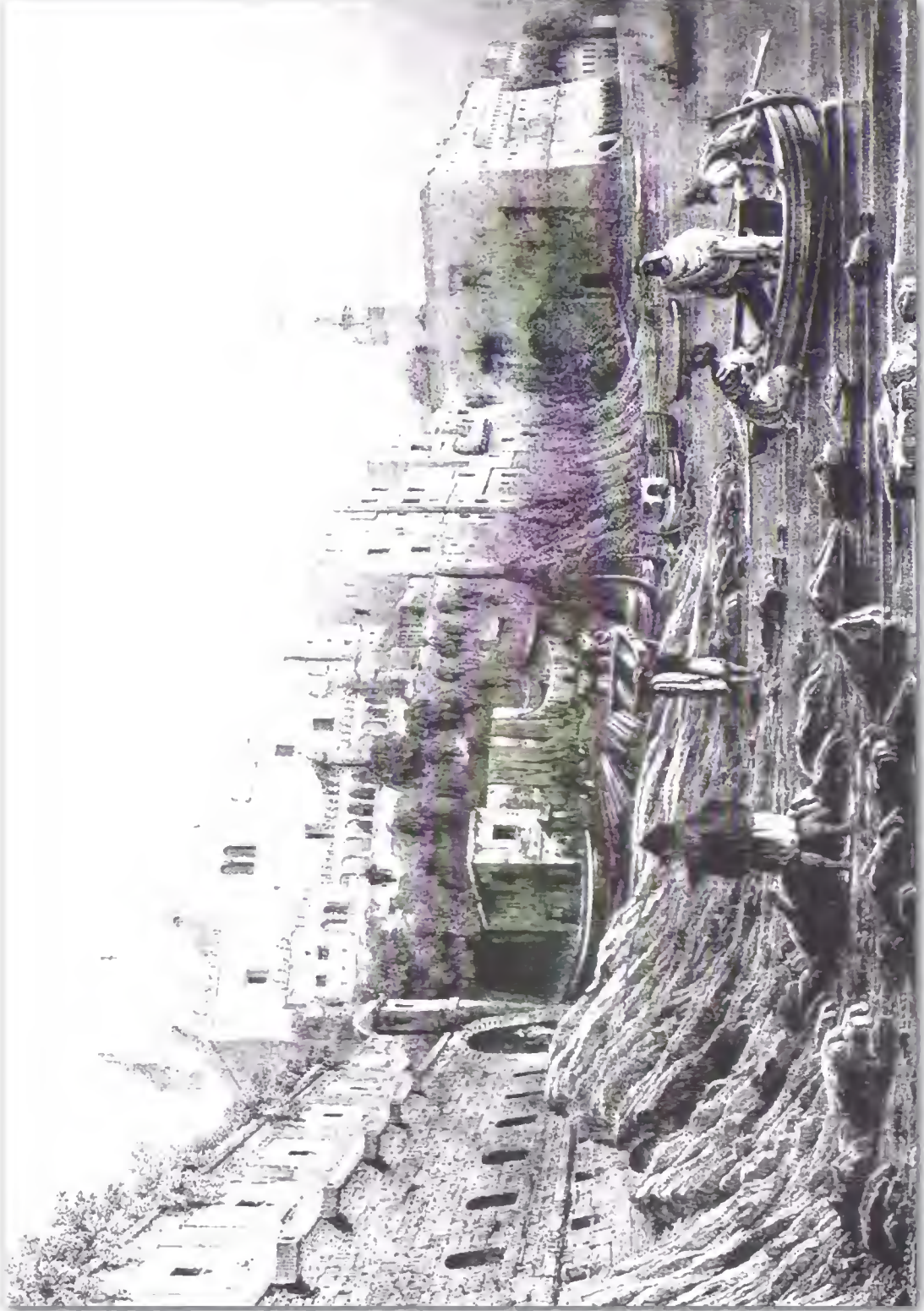
Bundan akdem devletlü, inâyetlü, atûfetlü efendilerimiz hazerâti

Roma imparatoru ve imparatoriçesi bizim dostumuz olmağla siz dahi müsâlaha ve müsâleme olun deyü emr-i âlîleri olmağla emîrleri mücebince müsâlaha olundu idi ve lâkin şimdi müsâlahanız fesholmağla yine müsâlahamız matlûbumuzdur deyü tekrâr emîrleri olmağla emîrleri mücebince hâlâ Cezayir-i Garb Ocağı'nda olan izzetlü sa'âdetlü Ali Paşa hazretleri tarafından vekâleten Roma imparatoru ve imparatoriçesi hükûmetinde olan Alagorna[Liguria] ve Porta Ferrar(a) ve Tiriyeşte Eyâletlerine üç aded iskelesinde kırk aded sefînden ezdiyad-ı sefîneye pasaporta ve patente verilmemek şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar dahî korsan sefâyini misillü top anbarından kapak açar sefâyin kabîlinden olmayıp bâzergân sefâyini olmak şartıyla ve sefâyin-i mezkûrların içinde olan kapudânları kendilerinden olup gayr-ı cinsden olmamak şartıyla işbu memhûr ile kağıdımız yedlerine i'tâ olunmuşdur. İşbu şürût-ı mezbûreye tarafeynden ri'âyet edip şimdiden sonra müsâlahamıza mugâyir mâdemki bir nesne vâki' olmadıkca ba'de'l-yevm sulhumuz evvelki gibi sulh olup fesholunmamak için işbu temessük verilmişdir. Devletlü, sa'âdetlü müşârün-ileyh Cezayir paşası tarafından izzetlü, rağbetlü vekîlleri Ali Hoca işbu senedi yedimize i'tâ etmekle biz dahi ruhsat-ı kâmilemiz hasebiyle kabûl edip tarafımızdan işbu mumza ve mahtûm senedi vekîl-i mûmâ-ileyh yedine i'tâ ve vaz' olundu.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene [1]168 / [10 Haziran 1755]

ed-Dâ'î Baron de Pikler
Elçi-i İmparator-ı Roma

Üstte el-Cedid Camii, Sağda el-Kebir Camii'ni Gösteren Babü'l-Bahr Manzarası

CEZAYİR'İN MUHAFAZASI İÇİN İZMİR VE CİVARINDAN ASKER GÖNDERİLMESİ

Cezayir dayısı ve halkının isteği üzerine İzmir, Suğla, Saruhan ve Menteşe Sancaklarından maaşları ocaklar tarafından karşılanmak şartıyla, gitmelerine izin verilen yiğitlerin işlemlerinin yapılması

إجراء المعاملات المتعلقة بالمتطوعين الشجعان من ألوية أزمير وصوغله
وصاروخان، ومنتشاً للتوجه إلى الجزائر نزولاً عند رغبة داي الجزائر
والأهالي على أن تدفع رواتبهم من قبل أوجاعهم

Emri yazılmışdır

Pençe

Buyruldu

İzmir mollasına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' sâir kuzât ve nüvvâb ve İzmir voyvodasına ve zikrolunan elviyede vâki' mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân ve â'yân-ı vilâyete hüküm ki,

Cezayir-i Garb Ocağı beylerbeyisi ve dayısı olan Ali *dâme-ikbâlehü* ile Cezayir-i Garb ahâlîsinin Der-aliyyeme vârid olan mahzarlarında mahrûse-i Cezayir muhafazasiçün bir mikdâr askerin iktizâsı olmağla medîne-i İzmir'den ve elviye-i mezkûreden nefer tedârikine kimesne tarafından mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim sudûru istid'â olunmuş. Cezayir-i Garb Ocağı öteden beri Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrârımın muzâfâtından ve mensûbât-ı kadîmesinden olup taraf-ı Saltanat-ı Seniyyemden ba'zı mes'ûllerine müsâ'ade-i mesbûkun bi'l-misl olduğuna binâen mevâhib-i seniyye-i hüsrevânemden iltimâslarına müsâ'afe-i sâmiye-i mülûkânem erzânî kılınmağın imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde kimesneye cevrolunmaksızın bahşiş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ideleri muktezâsınca ocakları tarafından verilmek üzere rızâlarıyla rağbet eden yiğitlerden nefer tahrîr eylemelerine tarafınızdan ve taraf-ı âhârdan bir ferde mu'âraza ve muhâlefet olunmayıp ve etdirmeyip itmâm-ı maslahatlarına her biriniz mu'âvenet ve mu'âdat ve mezîd-i sa'y ve dikkat edip lâkin tahrîr olunan neferâtın fukarâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berayâya zulm ü ta'addî etmelerine bir dürlü ruhsat ve cevâz göstermemeniz bâbında.

Fî Evâil-i Ramazan sene 1171 / [18 Mayıs 1758]

CEZAYİR-İ GARP MUHAFAZASI İÇİN GÖNÜLLÜ ASKER YAZILMASI

Cezayir'in muhafazası için maaşları ve masrafları ocak tarafından karşılanmak üzere İzmir, Aydın, Suğla, Saruhan ve Menteşe Sancaklarından zor kullanılmadan sadece isteyenlerin asker yazılması

تسجيل أسماء الراغبين بالخدمة العسكرية من ألوية ازمير وآيدين وصاروخان
ومنتشا طوعا وليس قسرا على أن تتم تغطية رواتبهم ونفقاتهم من قبل
الاجاق لحماية الجزائر

Pençe

Der-kenârı ve arzuhâli mücebince verilmek buyruldu

28 B. (12)88 28 B. [12]88

Devletlü, inâyetlü, atûfetlü sultânım hazretleri sağ olsun

Mahrûse-i Cezayir-i Garb muhâfazasıçün kifâyet mikdârı askere muhtâc olmağla bu def'a dahi ber-mu'tâd-ı kadîm İzmir ve Aydın ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kurâ ve kasabâtdan kimesneye cevrolunmaksızın bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide üzere ocak tarafından verilmek şartıyla hüsn-i rızâlarıyla tâlib ve râğıb olan kimesnelerden neferât tahrîrine kimesne tarafından mûmâna'at ve müdâhale olunmamak için elviye-i mezkûrunda vâki' kuzât ve nüvvâb efendilere ve voyvodalara ve mütesellim ve kethüdâ yeriler ve yeniçeri serdârlarına ve iskele eminlerine ve sâir zâbitâna hitâben ber-mu'tâd-ı kadîm bir kıt'a fermân-ı celîlü's-şân inâyet ve ihsânıyla mahrûse-i merkûme muhâfazasıçün kifâyet mikdârı neferât tahrîrine izin ve ruhsatları erzân buyurulmak niyâziyla arzuhâle cesâret kılındı. Muhât-ı ilm-i âlîleri buyruldukda emr u fermân devletlü, inâyetlü, merhametlü efendim sultânım hazretlerindedir.

Bende

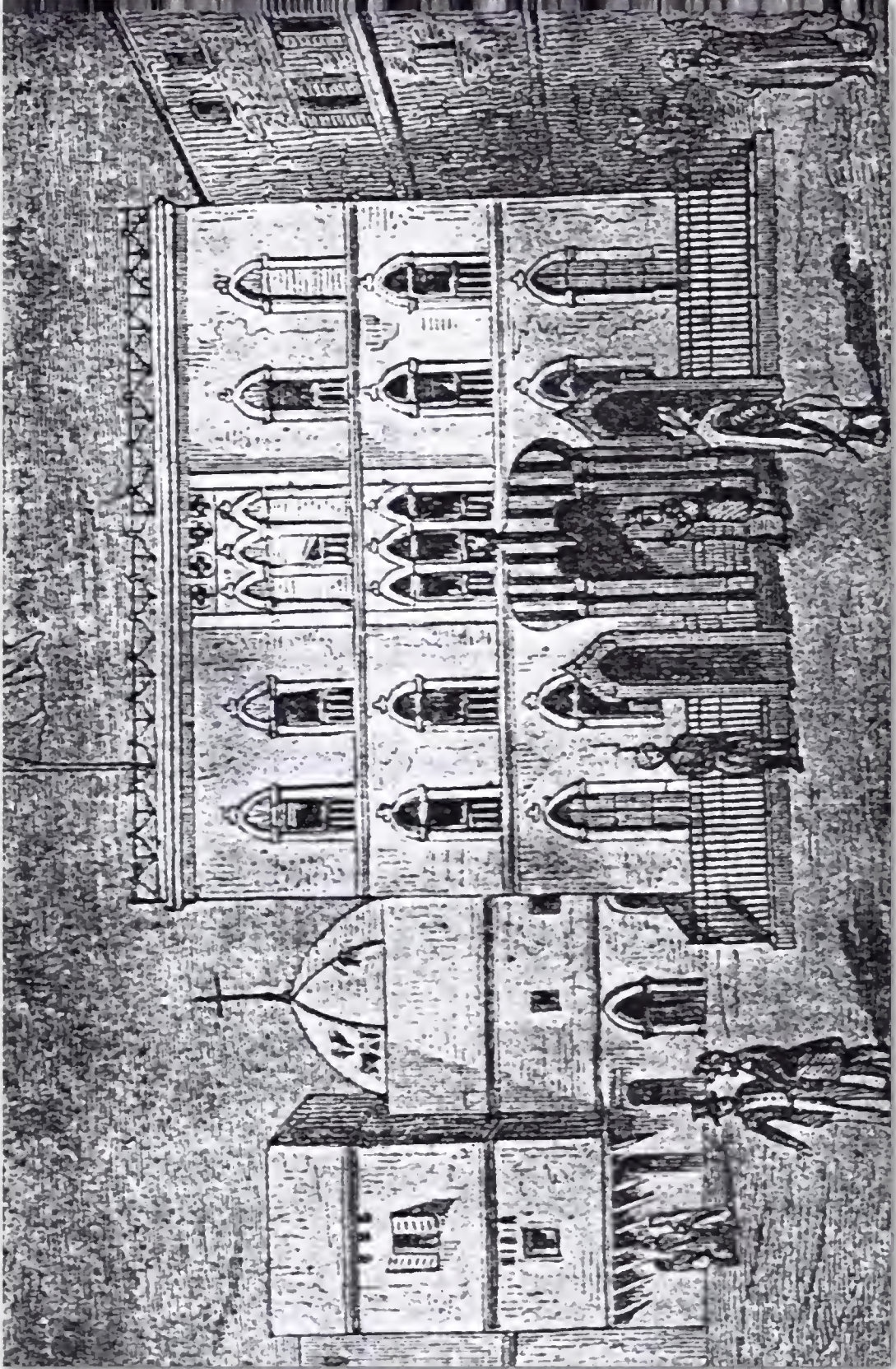
el-Hac Muhammed
Vekîl-i Cezayir Hâlâ

Mukaddem verilen fermân der-kenâr ola

İzmir kadısına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kuzât ve nüvvâba ve İzmir hassı voyvodasına ve zikrolunan elviyede vâki' voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân zîde-kadrühüma hüküm ki;

Cezayir-i Garb Ocağı vekîli el-Hâc Mehmed zîde-kadrühü gelip Cezayir-i Garb Ocağı Devlet-i Aliyyemin muzâfâtından ve mensûbât-ı kadîmesinden ve mes'ûllerine müsâ'ade-i mesbûkun bi'l-misl olup ve mahrûse-i Cezayir muhâfazasıçün bir mikdâr askerinin iktizâsı olduğu Cezayir-i Garb Beylerbeyisi tarafından mukaddemâ vârid olan mektubunda tahrîr olunmaktan nâşî kimesneye cevrolunmaksızın bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide üzere ocakları tarafından verilmek üzere rızâları ile rağbet eden kimesnelere neferât tahrîr eylemelerine kimesne tarafından mûmâna'at ve müdâhale olunmamasıçün (12)68 senesinde verilen emr-i âlî mücebince amel olunmak için İzmir kadısına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kuzât ve nüvvâb ve sâir zâbitâna hitâben (1)171 senesi evâsıt-ı Zi'l-ka'desi'nde sâdir olan emr-i âlî zâyi' olduğun inhâ ve ocağ-ı mezbûr ricâlinin killeli olmaktan nâşî mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mücebince ocağ-ı mezbûr tarafından neferât tahrîrine izn ü ruhsatı şâmil mücedded emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz ahkâm kuyûdâtına mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere târih-i mezkûrda emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide-i ocak üzere kendi taraflarından verilmek şartıyla mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ber-minvâl-i muhar-rer mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mücebince kimesneye cevri ve ta'addî olunmaksızın bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide-i ocak üzere ocakları tarafından verilmek şartıyla taht-ı kazânızdan rızâlarıyla rağbet eden kimesnelere neferât tahrîr eylemelerine tarafınızdan ve taraf-ı âhârdan mûmâna'at olunmayıp lâkin tahrîr olunan neferâtın fukarâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berâyâyâ zulm ü ta'addî eylemelerine bir dürlü ruhsat ve cevâz göstermekden begâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşân yazılmışdır. Fermân devletlü sultânım hazretlerindedir.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene 1182 / [12 Ekim 1768]

Cezayir'de Kış Sarayı'nı Temsil Eden Gravür (1840-1845)

ESPERİMENTO ADLI RUS TİCARET GEMİSİNE MÜDAHALE EDİLMEMESİ

Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan barış gereğince Ceza-
yir, Tunus ve Trablusgarb Ocakları tarafından, ticaret maksadıyla
İskenderiye-İstanbul arasında sefer yapacak Rus gemisine engel
olunmaması

منع اعتراض اوجاعات الجزائر وتونس وطرابلس السفن الروسية الجارية بين
الإسكندرية واستانبول لغرض التجارة وذلك بموجب معاهدة الصلح المعقودة
بين الدولة العثمانية وروسيا

Pençe

Buyruldu

*Cezayir-i Garb ve Tunus ve Trablusgarb Ocakları sefâyininden Akdeniz’de bulunan
gemilerin kapudânlarına hüküm ki,*

Devlet-i Aliyyemle Rusya Devleti beyninde mün‘akid olan şürût-ı müsâlaha muktezâsınca Rusya kapudânlarından Nikola Çenasfonik nâm kapudân râkib olduğu ve Esperimento nâm bir kıta seffinesiyle li-ecli’t-ticâre âsitâne-i sa‘âdetimden İskenderiye’ye ve andan geri Bahr-i Sefid’e vürûd ve hamûlesiyle Der-aliyyeme avdet eylemek murâd eylediğini âsitâne-i devlet-âşiyânemde mukîm Rusya maslahat-güzârı kıdvat-i ayânî’l-mileli’l-Mesîhiyye Petresof Hatman *avâkıbühü bi’l-hayr* memhûr bir kıt‘a arzı ile inhâ ve seffine-i mezkûre ve derûnunda olan emvâl ve âdemlerine ocak gemileri taraflarından ta‘arruz olunmamasını mutazammın fermân-ı celîlü’ş-şânım sudûrunu istid‘â edip Devlet-i Aliyye-i dâimü’l-karârımla Rusyalı miyânesinde in‘ikâd olan sulh ve musâfâtın Rusya tüccârı Karadeniz’den Akdeniz’e ve Akdeniz’den Karadeniz’e mürûr edeler ve dost olan sâir devletlerin re‘âyâlarına erzânî kılınan serbestiyet ve müsâlemet Rusya tüccârına dahi erzânî kılınma deyü meşrûr olduğuna binâen siz ki kapudânân-ı mûmâ-ileyhimsiz; kapudân-ı mersûm Bahr-i Sefid’de her kangınıza tesâdüf eder ise seffine-i mezkûre derûnunda olan emvâl ve âdemlerini ahz veyâhud eşyâ ve akçe mütâlebesi misillü mugayir-i levâzım-ı musâfât ta‘addi ve rencîde vukû‘undan mücânebet ve mu‘âmele-i dostâne ibrâzına dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki.

Fî Evâhir-i Ramazan sene 1188 / [4 Aralık 1774]

2

مدیر

جلد و غیب و خوش و طرب و غیب له بقری سفیندا له و کله بی ما کجدا قبولی زین حاکم
 عهد عزیز روینم دولتی بنیہ منعقد لودعا شرط موکد مقصود روینم قبولی زین نقولان
 جانشینان قبولی بولدی لودعنی و غیر بظنون بر فطو سفید نقول انجیزه استقامت و عبادت
 هرگزین؛ و ازینا کبر و بجز سفید مدو و حمولید مدینه عوده ایلم ملو اولدیکنی
 حسن؛ و هر کس؛ نه مقیم روینم مصالحتی قروا ایجاب اولدیکنی بینه کسوا
 ختمه عودیه بجز عهد فطو عقیق اولدی و سفینه منگوه و حوضه لودعا اولدی و اولدی
 ایجاب کجری طغرلدا نقض لکنی منظمی خراج حبل الل؛ و مدینه ایلمی ایروب
 عهد عتبه عتبه لودعا روینم لو میاننده لافکار لودعا صلح و مضافه روینم بخاریس
 فرم کدوفا له کدوه و له کدوفا فرم کدوه مهمل ایله لودعا لودعا اولدی
 رعایای لودعا قنایا کجینده و مس لمد روینم بخاریه عقی لودعا قنایا کجینده
 لودعا بنایا کدوفا کدوفا مسلی ایلمی کدوفا کدوفا کدوفا هر ففکده نصاریس
 ایلمی سفینه منگوه و مدینه لودعا اولدی و ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
 منلو مغایر لودعا مضافه قنایا و بجز و قنایا مجنبد و معاده کسنا
 ایلمی قنایا ایلمی قنایا ایلمی قنایا ایلمی قنایا ایلمی قنایا ایلمی قنایا

الکلیه

İSPANYALILARIN CEZAYİR'E BARIŞ İÇİN MURAHHAS ELÇİ VE HEDİYELER GÖNDERMESİ

İspanyalıların Cezayir-i Garb Ocağı'na barış için murahhas elçi gönderdiği ve bu sulhun ancak belirli hediyeleri vermek şartıyla mümkün olabileceği

إرسال الاسبان سفيراً مفوضاً إلى الجزائر لأجل الصلح الذي لا يمكن تحقيقه إلا بعد تقديم هدايا معينة

Kapudanpaşa kulları tezkiresiyle ma'ân irsâl eylemiştir.

İspanyalı tarafından Cezayir-i Garb Ocağı tarafına gönderdiği murahhas âdemleri iki kıt'a cesîm kalyon ve bir kıt'a fırkateyn ve bir kıt'a pergandi, mecmu'u dört kıt'a sefine beyaz bandıra ile musâlaha için murahhas elçi gönderip işbu bin yüz doksan dokuz senesi mâh-ı Temmuzun on yedinci günü sulh u salâh edip bu şart ile ki zırde zikrolunan hediyeleri vermek şartıyla musâlahalarının tercümesidir.

<p>Bir milyon peçe ta'bir olunur kara kuruş</p> <p>80</p> <p>Fî</p> <p>pâre</p> <p>be-hesab-ı kîse</p> <p>4000</p>	<p>Tu[n]ç Kebîr</p> <p>Top</p> <p>Kıta'ât</p> <p>25</p>	<p>Demir Kebîr</p> <p>Top</p> <p>Kıta'ât</p> <p>25</p>	<p>Havan Humbara</p> <p>Kıt'a</p> <p>4</p>
<p>Madenî Humbara</p> <p>Aded</p> <p>4000</p>	<p>Madenî Yuvarlak</p> <p>Aded</p> <p>10.000</p>	<p>Tüfenk İçin Fişekli Kurşun</p> <p>Kantar</p> <p>5000</p>	<p>Barut-ı Siyah</p> <p>Kantar</p> <p>2000</p>
<p>Âlât-ı Cedid-i Mütenevvi'a</p> <p>İnce</p> <p>Kantar</p> <p>5000</p>	<p>Âlât-ı Cedid-i Mütenevvi'a</p> <p>Kalın</p> <p>Kantar</p> <p>15.000</p>	<p>Âlât-ı gomana</p> <p>Kebîr</p> <p>Aded</p> <p>30</p>	<p>Sütun-ı Kalyon</p> <p>Aded</p> <p>100</p>
<p>Kürek-i Mütenevvi'a</p> <p>Aded</p> <p>500</p>	<p>Elvâh-ı Top</p> <p>Pürnar Ağacı</p> <p>Aded</p> <p>2000</p>	<p>Kirpas Badbanlık</p> <p>Top</p> <p>Aded</p> <p>400</p>	

Bundan başka Cezayir vâlisine ve beylerine vesâir ser-kârda olânlara verecekleri hedâyâ nâ-ma'lûmdur ve lâkin cümlesine hediye verilecek ancak verildiği nâ- ma'lûm ve Varhan [Vahran] canibi musâlaha etmemiştir. Evvelki minvâl üzere kalmak şartıyla şürût etmişlerdir.

[21 Ramazan 1199] / [28 Temmuz 1785]

بسم الله الرحمن الرحيم
 في ذكر ما ورد في
 كتابنا في تاريخ الجزائر

اسبانیه لوطر فذنب جزائر عرب او جانجي طرفه کوندر دیکي مرخص اد ماري ابني قطعه جسم فالبون وبر قطعه فرقین
 وبر قطعه بر غندي مجموعی درت قطعه سفینه بیاض باندره ابله مصالحه ایچون مرخص ایلی کوندر ب اشبو سکیوز
 طفق اطقوز سنه سی ماه تموسک اول بدیخی کونی صلح صلاح ایدوب بوشرط ابله که زبرده ذکر اولنان هدیبه لوی
 ورمک شرطیه مصالحه لرینک ترجمه سبدر

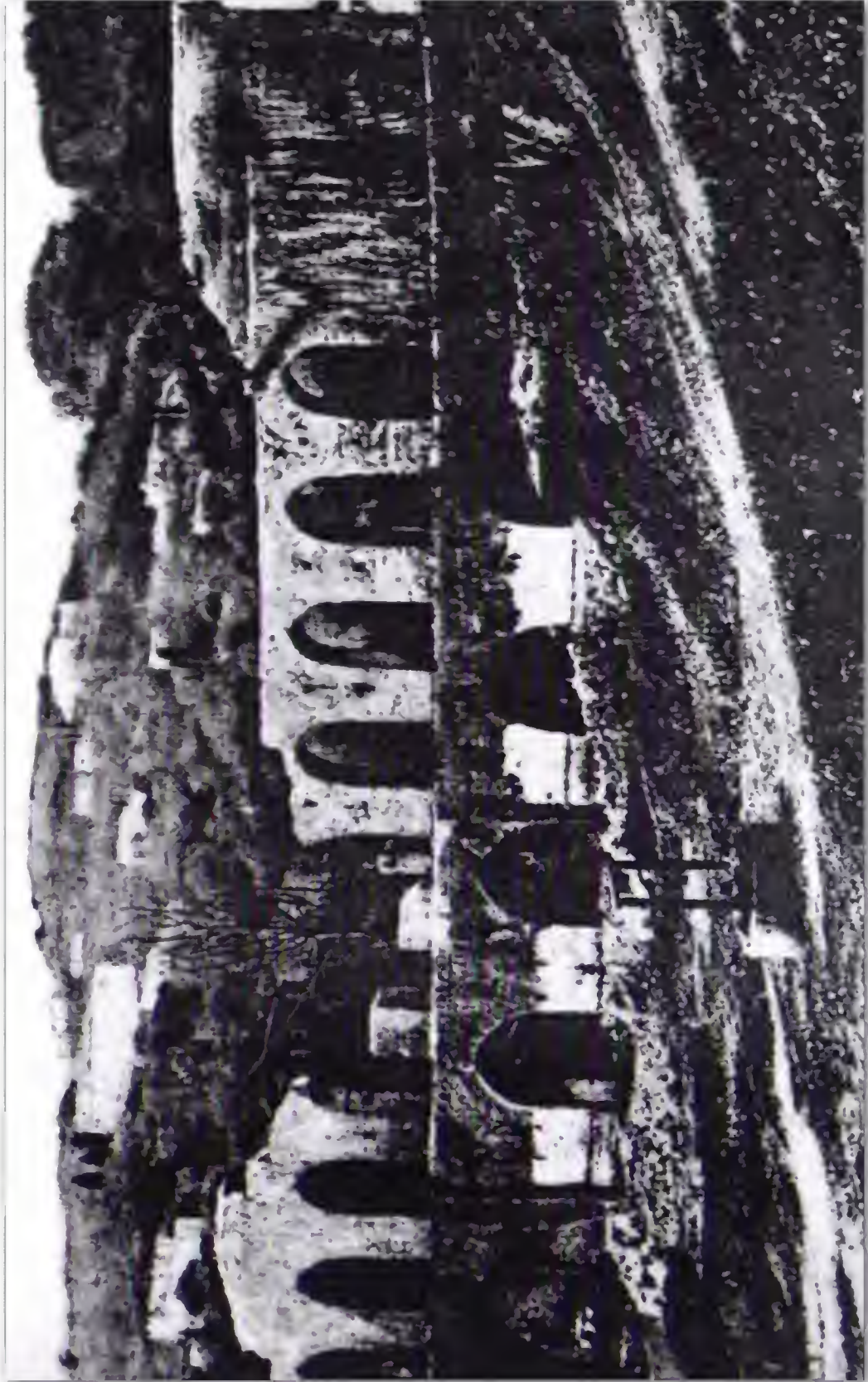
بر ملیوز بجه تعیر	طوع کبیر	نمور کبیر	هاوز خیره	معدف	معدف	تفک ایچون فشکلی
اولوزرقه عرونی	طوع کبیر	طوع کبیر	قطعه	عبره	لواروف	فور شون
تید	طوع کبیر	طوع کبیر	قطعه	عبره	لواروف	قطعه
کسبه	طوع کبیر	طوع کبیر	قطعه	عبره	لواروف	قطعه

بارون سیاه	الوزجد بر متنوعه	الوزغومانه	سنوز فالبون	کورک متنوعه	الواع طوب
قطار	فالینار	کدر	قطار	بر نار اغاجی	قطار
قطار	قطار	قطار	قطار	قطار	قطار

ذکر باسریاد بانق
 طوب
 قطار

بونون بشقه جزائر والبسنه و بکرنه وسائر سرکارده اولنلره وبره جک لری هدیانا معلومدر ولکن جمله سنه هدیبه
 وبر بیلک انحق ودر لیکي نامعلوم

و وارحان جانبی مصالحه انما مشدر اولکی منوال اوزره فالق شرطیه شروط انتشاردر

Hamma Su Kemeru (1905)

CEZAYİR'İN İYİ İDARESİ VE FAS HAKİMİYLE OLAN İLİŞKİLERDE İSLAM BİRLİĞİNE İTİNA GÖSTERİLMESİ

Cezayir idarecilerine, halkın ve memleketin korunarak iyi idare edilmesi, Fas Hakimiyle olan ilişkilerin din kardeşliği ve İslam Birliği hususu göz önünde tutularak yürütülmesi hakkında yazılan emir

صدر الأمر إلى القانمين بإدارة الجزائر بحماية الأهالي والبلاد وحسن إدارتها
ومواصلة العلاقة مع حكام المغرب بمراعاة مسألة الروابط الدينية والوحدة
الإسلامية

Kayd şod

Emîrû 'l-ümerâi 'l-kirâm kebîrû 'l-küberâi 'l-fihâm zü 'l-kadr-i ve 'l-ihirâm sâhibü 'l-izzi ve 'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti 'l-meliki 'l-a 'lâ Cezayir Beylerbeyisi () dâme ikbâlühü ve kıdvetü 'l-kuzât ve 'l-hükkâm ma 'denü 'l-fazli ve 'l-keâm mevlânâ Cezayir kâdısı zîde fazlühü ve mefâhirü 'l-ulemâi 'l-muhakkikîn müftî ve ulemâ ve meşâyih zîde ilmühüm ve mefâhirü 'l-emâcid ve 'l-a 'yân bi 'l-cümle zâbitân ve rüesâ-yı murâbitîn zîde mecdühüm ve mefâhirü 'l-emâsil ve 'l-akrân vücûh-ı ahâlî zîde kadrihüm tevkî 'i refî 'i hümayûn vâsil olıcak ma 'lüm ola ki,

Millet-i Nasârâ'nın millet-i İslâmiyye haklarında kadîmden berü adâvet-i dîniyyeleri der-kâr olduğundan hudûd-ı İslâmiyye'nin ale'd-devâm takviye ve muhâfazaları esbâbi nesk ve tesviye husûslarına dikkat ehemmi umûr-ı saltanat-ı [seniyyemden] olmağ- la bu esnâlarda dahi kılâ' ve husûn-ı rasîne-i Saltanat-ı Seniyyeme cüyûş-ı mütevâfire ve mühimmât ve levâzimât-ı harbiyye-i kâfiye tesbîliyle takviye ve tesdîd-i sugûr-ı İslâmiyye'ye bi-fazlillâhi te 'âlâ ikdâm ve muhâfaza-i beyzâ-yı dîn-i mübîne ihtimâm ve sa'y-ı mâ-dâm olmağın bu ihtimâmlar tedârik-i esbâb kabîlinden olup esbâb-ı mezkûrenin a'mâl ve icrâları tevfiât-ı ilâhiyyeye menût ve ol dahi her hâlde ve kâffe-i a'mâlde tahsîl-i rızâ-yı rabbü'l- âlemîne merbût olduğü bî-iştibâhdır bu sûrette Memâlik-i Mahrûsa-i mesâlik-i hüsvânem serhaddâtında olan mücâhidîn ve murâbitînin ale'd-devâm nehy-i ani'l-münkere ikdâm ve bihi inne 'd-dîne indallâhi 'l-İslâm nazm-ı kerîmiyle memdûh olan dîn-i mübînin selâmeti icrâ ile tahsîl-i rızâ-yı melik-i allâm ederek iktisâb-ı salâh-ı hâl eylemeleri dîn-i Muhammedî'nin ziyâde revnâk ve mehâbetine ve bu takrîb a'dâ-yı dîn üzerlerine gâlibiyete âlâmet ve zerî'a

ve âlet olmak cihetiyle ekser-i guzât-ı mücâhidîn mecmâ'ı olan serhaddâtımıza mücerred salâbet-i dîniyyeye delâlet ve irşâd için nush-âmiz evâmir-i aliyem ısdârı cümleyi ikâza bir vesîle olduğundan iktizâsına göre lâzım gelen mahallere evâmir-i şerîfe ısdâr olunub Cezayir serhaddi dahi nezd-i Şâhânemde cümle serhaddâtdan mu'teber ve ahâlîsi *bihi ve faddalallâhü'l-mücâhidîne ale'l-ka'idîne ecren azîmâ* nazm-ı kerîminde mündemic olan fazîlete ve lâzıme-i salâbet ve gayret-i dîniyyeleri üzere *bihi ve câhidü fi-sebîlillâhu* emr-i zü'l-celâline imtisâlen gazâ ve cihâda ve i'lâ-yı kelimetullâhi'l-ulyâyâ meks oldukları bedîhî ve azher olup dünyada tahsîl-i sermâye-i fazîlet ve ukbâda *bihi inne fi'l-cenneti miete derecetin e'addehallâhu li'l-mücâhidîne fi-sebîlillâhu mâ-beyne'd-dürreteyni kemâ beyne's-semâ-i ve'l-arz* hadîs-i şerîfnde mansûs mevâid-i cezîleye nâil oldukları zîver-efzâ-yı sahâyif-i tevârih olan gazevât ve mücâhedelerinden zâhirdir. *Bihî zâlike fazlullâhi yu'ûhi men-yeşâ*. Kaldı ki bazen hadâset-i sinn ve gençlik takrîbiyle hevâ-yı nefsâniyeden nâşî menhî-i anhâ olan fusûk u fücûra meyl ve rağbet eder olur ise *bihi el-ulemâ'u ümenâullâhi alâ-halkâhî* teşrîfiyle müşerref olan ulemâ-yı kirâm taraflarından *bihi ed-dînü'n-nasîha* muktezâsı üzere o makûlelere nush u pend olunarak zevâcir-i furkâniyeden *bihi ve cezâ'u seyyietin seyyietün mislühâ* ma'naları ve ehâdis-i nebeviyyeden *bihi en-nâsü mücziyyüne bi-â'mâlihîm* mefhûm-ı şerîfi üzere menhiyyâtta ısrâr edenler mücâzât-ı a'mâllerini müşâhede ile nefslerine zulmetmiş olacakları beyân kılınarak tarîk-ı salâha irşâdlarına ve zâbitân ve ummâlden *bihî i'dülû hüve akrebu li't-takvâ* emr-i zü'l-celâline muhâlif zîr-i destân olan re'âyâ fukarâsı haklarında ikâ'-ı mezâlîmi mücib etvâra ibtidâr eder olur ise *bihî küllüküm râ'in ve küllüküm mes'ûlü'n an-ra'iyetihi* mefhûmu üzere rûz-ı cezâda mes'ûl olacaklarını ve ifâ-yı farîza-i cihâd ve gazâ ile me'lûf kümât-ı muvahhidîne o makûle ef'âl-i nâ-cesbân olduğunu ve *bihî ez-zulmü zulümâtün yevmi'l-kıyâme* hadîs-i şerîfi ma'nâ-yı münîfini beyân ederek o misillü etvârdan men'leriyle vedî'atullah olan fukarâ-yı ra'iyetin âsûde-i mazalle-i emn ü istirâhat olmaları vesâilini istihsâle ve'l-hâsıl *bihî küntüm hayrun ümmetin ahracet li'n-nâsi ye'murüne bi'l-ma'rûfi ve yenhevne ani'l-münker* nass-ı kerîmi muktezâsı üzere emr-i bi'l-ma'rûf [ve] nehy-i ani'l-münker merâsimini dâimâ icrâ ederek tahsîl-i rızâullah ve rızâ-yı Şâhâneme ikdâm ve salâbet-i dîniyye ve hamîyyet-i İslâmiyyeniz muktezâsı ve *bihî küllü mü'minin ihvetün* mazmûnu üzere dîn karındaşlarınızı menhiyyât ve münkerâtdan muhâfaza ve sıyânete sarf-ı miknet [ve] etrâf ve enhânızda vâki' a'dânızdan dâimâ teyakkuz ve intibâh lâzım olduğu ve cevânib ve havâlinizde ve karîb ve ba'îdde olan dostlarınıza dahi dostluk ve muhabbetinizi izhâr muktezî ve ale'l-husûs Devlet-i Aliyyem ve tevâbi'âtı tarafına meyl ve rûkûn ile tarh-ı esâs-ı muhabbet ve ihlâs üzere olan hâlâ Fas hâkimi cenâb-ı imâret-meâb-ı eyâlet-nisâb-ı sa'âdet-iktisâb mevlâ Muhammed *dâme mahfûzan bi-vikâyeti's-samed* cenâblarına uhuvvet-i dîniyye ve ittihâd-ı milliyet-i İslâmiyye cihetiyle tarh-ı esâs-ı istinâs ve ülfet ve ri'âyet hatırına dikkat ve zîr-i hükûmetde olan re'âyâ ve ahâlîye bast-ı cenâh-ı hamîyyet olunmak lâbüd idüğü muhakkak olmağla husûs-ı mezbûra dahi teşmîr-i sâ'id-i miknet eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur.

İmdî zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkânem *bihî innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz* nazm-ı mübîni üzere halîfetü'l-Müslimîn olup *bihî fahküm beyne'n-nâsi bi'l-hakk* emr-i zü'l-celâliyle me'mûriyet der-kâr olduğundan vesâyâ-yı mezkûre-i hüsvânemin kâffe-i bilâd-ı

İslâmiyye’de ve ale’l-husûs dârü’l-mücâhidîn olan Cezayir’de icrâsı nasb-ı ayn-ı ihtimâm-ı şehriyârânem olduğu siz ki mûmâ-ileyhimsiz ma’lûm-ı diyânet-melzûmunuz oldukda ifâ-yı levâzım-ı cihâdiyyeye taraflarımızdan her ne kadar ikdâm olunur ise bâlâda mastûr *emr-i bi’l-ma’rûf [ve] nehy-i ani’l-münkere* dahi ol mertebelerde ikdâm ve ihtimâm olundukca işleriniz rast ve amelleriniz dürüst olacağında *inşâallâhu ’r-rahmân* iştibâh olmamağla cümlenizi zü’l-celâl hazretlerinin vikâye-i samedâniyesine emânet eyledim. Göreyim sizi rızâ-yı rabbü’l-müste’ân yoluna cehd-i tâmm-ı lâzımeden olduğunu tefattun ederek bir taraftan i’lâ-yı kelîmetullah ve bir taraftan def’-i mezâlîm ve ref’-i fusûka ve dîn karındaşlarını tarîk-i salâha irşâda ve dâmen-i der-miyân-ı gayret ve hâkim-i müşârun-ileyhsin ve havâşî ve tevâbi’ât ve ahâlîlerinin cebr-i hâtırlarına ve kendi ile tarh-ı esâs-ı ülfet ve istînâsı nisâr-ı nakdîne-i liyâkat ve her hâlde meşkûrû’l-mesâ’î olmağla ve tahsîl-i rızâullâh ve rızâ-yı hüsrevâneme bezl-i küll-i miknet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki,

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla âmil olasız, şöyle bile-siz, alâmet-i şerîfe i‘timad kılasız.

Tahrîren fi Evâil-i şehr-i Cemâziye’l-Evvel sene ihdâ ve mieteyn ve elf.

10 Cemâziye’l-evvel 1201 / [28 Şubat 1787]

Cezayir'de Seyid Ramazan Camii

CEZAYİR'E MÜHİMMAT GÖNDERİLMESİ

Cezayir'den talep edilen mühimmatın, Tersâne ve Tophâne-i Amire'den hazırlanarak gönderilmesi

إرسال المعدات العسكرية المطلوبة من قبل الجزائر بعد تجهيزها في الترسانة والطوبخانة العامرة (معمل المدافع)

Bu def'a takdîm olunan bir kıt'a memhûr defter mantûkunca Cezayir-i Garb Ocağı tarafından matlûb olan mühimmâtın mikdârları ve der-kenârlar mücebberince sûrh ile bâlâlarında gösterilen mukaddemâ ocağ-ı mezbûra i'tâ olunmuş olan sâbıklarıdır.

Sütun-ı gemi 50 aded		Kürek-i Bergandi [Perkende] 1000 aded		Karavana Ağacı 500 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
20	Der-sene 1180	500	Der-sene 1180	250	Der-sene 1180
40	Der-sene 1190	500	Der-sene 1190	20	Der-sene 1190
42	Der-sene 1199	500	Der-sene 1199	100	Dersene 1199

Kürek-i sandal 500 aded		Dümen için yağhane ağacı 40 aded		Bare-i dümen 30 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı yokdur	
aded	Târih	Aded	Târih		
250	Der-sene 1180	5	Der-sene 1180		
00	Dersene 1190	20	Der-sene 1190		
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199		

OSMANLI BELGELERİNDE CEZAYİR / الجزائر في الوثائق العثمانية

Destemora 30 aded		Dümen Manevelesi [manivela] 50 aded		Korcete[Gurcata] 30 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
10	Der-sene 1180	00	Der-sene 1180	15	Der-sene 1180
20	Der-sene 1190	50	Der-sene 1190	20	Der-sene 1190
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199

Reçine 1000 kantar		Katran 500 kantar		Kürek-i safra 1500 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı yok		Sâbıkı	
Kantar	Târih			Aded	Târih
500	Der-sene 1180			500	Der-sene 1180
1000	Der-sene 1190			1000	Der-sene 1190
500	Der-sene 1199			00	Der-sene 1199

Kirpas-ı bogaz [Bogasi] 14000 top		Barut-ı siyah 2000 kantar		Kurşun 2000 kantar	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Top	Târih	Kantar	Târih	Kantar	Târih
5000	Der-sene 1180	1000	Der-sene 1180	0000	Der-sene 1180
12000	Der-sene 1190	1000	Der-sene 1189	1568	Der-sene 1189
0000	Der-sene 1199				

Demir-i hâm 3000 kantar		Revgan-ı nefî 30 kantar		Güherçile 50 kantar	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Kantar	Târih	Kantar	Târih	Kantar	Târih
1000	Der-sene 1180	00	Der-sene 1180	25	Der-sene 1180
3000	Der-sene 1189	10	Der-sene 1190	50	Der-sene 1189
		00	Der-sene 1199		

Kundaklık elvah 1000 aded		Tel 1500 kantar		Havan-ı humbara 4 aded Çap: 85	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Kantar	Târih	Aded	Târih
000	Der-sene 1180	200	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180
500	Der-sene 1190	1000	Der-sene 1190	1	Der-sene 1189
490	Der-sene 1199	500	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199

Havan-ı humbara 4 aded Çap: 45 Kıyye Sâbıkı		Kundak-ı havan 4 aded Çap: 85 Kıyye Sâbıkı		Kundak-ı havan 4 aded Çap: 45 Kıyye Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180
3	Der-sene 1189	1	Der-sene 1189	3	Der-sene 1189
0	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199

Tu[n]c Top 30 aded Çap: 14 Kıyye Sâbıkı		Tu[n]c top 30 aded Çap: 12 Kıyye Sâbıkı		Yuvarlak Top 7000 aded 14 Kıyye Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180	0000	Der-sene 1180
20	Der-sene 1189	10	Der-sene 1189	6500	Der-sene 1189
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199	0000	Der-sene 1199

Yuvarlak 7000 aded 12 Kıyye Sâbıkı		Serenlik 60 aded Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih
0000	Der-sene 1180	50	Der-sene 1180
3250	Der-sene 1189	00	Der-sene 1190
0000	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199

Sa'âdetlü Tersâne-i Amire Emîni Ağa Hazretleri

İşbu mühimmât-ı matlûbenin sâbıklarına nazar ve vakt u hâli dahi mütâla'a ve devletlü kapudân paşa efendimiz hazretleriyle dahi müzâkere eyleyerek ta'dil ve tertib ve el-hâletü hâzihî mevcûd-ı tersâneye ve taşradan gelecek mürettebâta bakılarak mevcûd-ı tersâne-i ma'mûreden i'tası mümkün olânları ve müceddeden mübâya'aya muhtâc olacakların ne mahalden ve ne vechile tedârikinde yüsr u suhûlet olduğunu îzah birle müşârun-ileyh hazretlerinin inzimâm-ı re'y-i müşîrâneleriyle ve liman reisi ve cânib efendi ve kereste kâtibi efendi ve sâir iktizâ edenler ile bi'l-istişâre tanzim ve sûret-i nizâmlarını i'lâma himmet buyurasız.

Ma'rûz-ı bendeleridir ki,

Bu def'a Cezayir-i Garb Ocağı tarafından matlûb olan mühimmât husûsu devletlü

vezîr-i mükerrerem kapudân paşa hazretleri ve ricâl-i tersâne-i ma'mûre kullarıyla lede'l-müzâkere sâdır olan fermân-ı şerîfleri mücebince vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerinin re'y-i müşîrâne ve mûmâ-ileyhim kullarının istişâreleri üzere mevcûddan verilecekler ve müceddeden mübâya'aları iktizâ edenler ve Tophâne-i Amire'den isti'lâma muhtâc olânlar îzah ve beyân olunarak defter ve işbu varaka ilâve olunmağla keyfiyyet ve sûret-i nizâmları ve matlûb olunan mühimmâtdan demir ve kurşun ve telin şimdiki hâlde i'tasına imkân nâ-müsâ'id olmağla irâde-i aliyye vefkince veyâhud Gemlik tarafından teşriflerinde vezîr-i müşârun-ileyhe ihâlê ile bu üç mâdde vech-i münâsibi üzere ta'dîl ve tesviye buyurulmak menût-ı re'y-i sâmilîleri idüği ma'lûm-ı devletleri buyruldukda ber-müceb-i defter-i mezkûr mevcûddan verileceklerin ve müceddeden mübâya'a ve celb ve bi'l-isti'lâm Tophâne-i Âmire'den tertîb olunacakların emr-i nizâmlarına şürû' ve mübâşeret buyurulmak muvâfık-ı irâde-i seniyyeleri ise emr u fermân devletlü, inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Mühür

İzzetlü Topçubaşı Ağa,

İşbu deftere merbût diğer defterin nihâyetinde olan top ve kundak ve yuvarlak mâddelerine nazar ve serî'an tanzîmini i'lam eyleyesiz.

Ma'rûz-ı kullarıdır ki,

Sâdır buyrulan fermân-ı şerîflerine imtisâlen işbu evrâka rabtolunan defter mücebince el-yevm mevcûd-ı Tophâne-i Âmire olan top ve kundak ve yuvarlak dâneleri Tophâne-i Âmire tarafından matlûb gösterilen ecnâs ve mikdârlarından fûrû-nihâde olunduktan sonra yirmi kıt'a kebîr top ve üç aded havan kundağı müceddeden isâga ve inşâyâ muhtâc olduğu ma'lûm-ı devletleri buyruldukda top-ı mezkûrların tertîb ve isâgası ve iktizâ eden nühâs-ı hâminın tedâriki menût-ı re'y-i âlîleri olmağla her ne vechile irâde-i aliyyeleri buyrulur ise emr u ferman devletlü, inâyetlü efendim sultânım hazretlerindir.

Mühür

İşbu defterde mûnderic mevâddın ekserîsi diğer telhîslerimiz mücebince tanzîm olunmuş, top mâddeleri dahi mûmâ-ileyhimâ Tersâne-i Amire emîni ağa ve Topçubaşı ağaların i'lâmları üzere mevcûd-ı Tophâne ve Tersane'den verilecekleri i'tâ olunmak için Başmuhâsebe'ye kayd ve sûretleri verile.

Dü kıt'a sûret dâde

Fî 5 Rebî'ü'l-âhir sene [1]206 / [2 Aralık 1791]

Ahşap tornacısı

CEZAYİR OCAĞININ İSVEÇ DEVLETİ'NE HARB İLAN ETTİĞİ

Cezayir Ocağı tarafından İsveç Devleti'ne savaş ilan edilmesi dolayısıyla Akdeniz'de meydana gelebilecek olumsuzlukların önlenmesi için İsveç Elçisinin Osmanlı Devleti'nden yardım istediği

طلب السفير السويدي في استانبول تدخل الدولة العثمانية للتصدي لما قد يحدث
من أعمال سلبية في البحر المتوسط إثر إعلان أوجاق الجزائر الحرب على
دولة السويد

İsveç Elçisi dâ'îlerinin mümzâ ve memhûr takrîri tercümesidir

Fî 6 R. sene 1206

Cezayir Ocağı'nda mukîm Brandel nâm İsveç Konsolosu'nun Alagorna'da [Ligurna] ikâmet eden diğerk İsveç konsolosuna tahrîr eylediği bir kıt'a kâğıdın mefhûmunu vech-i âtîyyü'l-beyân üzere cânib-i Devlet-i Seniyye'ye arz u beyâna ibtidâr olunur. Cezayir vâlisi cedîd bugünkü gün işbu Teşrîn-i Sâni'nin on beşinde an-gayr-i me'mûl İsveçliye i'lân-ı harb edip bu muhlislerine memleketden li-ecli'l-hurûc yalnız beş gün mühlet verilmiştir.

İşbu keyfiyeti bu dâ'îlerine ihbâr eden Alagorna'da mukîm İsveç konsolosu geçen mâh-ı Teşrîn-i Sâni'nin yirmi sekizinci günü târihiyle müverrah kâğıdında mezâmîn-i âtîyyetü'z-zikri zammeylemiş. Bu haber-i mevrûsetü'l-keder-i gayr-i müterakkıbeyi Yuvan Van Derbare nâm kapudânın süvâr olduğu Flenk seffinesiyle geçen mâh-ı Teşrîn-i Sâni'nin yirmi dördünde ehl ü iyâliyle ma'an Cezayir'den bu cânibe vürûd eden mârrü'z-zikr Brandel nâm konsolos kendisi tasdik ve te'yid eylemiştir.

İsveç Devleti ile Cezayir Ocakları miyânında münâza'ayı müntec bir türlü mâddenin cereyân etmesi ma'lûm olmadığı ecilden haber-i mezkûre tasdikât-ı meşrûha ile müekked olmamış olsa bir vechile karîn-i i'timâd olması mutasavver değil idi. Ancak keyfiyet-i mezkûrenin ihbârı bu dâ'îlerine etrafiyla ve resmen vukû' bulduğundan Devlet-i Seniyye'ye arz u ifâdesi te'hîr olursa bu dâ'îlerinin töhmetine hamlolunması mukarrer idi. Zirâ mâdde-i mezkûrede Devlet-i Seniyye'nin infâz-ı kelâma salâhiyeti bedî-dâr olduğundan başka târih-i İseviyye'nin bin yedi yüz otuz yedide mün'akid olan ticâret ve seyr-i sefâin mu'âhedesinin on yedinci mâddesi mazmûnunca devlet-i kaviyy-i şevketin bu mâddede

iltizâmât-ı mu‘âmelesinin vücûbu âşikârdır. Zikrolunan on yedinci mâddenin mazmûnunda İsveç kralı bin yüz kırkda tüccârının himâyet ve sıyâneti zımında Cezayir Ocağı'yla akd ve rabteylediği mukâvele Devlet-i Seniyye'nin i'ânet ve himâyetiyle vikâye birle mârrü'z-zikr mukâvelenin adem-i tagayyürüne Cezayir Ocağı tarafından dâimâ kemâl-i dikkat olunması için cânib-i Devlet-i Seniyye'den sarf-ı sa'y ve himmet olunmak ve ocağ-ı mezkûr tarafından mukâveleyle mugâyir hareketin vukû'u takdîrinde İsveç Devleti tarafına îfâ-yı levâzım-ı tarziye zımında cânib-i Devlet-i Seniyye'den bezl-i makdûr ile i'ânet olunmak husûsları mezâmin-i mu'âhede-i mezkûrede mestûr ve musarrahdır. Kaldı ki şürût-ı meşrûha müstahkem ve müekked olmasa dahi Devlet-i Seniyye cânibinden İsveç Devleti tarafına hâhiş-i derûn üzere izhâr olunan musâfât-ı kaviyyeye nazaran vâkı'a-i mezkûre ber-vech-i müsâvât devlet-i kaviyy-i şevketin dahi bâ'is-i teessür ve infi'âli olarak tedâbir-i seri'ü't-te'sîr ve harekât-ı hâkimâne ile çâre-sâzlığına himmet-i aliyyesinin pîş-nihâd olmasına kat'â iştibâh yok idi. Devlet-i ebed-müddetin taht-ı hükûmetinde ve re'âyâsı mesâbesinde olan Cezayir Ocaklarının hükümdârları âlemin istirâhat ve emniyetini selb ile umûrlarına hâlel vermemek için devlet-i ebed-kıyâm dâimâ inân-gîr-i zabt-ı hükûmet olarak haklarında der-kâr olan nüfûz ve azâmetini her dem bilâ-tagayyür vikâye lâzıme-i şân ü şükûh-ı aliyyesinden idüğü ve bu gûne vâkı'a-i gayr-i müterakkıbeden habîr olmadıklarından nâşi Bahr-i Sefîd'de geşt ü güzâr eden bi'l-cümle İsveçlinin helâkı muhtemel olmağla mârrü'z-zikr Cezayirinin mu'âmelât-ı hasmâneleri sebebiyle vukû'u der-kâr olan ukubâtın kable'l-vukû' def' ü tanzîmine teşvik olunmak nev'-i beşere merhametden addolunduğu ve esnâ-yı seferde İsveçlinin ticâreti külliyyen ihlâl-pezîr olmağla bu aralıkda telâfi-i mâfât ile hey'et-i evvelisine ircâ'a muhtâc iken müceddeden hasârât ve tekdîrât-ı cedîdeye dūçâr olması Devlet-i Seniyye'nin vücuhla mugâyir-i irâde-i aliyyesi idüğü husûsları devlet-i dâimü'l-istimrârın dikkat ve teemmülünü ve inâyet ve müsâ'ade-i seniyyesini hod be-hod tergîbe vesâil-i vâfiyedir deyü elçi-i mûmâ-ileyh dâ'ileri takrîr eder.

6 Rebî'ü'l-âhir sene 1206 / [3 Aralık 1791]

İmparator Kalesi

AKDENİZ'E AÇILAN FRANSIZ GENERALİ NAPOLÉON BONAPARTE'IN DURDURULMASI

Osmanlı Devleti ile aralarındaki anlaşmaya aykırı olarak İskenderiye'yi ele geçiren Fransızların durdurulması için, Osmanlının dostuna dost düşmanına düşman olan Cezayir-i Garp Ocaklarının kuvvetli bir donanma hazırlayarak Osmanlı donanması ile birlikte Akdeniz'e açılmaları

طلب الدولة العثمانية من أوجاقات الغرب التي تنتهج سياسة الود مع أصدقاء
الدولة والعداء مع أعدائها تجهيز أسطول قوي وإحاقه بالأسطول العثماني
وذلك من أجل التصدي للفرنسيين الذين احتلوا الإسكندرية خلافاً للاتفاقية
المعقودة بينهما

Pençe

Buyruldu

*Cezayir-i Garb Vâlisi Vezîr Hasan Paşa iclâlehûya Cezayir-i Garb Ocaklıları zîde
mecdühûma hüküm,*

Devlet-i Aliyyemle Françeli beyninde olan musâlahanın feshine dâir cumhûr tarafından bir gûne haber vârid olmamışiken bu esnâda Françe sergerdelerinden Bonaparte nâm general külliyetli donanma sefineleriyle Akdeniz'e çıkub işbu sene-i mübâreke Muharremü'l-harâmının on yedinci günü İskenderiye-i Mısır tarafına azîmet ve İskenderiye'ye ve Reşid taraflarına bağteten duhûl ve harben ve darben zabtetmiş olduğu tahakkuk edip bu sûretde Memâlik-i Mahrûsamın cümlesinde merâsim-i teyakkuz ve intibâha ri'âyet farz-ı ayn mer-tebesinde olduğundan Anadolu ve Rumeli sahillerine ve Akdeniz cezirelerinin mecmû'una derhâl evâmîr-i ekîde-i şâhânem neşriyle her tarafda müteyakkız ve mütebassır bulunmaları ve tâife-i mesfûrenin ma'âzallahü te'âlâ sâir bir mahalle hücum ve iktihâm misillü hareketleri vâki' olur ise gayret-i İslâmiyye muktezâsınca muhâfaza-i mülk ve millet için mütevekkilen alallahi'l-mu'în müdâfa'alarına dâmen der-miyân-ı gayret olunmak husûsları etraflı tenbîh ve te'kid ve boğaz hisârları ve sâir lâzım gelen mahallere ve ale'l-husûs Mısır'a hücum eden Fransızların bi'l-muhârebe def' ü ref'lerine ikdâm eylemek üzere Mısır vâlisi ve ümerâsına hatt-ı hümayûnumla mu'anven evâmîr-i ekîde irsâl ve Sayda Valisi Vezîrim Cezzar el-Hac Ahmed Paşa iclâlehü dahi ser'asker-i zafer-rehbere tahsîs ve külliyetli asâkir ile erbâb-ı iktidârdan

sâir vüzerâ ve müte‘ayyinân me’mûr ve ta’yîn kılınmış olduğundan mâ‘adâ ve bahren dahi külliyyetli donanma tertîb ve techîzine gece ve gündüz ikdâm ve ihtimâm-ı pâdişâhânem der-kâr olmağla tâife-i mesfûrenin bilâ-müceb ve bi-gayr-i hakkın Mısır İskenderiyesi tarafından ale’l-gafle hücum ile ümmet-i Muhammed’e vâki‘ olan gadr-i ihânetlerinin karîben gayret-i ümmet zuhûruyla mücâzâtını müşâhede eylemeleri ve *inşâallâhu te‘âlâ* mazhar-ı kahr u dilâverleri olarak bergeşte ve perîşân olmaları eltâf-ı hafîyye-i ilâhiyyeden mes’ûl ve me’mûldür. Kaldı ki Cezayir-i Garb Ocakları dilâverleri öteden beri guzât-ı müttehidîn ve kümât-ı murabîtinden olup Devlet-i Aliyyemin dostuna dost ve düşmanına düşman olageldikleri zâhir ve zikrolunan ocaklar haklarında lâzım gelen i‘ânetin icrâsından himmet ve ikdâm-ı şâhânem makrûn ve bî-dirîğ tutulmakda idüğü bedîhî ve bâhir olmakdan nâşi siz ki Cezayir-i Garb vâlisi vezîr-i müşâr ve bi’l-cümle ocaklı-yı mûmâ-ileyhimsiz tâife-i mesfûrenin İskenderiye tarafında neşr eyledikleri ekâzîb ve erâcîf misillü Garb Ocakları taraf-larında dahi agrâz-ı fâsîdelerini suhûletle icrâ dâ‘iyesiyle muhterî‘leri olan hîle ve hud‘alarına nazaran sizleri taglît ve iğfâl kılmak irâdesinde olacakları ihtimâlden ba‘îd olmamağla tâife-i mesfûrenin mekr ve desîselerinden bir an gaffet ve sözlerine i‘timâd bir vechile câiz olmadığının ve ellerinden gelir ise mecmû‘ Memâlik-i İslâmiyye’yi ifsâd ve ümmet-i Muhammed’i ifrâda azm ü cezm etmiş bir kavm-i mağrûr olduklarını ve hatta İskenderiye’ye bağteten hücumlarında Cezayir Ocaklarını dahi lisâna getirdiklerini bilerek ve âna göre mecmû‘ makdûrunuzu sarfederek bir taraftan sagîr ve kebîr külliyyetli sefâyin tertîb ve erbâb-ı harb ü darbı teksîr ve mecmû‘ edevât-ı harbiye ve mühimmâtınızı tekmiile bi’l-ittifâk bezli vüs‘ ve miknet ve bir cânibden dahi tâife-i mesfûrenin Tolon (Toulon) Tersanesi’nden cânib-i Mısır’a vürûdlarında mevâcibü’l-imdâd tevârüd etmekte olan sefinelerinin amed şodları inkita‘ı ve câ-becâ İskenderiye taraflarında olan donanmalarından Toulon’a ve ondan berilere gelip-gitmesi meczûm olan mektûb gemilerinin ahzı zımnında Cezayir-i Garb Ocağı’nın el-ân mevcûd olan korsan sefinelerini bilâ-tevakkuf ta’yîn ederek tâife-i mesfûrenin kesr-i kuvvetlerini mücib ve Mısır-ı Kahire ve ol havâlilerde mukâtele-i müşrikîn ile meşgûl olan ümmet-i Muhammed’in selâmetlerini müstevcib olur mesâ‘î-i meşkûre ibrâzına ve cihet-i câmi‘a-i İslâmiyye muktezâsınca muhâfaza-i nâmus-ı dîn-i mübîne dâmen-i der-miyân-ı gayret ve bundan sonra bi-mennihi te‘âlâ Donanma-yı Hümâyûnumun tamamen techîz ve Bahr-i Sefid’e ihrâclarında Cezayir-i Garb Ocağı sefinelerinin dahi süfün-i Donanma-yı Hümâyûnuma iltihakları mahsûs emr-i şerîfimle ifâde ve iş‘âr olunacağı muhakkak olmağla bu bâbda ba‘dehû ne vechile emr-i şerîfim sâdir ve vârid olur ise muktezâsı üzere amel ve harekete ve sizden me’mûl ve muntazar-ı şâhânem olan salâbet-i dîniyye ve hamîyyet ve gayret-i İslâmiyye’yi izhâr ile hakkınızda der-kâr olan hüsn-i zan ve i‘timâd-ı dâverânemi tasdik ve te’yîde sarf-ı mâ-hasâl-i liyâkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i âlişânım ısdâr ve alâ-cenâhi’t-ta‘cîl () ile irsâl olunmuşdur. İmdi bu husûs Tunus ve Trablusgarb Ocaklarına dahi başka başka evâmir-i şerîfemle tenbih ve te’kîd olunduğu ma‘lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer harekete mezîd-i dikkat ve ikdâm ve ser-i mû tehâvün ve tekâsül vukû‘undan be-gâyet tehâşî ve ittikâ’-i tâm ve tâife-i mesfûrenin mektûb gemileri ahzı ve Tolon (Toulon) Tersanesi’nden ve sâir mahallerden İskenderiye ve havâlilerine gelmesi melhûz olan imdâdlarının kat‘ı zımnında kaç kıt‘a korsan sefinesi tertîb ve ihrâc olunacağını icâleten Deraliyyeme tahrîr ve ifhâm eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Safer sene (1)213 / [12 Ağustos 1798]

Bir sûreti
Tunus beylerbeyisi ve ocaklısına
kezâlik

Bir sûreti
Trablusgarb beylerbeyisi ve
ocaklısına kezâlik

Cezayir'de Büyük Camii Şadırvanı

Photograph of the Grande Mosque

CEZAYİR-İ GARB OCAĞI İÇİN İZMİR, SUĞLA VE SARUHAN'DAN ASKER YAZILMASI

Cezayir-i Garb Ocağı için İzmir, Suğla ve Saruhan sancaklarından kendi rızalarıyla gitmek isteyenlerden, iki yüz asker yazılması hakkında mahalli idarecilere emir verilmesi

صدور الأمر إلى الإداريين المحليين لتجنيد مائتي فرد من ألوية ازمير وصوغله
وصاروخان ممن يرغبون الذهاب إلى أوجاق الجزائر وبرضاهم

Pençe

Takrîri derciyle der-kenârları mücebince başka başka verile buyruldu

22 L. sene [1]216

Vekâleti muhavvel-i uhde-i bendegî olan Cezayir dârü'l-mücâhidîn ocağına İzmir ve havâlîsinde vâki' Suğla ve Saruhan Sancaklarından sâbıkı misillü neferât tahrîr ve tesyîri husûsuna müsâ'ade-i aliyye erzânî buyurulması mukaddemâ istid'â olunmakdan nâsî ol bâbda iktizâ eden fermân-ı celîlü's-şânı şeref-yâfte-i sudûr olmuşıdi. Ancak tahrîri fermân buyrulan neferât tamamen tahrîr ve tekml olunamadığından ocağ-ı mansûra îsâl için iki yüz nefer yoldaşın livâeyn-i mezkûreynden tahrîrini bu def'a istid'â etmeleriyle öteden beri olageldiği vechile kendi hüsn-i rızâ ve ihtiyârlarıyla neferât-ı mezkûre tahrîr ve ocağ-ı mezkûra tavsîl ve tesyîri husûsuna müsâ'ade-i seniyyeleri masrûf buyurulup ol bâbda İzmir ve livâeyn-i mezkûreynin sâir hükkâm ve zâbitânına hitâben fermân-ı âlileri ısdâr buyurulmak bâbında emr u fermân devletlü, inâyetlü sultânım hazretlerindir.

İzmir mollasına ve Suğla ve Saruhan sancaklarında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve İzmir hassı voyvodası zîde mecdühûya ve zikrolunan livâ beyninde vâki' voyvodalar ve kethüdâları ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân zîde kadrühüma hüküm,

Öteden beri Garb Ocaklarından tahrîr-i neferâta dâir istid'âlarına şân ü şükûh-i Saltanat-ı Seniyyem üzere müsâ'ade-i aliyyem der-kâr olduğuna binâen siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz taht-ı hükûmet ve kazânızda vâki' mahallerden öteden beri cârî olageldiği vech üzere Cezayir-i Garb Ocağı'na neferât tahrîrine mûmâna'at olunmayıp mu'âvenet ve müzâheret olunmak bâbında emr-i âlîşânım sudûrunu bu def'a ocağ-ı mezbûr tarafından hedâya ile vürûd eden yalı vekilharcı Yusuf Hâce zîde mecdühû istid'â eylediğini hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûnumdan hâlâ süvarî mukâbelecisi olup Kapudân-ı Deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa iclâlehünün kapıkethüdâsı ve ocağ-ı mezbûr vekîli Selim Sabit dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ ve Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz ahkâm kuyudâtı tettebbu' olundukda Cezayir Ocağı için sabıklarda olageldiği üzere taleb ve rızâlarıyla mahâll-i merkûmeden asâkir tahrîrine mûmâna'at olunmamak için mukaddemâ evâmir-i aliyyem i'tâ olunduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince sâbıkı üzere Cezayir Ocağı için neferât tahrîr olunmak fermânım olmağın ruhsatı hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur.

İmdi bâlâda beyân olunduğu üzere ocağ-ı mezbûre için neferat tahrîrine müsâ'ade-i aliyyem erzânî kılındığı ve bu takrîb ve vesîle-i âhar ile hükûmetiniz dâhilinde kimesneye ser-i mû ta'addî ve tecâvüz vukû'una rızâ-yı dâverânem olmadığımı siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh taht-ı kazânızda sâkin olânlardan kânûn ve kâ'ide-i mer'iyye üzere kimesneye cebrolunmayarak rızâlarıyla rağbet eden kimesnelerden neferât tahrîrine mûmâna'at olunmayıp itmâm-ı maslahatlarına sa'y u gayret ve neferât-ı merkûmeden mugayir-i rızâ fukarâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berâyâyâ itâle-i lisân ta'arruz vukû'a gelmemesi emrine nezâret ve ser-i mû iğmâz ve rehâvetden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında. Fî Evâsıt-ı Za. sene [1]215 târihinde rikâb-ı müstetâbda Dîvân-ı Hümâyûn tarafına emr-i âlî verildiği mukayyedir. Fermân devletlü sultânımındır.

Bir sûreti Mentеше Sancağı Mütesellimi Kapıcıbaşı Ömer dâme mecdühûya ve Mentеше Sancağı'nda vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâire ber-vech-i muharrer emr-i âlî verildiği mukayyedir. Fermân devletlü sultânımındır.

Fî 19 Şevval sene [1]216 / [22 Şubat 1802]

Eski Cezayir Şehri (Kasaba - Cezayir)

AVRUPA DEVLETLERİNİN CEZAYİR-İ GARB OCAKLARINA KARŞI BİRLİKTE HAREKET ETME TEŞEBBÜSLERİ

Avrupa devletlerinin Akdeniz’de ticaret ve güvenliklerini tehdit eden Cezayir’e karşı, ortak bir politika belirlemek üzere Londra’da toplanacakları ve bu görüşmelerde Avusturya’nın Osmanlı Devleti’ni destekleyeceği

اعتزام الدول الأوربية عقد اجتماع في لندن لبلورة سياسة مشتركة تجاه
الجزائر بعد تهديدها مصالحهم التجارية في البحر المتوسط وتوقع تأييد النمسا
للدولة العثمانية في المباحثات الجارية

Avusturya Başvekili Princ Meternik, (Prinz Metternich) tarafından Dersaâdet’de mukîm Avusturya Ortaelçisi Stormer’e(?) gelen tahrîrâtın hülâsası olup elçi-i mersûm tarafından mahremâne olarak makâm-ı riyâsete takdîm olunan Frengiyyü’l-ibâre sûreti tercümesidir

Fî 3 R. sene [1]231

İngiltere Devleti kendi milletinin ırz ve şânını herhangi taraftan olur ise olsun zuhûr eden ta’arruzdan hıfz u vikâyeye hâzır u âmâde olduğu müsellemler ise de zikrolunan İngiltere Devleti’nin Cezayir Ocağı aleyhine vâki‘ olan tedârikât-ı harbiyesi mücerred Cezayir tarafında İngiltere Konsolosu aleyhine icrâ olunan tahkîrâne mu‘âmeleye ve kezâlik Bone şehrinde vâki‘ olan ta‘addiyâta isnâd olunmak lâzım gelmeyip belki bir vakitten berü Avrupa’da beyhûde kâle getirilip bu def‘a Londra’da müzâkere olunacak husûsâtından biri olan Garb Ocakları mâddesinde mârrü’l-beyân İngiltere Devleti tenfiz-i kelâm ve tahsîl-i merâma kesb-i iktidâr etmek niyetiyle bu misillü harekete ibtidâr eylediği şekk ü şüpheden ârîdir. İngiltere Devleti usûl-i mülkiyesini ve ticâret maslahatını tervîc zımnında mücerred kendi bayrağı altında seyr ü güzâr eden tüccâr sefineleri ta’arruzdan berî olmak şartıyla Garb Ocaklarının milel-i sâire sefineleri aleyhine vâki‘ olan ta‘addiyâtına iğmâz-ı ayn dikkat edegelmiş ise de bu def‘a kâffe-i Avrupa ahâlîsinin ezhâmı cûş u hurûş üzere iken milel-i İseviye’nin Garb Ocakları korsânları tarafından seby ü istirkâk olduğundan düvel-i sâire kemâfi’s-sâbık sarf-ı nazar etmek mümkün olmamak gerekdir. Sir Nei(?) isminde nâm-ı ma’hûd İngiltere

amirali Beç Mükâlemesi'nden evvel ve Beç Mükâlemesi esnâsında Garb Ocaklarının korsanlığına dâir envâ'-ı teşvîkât ve tahrîkâta teşebbüs edip el-yevm Paris şehrinde Ocağ-ı Selâse aleyhine umumî ittifâk hareketini teşvîk ve tahrîsden hâlî olmayarak ol müttefik askerinin sergerdesi nasbolunmaya hâhiş-ger olmak takrîbiyle zikrolunan Beç Mükâlemesi esnâsında Beç'de müctemi' olan hükümdârların var kuvvetlerin kendi merâmı üzere i'mâl etdirmek için teşebbüs etmediği esbâb kalmadığı müsellemdir. Ol esnâda Rusya imparatoru amiral-i merkûma hem iltifât ve hem bürûdet ile mu'âmele ederek bir taraftan Garb Ocakları korsânlarının ta'addiyâtını men' ü ref' etmek eşedd-i lüzûmunu ikrâr ve i'tirâf ve diğer cânibden amiral-i mersûm İsmî'tin[Smith] irâd ettiği mütâla'atın birisini icrâ zımında lâzım gelen esbâb ve vesâilin istihsâli sohbetine girişmekden istinkâf eylemişdi. Beç şehrinde düvel-i müttefika-i erba'anın vükelâsı ve Fransa Devleti başvekîli beyninde muahharan mahremâne vâki' olan mükâlemât meclislerinin birinde Garb Ocakları mâddesi der-miyân olundukda mukaddemâ bu mâddeye dâir hâtıra hutûr eden mütâla'a tahakkuk etmişdir ki meclis-i mezkûrda İngiltere Başvekîli Lor[d] Kastelrag, mâdde-i mezkûrenin tanzîmi için lâzım gelen esbâb ve vesâilin istihsâli müzâkeresinin terk ü def'ine mezîd mertebe sa'y u ikdâm ve Rusya Başvekîli dahi mâdde-i mezbûrenin mübâhasesi vakt-i âhara ta'lik olunmak enseb idüğünü îmâ ve ifhâm eylemişlerdir. Sudan tâifesinin bey' ü fûrûht olunması husûsunun külliyyen mülgâ olması ta'cîl etmek esbâbının istihsâli zımında bin sekiz yüz on beş sene-i İseviyesi târihiyle müverrah mu'âhedeyi imzâ eden düvel beyninde evkât-ı mu'ayyenede mecâlis-i mükâlemât in'ikâdi husûsu Beç Mükâlemesi'nde karâr-gîr olmuş şûrûtdan olmak takrîbiyle husûs-ı mezbûr için bir an evvel tecemmü' ve akd-i meclis mükâleme eylemek üzere Londra'da mukîm elçilerini me'mûr eylemeleri İngiltere Devleti tarafından düvel-i sâireye teklîf olunmuş olmağla hiçbir vakitte matmah-ı nazarını terk ve iğmâz etmeyen Rusya imparatoru Garb Ocakları mâddesinin müzâkeresi emrinde düvel-i sâireye takaddüm etmeye tamam-ı vakt-i fırsat ittihâz etmiş olduğundan İngiltere Devleti bu bâbda imparator-ı müşârun-ileyhin niyât-ı mahsûsasını teferrüs etmekle hemen Bone şehrinde Cezayirinin vukû'-yafte olan sû-i hareketini vesîle ittihâz ederek Garb Ocakları mâddesine dair vâki' olacak müzâkerâtda kendi maslahatına muvâfik kavî esas istihsâline müsâra'at etmiş veya Payzi Bas[Pays Bas, Hollanda] Kralı dahi Garb Ocakları maslahatında İspanya Devleti ile akd-i ittihâd etmiş olduğdan sonra husûs-ı mezkûrda batâ'et üzere hareket etmekden ise esbâb-ı kuvvetini İngiltere Devleti'nin kuvvet-i harbiyesine zamm u ilâve etmeyi tercîh eylemişdir. Binâen-aleyh kral-ı müşârun-ileyh Londra'da akdolunacak mecâlis-i mükâlemâtda ne sûretde mu'âmele edeceği henüz mechûldür. Avusturya Devleti'nin ise bu mâddeye münâsebeti sûret-i âhar üzeredir. Zirâ bir taraftan Bahr-i Sefid'de Garb Ocakları korsânlarının harekât-ı gasbânesi şerrine hitâm vermek için münâsib ve hakka makrûn olan cemi'-i esbâb ve vesâilin istihsâline sa'y etmek ve diğer cânibden Devlet-i Aliyye'yi Garb Ocaklarının metbû'u gibi add u i'tibâr etmekle bu husûsda Devlet-i Aliyye ile olan rişte-i mu'âmelâtını kat' etmemek maslahat-ı cesîme-i mülkiyesindedir. Ma'a-hâzâ işbu iki mütâla'a hasebiyle Avusturya Devleti Londra'da şûrû' olunacak müzâkerâtda mahzâ sâmi'inden kalmak maslahatına tevfiik edemez. Zirâ düvel-i Avrupa'nın ve ez-cümle Rusya Devleti'nin usûl ve mesleği mazbût olmak takrîbiyle sâlifü'l-beyân müzâkerâtdan Devlet-i Aliyye'nin maslahatına ve bu cihetle Avusturya Devleti'nin umûruna îrâs-ı halel edecek mübahesât tevellüdü adımı'l-

ihtimâl değildir. Bu ifâdeden murâd Devlet-i Aliyye'ye dost olan düvel elçileri beyninde vâkî' olacak mübâhasâtın ancak Devlet-i Aliyye aleyhine râci' niyyât ve makâsıdın tahaddüsü ihtimâli melhûz olduğunu demek olmayıp, belki Rusya Devleti'nin Cezayir-i Seba-i Müctemia ile sebkât eden mu'âmelâtı takrîbiyle Bahr-i Sefîd cânibinden ülfet ve i'tibâr edinmiş ve müteveffâ Rusya İmparatoru Pavlo'nun matmah-ı nazarı olmuş nüfûzu bu def'a peydâ etmekle salifü'z-zikr Rusya Devleti cemi'-i esbâb ve vesâili i'mâl edeceği cây-ı mülâhaza olmak gerekdir. Bu sûretde Avusturya Devleti maslahatına dair olan mütâla'at-ı adîde-i mezkûreye nazaran ya hiçbir netîceyi müntic olmayacak veyahud kendi maslahatına münâfi olan Rusya Devleti'nin niyyât ve makâsıdı tervîcine müceddeden ser-rişte olacak mübahasât-ı mezkûrede sâlifü'l-beyân Avusturya Devleti bî- taraf kalmamak ve husûs-ı mezkûrda maslahatını tevfiik etmek sûretini ihtiyâra karâr vermiş olmağla bu cihetle Devlet-i Aliyye'nin dahi maslahatına ve dostluğuna elyak olan mesleğe sülûk etmiş olacağı bî-irtiyâbdır. Binâen alâ-hazâ Devlet-i Aliyye âtiyetü'z-zikr mevâdd-ı selâseye sarf-ı nazar-ı dikkat eylemek üzere da'vet olunur ki; evvelâ Garb Ocaklarının ta'addiyât-ı müte'âkibesi bi-hakkın cemi'-i düvelin infi'âlini müstevcib olmuş olmağla zikrolunan harekât-ı gasbânenin men' ü ref'i esbâbının müzâkere ve taharrîsi der-miyân olmak lâzım ve melzûm kabîlinden olduğu ve sâniyen haşmetli Avusturya imparatoru Devlet-i Aliyye hakkında her hâlde iltizâm ettiği usûl ve rev-i müvâlâtda sâbit-kadem olmağla Londra'da şürû' olunacak müzâkerâta müdâhalesinde cenâb-ı şevket-meâb hazretlerinin dostu gibi mu'âmele ederek evvel be-evvel Devlet-i Aliyye'yi mutlaka Garb Ocaklarının metbû'u olmak üzere add u i'tibâr edeceği ve sâlisen cemi'-i düvel kendi tebe'alarını Garb Ocaklarının ta'addiyât-ı gayr-ı mütehammilesinden sıyânet etmek hakîki maslahatlarından olduğu gibi beyne'd-düvel tekevün eden müzâkerât her ne kadar hakka makrûn ve nefsü'l-emr sadece ve gayr-i mücmel olsalar dahi o misillü maslahata ait oldukları sûretde ekseriyâ su'ûbât ve müşkilâtı müstelzim olageldiğinden o misillü su'ûbât ve müşkilâtdan Devlet-i Aliyye'yi vâreste etmek vesâilinin istihsâline Avusturya Devleti tarafından sa'y u ikdâm olunduğu ve bundan böyle dahi olunacağı ve'l-hâsıl Avusturya Devleti bin yedi yüz seksen dört sene-i İseviyesi târihiyle müverrah olan senedin ve sened-i mezkûru müeyyid olarak Zıştovi Mu'âhedesi'nin şürûtu lâzımesince gerek Devlet-i Aliyye ile ve gerek Garb Ocakları ile der-kâr olan revâbiti vakten mine'l-evkât ve sebeben mine'l-esbâb fekk ü terk etmeyeceği husûsâtından ibârettdir. Londra'da elçileri vesâtiyle akd-i mecâlis-i müzâkerât edecek düvelin el-yevm bir gûne niyet-i hafiyyesi olmadığı zâhir ise de Devlet-i Aliyye ile hâlisâne müzâkerât ve muhâberât temhîdi takrîbiyle müstakbelde Devlet-i Aliyye'nin dûçâr olabileceği su'ûbât ve müşkilâtı men' ü ref' etmek ve Devlet-i Aliyye'nin maslahatına küllî menfa'at îsâl için bu def'a düvelin bî'l-ittihâd müzâkere edecekleri maslahatın tervîc ve temşîtine Devlet-i Aliyye'nin münâsib ü çesbân göreceği esbâb ve vesâili bilmek Avusturya Devleti'nin dil-hâhıdır diye mestûrdur.

3 Rebî'ü'l-âhir sene [1]231 / [3 Mart 1816]

Ruelle à la Casbah

Kasaba'da Bir Sokak (Cezayir)

CEZAYİR'DEN GÖNDERİLEN ASLANLARIN KALACAKLARI YERLERİN İNŞASI

Cezayir'den gönderilen aslanların Atmeydanı'nda bulunan Fazlı Paşa Sarayı içindeki binalara yerleştirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması

الأمر بإجراء التعديلات المطلوبة في المباني الواقعة في قصر فاضل باشا بحي
(آت ميدانى) وذلك لإيواء الأسود المرسلّة من الجزائر

Şifâhen sâdır olan fermân-ı âlilerine imtisâlen bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden arslânlar vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kargîrler derûnuna müceddeden döşemeler ve muhâfaza parmaklıkları inşâsı ve münhedim duvar ve kârgirler vechine derz ve müceddeden kapı ve saçak tecdîdi ve kadîm arslânlar rabtolunan kemerler önüne metin parmaklıklar dahi inşâ ve tecdîd ve ma'rifet-i çâkerânemle resîde-i tekmi'l olmağla zikrolunan mahaller kâ'ide-i mer'iyeye üzere keşf ve mikdâr-ı masârifini mübeyyin terkîm olunan defteridir ki zikrolunur.

Fî 11 N. sene 1231 / [5Ağustos 1816]

Fazlı Paşa derûnunda kadîm ve bu def'a arslânlar rabtolunan kârgirler beynine Çingene İskelesi dolayından ikişer aded sütunlu kebîr cabadan tabanlı, kızaklıktan kuşaklı Gerdos (Gediz) omurgasından kaplı ve mükemmel kapılı metin parmaklıklar inşâsı

Tûlen	Kadden	
	Zira'	Parmak
15,5	3	0
32	3	6
Terbî'i 150,5 zira' fi 360		
54180 akçe		

Zikrolunan kemerler derûnuna on iki arşun-ı kebîr cabadan tabanlı, kızaklıktan kirişli Rumeli meşe yollamasından mümtezic kaplı ve tahtı mükemmel kazıklı metîn ve müstahkem döşemeler inşâsı

Tûlen Zira'	Arzen Zira'
19	6
15	5
11	2
05	4
Terbî'î 231 zira' fi 720	
166320 akçe	

Zikrolunan kârgir pâyelerin beynleri sed için kızaklıktan hatıl ve peştuvanlı [püştiban] yüzü Horasanlı derzli taşı mahlût mükemmel duvarlar inşâsı

aded	beheri		
	Tûlen	Arzen	Kadden
4	5	1	3
2	4	1,5	5
1	5	1,5	4
Terbî'î 150 zira', fi 480			
72000			

Kadîm arslânlar rabtolunan mahallin kemerleri ve tolosları vechine bazen çivileme derz ve bi'l-cümle badana tecdîdi

Devren	Devren
40,5	15
Terbî'î 607 zirâ', fi 60	
36420 akçe	

Aslânlara mahsûs kelle kırmak için tahtı rahtlı üzeri seng-i mermerden döşemeli sedd inşâsı

Tûlen Zira'	Arzen		Kadden Zirâ'
	Zira'	Parmak	
3	1	6	1,5
6000 akçe			

Mahall-i mezkûr kapısı mahalline dolabdan söke ve pervazlı kızaklıktan kuşaklı göze ki meşe yollamasından kaplı ve silme şişeli kol demiri ve kilid ve halkalı elvan boyası mükemmel kapı inşâsı

Tûlen	Kadden
Zirâ'	Zirâ'
3	3,5
12000 akçe	

Bâb-ı mezkûr üzerine kızaklıktan kiriş ve mıkraşlı üzeri kiremit puşîde sakflı tahtı çam tahtasından kaplı elvan boyalı turre saçak inşâsı

Tûlen		Arzen
Zirâ'	Parmak	Zirâ'
4	18	2,5
Terbî'î 11,5 zirâ' 9 parmak, fi 900		
10687 akçe		

Kadîm arslânlar mahallinde ziyâ pencerelerine kollukdan sökeli vasat tahta camlı gürgen çerçubeler [çerçeve] inşâsı

Terbî'î 3 zirâ' 7 parmak, fi 1200
3950 akçe

Bu mahalde dolabdan kazıklı meşe yollamasından kaplı omurgadan kuşaklı meke? vaz'ına mahsûs tekne inşâsı

Tûlen	Arzen
Zirâ'	Zirâ'
2	18
1800 akçe	

Hammâliyye ve nakliye ve bahâ-i âlât-ı ebniye ve masârifât-ı sâire

36335 akçe
Yekûn: 399692 akçe
Be-hesâb
3330,5 guruş 32 akçe

Hâssa Mi'mârbaşısı Kullarının Takrîridir

Pençe

İzzetlü defterdar efendi

Ebniye-i sâire usûlüne tatbîkan, i'tâsını tanzîm eyleyesin deyü buyruldu.

Fî 11 N. sene [1]23 / [5Ağustos 1816]

Şifâhen sâdir olan fermân-ı âlilerine imtisâlen bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden arslânlar vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kârgîrler derûnuna müceddeden metîn döşemelere muhâfaza parmaklıkları inşâsı ve münhedim duvarlar ve kârgîr vechine derz ve müceddeden mükemmel kapı ve turre saçak tecdîdi ve kadîm arslânlar rabtolunan kemerler önüne müstahkem parmaklıklar dahi inşâ ve tecdîd ve ma'rifet-i çâkerânemle resîde-i tekmîl olmağla zikrolunan mahaller kâ'ide-i mer'iyeye üzere keşf ve mesâha olunup merbût olan bir kıt'a deftere sebt ve terkîm ve mikdâr-ı masârifâna nazaran fiyât-ı lâyıkası vaz' ve mesârifâtı hesâb olundukda yalnız üç bin üç yüz otuz buçuk guruşa resîde olduğu ve zikrolunan ebniyelere sarf olunan eşyâ bahâsı ve nakliye ve istihdâm kılınan amelesinin icârâtına verilmek için meblağ-ı mezkûru Hazîne-i Amire'den i'tâsı bâbında emru fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

(Mühür)

Sâbıkı görüle

Berây-ı sâbık-ı D.(defter)-i keşf dâde fi 22 C. Sene [1]227 / [3 Temmuz 1812]

Mesârifât
3460,5 guruş
460,5 guruş tenzîl bâ-telhîs ve fermân-ı âlî
3000 guruş

Hesâb ola

Berây-ı mesârif-i inşâ-i döşeme ve parmaklıkâ ve tecdîd-i kapı ve saçak ve sâire lâzıme-i rabt-ı arslanhâ der-Saray-ı Fazlı Paşa ki müceddeden inşâ-eş irâde-i aliyye ta'allukerde ve be-ma'rifet-i Ali Rıza Efendi Ser-mi'mârân-ı Hassa inşâ ve tecdîd ve tekmîl şode fermûde ber-mûceb-i defter-i keşf ve memhûr takrîr-i mûmâ-ileyh ve fermân-ı âlî ve bâ-fermân-ı şerîf

399692 akçe
3330 guruş 32 akçe
0330,5 guruş tenzîl [bâ-] telhîs
3000 guruş

Sâbıkı tenzîli vech-i meşrûh üzere mukayyed olup fermân buyrulduğı üzere merbût olan keşif defteri mûcebince hesâb olundukda bu mikdâr eder. Fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

Fî 17 N. sene 1231 / [11 Ağustos 1816]

Pençe

Telhîs mûcebince kayd ve tezkiresi i'tâ olunmak buyruldu.

Fî 23 N. sene [12]31

Arz-ı bendeleridir ki,

Hâssa Mi'mârbaşısı Ali Rıza Efendi kullarının işbu memhûr takrîri ve bâlâsına sâdır olan fermân-ı âlileri mûcebince bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden aslânların vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kârgîrler derûnuna müceddeden inşâ ve ta'mîr olunan ebniye resîde-i tekmîl olmağla merbût olan bir kıt'a keşif defteri mantûkunca mesârifî olan üç bin üç yüz otuz buçuk guruşdan hesâb etdirildiğı vechile sâbıkına kıyâsen sa'yen li'l-mîrî üç yüz otuz buçuk guruşu tenzîl olunup mâ'adâ üç bin guruş mesârifinin verilmesiçün Başmuhasebe'ye kayd ve tezkiresi i'tâ olunmak bâbında emr u fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

Tezkire dâde fi 4 Şevval sene [12]31 / [28 Ağustos 1816]

خاتمه معمار شيخى قديمى بزرگ نقره برد

مختصره
اصول
معماريه
شيخى قديمى بزرگ

نقشاها صادر اولادى اولادى عالمدينه افشالدى بودقمه جزاير طرفون و دورا ايرن ارسلايند ذممع در بطيخون آف مسانغ كان فضيل
باشا اردنخ موجود كاد كير لرد دونه مجذبه منين هشيه لرد محافظه بر عيشقيرى انشايى و منبم جباردر دكا د كير و جهنم دود
و كجرتا كلى قند و طبع صفا به مجذيرى د قديم ارسلايند ربط اوظن كر لرد و كنه ستمكم بر تقلمد و ضا انشا د كجرتا و معرفت جاكرام صبه
رسيع نكي اولمغه زكر اوظن كملر قاعده: مربعيه اوزده كنف و مساعه اولونف مربوط اولان بر قطعه د فتره نيت و تزييم مقفاد
مصارفنه نظرا شياى لايقه / دفع و مصارفنا فى حساب ليد نشوع يا كمر اوجيله اوجيوز اذ نوز كجه غروشه رسيع اولديغى و ذكر
اوظن ائيه لره صرف اوظن انشا بلكر دفعيه و استخدام فنان عمده بلكه اجارانه و بركلك ايجون مبلغ نكرودى غرضيه: عام و دت
اعطاسى بائع امر د فنان حضرت من لاله امركور

مسلم
الحمد

وله ولما اولد
معار و لسا اولد
و معا اولد
در و اولد
در معا اولد
له و اولد

ولان
بمبارك
١٤٤٠
بنيان

١٤٩٩٦٦٤
٤٤٤٠
٤٤٤٠

مختصره
اصول
معماريه
شيخى قديمى بزرگ

انصافى خيبره قديمه
 ١٢٤٢

عرض بن بربره
 خاصه معمار بلبي على رفا اقدى فودينك اشبه هو و تقبرى
 وبالاشه صاد و اولده فرما كايدي ميخيمه بد رفته جبار بر قند
 و دو بايمه اولدندك وضع و بيخيمه آت بيدانك كانه قديمي
 باشا و وزنج موجود كاديدر و وزنه مجددا انشا و تعمير
 اينه و سبب تكبير اولغه مربوط اولده بر قطعه شق و قدى قديمه
 مضار خادو او صيك او صيورا و قوز كيمه غوشه حاي بايدرديكو
 و جهم سابقنه قيا سبالهيري او صيورا و قوز كيمه غوشه
 نيزين و قوب ماعدا او صيك غوشه ميانقك و بيخيمه
 باشي ماسيه به قيد و قوز كيمه اعطا اولغه بايدرد او قولا و قولا
 خادو سطانم حقه قوز كيمه

محمد علي

İNGİLTERE İLE CEZAYİR ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Cezayir'in Rusya ve Avusturya dışında diğer devletlerle anlaşma yapmakta serbest olduğu ve bu nedenle İngiltere ile Cezayir arasında Avrupa Devletlerinin vatandaşlarının esir edilmemesi hakkında yapılan anlaşmanın Osmanlı Devleti ile ilgisinin bulunmadığı

الإبلاغ عن عدم تعلق الاتفاقية المبرمة بين انكلترا والجزائر حول عدم أسر مواطنين الدول الأوربية، بالدولة العثمانية وذلك لتمتع الجزائر بالحرية في عقد الاتفاقيات مع الدول الأخرى باستثناء روسيا والنمسا

Boğdan voyvodası kullarının şukkasıdır.

Ma'rûz-ı kullarıdır ki,

Düvel-i nasârânın Garb Ocakları üzerine hareketi vâcibetü'l-iş'âr bir hâdisе olmağla İngilterelinin Cezayir-i Garb mutasarrıfıyla muahharan vâki' olan muzâddiyesini havâdis-nüvislerim kulları bu def'a sû-yı çâkeriye menzil-i mahsûs ile ihbâr ve tebliğ edip haber-i mezkûr vusûl-i arîza-i kemterîye kadar bahren hâk-pây-ı devletlerine tebliğ kılınması der-kâr ise de İngiltere amiralinin mutasarrıf-ı mûmâ-ileyh ile akdeylediği musâlaha ahidnâmesi yalnız tebe'a-i düvel-i nasârânın fi-mâba'd Cezayirli tarafından adem-i istirkâkları ve İngilterelinin tekmil arzı mâddelerinden ibâret olup zabt-ı arâziye dâir bir gûne da'vâsı zuhûr etmediği hasbî ve Garb Ocakları Rusya ve Avusturya Devletlerinden gayrı düvel-i sâire ile akd ve fesh-i sulh emrinde müstakillü'l-re'y oldukları Devlet-i Aliyye tarafından düvel-i ecnebiyye i'lân ve ifhâm buyurulmuş olduğu sebebiyle düvel-i merkûmenin bu def'a nümâyân olan mu'ameleleri Devlet-i Aliyye'ye dokunur mevâddan olmadığı dakikasını dahi erbâb-ı vukûfun mütâla'âtından olmak üzere havâdis-nüvisân-ı mersûme çâkerlerine tahrîr eyledikleri inşâallâhu te'âlâ muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı asafâneleri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 9 Zi'l-ka'de sene [1]231 / [1 Ekim 1816]

Mühür

بغداد دیوهان قزاق خان

مروض فولدیدی که
 دول نصار آنک خدی او جاقلسی اوز دینه صکنی و آجیه الانار یر حادنه اولغنه انکندره لدنک جازیر خدی مشرفینه مؤخر اولغ
 مضارینی صلا رشوبسلم فولدی بودغه سوی جاگری به منزل مخصوص ایله اضاار و تپیغ ایدوج خیر مذکور وصول غرضه کتبی به
 فدوجاً خاکبای و ونلرینه بنیغ فدیغی دوکارا بیه ده انقندره امیرانک مشرفی سوی ایله ایله عقد ایلدیکی مصالحه عهدنامهسی باللی
 بنغه دول نصار آنک فیما بعد جازیر لولر قندک عدم استه قافلری و انقندره لدنک کتیل عرضی ماده لرندن محابوف اولولر
 ضبط اراضیه و اشریکونر و کورسی ظهور اتمدیکی صبی و خدی او جاقلسی روسیه و اوستریا و ونلرندن خیری دول ساسره ایله عقد
 وضع صلح امرنده مستقل رای اولد قلسی دولت عقیبه طرفندون دول اجنبیه به اعدون و افزایم بیورلش اولدیگی سببیه دول
 مرفومه نلک بودغه نمایان اولون معامله لری دولت عقیبه به طوقندون موادون اولدیگی و بیقمتی فی ارباب و قونلک مطابقت
 اولون اوزده صلا رشوبایان مرسومه جاگزینه خیر ایلد کلسی ان شایسته نعالی محاط علم عالم رای اصفافته لری بیورلدرن
 اولیاده و هر حالده امر و خیران مضمون له الامم کدری و ولای

HAT, 22486-F

CEZAYİR-İ GARP OCAĞI İÇİN GÖNÜLLÜ ASKER TOPLANARAK GÖNDERİLMESİ

Daha önce Cezayir için İzmir, Teke ve Hamid Sancaklarından gönüllü asker yazılırken bu kez Kocaeli, Hüdavendigâr, Eskişehir ve Karesi Sancaklarından da gönüllü yazılması

تسجيل جنود متطوعين للجزائر من ألوية قوجا ألي و خداوندكار واسكى شهر
وقره سى أسوة بالمتطوعين الذين سبق أن تم تسجيلهم من ألوية أزمير وتكه
وحميد

Kapudân paşa kullarının takriridir.

Cezayir-i Garb Ocağı'na yoldaşın lüzûmu olduğuna binâen ber-mû'tad asker tahrîrine bâ-ma'rûzat ruhsat-ı seniyye istid'â olunmakdan nâşî bundan akdemce birkaç sancakdan asker tahrîri için evâmir-i şerîfe ısdâr ve i'tâ buyurulmuş idi. Ocağ-ı mezbûra i'tâ ve ihsân buyrulan iki kıt'a sefinelerin mahalline îsâli için beher-hâl gönüllü asker tedârikine muhtâc olmağla Cezayir dayılarından üç nefer dayı ma'rifetiyle Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi asker tahrîrine ruhsat ve i'ânati şâmil livâ-yı mezbûr mutasarrıfı vezîr-i mükerrerem hazretlerine ve kuzât vesâire hitâben bir kıt'a; ve Biga Sancağı'nda kâin kazâlardan dahi asker tahrîri mesbûk olduğuna binâen irsâl olunan Mehmed ve İbrahim ve İsmail Dayılar ma'rifetleriyle ocağ-ı mezbûr için yoldaş tahrîrine ruhsat ve i'ânati şâmil Biga Sancağı mütesellimine ve kuzat ve âyânlara hitâben diğer bir kıt'a emr-i şerîf ısdârı muvâfık-ı irâde-i aliyyeleri ise ol bâbda fermân men lehü'l-emr hazretlerindir.

*

Pençe
Buyruldu

Kocaeli ve Hüdavendigâr ve Eskişehir ve Karesi Sancakları Mutasarrıfı Vezîrim Nurullah Paşa iclâlehüya ve Bursa kadısına ve Hüdavendigâr Sancağı'nda vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbma ve âyân ve zâbitân ve vücûh-ı memlekete hüküm,

Öteden beri Garb Ocaklarından tahrîr-i neferâta dâir vâki' olan istid'âlarına şân u şükûh-ı Saltanat-ı Seniyyem üzere müsâ'ade-i seniyyem der-kâr olduğuna binâen bundan akdemce Cezayir Ocağıçün İzmir ve Teke ve Hamid Sancaklarından ve mahall-i sâireden neferât tahrîrine ruhsatı hâvî evâmîr-i şerîfem ısdâr ve tisyâr olunmuş ise de bu def'a Cezayir-i Garb Ocağı'na inâyet ve ihsânım olan iki kıt'a sefinelerin mahalline irsâli zımnında gönüllü asker tedârikine hâcet hissetmiş olduğundan bahsile ma'lûmü'l-ism üç nefer Cezayir dayıları ma'rifetiyle Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi asker tahrîrine izn ü ruhsatı şâmil emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'l Derya Kapudânı düstûr-ı Vezîrim Hüsrev Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* bâ-takrîr ifâde ve inhâ edip ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem inâyet-pezir-i sudûr olmağla kimesneye cebr olunmayarak vech-i meşrûh üzere Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi ocağ-ı mezbûra gönüllü olarak asker tahrîri fermânım olmağın ruhsatı hâvi işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi, İzmir ve mahall-i sâirede olduğu misüllü Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi Cezayir-i Garb Ocağıçün hüsn-i rızâlarıyla tâlib olan gönüllü neferât zikrolunan dayılar ma'rifetleriyle tahrîr ve ocağ-ı mezbûr tarafına sevk ve tesyîrine izn ü ruhsat-ı seniyyem erzânî kılındığı ve bu vesîle ile kimesneye cebr ü ta'addî ve hükkâm ve zâbitân taraflarından ve cânib-i âhardan ahâlî ve fukarâya rencide ve remide misüllü harekete tasaddî olunduğuna kat'a rızâ-yı şerîfim olmadığı sen ki vezîr-i müşâr ve mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete dikkat ve tahrîr olunan neferâtın aded ve mikdârı ma'lûm olmak için keyfiyeti Dersaâdetime inhâ ve i'lâma mübâderet ve hilâfindan mücânebet eylemeniz bâbında.

Evâsıt-ı Muharrem [12]32 / [10 Aralık 1816]

Pençe
Buyruldu

Bir sûreti Biga Sancağı'nda vâki' kazâların hükkâmına ve Biga Sancağı mütesellimi zîde-mecdühüya ve sâire ocağ-ı mezbûr dayılarından irsâl olunan Muhammed ve İbrahim ve İsmail Dayılar ma'rifetleriyle Biga Sancağı'ndan dahi gönüllü neferât tahrîri için aslı gibi

Evâsıt-ı Muharrem (12)32 / [10 Aralık 1816]

ÖLEN CEZAYİR DAYISININ YERİNE YENİSİNİN SEÇİLMESİ

Cezayir Dayısı olan Ömer Paşa'yı öldürerek yerine geçen Mekrili Ali Dayı'nın vefatını, kötü idaresinden bunalan halkın sevinçle karşıladığı ve Cezayir ileri gelenlerinin Ömer Paşa'nın yetiştirmesi olan Hüseyin Dayı'yı bu makama seçtikleri

الإبلاغ عن استقبال الأهالي بحفاوة خبر وفاة الداى مكريلى على الذى نصب
نفسه دايا بعد قتله الداى عمر باشا وانتخاب أعيان الجزائر حسين الذى رباه
عمر باشا داياً

Yâ Feyyâz

Bu def'a Cezayir Ocağı'na dayı nasb olunmuş olan Hüseyin Dayı'nın taraf-ı çâkeriye vârid olan kâimesidir

Devletlü, inâyetlü, atâfetlü, âsafetlü, merhametlü velîyyü'n-ni'am kesîrü'l-kerem efendim sultânım dâme mâ-dâmü'l-âlem hazretleri

Hemâre-i devlet ve ikbâl ve hâder-i zîr-i saltanat ve iclâl ile sağ olsun. Hemîşe îzid-i yezdân-ı Hüdâ-yı ve ezvâc-bahşâ-yı nev'-i benî-Âdem cellet-azametühü hazretleri ol zât-ı sûtûde-hisâl ve kerîmü's-şân vücûd-ı âlî'l-ihtîşâm-ı müşîrânelerin âfât-ı dehr-i dûndan dâimâ ayn-ı inâyet-i Samedâniyesinde manzûr ve mahfûz edip sâye-i inâyet-vâye-i merhametlerin âmme-i ibâdullah ve ale'l-husûs bu abd-i direm-hırîde üzerinde memdûd ve mebsût eyleye *âmîn*. Arîza-i bendegân-ı sadâkat-iştîmâlleridir ki; mine'l-ezel vâcibe-i İslâmiyân olan istidâme-i Saltanat-ı Seniyye-i şâhâne ve istizâde-i Devlet-i Aliyye-i mülûkâne ed'ıyyesine bi'l-kadvi ve'l-asâl enfâs-ı bendegânem mahsûr olduğunu arz ve ifâdeye vesîle-cûy iken iki yüz otuz iki senesinin Şevval-i şerîfinin yirmi altıncı gününde Mekrili Ali nâm mehbûl ba'zı fitne-i fesâdı ve erâzil-i eşhâsı kendisine teba'ıyyet birle ale'l-gafle Paşakapısı'nı basıp Ömer Paşa'yı katil yerine kendi tekâ'üd edip kemâ-kân altı mâh ahâlî-i Cezayir'e ve gerek guzât-ı muvahhidîn kullarımıza cümle fukarâ ve zu'afâ ve muvahhidîn kullarımız zulm ü ta'addîsinden bî-tâkat kalıp Hazret-i Cenâbü'l-Bârî'ye havale kıldıkları sûretde Cenâb-ı Hakk'dan imdâd münacâtında oldukları[1] hinde hele *elhamdülillâhi te'âlâ* inâyet-i Rabbânî erişip veya hastalığı sebep olup intikâl-i dâr-ı bekâ eylediğinde cümle ocaklıyân kulların zulm ü ta'addîsinden hâlâs oldukları hâlde Cenâb-ı Kibriya'ya hamd ü senâlar eylemişlerdir.

Benim devletlü, inâyetlü, âsafetlü veliyyü'n-ni'metim efendim sultânım hazretleri; bu abd-i âciz kulun kaç senelerden beri merhum Ömer Paşa'nın kendi emekdârı ve çerağı olduğum hasebiyle bendenizi ocağ-ı ma'mûrenin cibâyet-i zahîrenin nazarını bizlere tefvîz ve üzerine kâtib eylemiş idi. Müteveffâ mehbûl Ali Paşa bendenizi cebren at hocası edip hizmetimde ikâmet üzere iken paşa-yı merkûm vefât eyledikde ocağ-ı mansûrede mevcûd eşrâf ve kuzât ve ulemâ ve meşâyih ve fukahâ ve ağayân bi'l-cümle ocaklıyân re'y-i ittifâklarıyla bâ-takdîr-i ezel nâsiyemizde nişân-ı Hudâ'yı kimesne men'e kâdir değildir takdîri zuhûra gelip bu abd-i âcizi üzerlerine dayı ve başbuğ nasbetmişler olduğumuzu şevketlü mehâbetlü kudretlü kerâmetlü pâdişâhımıza arz ve inâyetlü âsafetlü efendimize i'lâm olunması vâcibe-i zimmetim olup nakdîne-i ömrüm ve sermâye-i enfâs-ı hayâtım rızâ-yı hazret-i pâdişâhîde zerrece kusûrum olmayarak dâimâ inkıyâd-ı evliyâ-yı veliyyü'n-ni'amîde olacağım ma'lûm-ı âsafâneleri buyruldukda şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, pâdişâh-ı âlem-penâh efendimizin hüsn-i nazar-ı iltifât-ı şâhânelerine mazhariyetle sâye-dâr olmamız niyâzı ve sâye-i devletlerinde ocağımızın ma'mûr ve âbâdân olmasına kelime-i tayyibe-i rahimâneleri mebzûl buyurulmak ricâsıyla arzuhâl-i rıkkıyyet-meâl-i abidânem tahrîrine ictisâr ve Ocaklıyân Reisi Ali Kapudân kulunuz vesâtatıyla merfû'-ı pîş-gâh-ı inâyet-karârları kılındı. *İnşallâhü'l-meliki's-settâr* nezd-i devlet ve manzûr-ı ayn-ı inâyet buyruldukda bu vechile hakkımda himem-i seniyye-i vezîrâneleri erzân buyurulup mukaddemleri bâ-irâde-i şâhâne ocak-ı mansûreye ihsân-ı hümayûn buyrulan mühimmâtdan ve toplardan Âsitâne-i Sa'âdet'de bâkî kalan mühimmâtı ve topların tarafımıza irsâl buyurulması husûsuna müsâ'ade-i himmet buyurmalarıyla ve ale'l-husûs nîgeh-dâr ve muntazır olduğum mukarrer emriyle cümle-i ocaklıyânı ve bu abd-i na-tüvânî mesrûr-ı hândan ve tevecühât-ı seniyye-i kerîmânelerin hakk-ı bendegânemde ber-karâr ve zîr-i cenâh-ı âtîfetlerinde mahmî ve mustazîll buyurulmak bâbında bâkî emr u fermân lütf u ihsân inâyetlü atâfetlü veliyyü'n-ni'am kesîrû'l-lütf ve'l-kerem efendim sultânım hazretlerindir.

Fî 7 Cemâziye'l-evvel sene [1]233 / [15 Mart 1818]

Bende
Hüseyin Mutasarrıf-ı
Cezayir-i Garb Hâlâ

بعضه خیرا و عاقبه را با طبعه را از روی حسد و بدین احوال با ما به در از دست یافتند

و نام باد العالم

منه ندرک

دولتو عنایتو عطا قانو صفتو رحمتو و ظلم کنیز کرم اقدم سلطان
 هماره دولت و اقبال و خادو زیر سطنت و اجلا ایه صالح اولسون همیشه ایزد یزدان خدای و ازواج
 بخشای نوع بنی آدم جنت عظمته حضرتی اول ذات ستوده و خصال و کرم الشان و وجود عاقی الوفا
 شکر از برین آفات و هرد و نردن و انواع عنایت صدقیت سنده و منظور و محفوظ ایدوب سایه عنایت
 وایه مرحمتین عامه عبادسه و علی الخصوص بوسعید دریم ضریح لری اوزر ننده و کمود و بیسوق ایلدین
 عیشیه بنگان صدقت اشتغال ایدر که من الازل و اجیه اسویان اولون استداره سطننت سنیه
 شاهانه و استزاده دولت علیه ملوکانه اذکبیرنه بالقدرو والوصال انقاس بنگانم محصور اولدین
 عرض و افاده و سیره جوی ائین اکیوز و نور ائین سنه سنی شوال شریفیت کبری الی بنی کوننده کدی
 علی نام اهور بعض فتنه فسادک و ارازل اشخاصی کند و ستمیت بر علی لفته پاشا کوسنی با صوب
 عمر پاشای قتل یرنه کندک تقاعد ایدوب کاکان الی ماه اهالی جزیره و کرک غزاه موصدین قولکیزه
 جمله فقر و ضعف و موصدین قولکیزه ظلم و تعدی سنک بی طاقت قلوب حضرت جناب ابادیه حواله
 قدکری صورت جناب صدق امداد مناجاتده اولدکرحین همه اخدمه علی عنایت و باقی ایشوب
 و بافته لیسب اولوب انتقال دار بقا ایدکننده جمله اوجاقولویان قولکیزه ظلم و تعدی سنک خدوک
 اولدقاری حاله جناب کبریا به حد و ثنار ایشلردو بنم دولتو عنایتو صفتو منعم اقدم سلطان حضرتی

HÜSEYİN DAYI'NIN MİRİMİRANLIK RÜTBESİYLE CEZAYİR BEYLERBEYLİĞİ'NE TAYİNİ

Cezayir-i Garp Beylerbeyliği'ne tayin edilen Hüseyin Dayı'ya ayrıca
mirimiranlık rütbesinin de verildiği

منح الداى حسين الذي عين بكلر بكى على الجزائر رتبة مير ميران

Pençe

Buyruldu

Şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhâne mücebince rütbe-i mîr-i mîrânî ile Cezayir-i Garb Beylerbeyliği mûmâ-ileyh Hüseyin Dayı'ya avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne ve avârif-i behiyye-i hüsrevânededen tevcih ve Dîvân-ı Hümâyûndan emr-i şerîfi ısdâr olunmak

Fî 4 Cemâziye'l-âhir sene [1]233 / [11 Nisan 1818]

CEZAYİR OCAĞI VEKİLHARCININ KAPTAN VE LEVENTLERİ TEŞVİKİ

Cezayir Ocağı vekilharcının Cezayir’de bulunan Başbuğ Ali Kaptan’a gönderdiği, din yolunda çekilen zahmetlerin ziyan olmayacağını ve zafer kazanarak vatana dönüşleri için hayır dua ve temennilerini ifade eden mektubu

رسالة وكيل خرج الجزائر إلى قائد البحرية القبطان علي الموجود في الجزائر
يبين فيها أن ما يبذل في سبيل الدين لن يذهب سدى، ويدعو له الخير للعودة
إلى الوطن بعد تحقيق الانتصار

Cezayir Ocağı vekilharcı tarafından burada olan Başbuğ Ali Kapudâna muharrer şukkasıdır

Sa‘âdetlü, mekremetlü, mürüvvetlü birâder-i azizim hazretleri

Hemâre-i vakt-i şerîfiniz sa‘id ve ömr-i nazikâneniz mezîd olmak da‘avâtı itmâmıyla nümûde muhibbânemiz budur ki; eyüler ve hoşlar mısınız? Hakk-sübhânehu ve te‘âlâ hazretlerine emanet olasız *âmîn* ve dahi birader-i azîzim Mustafa Kapudân hazretlerine selâmlar ve hayır du‘âlar olunur ve dahi ol tarafda Bekir Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve İsmail Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve dahi Kasım Kapudân huzurlarına selâmlar olunur. El-Hâc Süleyman Kapudân huzurlarına selâmlar olunur veled-i Balcı Ahmed Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve İbrahim Kapudân huzurlarına ve Kodur Kapudân huzurlarına selâmlar ve hayır du‘âlar olunur ve cemi‘-i neferât-ı fityân ve topcıyân ve neferât-ı yoldaş ve bahriyân oğullarımıza cümlesine fûrâde fûrâde selâmlar olunub hâtır-ı sa‘âdetleri suâl ve niyâz olunur. İşbu eyyâmlarda devletlü paşa efendimiz mahsûsen tarafınıza bir sefîne irsâl etmeğe sa‘y u ikdâm etmiştir. Bir husûsu kasâvet etmeyesiz. Oğullar sefer ahvâli budur. *Bi-hamdillahi te‘âlâ* sâye-i şehen-şâhîde ve dîn-i mübîn uğruna keşîd[e] olan zahmet *indallah* zâyî olmaz. Hazret-i Rabbü’l-ibâd her umûrunuzu âsân eyleyip an-karîbü’z-zamân nusret-âsâr [ile] mahmiye-i Cezayir’e avdet etmek nasib-i müyesser eyleye *âmîn*. *Bi-hürmet-i tâhâ ve yâsîn bi-avnillâh ve bi-fazlihî* otağımız râhat ve emniyet ve ucuzluk ve afiyelik olduğu cümledeniz ma‘lûm-ı sa‘âdeti ola ve’s-selam.

Fî [29] Rebî'ü'l-âhir sene [12]38 / [13 Ocak 1823]

Hâlâ Mehmed Ali Paşa Efendimizin Londura'dan gelen fırkatonu tarafımızda ve bizim mevcûd olan sefînelerimiz dahi istihdâm olunmakda idüği ma'lûm-ı sa'âdet buyurula.

Pençe

El-muhibbû'l-muhib Seydi İbrahim

Vekilharc-ı Mahmiye-i Tersâne-i

Cezayir-i Garb Hâlâ

Mühür

El-mütevekkil ale'l-Cevâd abduhû

İbrahim Vekilharc-ı Bâbü'l-Cihâd

sene 1237

Constantine'de Ahmed Bey Sarayı'nın İç Görüntüsü

CEZAYİRLİLERİN İNGİLİZLERE KARŞI ZAFER KAZANDIĞI

İngilizlerle yapılan savaşı Cezayirlilerin kazandığı hakkında Cezayir valisinin müftüsü aracılığıyla gönderdiği yazıların Padişaha takdim edildiği, cevabının İzmir'den gemiyle gönderilecek askerle birlikte götürüleceği

عرض الرسائل التي أرسلتها والي الجزائر علي يد مفتي الجزائر حول تحقيق
الجزائريين الانتصار في الحرب التي دارت بينهم وبين الانكليز، على السلطان،
وإرسال الجواب مع الجنود المرسلين بالسفينة من أزمير

İzmir 'de olan Cezayir Müftüsünün Kapu Kethüdâsı Selim Sabit Efendi kullarına meb'ûs mektubdur.

Devletlü inâyetlü atüfetlü ref'etlü vüfürü'l-himem kerîmü'-ş-şiyem efendim sultânım hazretleri,

Cenâb-ı vâhibü'l-âmâl celle zâtühü ani'-ş-şebîh ve'l-misâl zât-ı vâlâ-yı kerîmü'l-hisâllerin hatarât-ı dehr-i dündan masûn ve mahfûz eyleyip mesned-i vâlâ-yı kâm-rânîlerinde sâbit ve lâ-yezâl eylemeleri ed'iyyesiyle ma'rûz-ı bende-i hâlisü'l-bâlleridir ki;

Bundan akdem darü'l-cihâd-ı Cezayir'de İngiliz keferesiyle vukû' bulan muhârebe-i azîmede *bi-inâyetillahi'l-meliki'l-müte'âl* keferesi üzerine İslâm tarafından galebe olunmuş olmağla iktizâ eden tebşîrini hâvi ve muhârebe-i mezbûrenin keyfiyetini beyân-ı refât-ı hâlâ vâlî-i vâlâ-yı dârü'l-cihâd-ı Cezayir devletlü efendimiz hazretlerinin cânib-i destûrîlerinden cânib-i hazret-i Sadâret-penâhiye ve sûy-ı avâtıf-bûy-ı kerîmânelerine itâre buyurulmuş olan tahrîrât-ı seniyyeleriyle ma'ân taraf-ı kullarına vârid olan emîrnâme-i sâmilere mefhûmunda tahrîrât-ı seniyye-i mersûlenin yed-i çâkerânemle hâk-pây-ı devletlerine îsâl ve takdîmine me'mûr olmuş isem dahi bir müddetden beri mahrûse-i Cezayir'e irsâl ve ibsâl olunmak üzere bu tarafda celb ve tedârik olunmuş olan yoldaş neferâtının bu günlerde irsâl olunması için bir kıt'a sefine istîcâr kılınmış olmağla mahrûse-i mezbûrenin bu tarafda vâki' olan umûrunu rü'yet edecek kimesne olmayıp sefine-i merkûme dahi çend-rûz zarfında şîrâ'-gûşa-yı azîmet üzere olduğundan abd-i dâ'ileri onunla meşgûl bulunduğum hasebiyle tahrîrât-ı seniyyeler işbu arîza-i bendegâneme melfûfen takdîm-i hâk-pây-ı devletleri kılınmağla lede'l-vusûl cânib-i hazret-i sadâret-penâhiye mersûl tahrîrâtın takdîmine

himem-i devletleri erzânî buyurulmak niyâzı ve iktizâ eden cevâbnâme-i sâmileleri taraf-ı kullarınca irsâl buyurulup ez-în ba'd mahrûse-i mezbûreye irsâl olunmak üzere bu tarafda isticâr olunacak sefine ile irsâl ve îsâle müsâra'at kılınacağı ifâdesi vesîle-i arz-u ubûdiyetim olmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ lede'sşerefi'l-vusûl muhât-ilm-i re'fetleri buyruldukda taraf-ı bendelerin teveccühat-ı seniyyeleriyle dûr ve nezdik meşmûl buyurmaları ehass-ı niyâz ve müsted'â-yı âcizânemdir.

Fî 9 Safer sene [1]240 / [3 Ekim 1824]

Mahdûm-ı inâyet-mersûmları atûfetlü efendi hazretlerine arz-ı hulûs ve du'â-yı mahsûs olup mübârek tab'-ı vâlâları irtiza kılınır.

Cezayir Genel Görütüm

CEZAYİR DONANMASININ OSMANLI DONANMASINA KATILACAĞININ BİLDİRİLMESİ

Hüseyin Paşa'nın Cezayir-i Garb Beylerbeyliği'nde bırakılmasından dolayı teşekkür ettiği ve gemilerini Osmanlı Donanması'na katılmak üzere göndereceği

تقديم حسين باشا الشكر لتقليده بكلر بكية الجزائر وإعلامه عن إرسال سفنه
للانضمام بالأسطول العثماني

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi'nin işbu kâimesi ile diğer kâimesi manzûr-ı hümayûnum olmuştur. Mücâhid âdemlerdir. Ocağ-ı mezkûr sefâyinini Donanma-yı Hümayûnumuz ma'iyetine göndereceklerini iş'âr ediyor. İnşâallâh vaktiyle erişirler ve hayli işe de yararlar. Hakk te'âlâ ehl-i İslâm'a nusret ihsân eyleye âmîn.

Devletlü, inâyetlü, merhametlü, übbehetlü veliyyü'n-ni'am amîmü'l-cûd ve'l-kerem efendim sultânım hazretleri

Mefrûz-ı bende-i sadâkat-mefrûzlarıdır ki,

Ale'l-ittirâd lâ-ale't-ta'ayyün her ân ve her zamân mefrûz-ı rakabe-i çakerânem olan de'avât-ı tezâyüd-eyyâm-ı ömr-i devlet ve ikbâl ve tevâfûr-i hengâm-ı ferr u haşmet ve iclâl-i veliyyü'n-ni'amâneleriyle îfâ-yı levâzım-ı sadâkat-kârî ve ubûdiyyet ve icrâ-yı merâsim-senâ-kârî ve çakeriyyet üzere iken avâtıf-ı aliyye-i inâyet-sâz ve avârif-i behiyye-i bende-nüvâz-ı şâhânededen me'mûr-ı muhâfazası olduğum ocağ-ı mansûre kal'ası muhâressesıyla Cezayir Eyâleti kemâ-kân uhde-i âcizânemde ibkâ ve takrîrine irâde-i kâtibe-i pâdişâhî ta'alluk ve geçen sene-i bâhirü'l-meymenede vukû' bulan tevcihât-ı hümayûn-ı meyâmin makrûn-ı hüsvânede inâyet-i aliyye-i şâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i tâc-dârânededen bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ibkâ ve haftan-ı şâmi hü'l-erkânı kapı kethüdâm bendelerine inâyeten iksâ buyurulup ol bâbda şeref-yâfte-i sudûr eden ibkâ ve me'mûriyet evâmir-i âlişân-ı ser-fürsânî ile cenâb-ı cemm-i câh-ı hazret-i adâlet-penâh-ı mülûkânededen inâyet ve ihsân buyrulan hil'at-i fâhire ve seyf-i kâtî'a-i tâc-dârî Müftü-i Cezayir Hacı Halil Efendi dâ'ileri vâsıtasıyla ser-mefâheretime pertev-efzâ-yı übbehet-nüzûl oldukda icrâ-yı zâbita-i teşrifât-ı

hümâyûn ve îfâ-yı râbîta-i bendegî ve ubûdiyyet-merhûn-ı refîârende istisra‘-ı tehâtî-i tebcîl ile istikbâl ve ser-nihâde-i tılsım ve ibticâl ve umûm muvâcehe-i hâss u âmm ve mahzar-ı enâmı bûsîde-i lübb-i ibtihâl kılınarak feth u kırâat ve mezâmin-i inâyet-i ekîdeti i‘lân ve işâ‘at olunarak istikrâr-ı Saltanat-ı Seniyye-i tâc-dârî ve istiksâr-ı ömr ü ikbâl-i hazret-i veliyyü’n-ni‘amî niyyet-i hâlisasıyla bi‘l-umûm eyâdî-i du‘â ref‘-i bârgâh-ı cenâb-ı kibriyâ kılınmıştır. Cenâb-ı müveccih [ve] mü‘eddib-i ümem ve mürettib-i kâr-hâne-i âlem izzü şânühü hazretleri evvelen şevketlü, kudretlü, kerâmetlü mehâbetlü veliyyü’n-ni‘am-ı âlem ve pâdişâh-ı heft-kişver efendimiz veliyyü’n-ni‘amîmetimiz hazretlerinin mübârek ve mes‘ûd olan vücûd-ı kerâmet-âlûd-ı hüsvânelerin avârız-ı mütenevvi‘a-ı rüzgârdan vâbeste ve me‘mûnen ale‘d-devâm zîver-i erîke-i saltanat-ittisâm ve sâye-i tûbâ-[v]âye-i mülûkânelerini müfârik-ı enâm-ı rub‘-ı meskûn ve be-tahsîs bu der-fahrîde çâkeriyyet-i merhûnları farkında ebed berdevâm inâyetlü merhametlü übbetlü veliyyü’n-ni‘am efendimiz hazretlerini dahi imtidâd-ı eyyâm-ı ömr ve şükûh-ı ikbâlleriyle zîver-i sadr-ı devlet ve iclâl-i câvidânî eyleye, âmîn. Evkât-ı hayât-ı müste‘ârım de‘avât-ı hayriyye-i ulyâ-yı ni‘amîye hasr-ı tevfiik olunarak bermantûk-ı itâ‘at-mevsûk-ı fermân-ı âlî ve muktezâ-yı mehfûm-ı inâyet-melzûm-ı emîrnâme-i veliyyü’n-ni‘amî vesâyâları lâzimesince hıfz u hrâset-i ocağ-ı hâkâniyye rûz u şeb nasb-ı nefsi takayyüd ve i‘tinâ ve vukû‘-yâfte-i âsârın pey-â-pey arz ve inhâsı ve ber-mûceb-i irâde-i aliyye-i şâhâne sefâyin-i cihâdiyelerimizi hâzır ve âmâde kılarak *bi-tevfikillâhi te‘âlâ* evvel-bahâr ibtidâlarında ma‘iyyet-i Donanma-yı Hümâyûn-ı nusret-makrûna irsâl olunacağı farîza-i zimmet-i bendegânem idüğü beyânı tecdid berât-ı ubûdiyetime bâdi olup hâssaten ibrâz-ı âyîn-i çâkeriyyet-i refîârende işbu arzuhâl rıkiyyet-iştîmâl-i âcizânem tastîr ve merkûm mu‘âvedetiyle takdîm-i hak-pây-i devlet-karârları kılındı. *İnşâallâhu te‘âlâ* muhât-ı ilm-i âlileri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân devletlü, inâyetlü, merhametlü, übbetlü veliyyü’n-ni‘am-ı amîmü‘l-cûd ve‘l-kerem efendim sultânım hazretlerindedir.

Fî 19 Cemâziye‘l-âhir sene [1]240 / [8 Şubat 1825]

Hüseyn
Vâlî-i Mahmiye-i
Cezayir-i Garb
Hâlâ

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hüseyn Paşa kullarının vârid olan kâimesidir

Geçen tevcîhât-ı hümâyûnlarında Cezayir-i Garb Eyâleti‘nin paşa-yı mûmâ-ileyh uhdesinde ibkâsıyla ber-mu‘tâd kapu kethüdâsı ma‘rifetiyle gönderilen kürek ve seyfin vusûlünden bahsile ol bâbda îfâ-yı merâsim-i teşekkür ve mahmide mübâderetini mutazammın ve bermûceb-i irâde-i seniyye ocağ-ı mezkûr sefâyini evvel bahârda Donanma-yı Hümâyûnları ma‘iyyetine irsâl olunacağını mübeyyin olmağla geçen sene vukû‘ bulan velâdet-i bâsa‘âdet-i hümâyûnlarının tebşîr ve i‘lânı zimmında ısdâr ve tisyâr olunan fermân-ı âlînin vusûlü cevâbi olmak üzere diğer vârid olan bir kıta kâimesiyle beraber manzûr-ı hümâyûn-ı şâhâneleri buyurulmak için arz u takdîm kılındığı rehîn-i ilm-i âlileri buyruldukda emr u fermân hazret-i men lehü‘l-emrindedir.

حياء ريزي حاضر و آماده فله في سوفي الله نعت اوله بارانلار
 معيت دونكاي هما يونه نصرته قرونه ازال اوله مني نريضة دمت
 ابنه كاتم ايوك بياني بحيد رات بجهتبه باوك اوج حاضه
 ايلو ابيجه جاركيت زخاندن اشو وضفال ديت اشمال عاجل
 شطر و روق معادوتيه نعيم حطكي دونقاردي فديك ان الله
 كاطلم كابلري بيودونق اوطبر وهجارت اروزق دوناه
 غيايو رحمتو ايتلو طبع عجم اوج والكم انقارم
 219

محمد
 بن
 محمد
 بن
 محمد
 بن
 محمد

ناصب زانه به باطل هياوي شوكتفرد ابقا وضفانه شاخ اوردكاي
 فبو كندم بنج رينه غنا اكا بيودوب اوطبر شرفانه صدور
 ايه ابقا و ماموريت اولر كاي اشانه سرزاني ايه جناب هم ماه خيره
 عدائنه ملوكانه به غناك واصانه بيوزلو خلعت فاخره وسيف ما
 ناصدري مفتي جزير حاجي خيل اندي دايملر واسطه به سرفانه
 برنو اندي ايت زول اودون اجزي ضابطه شريفات هياوي وايضا
 رايحه بنج كي ويجويوت رهون زخاندن اسسراي خايطي تبديل ايه
 استقبال وسر زاده تليم و ابتجال و محوم مواجهه خاص و عام و غير
 انامج بوسيك لب ايتال قندوي فتح و زيات و مضامير غيت ايتي
 اعلو و اشاعت اوله في اسفدر سظنت سنيه ناصدري وانكار كر
 واقال خيره طيشمي نيت خالصه سيه بالعمي ابارك كادو باوك
 جناب كبريا فتمند جناب موجه ناب ام و رتب كافان عالم خزانه
 خفتردي اولو شوكتو فديلو كراتهو ريانو طبع عالم و بايا هفت
 كشور انقير و فتح فتمت خفترديك مبارك وسعوع اولو و حركت
 اوج خسروان ليه عواض متوكه دودكار به وابسته طامع علا الدولم
 زيور اريكه سظنت اشام و بايه طوبيا يايه ملوكانه زيني سفار

HAT, 32910

CEZAYİR DÖKÜMHANESİ İÇİN İSTENEN TUĞLA, MÜHENDİS VE ASKERLERİN GÖNDERİLMESİ

Cezayir Beylerbeyi Hüseyin Paşa'nın talebi üzerine Cezayir Dökümhanesi için ateşe dayanıklı tuğlalar, top ve humbara yapımını öğretmek için bir mühendis ve İzmir ve civarından ihtiyaç duyulan askerlerin gönderilmesi

حول إرسال الأجر المقاوم للنار لمعمل الصب في الجزائر ومهندسين لتعليم صناعة المدافع والقنابر فضلاً عن الجنود الذين يحتاجهم الأوجاق من ازمير وأرجائها وذلك بناء على طلب بكر بكى الجزائر حسين باشا

Cezayir beylerbeyisi paşa-yı mûmâ-ileyh tarafından vürûd eden tahrîrâtın işbu bend bend hülâsası manzûr ve mealleri ma'lûm-ı hümayûnum olmuştur. Serhadde beyân oldunduğu vechile vâkı'a ocağ-ı mansûrenin bu misillü müsted'âlarına müsâ'ade-i şâhânemiz bî-dirîğ buyurulması lâzime-i vakt ü hâle evfak görünmekle cümlesi ol vechile tanzîm ve icrâ oluna. Ancak Cezayirli ile Tunuslular beyninde öteden beri bürûdet der-kâr olduğundan fermânlardan başka firârî neferât mâddesiçin bu taraftan başkaca yazılmak iktizâ eder mi etmez mi? Kapudân paşa ile bi'l-müzâkere ne vechile icâb eder ise öylece icrâ olunsun.

Hâlâ Cezayir Beylerbeyisi Hüseyin Paşa tarafından vârid olan tahrîrâtın hülâsasıdır

Fî 17 Ş. sene [12]40

Cezayir Ocağı Dökümhânesi'nde fırın için her ne türlü türâb ile lâciver[d] kat' olunmuş ve bilâd-ı Nasârâ'dan getirilmiş ise de işe yarar türâb olmadığından nâra dayanmayıp bir mâh mürûrunda hedmolmakda idüğü beyânıyla cenâb-ı Saltanat-ı Seniyye'den dökümhâne fırını için yirmi bin mikdârı tuğlanın seffinenin safrâ yerine vaz'ıyla irsâline müsâ'ade-i aliyeye şâyân buyurulmasın.

Ber-muktezâ-yı vakt ü hâl emr-i gazâ ve cihâda ikdâm olunmakda olduğundan top ve humbara endâhtını ta'lîm ederek bir mikdâr topcu ve humbaracı peydâ etdirilmek farz mesâbesinde ise de top ve humbara endâhtı ilm-i hendese ta'lîmine muhtâc olup Cezayir'de

dahi ilm-i hendese ta'lim edecek kimesne olmadığı beyânıyla Deraliyye'de Mühendishâne-i Hümayûn'dan takım ve edevât-ı lâzimesiyle beraber fenninde mâhir bir nefer mühendis halîfesi irsâline müsâ'ade buyurulmasın.

Cezayir Ocağı'nın muhtâc olduğu asâkirin Memâlik-i Mahrûsa'dan irsâli husûsuna müsâ'ade buyurulmakda ve Cezayir'den Tunus ve Trablus'a firâr eden neferâtın kâ'ide-i ocak ve nizâm-ı serhad üzere ahz u girift ve ol tarafda mukîm Cezayir Ocağı vekîlleri ma'rifetleriyle Cezayir'e irsâl olunmakda iken bundan akdem Garp Ocakları beylerinde vukû' bulan fesâda mebnî Cezayir'den firâr eden neferâtı Tunus Beylerbeyisi teknelere irkâb ile cânib-i Rum'a imrâr ve gâh berren Trablus'a azîmetlerine irâe-i ruhsat eylediğinden hayli neferâtı telef olduğu hasebiyle usûl-i mer'iyeye ri'âyet ve firâr eden neferâtın Cezayir'e i'âde ve îsâle dikkat eylemelerini paşa-yı mûmâ-ileyhe Tunus ve Trablus beylerbeyilerine tahrîr etmiş ise de aslâ isgâ etmeyerek Tunus beylerbeyisi o makûle firârîleri cebren cânib-i Rum'a i'zâm ve tekne bulunmadığı hâlde Trablus tarafına mürûrlarına ruhsat vermekte ve Trablus beylerbeyisi dahi firârî yoldaş tahrîrine ibtidâr etmekde olduğu ve bu keyfiyet Cezayir Ocağı'nın külliyyen harâbiyetini müstelzim olacağı beyânıyla Cezayir neferâtı olarak Tunus ve Trablus'a firâr eden neferâtın cânib-i Rum ve mahall-i sâireye mürûr ve ubûrlarına ruhsat vermeyerek buldukları mahallerde ahz u girift ve ol tarafda mukîm Cezayir vekîlleri ma'rifetleriyle Cezayir tarafına irsâli bâbında birer kıt'a emr-i âli ısdâr ve Tunus ve Trablus beylerbeyileri tarafına tisyâr buyurulmak paşa-yı mûmâ-ileyhe iki kıt'a tahrîrâtında tahrîr eder.

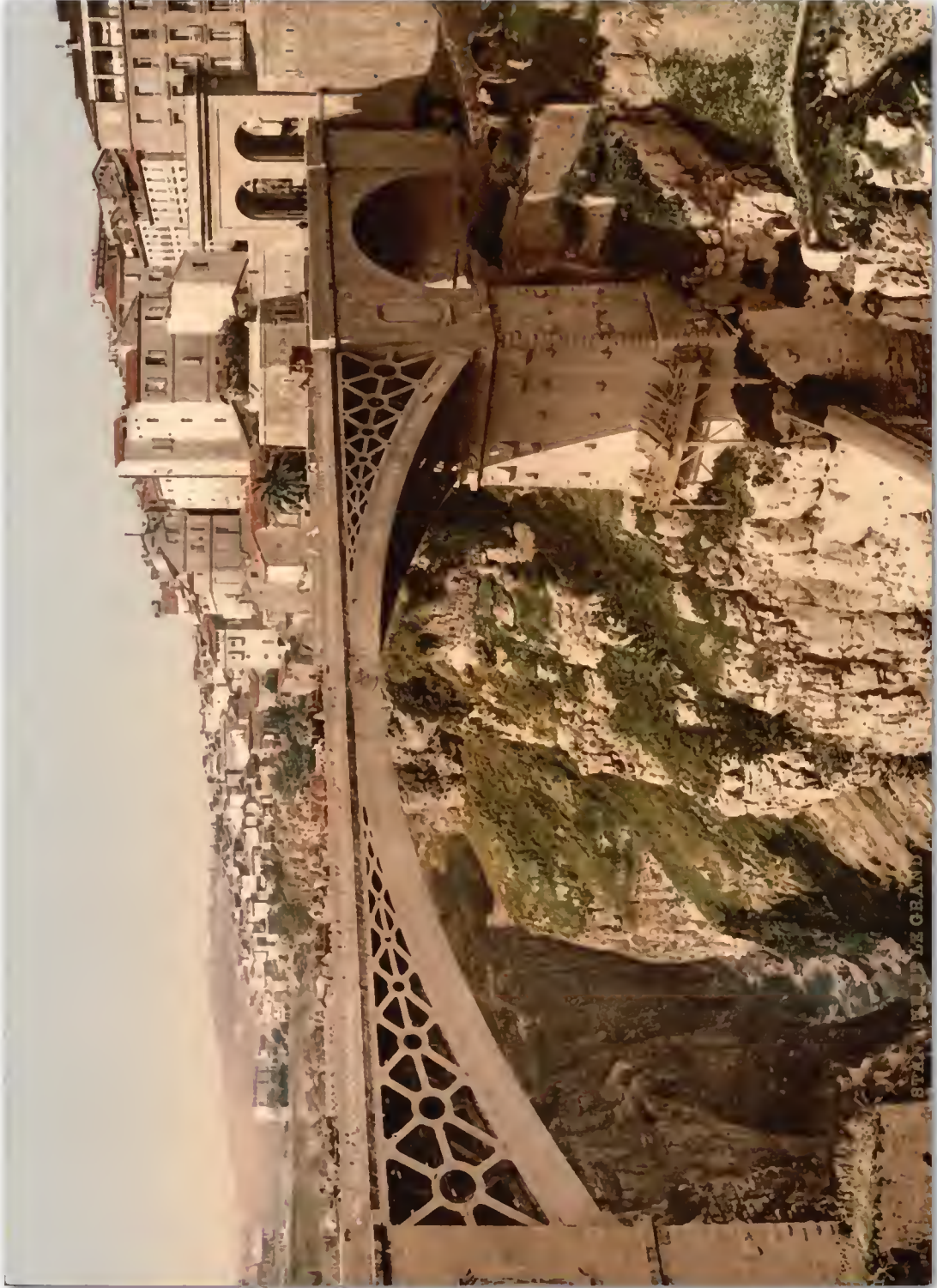
Paşa-yı mûmâ-ileyhin ber-vech-i muharrer iltimâsâtından bahsile Cezayir Ocağı'nın ihyâsına bâ'is olacak niyâz-mend olduğu mes'ûlâtına müsâ'ade buyurulmasını mutazammın sa'âdetlü kapudân paşa hazretlerinin tezkiresi bir kıt'a.

Cezayir Beylerbeyisi Hüseyin Paşa kullarının vürûd eden tahrîrâtı hülâsası olup vâkı'a Cezayir Ocağı Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhânelerinden ma'dûd olarak her hâlde esbâb-ı takviyet ve istihkâmına dâir müsted'âlarına müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulmak muktezâ-yı şân-ı ma'âli-unvân-ı Saltanat-ı Seniyyelerinden olmak mülâbesesiyle bend-i evvelde Cezayir Dökümhânesi için iltimâs olunan yirmi bin mikdârı tuğlanın iktizâ eden bahâsı cenâb-ı mîrîden i'tâ olunmak üzere Tersâne-i Âmireleri ma'rifetiyle tedârik ve tanzîm ve münâsib sefâyin ile irsâl etdirilmesi ve bend-i sâinde, irsâli istid'â olunan bir nefer işe yarar mühendis halîfesi mevcûdlardan intihâb ve ta'yîn ve iktizâ eden âlât-ı hendesiye dahi Mühendishâne-i Hümayûnları mevcûdundan i'tâ ve istishâb etdirilerek Cezayir'e irsâl ve i'zâmı husûsunun sûret-i tanzîmi kapu kethüdâsıyla bi'l-müzâkere icrâ-yı muktezâsına mübâderet etmek üzere keyfiyet Humbarahâne-i Âmireleri nâzırı efendi kullarına havâle olunması ve bend-i sâlisde, mestûr olduğu vechile Cezayir-i Garb Ocaklarından yekdiğere firâr eden neferât istishâb olunmayarak kendi ocaklarına i'âdesi tenbîhâtına dâir emr-i âli i'tâsında bir gûne beis görünmeyip paşa-yı mûmâ-ileyhin işbu istid'âsı vechile Tunus ve Trablus Beylerbeyilerine hitâben sâbıkları kaydlarına bi'l-mürâca'a iki kıt'a fermân-ı âli ısdâr ve tisyâr olunması ve kapudân paşa kullarının bu husûslara dâir vürûd edip takdîm olunan tezkiresinde ocağ-ı mezkûr için

emsâli misillü İzmir ve havâlisi ve mahâll-i sâireden asker sevki husûsuna müsâ'ade-i seniyye buyurulması paşa-yı mûmâ-ileyhin müsted'âsı olduğu muharrer olduğuna binâen bu vechile dahi sâbıklarına tatbîkan iktizâ eden evâmîr-i aliyyenin ısdâr ve i'tâsı husûslarında ne vechile irâde-i seniyye-i mülûkâneleri şeref-sudûr buyurulur ise emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 17 Şa'bân sene [12]40 / [6 Nisan 1825]

Büyük Köprü, Constantine

حالا جزایر بکلیگی صمیمه یاسا طرفینه وارد اولوبه غیر ایذاک ضد هه سببه

عزیز بکلیگی ما شای موی ایله لر خنده و دروایدیم خیر اذاک هه بونینده خنده لر
و تهری مصلح مویلم اکلنده سوهده یاسا اولدیغی وجهه واقف اولمغ زلمه لر
بوسئله مستطارینه س عدوات هانیز بیریغ بیریغی لوزم وقت و هاکم
اودخه کورکلند جمله اولدیله تعلیم واجرا اولنه ایله جزایر اولدی
توضیله یغینه اوزدور برودت و دکا اولدیغینده خه اتریم
بقیه فراری نزلات عاویله اولدیله بوشه بر اولدیله اهری حسین یاسا
ایتمی قیود اهریت ایله جالذکوره فوجیه ایله جلیز بکلیگی
ایریرکیم اولدیله اجرا اولدیله اوجینی عمالک کورسه شاهانه لرده محدود اولدی
واستکفانه در مسد علیه ساعده نیه ازانده بودنی هه عاوه اسباب نقیوب
سلطت نیه لرده اونی معلیه بیه بناد اولدی جزیره دو کفانه بکوره انما ی اولدی
بکوی بک مقداری طوغله ناک انضا اولدی بهی جانب بیریغ اعطا اولدی
نرسانه عامه لری مورقیله ناولک تعلیم و سباب سفایر ایله اول
ایندیسی دینار نایزه اولدی و سباب سفایر ایله اول
بر تقویله برود اهری خبفه ای

طایر اوصافی رو کخا سنه زوید ایچوره هرکه رو کتوب ایله لوجور قطع ایشخ
ناره طبا عنیوب بر ماه مردون هم اوتقع ایرتک بایله جانب سلطت سیدرده رو کخا
صفایرینه وضعیله ارساله عن عین عیون یاسا بیریغ

بر مضضای وقت و حال اوقلا و جاره اذکم اوتقع اولدیغینده طوب و غیره انداضی تعلیم ایرتک بر مقدار طوبی و غیره ایله ایسیرتک
فرضی شایر سنه ابرسه طوب و غیره انداضی تعلیم هنده فکله حجاج اولدیله جزیره و غیره تعلیم ابرج چک کسه اولدیله یاسا بایله و کلبه ده
مهرتخا نه لهریونه طایم و اودوات لوزمه سیله باریقتک ماهر بقدره نرسن ضیفه سی ارساله مستاعک بیریغ

CEZAYİR İLE TUNUS ARASINDAKİ SOĞUKLUĞUN GİDERİLEREK, İSLAM BİRLİĞİNİN KUVVETLENDİRİLMESİ

Garp Ocakları arasında eskiden beri mevcut olan ve önemsiz sebeplerle bozulan dostluğun, İslam birliği çerçevesinde güçlendirilmesi ve buna bağlı olarak Cezayir'den Tunus'a firar edenlerin de memleketlerine iade edilmesi

تحسين العلاقات القائمة منذ القدم بين أوجاقات الغرب والتي تردت لأسباب غير مهمة وتعزيزها في إطار الوحدة الإسلامية وإعادة الفارين من الجزائر إلى تونس إلى بلادهم

Buyruldu

Kayd şod

Tunus Beylerbeyisi Mahmud Paşazâde Hüseyin Paşa dâmet ma'âlîhi'ye hüküm,

Memâlik-i mevrûse-i şâhâne ve serhaddât-ı mansûre-i pâdişâhânemden olan Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb Ocakları ahâlîsi muktezâ-yı diyânetleri üzere küllü mü'minüne ihvetün nass-ı şerîfine ittibâ'en gûyâ cümlesi bir ocak hükmünde öteden beri birbirleriyle ülfet ve meveddet ve nizâm-ı kadîmlerinin tatarruk-ı hâlelden vikâyesi mâddesinde yekdiğere muvâfakat ve mu'âdadât ve dâimâ ittihâd-ı kulûb ile birbirine kufl-i metîn ve kuvvetü'z-zahr olarak izhâr-ı gayret ve şecâ'at edegelmişler iken biraz vakitden beri Cezayir-i Garb ahâlîsi ile Tunuslu beyninde ba'zı bî-esâs esbâba mebnî mu'âdât ve mübâyenet vukû'uyla bu esnâda mücerred icrâ-yı gayz u gazez zımında Cezayir Ocağı'ndan Tunus'a firâr edenler kabûl ve tevfiik ile mahâll-i sâireye imrâr olunmakda olduğu istihbâr ve tahkîk olunmak mülâbesesiyle fi-mâba'd o makûle firârilere zuhûr eder ise kabûl ve tevkîf olunmayarak derhâl ahz u girift ile ocağ-ı mezkûre vekîllerine teslîmen geldikleri mahallere i'âde kılınmaları husûsu sen ki, mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhsin sana sadr-ı a'zâmım cânibinden mukaddemce mektûb tahrîr ve tesyîriyle tavsiye ve tenbîh kılınmış ise de el-yevm Cezayir'den Tunus'a firâr edenler geriye i'âde olunmayarak berr-i Şam taraflarına mürûrlarına irâet-i ruhsat olunmakda olduğu bu def'a dahi bi'l-ihbâr tahkîk-gerde-i şâhânem olup bu sûret zikrolunan Cezayir Ocağı'na mazarratı mûcib ve inhilâl-i şirâze-i nizâmıların müstelzim ve müstevcib bir keyfiyet idüğü zâhir ve ale'l-husûs ocağ-ı mansûreler beynlerinde mukaddem gelen uhuvvet-i dîniyye ve

mu‘âdadât-i İslâmiye’ye yakışır şey olmadığına binâen bu misillü şeyler min-küllü’l-vücûh rızâ-yı meyâmin-irtizâ-yı mülûkâneme münâfi ve mugâyir olmakdan nâşî vusûl-i emr-i şerîfimde ba‘d-ezîn Cezayir-i Garb Ocağı tarafından firârî neferât zuhûr eder ise zinhâr tesahhub ve kabûl ve diyâr-ı uhrâya mürûrlarına irâet-i ruhsat olunmayarak derhâl vekîllerine teslîmen geriye i‘âdeleri husûsuna mezîd ikdâm ve dikkat eylemen fermânım olmağın şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı übbehet-makrûn-ı mülûkânem mücebince tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve () ile tisyâr olunmuşdur.

İmdî mecbûl olduğun kâr-güzârî ve dirâyet muktezâsı üzere ba‘de’l-yevm ocağ-ı mezkûrdan o makûle firârîler zuhûr eder ise tarafından aslâ ve kat‘â tesahhub ve kabûl olunmayarak ve mahâll-i sâireye mürûrlarına ruhsat ve cevâz göstermeyerek hemen geldikleri gibi vekîllerine teslîmen geriye i‘âdeleri emrine kemâl-i i‘tinâ ve mübâderet eylemen irâde-i aliyyem muktezâsından idüğü ve bundan sonra mugâyir-i emr ve rızâ bu makûle hareket vukû‘a gelir ise hakkında mûcib-i mes’ûliyet olacağı ma‘lûmun oldukda ber vech-i meşrûh amel ve hareketle infâz-ı emr ve irâde-i şâhâneme vüfûr ikdâm ve dikkat ve hilâf-ı rızâ vaz‘ı tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir sene [1]242 / [9 Ocak 1827]

II. BÖLÜM
FRANSIZ İŞGALİ VE İŞGAL
SONRASINDA CEZAYİR İLE SİYASİ
İLİŞKİLER

الباب الثاني
الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر إبان
الاحتلال

CEZAYİR-İ GARB OCAĞI İLE FRANSA ARASINDA ÇIKAN ANLAŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ

Cezayir-i Garb Ocağı ile Fransa arasında savaşa sebep olacağı anlaşılan diplomatik krizin, barış yoluyla giderilmesi için padişahın özel yetkilerle Tahir Paşa'yı Cezayir'e gönderdiği

إيفاد طاهر باشا من قبل السلطان إلى الجزائر ومنحه صلاحيات خاصة للقيام
بإنهاء الأزمة السياسية بين أوجاق الجزائر وفرنسا والتي قد تؤدي إلى وقوع
الحرب بينهما، وذلك بالجوء إلى الطرق السلمية

Kâim-makâm Paşa

İşbu takrîrin ve kaleme aldırılan fermân müsveddesi manzûr ve ma'lûm-ı hümayûnum olmuşdur. Müsveddenin sebk ve ibâresi yolunda ise de şu "aralarına kılınç girmeksizin" ta'bîri zât-ı maslahata muvâfık görünmediğinden o mahallini çizdim ve kenarına işâret eyledim. Bu vechile tebyîz olunup bâlâsı hatt-ı hümayûnumuzla tezyîn olunmak üzere taraf-ı hümayûnuma arz u takdîm olunsun.

Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü velî-ni 'metim efendim pâdişâhım

Cezayir'e me'mûr Tahir Paşa kulları geçen gün Bâb-ı Âlîlerine gelip kendisinin usûl-i me'mûriyetine dâir kaleme alınmış olan ta'lîmnâme i'tâ ve şifâhen tefhîmât-ı lâzîme tebyîn ve ilkâ olunarak mûmâ-ileyh bendeleri vâki' olan ifâdesinde Cezayirinin kendisinin mazbût ve mücerrebi olan hâllerine göre bunların akıllarını kandırıp yola yatırmak yalnız şifâhen nush u pend ile hâsıl olamayarak öteden beri bunların i'tibârları tuğrâlî fermân-ı âlîyye olduğundan kendisinin me'mûriyetini ve Cezayirliye iktizâsına göre tenbîhât-ı seniyyeyi mutazammın yedine bir kıt'a dahi fermân-ı âlî isdâr ve i'tâsı lâzım geleceğini beyân eylemiş ve ba'dehu keyfiyeti serasker paşa bendeleriyle dahi müzâkere ederek serasker-i müşârun-ileyh dahi Bâb-ı Âlîlerine vürûdunda vâkî'a paşa-yı mûmâ-ileyhin ifâdesi gâyet yolunda olarak istediği fermân-ı âlinin isdârı ve belki tenbîhât-ı seniyye gereği gibi müsmir ve müessir olup da avn-i Hak'la şu maslahatın bitirilmesini mücib olmak üzere yazılacak fermân-ı âlî bâlâsının mübârek hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhâneleriyle dahi tevşîhi münâsib olacağını ifâde etmiş olmalarıyla fi'l-hakika Cezayirinin ahvâl-i mazbûtasına ve

maslahatın ehemmiyetine nazaran müşâr ve mûmâ-ileyhimâ kullarının re'y ve ifâdeleri îcâb-ı hâle muvâfık görüldüğünden ol vechile paşa-yı mûmâ-ileyh ve Cezayir beylerbeyisi ve sâire hitâben tenbîhât-ı lâzıme-yi hâvî bir kıt'a fermân-ı âlî müsveddesi kaleme aldırılmış ve manzûr-ı hümâyûn-ı mülûkâneleri buyurulmak için arz u takdîm kılınmış olmağla paşa-yı mûmâ-ileyh kullarına bu vechile fermân-ı âlî i'tâsı ve müsvedde-i mezkûrenin sebk ve ibâresi muvâfık-ı irâde-i seniyye-i şâhâneleri buyurulur ise bi't-tebyîz bâlâsının mübârek hatt-ı kerâmet-nukat-ı mülûkâneleriyle tevşîhi zımnında atabe-i ulyâ-yı şehen-şâhîlerine arz ve tesyâr olunacağı muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı şâhâneleri buyruldukda emr u fermân şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü velî-ni'metim efendim pâdişâhım hazretlerindir.

*

Kaleme aldırılan fermân-ı âlî müsveddesidir.

Mîr-i uîrân-ı kirânımdan olup bu def'a Cezayir-i Garb tarafına me'mûr ve ta'yîn kılınan Tahir ve Cezayir-i Garb beylerbeyisi () dâue-ikbâlehümüâya ve müfti ve ulemâ zîde ilmühuuna ve Cezayir dayıları ve iş erleri zîde kadrühuuna hüküm,

Memâlik-i Mahrûsetü'l-mesâlik-i şâhânemden olan Cezayir Ocağı'yla Fransa Devleti beyninde biraz vakitden beri tekevvün etmiş olan münâza'anın sebep ve menşe'i bir mâdde-i cesîme-yi mübtenî olmayarak Fransa konsolosu hakkında mu'ûmele-i tekdîr vukû'u ve Fransa tüccârına ba'zı ta'addiyât îsâli misillü mevâdd-ı cüz'iyeden ibâret olmak hasebiyle beynlerinde tesviyesi me'mûl iken gitdikçe kesb-i iştidâd ederek Cezayirli muhârebe için kendilerine takviyet vermekte ve Fransalu dahi iki seneden beri bunları abluka ile sıkıştırmakta olduğundan şu mâddenin bilâ-muhârebe indifâ'ıyla Fransalu tarafından kendilerine zarar ve hasâret vukû'a gelmemek üzere mücerred himâyet ü siyânetlerini ilzâmen bundan akdem İzmir'de olan Cezayir Müftüsü Sâbık Halil zîde-ilmühû Dersââdetime celb ile bu mâddenin ilerisi uygunsuz görüldüğünden suhûletle bitirilmesi vesâyâsını şifâhen kendilerine ifâde ve tefhîm eylemek için Cezayir'e gönderilmiş ise de henüz münâza'a-yı mezkûre ber-taraf olmadığından mâ'adâ el-hâletü hâzihî Fransalu tarafından berren ve bahren tedârikât-ı harbiyye teşebbüs olduğu alenen söylenilmekte olarak rivâyât-ı vâkı'a ve kırâat-ı hâliyye nazaran maslahat bu hâl üzere kalmak lâzım gelse netîcesi Cezayirli hakkında gâyet muzır olacağı tebeyyün edip bu sûret ise nezd-i meâl-i vefd-i şâhânemde marzî olmadığından iki tarafa dahi hayırlı olmak üzere aralarına şiddet-i husûmet girmeksizin ve nihâyetinde muhârebeyi müntic olmayarak beyhûde sefk-i dimâ-ı i'bâdı müstelzim olmaksızın şu münâza'anın mu'accelen def' u ref'i zımnında taraf-ı Saltanat-ı Seniyyemden mevsûk ve mu'teber ve dirâyet ve fetânetiyle ma'rûf ve müştehir birinin mahsûsan Cezayir'e me'mûr ve ta'yîn kılınması îcâb edip sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen evsâf-ı mezkûre ile mevsûf hademe-i Saltanat-ı Seniyyemden olarak hakkında bi'l-vücûh hüsn-i i'timâd ve i'tikâd-ı mülûkânem der-kâr ve bi-avnihi te'âlâ bu maslahatın uhdesinden gelmeğe liyâkat ve iktidârın bedfidâr olmak mülâbesesiyle karîha-i sabâha-i hümâyûnumdan bu mâddeye ruhsat-ı kâmile ile me'mûriyetin husûsuna irâde-i seniyye-i pâdişâhânem ta'likiyle ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem sahife-pîrâ-yı sudûr olmuş ve senin bu vechile

me'mûriyetin keyfiyeti hizmet-i riyâsetden Dersaâdetimde mukîm Fransa Devleti elçisine bildirilerek Cezayirli tebe'a-i Saltanat-ı Seniyyemden olup Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmım ile Fransa Devleti beyninde dahi silm ve safvet der-kâr olmakdan nâşi ba'de-zîn devlet-i müşârun-ileyhâ cânibinden dahi esbâb-ı husûmet ve mu'âdatın ref' ü izâlesiyle beyne't-arafeyn husûl-i muvâfakat ve iltiyâma teşebbüs olunması devleti tarafına tahrîr eylemesi ifâde kılınmış olmağla bi-mennihi te'âlâ sen bu taraftan hareket ve serî'an ol cânibe varıp dirî'a-i kuvve-i hâfızan kılınan vesâyâ-yı lâzıme ve tefhîmât-ı mukteziyeyi Cezayirliye ifâde ve tebyîn ve senin bunlar hakkında her türlü şükür ve şikâyetin nezd-i pâdişâhânemde müsmir ve müessir olacağına mebnî re'y ve irâdene muhâlefet sûretine teşebbüs etmeleri lâzım gelir ise haklarında mûcib-i vehâmet olacağı gûş-ı hûşlarına gereği gibi ilkâ ve telkin ederek ve iktizâsına göre devlet-i müşârun-ileyhâ tarafıyla dahi muhâbere eyleyerek muktezâ-yı ruhsat-ı kâmilen üzere devlet-i müşârun-ileyhâ ile beynlerinde vâki' ve mümted olmuş olan münâza'a ve münâfesenin alâ eyyi hâl def'ü ref'iyle te'lif ve iltiyâm-ı tarafeyn ve ıslâh ve tevfik-i zâtü'l-beyn esbâb ve vesâilini istihsâl ve istikmâle sarf-ı ru'yet eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî rikâb-ı müstetâb-ı mülûkânemden işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve bâlâsı hatt-ı hümâyûn-ı übbehet-makrûn-ı şehriyârânemle muvaşşahan yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi seni miyâne-i emsâlınden bi'l-intihâb bu emr-i ehemme ta'yünden maksûd sana bi'l-vücûh der-kâr olan hüsn-i zan ve i'tikâd-ı pâdişâhânem iktizâsınca şu maslahatın bilâ harb ve cidâl bitirilmesine muvaffak ve muktedir olmağın me'mûlüne mebnî olmakdan nâşi lâzıme-i dirâyet ve me'mûriyetin üzere bu bâbda sana etrafiyla vâki' olan tenbîhât-ı seniyye-i mülûkânem muktezâsını yoluyla icrâ ederek şu münâza'anın müntic-i muhârebe olmaksızın bâ-yı vech-i kân def'ü ref'i husûsuna mezîd ikdâm ve dikkat eylemek matlûb-ı mülûkânem olduğu ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun olduğda i'fâ-yı me'mûriyetine âna göre davranarak senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan âsâr-ı mehâm-şinâsî ve dirâyet ve levâzım-ı kâr-güzârî ve reviyeti ibrâz ve izhâr ve *bi-avnihi te'âlâ* itmâm-ı maslahata muvaffakiyetle isticlâb-ı teveccühât-ı mekârim-gâyât-ı mülûkâneme âsâr-ı nakdîne-i vüs' u iktidâr eylesin ve siz ki beylerbeyi ve müfti ve ulemâ ve sâir mûmâ-ileyhimsiz mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh bu husûsa yani Cezayirli ile devlet-i müşârun-ileyhâ beynini te'lif ve tesviyeye taraf-ı bâhirü's-şeref-i mülûkânemden ruhsat-ı kâmile ile mahsûsan me'mûr ve müte'ayyîn olduğu ve cümleliz hakkında vâki' olacak şükür ve şikâyeti nezd-i meâl-i vefd-i şâhânemde müsmir ve müessir olacağı cezman ve yakinen ma'lûmunuz olduğda Cezayir Ocağı öteden beri tebe'a-i Saltanat-ı Seniyyemden olarak her hâlde zât-ı hilâfet-simât-ı şehriyârânem tarafından şeref-bahş-ı sünûh ve sudûr olan emr u fermân-ı pâdişâhâneme itâ'at ve inkıyâd ile tahsîl-i rızâ-yı meyâmin iktizâ-yı mülûkâneme dikkat cümleliz farîza-i zimmet ve *ma'âzallahi te'âlâ* hilâfî vaz'-ı hareket hakkınızda müstevcib-i şe'âmet ve vehâmet olmakdan nâşi âna göre akılâne ve rızâ-cüyâne amel ve harekete mübâderet ve mazmûn-ı emr u irâde-i hidivânemi lâzım gelenlerin mesâmi'-i intibâhlarına gereği gibi telkin ve ilkâ birle her hâlde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'y ü irâdesine muvâfakat ve mütâba'at ve zinhâr tedbîr ve tenbîhâtına münâfî hâl ve hareketden begayet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Ramazan sene [1]245 / [25 Mart 1830]

پارنهم

قانعیم باشا

حسب تفریح و قلم الدردیده خزان مسودہ فرمود و معلوم ہوئے انکے مسودہ میں سبک و عبارت کے بولندہ ہر دو سو
ارالہ فی قلع کیمکس یہ فیبری ذات صلحہ موافقہ کو فرست گئے اور کئی جزدوم و گناہینہ ہر دو سو اسی ہوا و جملہ تیسہ
اور سب با موسیٰ بنط ہی ہوئے زینہ ارفعہ اوزن طرحہ ہی ہوئے عرصہ و تقدیم اور کس

و نعمت انهم

قورنو

لابلو

کراشو

شکندو

جزیرہ و نور طاهر باشا فی قلمی کہہ کریم بابت عالیہ کلاب کوزنک اصول ماسورینہ ذر قلم الفہم اولہ فعلینا و اعطی و شفاہا نقیبات لازمہ نبین
دافا اور زور موسیٰ بنطاری دافع اولہ اندر سترہ جزیرہ کوزنک کوزنک رضی و بوی اولہ حالہ کورہ بوزنک عقلمی قادر برب بودہ با ترف
با کتہ شفاہا وضع و تدبیرہ حاصل اور ببردہ اور زور بوزنک اعتباری طرفی فضاہ عالیہ اور بفریدم کوزنک کوزنک شرتی و جزیرہ اور فضاہ کورہ
تبلیغات سہیہ فضاہ بربہ بر قطعہ رض فضاہ عالیہ اصدار عالیہ لازم کلمہ کلمہ بیاید اسیہ و بعدہ کیفیتیں سرکار باشا سبب اولہ رض مذکورہ بوزنک سرکار
رض با عالیہ در زورہ دافا ہنای موسیٰ اہلک افادہ کخبات بوزنک اور درہ استنبی فضاہ عالیہ اصدار و بکہ تبلیغات سہیہ رض کسب و توفیق سبب اور رضی
عمدہ حقلہ شورتک بوزنک موجب اولہ اور زورہ یاز بوجہ فضاہ عالیہ بالاسنک مبارک خلاصہ اور توفیق شہا زریہ رض توفیق سبب اور رضی
افادہ اسیہ اولہ بربہ فی الحقیقہ جزیرہ کوزنک اصول رضی سہ و صلحہ الہیہ زلا شاد و موسیٰ ابراہام فی لایزاج رای ذنارہ ای ایجاب حادہ مذکورہ کوزنک
اور بوجہ ہنای موسیٰ ابراہام و جزیرہ کیمکی مسازہ فضاہ عالیہ سبب و عبارت و موافقہ اور ذرہ شہا زریہ موسیٰ ابراہام فی لایزاج
عض و تقدیم فضاہ و قطعہ ہنای موسیٰ ابراہام فضاہ عالیہ بوزنک فضاہ عالیہ اعطی و مسودہ مذکورہ ناک سبک و عبارت و موافقہ اور ذرہ شہا زریہ موسیٰ ابراہام فی لایزاج
بالاسنک مبارک فضاہ کرامت فقط ملوک زریہ توشیحی خندہ عنہ علیہ شہا زریہ عرض و سبب اور رضی محاطک عالم از شہا زریہ بوزنک اور ذرہ
پارنهم

قورنو

لابلو

کراشو

شکندو

اسود ذلك فصحها اذ اده سنة اذ سائرهم تعلقله اولاده نظرا لكونهم كثرهم شاهانهم
 صد والى ذلك بوجوههم بوزرك يفتي خدمت رياسته ووساقدتهم وزاره دولتي بيه
 يدوله ذلك طبره لونه سطة ستمه من الذهب دولت عليا اري الدوله اليه فزاره دولتي بيه من
 حضرت وكرار القصد تقي بعاره دولت شارالرا جانين ذي اسباب حضرت وسائر ذلك في
 والرسله به الرطيه حصول موافقت والبارتت الرتسي دولتي الرطيه خري الرتسي اذ اده الرتسي الرطله ه
 بطلاني سه بظهوره كرت وسما الرطانه وادوب وديفر فوزه حافظك لتمام وصاياتي لاديه وديفر
 بقتضي في طبريه اذ اده وبيهر وشك بولافضه هر دورو كرتو كرايك تو بارش هارينه من وده
 الرتسي بتي راي واداره كخالف صورته تبا اجماري لاديه ككولوسه حطه به وجب وفات الرتسي كرتي
 هونايه كرتي انا رتسيه ايرك وادضا كوره دولت شارالرا طريله وفي غاير الميرك فقط
 رتسي كامله اوزه دولت شارالرا اليه بيليره رافع ومند الرطيه اولايه شاذيه وشارتت ذلك على
 رافع وديقله ناليف والبار طريله وادبايع ونوفعه ذاتا بيه اسباب ووساياتي كخالف وكرا كرتي
 وديت المالك وزاره الرطيه بونتي حاري وكاب ستهب ملكا من راجوا بيليل القدم اصدار
 وبالذي نظره من بتمقوده شهر بارمله شخا بركه اعه الخضر اميرسي بيان النكته
 بالرتقاب بوزر الرتسيه مقصود كما بالوجه وكرار اولاده مسه طيه واعطافا وبالرطيه
 بوضو ك بدوب وديال بوزر لونه منفي بتمقود الرطيه ك بوليه بتي الرتسي لاديه وديت
 لا

CEZAYİR'İN GERİ ALINMASINA YÖNELİK DÜŞÜNÜLEN TEDBİRLER

Cezayir'deki işgallerinin kalıcı olması için imar faaliyetlerinde bulunan Fransızların, ayrıca Tlemcen ve Cezayir sahillerindeki niyetlerinin de Osmanlı Devleti tarafından bilindiği, dönemin siyasî gelişmeleri dikkate alınarak Cezayir'in geri alınması hakkında çalışmalar yapılması

قيام الفرنسيين بحركة إعمار في الجزائر لديمومة احتلالهم، ومعرفة العثمانيين بنواياهم في سواحل تلمسان والجزائر والعمل على استعادة الجزائر مع الأخذ بنظر الاعتبار التطورات السياسية في ذلك الوقت

Fransız Devleti Cezayir'i zabtetmesinde ta'addî etdiği şöyle ki; Devlet-i Aliyye ile olan şurût-ı kadîmelerine ve müceddeden tertîb olunan uhûd-ı mevâsıklarına münâkız olduğu ayânken cemî' ecnâsın ve Avrupa Devletlerinin i'timâd ve i'tibâr etdikleri hukûk-ı beşeriyeye muhâlif olduğu sebeben Frenklerin cümlesi Cezayir'i temellük etmesi husûsunda nizâf ve münâkaşa etdiklerinden başka Devlet-i Aliyye'nin bu husûsa râzî olmayıp mâlik olduğu eyâletin istircâ'mı i'lân ve teşhîr buyurup kirâren Fransa Devleti'ne tahrîr ve inzâr buyurulmuş iken Fransızların bildiklerinden şaşmadıklarından vâfir müddetten beri meskûtün-anh kaldığında Fransızlar, Cezayir'i temellük etmişler gibi hedm ve binâ ve bey' ve istîcâr ve tebdîl ve tağyîr gibi ma'lûm ve mesmû' hareketlere meşgûl oldukları tûl müddete bâliğ olur ise şerî'at-i mutahharamızın kavâ'id-i fihhiyyelerinde mukarrer olduğu gibi Frenklerin umûmen ittifâk etdikleri kâ'ide-i külliye mücebinece mâlik olan kimesnenin müte'addî ve fuzûlî olan kimesnenin tasarrufâtına sukût etmesi hukûk mütâlebesini iskât eder ve bu cihetden fukahâ-i İslâm hazretleri müddet-i sukût muskıtı takdîr etmişler. Müddet-i müte'addîdeyi tecâvüz etdiğinde müte'addî olan kimesnenin tasarrufu nüfûz bulup mütâlebeye ve mümâna'aya mecâlî olamaz. Bu husûs ma'lûm-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye hazerâtı olduğu gibi mel'ûn Fransızlar Cezayir'in sevâhilinde bulunan memâlik zabtetmelerine cesâret etdiklerinden mâ'adâ Tilimsan (Tlemcen) memleketine varmaları ve sahrâ ve cibâlî urbânla muhârebe etmeye şürû' etdikleri ma'lûm-ı sa'âdetleridir. Konstantine [Constantine] Eyâletinde bulunan el-Hâc Ahmed Bey kulları eyâletin urbânıyla ittifâk edip oşr-i şer'îlerini kendüye takdîm edip ve kelime-i vâhîde üzere oldukları ve Hâc Ahmed Bey'in Devlet-i

Aliyye'ye ilticâ edip istigâse ve isti'âne ettiği meşhûr iken ve melâhim-i kübrâya şürû' etmezden mukaddem arzuhâlini Devlet-i Aliyye'ye takdîm ettiği husûslar Fransız keferenin ma'lûmları olduğundan Kostantine Eyâleti'ne varmaya cür'etleri olmamış iken Devlet-i Aliyye tarafından bir eser zuhûr etmeyip kapudân-ı deryâ hazretleri Trablus Eyâleti'ne azîmetinde şakî olan Tunus vâlisi Fransızların himâyetlerine ilticâ edip ve niyet-i habîseleri mücebince Fransızlar ile ahidnâme iltizâmına ve tertîbine tecâsür ettiğinde Fransızların tama'-ı aslîleri taharrük edip bu husûsu ağrâz-ı fâsîdelerine ni'me'l-vesîle i'tikâdında fırsatı iğtinâm etmek bâbında mesmû'umuz olduğu vech üzere on iki bin asker tedârik edip mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Bey'in üzerine varmak kasdıyla Bone [Annaba] memleketine varılmışlardır. Hâc Ahmed Bey kullarının galebesi olmadığı sûrette bedenen sağ dönmeleri mümkün olamaz. Kostantine memleketi[ni] boş bırakıp, sahrâda bulunan akrabalarının yanlarına varması muhakkaktır ve Fransızlar Kostantine memleketini zabtedip ehl-i İslâm'ı teşfîf ve temzîk etmeleri bu mülâhaza ile ki Kostantine memleketinde karâr etdiklerinde Tunus vâlisi kendilerine bend olur ve Fransızların ba'zı generalleri gibi ra'iyeyi istir'â etmelerine sa'y ve müsâ'ade eder. Sâbık biraderi Hüseyin Paşa sâmeahullah Fransızların Cezayir'e istilâ etmelerine i'âneti olduğu gibi bu şıkkı Mustafa biraderi dahi Cezayir Eyâleti'nin mahsûlüyle temekkün ve temellük etmelerine i'ânet etmesi ayândır. Bu târihe değin Fransızların Cezayir'den bir menfa'atleri yokdur ve senevî otuz milyon Frank ki iki yüz kırk bin kese akçe masraf etmekte idirler. Bu masraftan kendilerine mehel hâsıl olur me'mûlünde iken Tunus vâlisinin Fransızlar ile olan ittihâdından eyâletin mahsûlünü ve îrâdını zabtetmelerine müsâ'ade ve mu'âvene edeceğini bilirler. Bonabarta'nın (Bonaparte) âmâl-i habîseleri gibi şey'en feşey'en âhar eyâletlere tetâvül ve ta'addî etmeleri ve nihayetü'l-emr Mısır vâlisine ittisâlleri gibi fesâdların zuhûr etmesi ayândır ve bu dereceye vardıkda ecnâs-ı Nasârâ'nın Fransızlara olan mu'âraza-i sâbıkaları sâkit olacağı ve Mısır vâlisinin azîmet-i habîselerinde olan mefsedetlerin zuhûra gelmesi efkâr-ı sahîha ile teemmül eden ricâl-i devlete hafî değildir ve Cezayir'i Fransızlardan istircâ' etmeye Devlet-i Aliyye'nin mecâlî kalmaz. Gerçi bu makâmda i'tirâz tarîkiyle denilir ki bu husûslar Devlet-i Aliyye'ye hafî değildir ve ihmâl buyu[r]ulmamışdır ve Hâc Ahmed Bey kullarının istigâselerinden i'râz buyurulmamış ve Cezayir'in rücû'unu me'mûl edip ol eyâletde bulunan ehl-i İslâm'ı bu musîbetlerden inkâz etmek ehemmi umûr olduğundan Avr[u]pa memâlikine süferâ-i muhteremlerini irsâl edip yedi bin kese akçeden ezyed süferâlarına masraf buyurulmuşdur. Hâlâ bu bâbda ehaffü'z-zarârın husûsunu mülâhaza etmekte idir ve vakt-i fırsatı tarassud etmekde küfrün millet-i vâhîde olduğunu bildiğinden ve hükmi tuğyân ve tecebbürlerini mülâhaza ederek vaktin muktezâsınca hareket etmektedir ve bu vaktin hükmünde Cezayir'i Fransızlar'dan istircâ' etmek sûretinde Mısır vâlisiyle olan in'ikâd-ı muhabbetlerinden Mısır vâlisini müstakillen bir devlet i'tibâr etmeleri ve Mısır'dan ve Şam'dan istedikleri menfa'atlere müsâ'ade olunacağı husûsu mürâ'ât edip bu makûle fesâda teheccüm ve cür'et etmeleri ihtimâlden neş'et edecek fesâdı *halifetullâhi fi-arzihi* şevketlü efendimiz hazretlerinden mâ'adâ ayn-ı teyakkuz ile mülâhaza eder kimse yokdur ve illâ bu makûle muhâtaralı ihtimâller olmasa ricâl-i devlet Bâb-ı Âlî'den bu husûsu te'hîr buyurmayacakları bedihîdir. Bu i'tirâzın mukaddemâtına mu'ârazamız yok iken nasîhat ve tezkîr bâbından olarak usûl-i politika üzere hüccet ve bürhânla cevâb-ı abîdânem şöyle ki; Fransızları Kostantine'den men' etmeye vakit olmayıp diyâr-ı ba'idede

bulduğundan bir tedârîke mecâl yok iken Devlet-i Aliyye'nin Rusyalı ile olan ahidnâme husûsunda Rusyalının ızdırâbı ve iştibâhı olup Devlet-i Aliyye'nin ahidnâmelerine vefâsı var mıdır? Yâhud İngiliz elçisinin mukâseme husûsunda cevri ü ta'addiye nisbet etdiğinden ve sırran Mısır vâlisiyle ittihâd üzere olduğunu ithâm etdiğinden Devlet-i Aliyye'nin ahidnâmeleri ibtâl ve ilgâ olunmuş mudur? Rusyalılar bu husûsda tereddüd üzere olduğundan mâ'adâ İspanya fitnelerine ve Bortukal (Portekiz) husûsuna mütâlebesi ve münâza'ası vardır. Hâl böylece iken Devlet-i Aliyye tarafından Rusyalıları Cezayir'in mâddesini ve istircâ'mı söyletme husûsunu teklîf buyruldukda mûmâ-ileyh ahidnâmenin tashîhine unvân olduğundan başka İspanya ve Bortukal mâddelerine şürû' etmelerine ni'me'l-vesîle olacağı ayândır. Abd-i hakîrin nasîhat ve tezkîr bâbından münâsib gördüğü ve'l-ilmü indallâh bu ki Rusya elçisi Cezayir'in husûsuyla mufâtaha olundukda kendüye gayret ve iftihârın husûlüne vesîle olur. Zirâ muktezâ-yı makâmla mükâleme olundukda iki tarafı menfa'atlerine mûcib olur. Evvelâ Devlet-i Aliyye ile olan uhûd ve mu'âkadenin sübûtuna ve tekküdüne delîldir ve sâniyen bu münâsebetle merkûm İspanya ve Bortukal mâddelerini fasletmeye ve münâza'alarına mukaddime olması ayândır ve olmasa da mücerreden ahidnâme mücebince Devlet-i Aliyye'nin maslahatına ve menfa'atine dâir tekellüm etmesi mûcib-i iftihârları olduğuna binâen ihtimâm edeceği ayândır ve andan mâ'adâ Nemse Devleti[ni]n mûmâ-ileyh İspanya ve Bortukal mâddelerinde Fransızlar ile münâza'aları vardır. Cezayir'i Fransızlardan istircâ' etmek zımnında merkûm mâddeleri meydana çıkarıp nizâ' ve mükâlemelerine vesîle olacağını bildiğinden mâ'adâ Devlet-i Aliyye'nin memâlikinden olan menfa'atleri zımnında müsâ'ade ve ihtimâm etmesi muhakkak menzilesindedir. Bu siyâkda Frenk tavâfi birbirlerine düşürmek ve musallat etmek mümkün oldukça dîn-i İslâm'ın menfa'atleri husûl etdiğinden başka birbirlerine olan meşgûliyetden mekâyidlerinden ve sû-i kâdlerinden istikfâ olunmasına Kelâm-ı Kadîm'de "*İnnâ erselne 'ş-şeyâtine ale 'l-kâfirine tü'ezzihim ezzen*" hitâb-ı şerîfiyle işâret buyurulmuşdur. Bu husûsa şürû' olundukda Beylikci Efendi hazretlerine evâmîr-i aliyyeyi tevcîh olunması ve Cezayir'i istircâ' etmek zımnında letâfetle muhâtaba buyurup ve olan cevâblarını kitâbetle tahsîl etmeye tahayyül etmeleri ve husûlünde sûretini Devletlî Reşid Bey Hazretlerine irsâl buyurduğunda Reşid Bey Efendi Hazretleri dahi İngiliz Devleti'ne ifâde edip ve ta'rîf ve ifâde tarîkiyle Devlet-i Aliyye'nin İngiliz Devleti'ne olan hüsn-i sadâkatından nâşi Fransızlar ile olan ittihâdlarını mürâ'ât ederek Cezayir'i istihlâs etmeye Arabistan'ın urbânlarını ve civârlarında olan Müslümânları Fransızlara taslît ettirmişdir ve Fransızlar ahd-i misâklarını nakzedtikleri ve Cezayir'i temellük etmiş gibi tasarruf etmesi uhûd-ı kadîmeye ve 1206 sene-i Hicriyye ve 1817 sene-i Mesîhiyye târihinde akdolan şurût ve uhûda sarâhaten muhâlif olduğunu ifâde buyurup hâl böylece iken mülâcece ve muhâsama tarîkine Devlet-i Aliyye'nin sülûk buyurmadıkları ancak İngiliz Devleti'ne olan hüsn-i mu'âmelete mürâ'ât etmektendir ve zimnen olan maslahat şöyle ki; sırran düşmân olan Rusyalıya hüccet olup Leh mâddesinde olan ahdine vefâ ettirmek Cezayir'in istircâ'ına mevkûfdur gibi vâfir mübâhisleri ve vekâyi'-i hâliyeleri tanzîm edip Reşid Bey Hazretleri İngiliz Devleti'ni hüccet ve bürhânla ilzâm ettirmesine iştibâh yokdur. Abd-i hakîrin bu husûslara me'mûriyeti olduğu sûrette mufassalan tahrîr etmekte kusûrları yokdur. Hâsil el-kelâm bu makûle hareketle dîn-i İslâm'ın menfa'atli maslahatları tahsîl etmekte Devlet-i Aliyye'nin bir muhâtaralı nesneye ta'aruz etmeyerek Cezayir'in eyâletinde bulunan

Müslümânları Fransızların fitnelerinden inkâz etmelerine vesîle olmasına iştibâh yokdur ve Fransızlar Cezayir'den çıktıkları sûretde ke'l-evvel ticâretleriçün ve mercan avlamalarıçün bir ufak liman verilmesi mümkündür ve lillâhi'l-minne bu vaktin hükmünde Devlet-i Aliyye'nin her cihetden sa'd u ikbâl alâmetleri âşikâr iken nev'an esbâbına teemmül buyurup ve mâddeyi tahrîk etmeye mevkûfdur. Zâhiren liyânet ve müsâ'ade sûretini izhâr edip ve bâtinen hazm ve tenebbüh birle fırsatı iğtinâm etmek husûs-ı hükemâ-i mütekaddimînin medhetdikleri sîret-i hasenedir ve bu fırsatın zımnında ehl-i İslâm'ın esîr gibi olduklarını âzâd ettirmek ve me'mûl olan sevâbın bu mübarek "*Şehri Ramazânellezî ünzile fihî'l-Kur'an*"da iz'âf-ı muzâ'afe olacağı dahi kebîr fırsattır.

*

Seniyyü'l-himemâ kerîmü's-şiyemâ devletlü inâyetlü âtufetli efendim hazretleri

Cezayir Eyâleti dâhilinde kâin Kostantine Beyi cânibinden bu def'a vürûd eden ma'rûzât tercümeleri ve ol bâbda devletlü serasker paşa hazretleriyle muhâbere-i âcizânemizi şâmil tezkire-i senâverî meşmûlü'l-hâza-i şevket-ifâza-i cenâb-ı mülûkâne buyurulmak için mersûl-i sûy-ı sâmi-i atûfileri kılındı. İş'ârât-ı vâkı'anın icrâ-yı iktizâsı Amedci bey kullarının *bi-mennihî te'âlâ* Paris'e vusûlüyle müzâkere-i maslahatdan sonra vâki' olacak inhâsına tatbikan mütâla'a olunmak lâzım geleceğinden fakat keyfiyet ma'lûmu olmak üzere iş'ârât-ı mezkûrenin mir-i mûmâ-ileyh bendelerine tahrîr olunması husûsunda ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i şâhâne sünûh ve sudûr buyurulur ise iş'ârî menût-ı himmet-i aliyyeleridir efendim.

Devletlü inâyetlü âtufetli ref'etlü übbetlü veliyyü'n-ni'am kesîrü'l-kerem efendim hazretleri; Resîde-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i seniyyeleriyle evrâk-ı mezkûre mübarek ve mu'allâ hak-pây-ı hümayûn-ı hazret-i şâhâneye arz u takdîm ile manzûr-ı mekârim-mevfûr-ı cenâb-ı pâdişâhî buyurulmuş ve husûs-ı mezbûr mahzûziyet-i hazret-i şâhâneyi ve tercüme-i mezkûreyi Sünûhî Efendi bendeleri mi tercüme etmiş? Kim ise Allah bilir pek güzel tercüme etmiş olduğundan o dahi başka hem mücib-i mahzûziyet ve hem pesendide-i alâ-i şehen-şâhî buyularak tıbk-ı iş'âr buyrulduğu vechile iş'ârât-ı mezkûrenin ale'l-acele mûmâ-ileyh Amedci bey bendeleri tarafına izbâr kılınması husûsuna irâde-i seniyye-i şâhâne ta'alluk edip evrâk-ı mezkûre leffen i'âde kılınmış olmağla ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

2 Cemâziye'l-evvel 1249 / [17 Eylöl 1833]

فؤنرد و لئى جزائرى ضبط اجنسنن تدى ايتىكى سوبه كه دولت عليه ايه اولان شرط قديمه لرنيه و حقد و ترتيب ارضان عهد و موافقتلار بيه
 شافض اولديز عيلىكى جمع اجناسك و اورداه و دلداريسك اعتماد و اعتبار ايتىلكرى حقوق بشريه به معاف اولديقى سببا ذكركل عهده كه جزائرى نكلك
 ايتى ضمه سوزاع و مناقشه ايتىكلر بون بشقه دولت عليه نك بوضعه راضى اولوب مالمه اولديقى ايللك استرجاعنى اعلان و تشهير
 بهر ووب كراد اولونه دولته تحريم و انذار بويون رايكى فؤنرلك بيلكردن شامه قلمونك و افرست نبروت سكوت غنه قديمين فؤنرلر
 جزائرى نكلك ايتىلكرى عهد و بناديع و كنجيار و تبدين و تغيير كجى معلوم و كسوم و كركل شغول اولد نلرى طول مدت به بالغ اولور ايبه
 شريعت مطهره نكلك قواعد فقهييه لزن سوزاد ايتىكى حكما ذكركل عموما انفاق ايتىلكرى ناعف كليده مومجيه مالمه اولان كسكه نكلك
 سغدى و فضول اولان كسكه نكلك تصرفاتنه سكوت اجنسى صفوه مطابه كنى استفاط ايردهر بجهندن قفزا اسلام مهر نلرى مدت سكوت
 سخطلى نكلك بياشكردن مدت سغدى و بناديع ايتىكلر سغدى اولان كسكه نكلك تصرفى نلوز بولوب مطابه به و مانفنه به مجال اوله نر
 بوضعه معلوم و حال دولت عليه جزائرى اولديقى كجى معلوم فؤنرلر جزائركل سوا صحنه بوزان مالكى ضبط ايتىلر بيه صدارت ايتىكلر بون ماعول
 طمان مكنكته و اربلى و صحر و جبال عرابله محاربه ايتىكلر نكلك معلوم سعاد نديز فؤننننه اياشكردن بوزان لالاج اهر بيلج قولاى
 الملك عرابيله انفاق ايروب عشرت عبد بنى كند و به تقيم ايروب و كچه واحده ادره اولد ايتىلكرى و حاج احمد بكلك دولت عليه به انجا ايروب
 استغنا نه ايتىكى شهور بونك و ملاك كجرا به شروع ايتىكلر نكلك سغدى و فضول اولان كسكه نكلك تصرفاتنه سكوت اجنسى صفوه مطابه كنى
 اولديغيندن فؤننننه ايللكه و ادميه جزائرى اولدى كجى دولت عليه طرفدن بر اظهور ايتىك قودان در ديار مهر نلرى طابلس اياشكردن بون ماعول
 شغلى و لان قونى و اليسى فؤنرلكل حايدينه انجا ايروب و نيت حبيته لرى مومجيه فؤنرلر ايه عهدنامه التزامنه ترتيبه تجاسر ايتىكلر
 فؤنرلكل طع اصيلدى نكلك ايروب بوضعه اعراض فاسر لر بيه نم الوسيه اعتقاد نك فؤننننه انعام ايتىك باينر سكومور اولديقى وجه
 ادره اون ايتىك بيلك عكر نزلدك ايروب سوزا ايله لالاج احمد بكلك ادره نك فؤننننه ملكنى بوش بولار غيب صحراء بوزان اتر ايلك ايتىكلر و ارسى سغدى
 غلبه كسى اولديقى صورتن بد نكساع و نكلى اوله نر فؤننننه ملكنى بوش بولار غيب صحراء بوزان اتر ايلك ايتىكلر و ارسى سغدى
 و فؤنرلر قونى مكنكى ضبط ايروب اهل اسلاى شينيت و تمزيوع ايتىلكرى بولار غيب ايه كه فؤننننه ملكتن ذار ايتىكلر نك فؤنر
 واليسى كند و لر بيه بند اولور و فؤنرلكل بعض جزائرى كجى رعيه لى سترعا ايتىلكرى سقى عمن ايرد سابع براد و عيسى باشا ساهه اياه
 فؤنرلكل جزائره استيلا ايتىلر بيه اعانتى اولوب كجى بوش بولار غيب صحراء بوزان اتر ايلك ايتىكلر و ارسى سغدى
 بوزا ايله كجى فؤنرلكل جزائردن بومغدى بوقدر و كسوى اوتوز ملبون فؤنك كه اكيوز قور بيلك كيه اجه مضر ايتىك دولر
 بهر طرفن كند و لر بيه ملامت اولور ماملون ايتىك فؤنرلر ايللك فؤنرلر ايه اولان قاندرن ايللك مصلحتى و ايرادى ضبط ايتىلكرى بون ماعول
 و معاونه ايرع كجى بيلورلر بونار طلكل مال حبيته لرى كجى شياشكردن اتر ايلك فؤنرلر اولان مصادفه سابقه لرى ساقط اوله كجى و مهر
 كجى شاد اير بيلك ظهور ايتىكى عيلىكده بويورجه به و ادره اجناسا ايللك فؤنرلر اولان مصادفه سابقه لرى ساقط اوله كجى و مهر
 و ايللك غريم حبيته لر بيه اولان مصلحتلر ظهور كلسى انكا و صهيجه ايه ناسل ايرن رجال دوله خلق و كلك و جزائرى فؤنرلردن
 استرجاع ايتىك دولت عليه نكلك مجال قانر كجه مومنا مع اعراض لر بيلك ديتلور كه بوضعه صدارت عليه به خلق كلك و اهل ايتىكلر
 و حاج احمد بك فؤنرلكل استغنا نه لر بون اعراض بوشك و جزائركل بوجعنى ماملور ايروب اول اياشكردن بوزان اهل اسلاى بومصينننردن
 انقاد ايتىك اهم امور اولد يغندن اولور ماملو كند و سغدى مومجيه ايتىك اجه دن ازيد سغدى لر بيه مهر ف

يولدو. حالاً بواب اخف الصدرين فطهصني ملاحظه ايتكود و وقت فرضني زصد ايتكود كوله ملة واحده اولديغيني بوليكندن
 و حكم طليان و جبر لريني ملاحظه ايرت و فلكه منقلا بنجه ورت ايتكود در و بو وقتله مكنن جزايزي فرضلردن استرجاع ايتكود صورتي
 مهر و البسيه اولان اغنا و خلد نون مهر و البسيه منقلا بولت اعتبار ايتكود مهر و دوشامدن استكلاي منقلا ساعه اولنه جعق
 فطهصني مراعاة ايرت و بمقوله فساده ايتكود جزايات ايتكود اعتبارلردن نشات ايرت طبع فسادى خليفة الله في اوضه سؤكلا ايتكود
 مهر ندرندن ماعمل غير نيقظ ايله ملاحظه ايرت و كيه بولدر و الا بوسقوله فطاحل اوصافا لار اولسه و حال و ولت باب عايدردن بوزفطهصني
 ناخير بيورديه جعقلى بديريدر. بواضاصلت منقلماننه معارضه مزبورون ايتكود نصيحت و تنكيد باندون اوله دن اصول بوليقيقه اوزره حقت
 و برهاننه جواب عيبداناهم شويكده. فؤنسر لوي قسطنطينه دن سخا ايتيه وقت اولويب و لوبوميك ده بولنديغيندن برنزده كه مجال بونون ايتكود
 دولت عليه نكده و كسيه لولنه اضطراري و اشياهي اولوب دولت عليه نكده عيبداناهم لرينه و خاسي
 داربيدر. باخود اكليد الجيسلست سخاسه فرضونر جور و قعدى به نسبت ايتيكندن و سكار مهر و البسيه ايجاد اوزره اولديغيني انهام
 ايتيكندن دولت عليه نكده عيبداناهم لوي بطال و الخا اولمشي ميدير. و كسيه اولر بوزفطهصني توده اوزره اولديغيندن ماعمل اصبايينه فته لرينه
 در برتقال فطهصنه سطا اليه كسي و سارنه كسي و ادد. حال بويجه ايتكود دولت عليه طرفدن و كسيه لوري جزايزله مادمه كسي و استرجاعني سويليقت
 فطهصني كليفت بيورلدرق موي ايه مهر ناه نكده نصيحيه عنوان اولديغيندن بشقه اصبايينه و برتقال مادمه لرينه شروع ايتكود لرينه نغم الوصيله
 اوله صفى عياند. عيبدترتلك نصيحت و تنكيد باندون سانس كودوكي و العلم عند الله. بركه و كسيه الجيسني جزايزله فطهصنيه مناقحه اولدوق
 كندويه غيرت و انقارلكه فخرنه و كسه لولدر. زيرا منقلا ماقامه كاله اولدو فركي طرفندو منقلمرينه موجب اولور اولو دولت عليه ايره اولان عيود
 و معاقف نكده شوننه و نكده نه و ليدر. زيانا بوسنا سجنه مرقوم اصبايينه و برتقال مادمه لرينه نصنلرينه و سارنه لرينه مقدمه اولمشي عياند و اولسه ده
 مجرا عيبداناهم بويجه دولت عليه نكده منقنه و منقنه دارنكلام ايتكود موجب اغنا لوري و اولديغينه بناه اهتمام ايرت جكي مابندر. و اندون ماعمل
 نكده دولتله سوراييه اصبايينه و برتقال مادمه لرينه فؤنسر ارايه سارنه لري و ادد و جزايزي فؤنسر لردن استرجاع ايتكود منقنن مرقوم مادمه لوري سيانه
 جيتون ب نزاع و كاله لرينه و كسه اوله جعق بوليكندن ماعمل دولت عليه نكده مآككدرن اولان منقلمري منقلمرك مرقوم و اهمم ايتكود منقلمرك مرقوم
 بؤساقون فؤنسر طرايق بري بر لرينه و كسرتلك و سبط ايتكود مكن اولر بجه. دين اسلامت منقلمري ظهور ايتيكندن بشقه بري بر لرينه اولان شونلدي
 ككايه لردن و كسرتلك لردن استكلنا و اخسنه كلام قديم انا اولسلنا الشياطين على الكاذبين فؤنسر ارايه خطاب كرميله اشا و تده بولمكده
 و بوزفطهصني شروع اولدوقر. كلكي ائذ و فخر لرينه اطار عيديه بري بوجيه اولمشي و جزايزي استرجاع ايتكود منقنه لطافته فطاحله بيوروب و اولان جواب لريني
 ككايه فطهصني نيمه قتل ايتكود و فطهصني مورتي و دولو و كسرتلك مهر ندرينه ارسال بيورديغيند و كسرتلك ائذ و فخر لري و قفي ايتكود دولته ايجاد ايرت
 و قرتيب و افاوه طريقيه دولت عليه نكده ايتكود دولته اولان كسرتلك صداقتدن ناشي فؤنسر ارايه اولان ايجاد لريني مراهه ايرت و لك جزايزي استرجاع ايتيه
 مرسيا نكده و بر لريني و جزايزي اولان ساندري فؤنسر ارايه سيطلا ايتيكندن و فؤنسر لردن سارنه لرينه منقلمري منقلمرك مرقوم و اهمم ايتكود منقلمرك مرقوم
 ايتكود مهورند به به و لاكلا مجريه و كسرتلك مكيه تا ديزين معياظان كسرتلك مهورده صراحة فطاحله اولديغيني افاوه بيوروب حال بويجه ايتكود
 علاججه و فطاحله طريقيه دولت عليه نكده سولت بيوروم قلمري باهي ايتكود دولته اولان كسرتلك ماعمله ماعمله ايتكود ندر. و ضمنا اولان صلحت كسرتلك
 سرتك و كسرتلك اولان و كسرتلك لوي حقت اولوب مرقوم مادمه سرتك اولان عيبداناهم و خا ايتيكندن جزايزله استرجاعنه موقفدوكي و اؤسبا خشاري و قبايع
 حاله لوي تنظيم ايرت و كسرتلك مهر ندرينه ايتكود و برهاننه ارام ايتيكنده اشيا بولدر. ميعتولر و فطهصني مامورون و لوي صورتي
 منقلا فخر ايتكود فطهصني بولدر. مرقوم اكلوم بمقوله مرقوله دين اسلامت منقلمرك مرقوم و اهمم ايتكود منقلمرك مرقوم و اهمم ايتكود منقلمرك مرقوم
 نغرض ايتيه و لك جزايزله ايا ايتكود بوزان سمان لري و فؤنسر لردن فته لرينه ايجاد ايتكود بركه اولسه اشيا بولدر و فؤنسر لردن ايتكود
 جعق فؤنسر صورتيه كالا اولر لري و جمان اولر لري و اذوق ليمان و بر لري مكنند. و نه المده بوقلت مكنن دولت عليه نكده مهر جيتون
 سمد و اقبال علامتلي اشكلا و ايتكود فوفا سبانه تامل بيوروب و مادمه في تحريمه ايتيه موقفدر. ظاهرا ايايت كسرتلك صورتي اظهار ايتكود
 و باطنا مرقوم و نيمه برله و فطاحله اشيا بولت فطهصني ككايه منقلمرك مرقوم و اهمم ايتكود مرقوم و اهمم ايتكود مرقوم و اهمم ايتكود مرقوم
 ايتيكندن اولر فخر لريني ايجاد ايتيكندن و مامول اولان و فؤنسر لردن شير و مضان الذي ائزل في الفزان ده اضفا منقلمركه اوله جعق في كسرتلك فؤنسر د

Cezayir'de Hükümet Meydanı Camii

CEZAYİR HAKKINDA OSMANLI DEVLETİ İLE FRANSA ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Fransa'nın Cezayir'i Osmanlı Devleti'ne teslim ettiğine dair iki ülke arasında yapılan on bir maddelik anlaşmanın metni

نص الاتفاقية المعقودة بين فرنسا والدولة العثمانية حول إعادة تسليم الجزائر
للدولة العثمانية

Evvelki Mâdde: Fransa imparatoru Cezayir şehri ve arâzisini yed-i hazret-i pâdişâhiye hükûmet-i tâmmе ve kâmile ve cümle tasarruf olunmak için teslimе rızâ dâde olur.

İkinci Mâdde: İmparator cenâbları fakat Afrika'nın sâhil-i şimâlisinde kâin Fransalunun arâzisini Tunus hududundan Bucaroni [Bugaroni] Burnu'na müntehî olan cibâl-i müselsile kadar tahdîd-birle işbu tahdîd mârrü'z-zikr Fransalunun arâzisi müddet-i medîde mübtelâ olduğu hücumât ve muhâtarâtdan masûn olmak için elzem ve ehemmdir.

Üçüncü Mâdde: İşbu tahdîd-i arâzî mücebince imparator cenâbları bi-gayr-ı hakkın da'vet olunan bir muhârebenin masârif-i külliyesiyçün taraf-ı hazret-i pâdişâhiden tazmînât talebinden keff-i yed eder.

Dördüncü Mâdde: Ba'de-zin Cezayir bayağı bir ticâret limanı olup Akdeniz'in emniyeti ve Devlet-i Aliyye'nin hükûmetinin muhâfazası bunu müsted'îdir.

Beşinci Mâdde: Cezayir Ocağı kendine âid cenk sefâyini temellük edememekden başka bahriyyûn dahi istihdâm etmeyecektir.

Altıncı Mâdde: Cezayir taraf-ı Devlet-i Aliyye'den bir vezîr ile idâre olunarak her beş seneden beş seneye me'mûr olup ve Cezayir'in müstahfiz askeri olmak üzere re'y ve idâresinde bulunacak asker, fakat mu'allim ve muvazzaf asker ola ve zikrolunan müstahfiz askeri beher üç-beş veyâhud yedi senede tecdîd oluna.

Yedinci Mâdde: Fransalunun arâzisiyle Kostantine Eyâleti beyninde olan ittisâl ve iltisâk bu tarafın me'mûrları beyninde hüsn-i zindegânînin bir tarîk-i mahsûs ile te'mînini

müsted'î olmağla Fransa Devleti'nin Kostantine Beyi'nin intihâbında medhali ola ve işbu eyâletin hiçbir kıt'ası Fransalu arâzîsi kumandanlarının re'y ve rızâları munzam olmaksızın eyâlet-i mezkûreden tefrîk olunmaya.

Sekizinci Mâdde: Zât-ı şevket-simât-ı şâhâne Cezayir beylerbeyisinin makâmında bulunacağından hükûmet-i sâbıkanın düyûnuna vâris gibi addolunup Devlet-i Aliyye kendüye irâe olunacak evrâkı ahz ve tahkîk etdiği gibi Deraliyye'de mukîm Fransa elçisine Cezayirinin Fransa tebe'ası ve mahmûlilerinden me'hûzları ve bî-vech olunan müsâderât ve hilâf-ı uhûd ahz olunan rûsûmât ve ticâretin inkitâ'ı ve Fransalunun emlâkının hod be-hod tevkîf ve isti'mâli ve hüner-mendden terettüb eden zarar u ziyâna ve'l-hâsıl Fransalunun Cezayirli tarafından haklarında vukû'a gelen hareket sebebiyle herhangi gadr ve hasâra mu'âdil meblağı teslim eyleye.

Dokuzuncu Mâdde: Fransa Devleti ve Devlet-i Aliyye Hristiyan tâifesinin istirkâkı ve korsanlık ve Avrupa düvelinin kadimde Cezayirliye verdikleri vergilerin ref' ve imhâsı şurûtuna ba'dehû karâr vereceklerdir ve Cezayir'deki vezîr ve bulunmadığı hâlde Devlet-i Aliyye Cezayir sevâhilinde kazâ-zede olan bi'l-cümle Avrupa sefinelerinde bulunan emti'a ve eşyânın gasbı ve yolcu veyâhud mellâhların i'dâmından nakden mes'ûl olacakdır ve şurût-ı sâire Fransa Devleti'ne imtiyâzât-ı mahsûsasının muhâfazasını ve Cezayir ahâlîsine hâl ve tahammüllerine münâsib vergi vaz' olunmak ve ahâlî-i mezkûre hod be-hod harekâtdan gereği gibi himâyet olunmak ve emlâk ve eşyâları dahl u ta'arruzdan masûn olmak ve mevzû olan rûsûmâtın edâsıyla milel-i ecnebiyye ile serbestiyyet-i kâmile ticâret ederek vezîr veyâhud sâir zâbitân-ı memleket tarafından hiçbir emti'a ve eşyâya inhisâr olunmamak husûslarını ve bi'l-cümle Hristiyan tâifesine icrâ-yı âyinlerinde lâzım addettikleri her bir mahalle kilise inşâ etmek salâhiyetiyle beraber serbestiyyet-i tammeyi ve kâffe-i düvelin el-hâletü hâzihî Cezayir'de olan menâfi'leri her ne ise kemâ-kan hıfzetsmelerini te'mîn eder.

Onuncu Mâdde: Devleteyn yek-diğerin rızâsı munzam olmadıkça Cezayir arâzîsinin her bir hangi kıt'asını âhar devlete terkedemeyeler.

On Birinci Mâdde: Ve'l-hâsıl Cezayir memleketi ikinci bendde münderic mevâdd ve müte'âkiben taraf-ı Devlet-i Aliyye'den icrâ ve cânib-i hazret-i pâdişâhîden mahalline kendinin hükmünü infâza kâfi mu'allim asker irsâlinden sonra Fransa askerinden tahliye ve taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye teslim oluna.

[1250] / [1834-1835]

FRANSIZLARIN CEZAYİR'DE UYGULADIKLARI ZULÜM VE ALINACAK TEDBİRLER

Fransızların işgal ettikleri Cezayir'de Müslüman halka kötü muamelede buldukları, Cezayir, Tunus ve Trablus ocaklarının aralarında birlik sağladıkları takdirde büyük bir kuvvet olacakları, Kostantalı Hacı Ahmed'in Bey veya Paşa unvanıyla görevinde bırakılmasının uygun olacağı

حول المعاملات السيئة التي يتعامل بها الفرنسيون مع الأهالي المسلمين في الجزائر، وتمكن أوجاقات الجزائر وتونس وطرابلس من تشكيل قوة كبيرة في حالة تحقيقهم الوحدة فيما بينهم ومن المناسب استمرار الحاج أحمد القسنطيني في وظيفته برتبة باي أو باشا

Cezayir ahâlisinden Badiz [Badis] memleketinde bulunan Mustafa Paşazâde İbrahim Bey ve Cezayir Defterdarı müteveffâ Osman Hocazâde Hamdan nâm kimesnelerin bir kıt'a arızaları hülâsaten

Fî 4 M. sene [1]250

Cezayir Memâliki Fransalu tarafından zabt ve teshîr olunduğu mukaddemâ ahâlîsi tarafından arzuhâl takdîmiyle inhâ olunmuş ise de etrâfıyla ma'lûm-ı âli buyuramayıp Fransalunun Cezayirli hakkında olan ta'addîsi *bi-takdîrillâhi te'âlâ* Rusyalunun ba'zı memâlik-i İslamiyye'yi istîlâsında ol mahaller ahâlîsi ra'ıyyetde bulundukça aşırı rencide vukû' bulmayarak ol memleket taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye ircâ' olununcaya kadar âsûde olduklarına kıyas buyurmayıp şu vechile ki; Cezayir vak'asında fevtolup henüz vücûd ve lihye ve saçları fersûde olmamış zükûr ve inâsı kabirlerinden ihrâc ve seffnelere vaz'la Frenkistan'a götürmüş ve nice felâkete dûçâr olmuş oldukları elbette mesmû' olmuş olacağı ve her ne kadar Cezayir'i Fransalu harâb etmiş ise de ahâlîsi ol tarafda olan urbân ve şüyühü'l-Arab ile âşinâ olarak Berberiyye tâifesinin celbi tarîkini bildiklerinden taraf-ı Devlet-i Aliyye'den seyf ve hil'at ile pašalık fermânı bir kimesneye irsâl olunup ol kimesne dahi kendi re'yiyle bir iş etmeyerek memleketliden beş-on nefer umûr-dîde ve âkil kimesneler ile bi'l-istişâre tedbîr ve re'âyâyı kendiyeye bend ve teshîr eylediği sûretde memleket-i hâkâniyye ve bunca ahâlî-i İslâm âbâd ve ihyâ olarak ve bir sene zarfında memleket kendiyi bularak bu bâbda asker ve mühimmât ve zahîre ve hazîne gibi şeylerden istignâ hâsıl olacağı ve Tunus ve Trablus Pa-

şalıkları fi'l-asl kendilerinden olarak umûr-ı siyâsiyyeleri muhasseñâtdan ise de inkılâbât-ı zamâniyye ile muktezâ-yı vakt ü hâle göre hareket eylemediklerinden bunlar dahi za'fdan hâlî değil iseler de Cezayir ve Tunus ve Trablus Memâlikinde yirmi milyon İslâm olarak birbirleriyle ittihâd eyledikleri hâlde lede'l-iktizâ taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye kırk-elli bin asker irsâli mümkinâtdan olduğu ve Cibâl-i Berberiyye'de a'lâ asker var iken İzmir ve sâir limanlardan asker yazıp Cezayir'e getirmeleri Cezayirlinin âdet-i kadîmelerinden olarak Berberiyye'den yanlarında asker bulunmadığı ve kable'l-istilâ Cezayirli iki-üç senede bir paşalarını katledip haydûd makûlesi olan askerın tedbîriyle hareket eyledikleri ecilden bu keyfiyet haklarında uygunsuzluğu da'vet olduğundan ba'd-ezîn o makûle müfsidler men' olunmak üzere taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Cezayir'e vâli nasbıyla Fas Memâliki'ne muhâzî olanlar kemâ fi's-sâbık Cezayir tasarrufunda olmak ve vâli itâ'atından rû-gerdân olanları tergîben ve terhîben vâliye inkiyâd ettirmek için Fas hâkimine ve kezâlik şark tarafından Tunus'a mücâvir olduğundan i'âne olunmak üzere Tunus Beylerbeyisine evâmir-i şerife gönderildiği ve merhamet-i seniyye haklarında ibzâl buyurduğu hâlde işbu üç adet memâlik ma'mûr ve cism-i vâhid olarak kuvvet husûlü me'mûl olduğun ve Kostantine Bayı Hacı Ahmed Paşa âkil ve cesûr ve müdebbir âdem olup Cezayir'e vâli nasbı münâsib ise de kendi evlâdı olmayıp Frenkler ile dahi ülfeti olmadığından vatanından âhar memlekete azîmete rağbet etmez ise de perîşân olmuş olan ehl-i İslâm haklarında der-kâr olan sa'y u gayretine ri'âyeten olduğun vatanda murahhas ve muhterem olarak Bay nâmında yâhud fetvâ ile telkîb olunan Paşalık nâmında ibkâsı lâzımeden idüği beyânıyla kendileri umûr-ı memlekete vâkîf olduklarından Fransalunun zulm ve ta'addisinden perîşân ve ıyâl ve evlâd ve vatanlarından dûr ve mehcûr olmuş olan Cezayir ahâlisi taraflarından bi'l-vekâle beyân-ı hâle ibtidâr etmiş oldukların mûmâ-ileyhimâ sâlifü'z-zikr arızalarında tahrîr ederler.

Fî 4 Muharrem sene [1]250 / [13 Mayıs 1834]

جزایرهایسز نه بادی مملکت بوغ نه مصطفی باشا زاده ابراهیم بک و جزایر داری متوفی عثمانه خواجه زاده محمد نام که درک بر قطعه عربیه قریه

جزایر ممالکی جزایر طرفین منبسط و مسخیر اولینی مقدم اهلای طرفنه عضدال نقیبید انشا اولمش ابراهیم اطرافیه معلوم بیاید موجب شراره نزل
جزایر حقیقت اولده تعیسی بقدر انشالی و سیه نونک بعضی ممالک اسلامیه استیلا نبع اولمهلل اهلای رعیتهم نوندر قراشوری ریخیه و قویله
اول مملکت طرف اول غلبه اجاع اولنجی قراشوره اولدقده قیاس بویلیج بودجه که جزایر قوشق فوت اولوب هنوز وجود دلیله و صحرای فرسوده
اولمش ذکوره و انانی قبرلر ننه اطراف و سفینه و صحرای کستانه کونورس و بجه فدکته و جبار اولش اولدقده الیه سموع اولمش اولده منی و هر نقره
جزایر اولش بویلیج ابراهیم اهلای اول طرفه اولدقده عیاره و شیوع العرب اولمش اولده بر بربطه طاقستان جیبی طرفین بیلدک ننه طرف اولمش
سقف و ضلع ایله باسا اولدقده بکنه ایله اولوب اولدقده و بوجه اهلای اسلام آباد و اجا اولده و بر ننه طرف مملکت کندی اولدقده بویلیج
تبریر و رعایا بکنه بید و تجزیه کی صورت مملکت خاقانیه و بوجه اهلای اسلام آباد و اجا اولده و بر ننه طرف مملکت کندی اولدقده بویلیج
عسکر و مملکت و ذقیق و غزیه کی شیدنه استفا حاصل اولدقده و تونش و طرابلس باغدی فی الاصل کتدر ننه اولده و مورسیا بایر کتدر ننه
انقلابات زمانه ایله مفضای وقت و صداد کون حرکت ایلدک ننه بوندقده ضلع ننه ضالی دکل ابراهیم زاده جزایر تونش و طرابلس ممالک بکر مصلوبه
اسوم اولده بر بربطه اتحاد ایلدکری حاله دی اولدقده طرف اولدقده قرد اولدقده عسکر ایالی مملکت ننه اولدقده و جبال بر بربطه و اعلا عسکر و ایلی
از میر و سار بماندقده عسکر مازوب جزایر کونورس جزایر نونک عادت قرد اولدقده اولده بر بربطه و یاندر عسکر بونورس و قبل اولدقده جزایر
ایلی اوج سنده برسات لر بی قیل ابراهیم حیدر و مقولوی اولدقده عسکر نربطه حرکت ایلدکری اصلده بویلیج حقدقده اولدقده ننه دعوت اولدقده
بمدانیه و مقولوی مضر نبع اولدقده طرف اولدقده و اولدقده جزایر والی نقیبید فاس ممالک محازی اولدقده کافی السابو جزایر ننه اولدقده و اولدقده
و کردان اولدقده نربطه و ترهینا و الوجه انضاد ابراهیم اوج نونک فاس ممالک و کتدر ننه طرف اولدقده حقدقده اعزاز اولدقده نونش بکر مصلوبه
کونورس کی درعت سینه حقدقده ایزال بربطه ننه حاله اشو اوج عسکر ممالک محمود جسم واحد اولدقده و وقت حصار اولدقده اولدقده و قسطنطنیه بای
هاجی احمد باک عاقق و صورت و صبر ادم اولوب جزایر والی نقیبی منقلب ابراهیم کندی اولدقده اولدقده بویلیج قرد اولدقده ننه حقدقده اولدقده و قسطنطنیه
عزیمه رغبت ابراهیم برسات اولمش اولدقده اهل اسلام حقدقده در کار اولدقده حسی و غیره نربطه اولدقده اولدقده و طمن مرضی و عثم اولدقده بای نمانش باخود
فترا ایله تلقیب اولدقده باسا اولدقده نمانش ابقای ننه ابراهیم کتدری اولدقده حقدقده و اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده
و اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده اولدقده حقدقده

Keçiova Camiinin İçi

FRANSA'NIN CEZAYİR'DE BİR ARAP HÜKÜMETİ KURMA İSTEĞİ

Bir Fransız gazetecinin makalesinde ileri sürülen; Fransa'nın "Cezayir'de Arap hükümeti kurulması" fikrinin birçok sakıncaları olacağı, bunun yerine Cezayir'in Osmanlı Devleti'ne iade edilmesinin daha doğru bir politika olacağı hakkında Osmanlı tarafının görüşü

حول موقف الدول العثمانية مما ورد في مقالة لصحفي فرنسي يرى أن إقامة حكومة عربية في الجزائر من قبل الفرنسيين ستكون لها محاذير كثيرة وأن إعادة الجزائر إلى الدولة العثمانية ستكون سياسة أكثر إيجابية

Cezayir-i Garb'da bir Arab hükümetinin ihdâs ve vaz'ı şıkkı zîr-i hükümet-i meşrû'a-i Devlet-i Aliyye'ye i'âdesi şıkkından Fransa'nın maslahatına enfa' ve evfak olup olmadığının bahsidir ki; bu def'a Takvîm-i Vekâyi'hâne-i Amire'den ta'yîn buyrulan Françeski nâm gazeteci bendelerinin kaleme aldığı diğer bir makâlesi tercümesidir

Politikaca zinde ve zî-rûh olup ancak zell-i illet ve gill-ı garaz ile mahlûtiyeti cihetiyle makdûh olarak derece-i istiglâk ve istişkâle varmış bir meselenin sıdk-ı akîdet ve garazdan selâmetle mevsûf bir taharrî ve teftîş-i vâsi'ini şâmil ve ihtimâl-i tesviye ve inhilâlîni müsted'î ve müsehhil bir risâle-i cedîde muahharan rehîn-i tab' ve intişâr olmuştur. İşbu risâle me'sele-i Cezayir-i Garb unvânıyla be-nâm olarak ve Dacober demekle müte'ârif ve Fransa'nın meb'ûsân-ı milletinden ma'dûd bir şahsın tasnîf ve inşâsıdır. Zî-vaz' ve temkîn ve kânûn-ı münâzaraya mütefennin olan merkûmü'l-ism sâhib-i risâle vatan ve memleketini ehemmi olan mesâlih-i mülkiyesi emrinde tenvîr ve irşâdî kâd u hedef ittihâz eylemiş ise de ashâb-ı vatanının tenevvür ve âgâhlığı mücerred evvel be-evvel dîde-i basiretlerine keşîde olunan perde-i gâfletin irtifâ'ma mevkûf olduğunu iz'ân etmiş olmağın mes'elenin yalnız taharrî ve teftîşine cehd ü zahmetle mukayyed olmak ve şerr ü mazarratının künhüne varınca iskandil-i akl ile yoklamak ve çâresini tefekkür eylemek inhilâl-i mes'eleye kâfi ve vâfi addetmediğinden şerr ü mazarratının sebebini dahi âhirü'l-emr medâr-ı iknâ olmak üzere milletinin gözlerine îrâd ve pîş-nihâd ve bi'l-istilzâm enzâr ve uyûn-ı nâsa hâil ve hâcib olan perdeyi dahi şakk ile izhâr-ı mâ-fi'z-zamîr ve'l-fu'âda ibtidâr eder. Sâhib-i risâle işbu cehd ü imtihân-ı pür-hatarın mes'ûliyetini deruhde ederek akîdetine mugâyir bir re'y ü karîha beyân etmek

mahzûruyla Fransa a'dâsının gazablarını üzerine da'vet etmek mahzûru arasında tarîk-i as-veb ü eslemi ihtiyârda tereddüd etmediğinden risâlesinde teessüf mücib nice hâlât ve esrâr münkeşif olmaktadır. Fi'l-vâki' nice hiyel-i mahfiyye-i pür-töhmet-i a'mâl ve ilm ve zarâfeti cihetiyle en rûşen ve âgâh olan Fransa milleti taglît ve iğfâli ve emvâli ve teklifât-ı ahâlî nâ-becâ ve nâ-be-hakk isrâf olduğu risâle-i mezkûrenin mütâla'asından müstefâd ve zâhir oldukça milel ve ümem-i müterebbiyenin âdâbını ifsâd ve ihlâl eder. Bu misillü manzar mücib-i bükâ olmaz mı ve ale'l-husûs bu şerr ü darım ashâbı millet ve devletimizi aldatmağa ve hasâret-i âmmeyi müntic turuk-ı mütehâlifeye sürüklemeye tesâdüf eyledikleri kolaylıklara mülâhaza olundukça şâyân-ı endîşe ve temmül bir keyfiyet-i müellime değil midir ve Avrupa'nın sivilizasyonu Afrika'nın barbarlığına böyle bir ibret-i pür-küdûreti der-miyân etmek ve kendilerini müeddib ve munsif addiyle iftihâr eden Fransalı vahşî ve terbiyesiz add ve kıyâs eyledikleri tâife-i urbâna böyle misâl-i kerâhet-iştimâli vermek cây-ı ta'accüb ü istigrâb değil midir ve hangi ân ve zamânda veriyor? Kaçan [haçan] sivilizasyona kendisini Afrikalılara düstûrül-amel bir örnek ve meşk vermek sadedinde oluyor? Lâkin ashâb-ı şer vech-i meşrûh üzere teshîr ve imâle-i enâma dest-res olmak için hangi turuk ve esbâb-ı kaviiyyeyi i'mâl eylediklerinden bahs ve suâl olunur ise hayf hadd-i hayf ki bu tarîkler sehlül-i ihsâs ve'l-i işti'âl olan efkâr-ı necîbe-i milletin tahrîkine müsâdif oldukça ve ashâb-şerr elfâz-ı sihr-bâzâne ve dil-firîbânededen olan nâmûs-ı milliye ve şân-ı harbiye ve tevsî'ât-ı mülkiye ibârâtını isti'mâl eyledikçe bir millet-i kaviiyyenin heyecân ve hareket-i kulûbuna bâdî ve milletin hazâyin ve emvâlinin telefine müeddî olmaktadırlar. Niyetimiz sâhib-i risâleyi mevzû-ı risâlesi olan mâddeye verdiği tevsî'ât ve tafsîlâtını teftîş ile der-pey etmek veyâhud risâlesini hülâsaya iblâğ eylemek olmayıp, belki risâlesinin rûh ve mevzû'unu îzâhdan maksûdumuz Cezayir-i Garb hakkında Fransa tarafından iltizâmı sevk ve irâe olunan netîce-i karârına adem-i tevâfukumuzu bi't-teessüf izhâr eylemek emniyesinden ibâret olmakdan nâşi ve sâhib-i risâlenin bu mâddeye re'y ü zehâbını bi'l-icmâl lede'l-beyân tenvîren li'l-mes'ele mütâla'atımızı terfîk ve iş'âra ibtidâr ederiz. Sâhib-i risâle Cezayir-i Garb'da şimdîye değin iltizâm olunan usûl-i muhtelif-i idâreden ve bu usûllerin icrâsında rû-nümâ olan mehâzirden bahs ve tafsîl ve fezleke-i kelâmında Fransa tarafından Cezayir-i Garb'da doğrudan doğru hükûmet ve müdâhalesi muzırr olduğunu tedlîl ü isbât eyledikten sonra zu'munca ehaffül-mahzûr diğeri bir sûret-i idâre irâe ve ihtiyâr eder. Şöyle ki; Arab usûlü nâmıyla irâe eylediği sûret evvelen milliyet-i Arabiyye'nin kabûl ve i'tirâfi ve sâniyen ba'zı nukât-ı arziye-i sâhiliyyenin Fransa tarafından ber-vech-i te'bîd zabt u temellükü ve sâlisen; Avrupalı olarak Cezayir-i Garb'da tavattun ve temekkün-i ecânibin adem-i tecvîzi ve Cezayir-i Garb'a Avrupalı gelmiş veyâhud gelecek var ise Fransa tarafından himâyet olunmayarak ve hayr ve şerri zimmet-i mes'ûliyetlerine mevkûf ve muhavvel olarak yerli hükûmetine teba'iyetleri esâslarının üzerine binâ ve tasavvur eder. Ve'l-hâsıl sâhib-i risâle Afrika'nın kıt'a-i mezkûresinde hükûmet-i atika-i Osmaniyye'ye hükûmet-i Arabiyye'yi istihlâf ve te'âkub etdirmek usûlünü tercîh ve iltizâm eder ve bu usûl Fransa tarafından iltizâm olduğu takdirde evvelen; li-husûs bahriyenin ibtâli ve sâniyen; Afrika sâhilinde iki-üç mahall temellükten Fransa'nın zîr-i zabtında bulunduğu hâlde bir muhârebe-i bahriyenin zuhûrunda ekser-i bahriyyûnun i'tikâdına göre Fransa donanmalarına medâr-ı i'âneleri ve sâlisen; el-hâletü hâzihî Fransa Devleti beher sene Cezayir-i Garb'da yüz bin kese sarfına muhtâc iken sâhib-i

risâlenin sûret-i musavveresi kuvveden fi'le getirildikde Fransa Devleti senevî yalnız yirmi bin kese sarfıyla iktifâsı ve râbi'an; Afrika'dan ticâretce Fransa'ya fevâid-i kesîreye aid olacağı ve nihâyetü'l-emr Fransa milleti bu vechile sivilizasyonanın muhassenâtını Afrika kıt'asına tevsî' ve ta'mîm ile kadr ü şânı efdun olacağı lutfiyâtı terettüb eder. İşte bizler sâhib-i risâlenin muhtârı olan mezheb ve meslek-i politikyesinin esâslarını ve me'mûlü'l-husûl eylediği netâyic ve âsârını bast u tavzîh eyledikten sonra şol vechile mukâbeleye ibtidâr ederiz ki, Fransa tarafından Afrika'da doğrudan bi'-bedâhe bir hükûmet-i mülkiye hangi lafz ve resm ve hey'et üzere olur ise olsun nice mehâzir-i nâ-mütenâhiye ve istişkalât-ı vahîmeye mûcib olacağı ve me'mûlü'l-husûl eylediği semerât ve lutfiyâtı istitbâ' edemeyeceği indimde bir emr-i gayr-ı mübhem görülür ve sâhib-i risâle bi'l-cümle icâbâtı ve kâffe-i menâfi'î mutazammın ve müellif bir sûreti der-hâtur edememesi bâdî-i istiğrâbımız oluyor. Ya'ni istilâ olunan memleketi sâhib-i kadîmi olan zât-ı hazret-i sultânî-i pâdişâhiye redd ü i'âdesi sûreti ki ândan gayrısının tedârik çâresini göremiyorsa sâhib-i risâlenin adem-i hutûruna ta'accüb ederiz. Sâhib-i risâlenin tasavvur ve irâe eylediği sûret ve karîha benim hâtır-güzârım olan sûret-i karîha ile mukâbele ve mukâyese olundukda hangi sûret ehven ve enfa' idüğü ve hangi karîha ve terkîb cümle müşkilâtı ref' ve cümlelerin menâfi'ini cem' eylediği ûlû'l-elbâ[b]ın re'y ve temyîzine havâle olunur. Evvel emîrde milliyet-i Arabiyye'den murâd nedir? Ma'nası gâliben mütehâlifü'l-asl ve'n-nesl olan esnâf-ı kabâili ve urbân ve Mağribiyân ve Kuloğluyan denilen ecnâs-ı muhtelif-i urbânı ki sâhib-i risâlenin kendi takrîr ve ikrârı üzere sıfat ve şî'ârları ve garaz ve maslahatları yek-diğere münâfi ve mütenâfir olan tavâif-i urbânı bir Arap reisinin taht-ı hükûmetine idhâl ve mütâba'at ettirmek demek olur. İşte yalnız bu nikât-ı ta'rifiye ve tavsîfiyeden millet-i Arabiyye'nin ecnâs-ı muhtelifesine ihsânı irâe olunan atıyye-i Franseviyye ne derece muzırr olacağı istitlâ'a kâfidir. Acâib yek-diğere mütehâlif ve mütenâfir olan tavâif-i urbân cümleten bir reis-i Arab'ın hükûmet-i müstakillesine hüsn-i rızâ ve ihtiyârlarıyla râm ve tâbî' olmağa râğb ve hoşnûd olacakları neden ma'lûmdur? Ber-aks bu sûret-i hâdiseden tevellüd edecek tehâsüd ve rekâbet bunca bunca halâyıkın arasında mâye-i nifâk ve şikâkı ilkâ edeceği kazıyyesi aaleb-i ihtimâl değil midir? Eğerci el-hâletü hâzihî Fransa'nın ism ve vücûduna der-kâr olan husûmet ve adâvetleri ve ta'assub-ı dîniyye esbâbı aradan merfû' olduktan ve cümle urbânı bir maksûda mukârenetle irtibâtlarına vesîle olan bir niyet ve selâmet-i müştereke vesâik olan ferâiz-i mezhebiyye Fransalunun tahliyesiyle miyâneden kalkdıktan sonra tavâif-i urbân kemâ fi's-sâbık birbirlerine murtabit olacaklarına ve Fransa'nın vaz' ve tasannu'-gerdesi olacak dolaba cümlesi tevâfuk ve inkıyâd edeceklerine i'tikâd ve i'timâd olunmak câiz midir? Keyfiyet-i hâl ve meâl bu minvâl üzere iken meydâna getireceğiniz çerâğı âkibeten nâçâr terketmek Fransa'nın nâmus ve i'tibârına el verir mi ve unvân-ı hükûmet-i mülk-dârî ile mu'anven edeceğiniz reis-i urbân cümle tavâif-i ahâlîyi te'lif ve istihdâmdan âciz ve bi't-tab' bir kuvvet-i kâfiye terkîbine nâ-kâbil olduğu hâlde ağıyâr ve ecânib yalnız Fransa'nın intihâb-gerdesi ve çerâğı-ı efruhtesi olduğuna râğmen kuvvet-i mâliyelerinin inzimâmıyla üzerine tehâcüm edecekleri bi-ıştibâh olduğuna binâen ol derd-mend reisü'l-hükûmet çerâğımızı ağıyârın insâfına terk ile pâ-zede ve perîşân olmasına pişin bi'l-mütâla'a râzı olur musuz? Bu âr ve nakîseyi irtikâb etmeyeceğiniz bi-reyb ü gümândır. Zirâ kabûl ve irtikâb eylemek elinizden gelmez. Elbett çerâğımızı himâyet ve muhâfazaya muhtâcsız. Bu takdîrce el-yevm halâsına mütemennâ ve

ref ve tekmiline câhid olduğunuz hâlât-ı nâ-mütenâhiye-i muhâsamat ve muhârebeye müceddeden dûcâriyetiniz lâzım gelir ve bi'l-istilzâm Afrika kıt'ası şimdiki hâl üzere Fransaluya bî-hadd ü kıyâs fedakârlıklara ve gayri munfasıl teşennücâta bâ'is olacağı fe-lâ-cerem milliyet ve hükûmet-i Arabiyyenin kabûl ve ikrârı kaziiyesinin eser-i akdemi ve nefîce-i evvelîsi içine Fransa'nın idhâli murâd eylediği sivilizasyonanın yerine mesâyib şikâk ve nevâib-i nifâkım idhâli ve istimrârına ve ehli'l-bilâd ile ehli'l-bevâdî miyânesinde bir muhârebe-i mütemâdiye tohumunun zer' ü ilkâsına sebep olacağı ve bi't-tab' Fransa Devleti ale'd-devâm gâh bir kabîlenin ve gâh diğer bir kabîle ve fırkanın darb u harbi veyâhud himâyesiyçün ale'd-devâm tavzîf-i askere ve sarf-ı nukûda ya'ni politikasının hilâf-ı maksûdu olan silke mütâba'at-ı zarûriyyeye muhtâc olacağı karâyin-i hâliyeden müstebân ise de te'yiden li'l-müdde'â Yunan'ın keyfiyetini emsâl ittihâzıyla der-miyân edelim: Yunan'da dahi sönmüş bir milliyetin ihyâ ve i'âdesi der-pîş ve iltizâm olunmuşiken hîn-i imtihânda âkıbet mültezem olan milliyet-i Yunaniyenin idâre ve istikrârıçün bir ecnebî hükümdârın hükûmeti altına idhâl ve ittibâ'ı zarurî; şart-ı evvel milliyet-i Yunaniyye ittihâz ve istihsân olunmak lâzım geldi ve ma'mâfih Yunan'da düvel-i selâsenin himâyet ve i'ânet-i müstemirleri olmasa ecnebî hükümdârın vücûdu zamânı dahi vikâye-i emn ü râhatlarına medâr-ı kâfi olamayacağını herkes re'yü'l-ayn bî'l-mu'âyene i'tirâf eder. Lâkin sâhib-i risâlenin meslek ve kavline gelince bir milliyet-i Arabiyye'nin vaz' u ihdâsı kaziiyesi hiç olmaz ise bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa'nın Afrika'da hıfz u temellük edeceği ba'zı nukât sâhiliyyenin muhâfazasına medâr olacağı me'mûlû karşımıza mukâbele ve i'tirâz olunur ise bu me'mûlûn esâsında dahi şekk ve tereddüd lâzım gelir. Zirâ farzolunan hayâl-i hükûmet-i milliyet-i Arabiyye kuvveden fi'le getirilmeksizin Afrika'da Fransa'nın gerek makâsıdır ve gerek menâfi'ine muhâlif ale'd-devâm bir hâlet-i temevvüc ve ızdırâb câri iken bir muhârebe-i bahriyenin ihtimâli veyâhud bi'l-fi'l vukû'u takdîrinde el-yevm der-kâr olan esbâb-ı şûriş ve teşevvüş ziyâdetin ani'l-evvel müstağlık ve müteşennic olacağına iştibâh mı vardır? Bu sûrette el-yevm mevcûd olan esbâb-ı tenâfür ve şikâk vâki' olmasa bile bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Cezayir-i Garb'da hükûmet-i Saltânat-ı Seniyye'nin i'âdesi hükûmet-i muhdes-i Arabiyye'den ziyâde Fransa Devleti'ne zamân ve medâr-ı emniyet ve itmînân olmaz mı? Fi'l-hakîka mahûf olan bir muhârebe-i bahriye vâki' olur ise Fransa Devleti'nin Afrika'da bâ'is-i havf ve ihtirâzı olacak hangi sebep olabilir? Olsa olsa hasmı olacak Devlet-i Arabiyye'nin tasannu'ât ve amelîyyâtından ihtirâz ve mübâlât etmek lâzım gelir. Bu sûret-i mefrûzada bir hükûmet-i Arabiyye esnâsında zuhûr edecek hasm-ı harbînin tasannu'ât ve hecemâtından Fransa'nın vâreste olacağı ümîd ve i'timâdı ne gûne esâsa mebnîdir? Âyâ bu ümîd ve i'timâdı hükûmet-i mefrûza-i Arabiyye'nin şükr-güzârlığı ve vefâ-dârlığı ve yerlilerin sadâkat-kârlığı üzerlerine mi müessesdir? Lâ, zirâ bu mahsûsât ve idrâkât beyne'l-milel zayıf bir zamândır ve Fransa Devleti dahi bu makûle mahsusât ve idrâkât-ı necîbeyi Afrika ahâlisinde tesâdüf etmek ümîdinde olmamak gerektir. Yoksa urbânın garaz, maraz, tama'dan sâlim ve afif ahlâklarına mı istinâd eder? Lâ, zirâ Arab tâifesi sâir ebnâ-yı benî Âdem'den ekall-i tama' ve irtişâyâ tâbi' olduklarını kimse farz ve kıyâs edemez ve çünkü Fransa Devleti tâife-i urbânın vefâ-dârlıklarına ve sadâkat-kârlıklarına ve bî-garazlıklarına i'timâd ve istinâd edemediği zâhir ve serî'ü'l-istihâle bi't-televvük bir tâife olduğu bâhir olduğundan bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa milleti Afrika'da temellükât ve istihsâsâtlarının mut-

mainen tasarrufu için Arap usûlünde rehn ve vesîka bulmak ümîdi câiz midir? Zehâb ve i'tikâdımıza göre Fransa milleti maksûd ve mütemennâsı olan rehn ve vesîkayı ancak bu memleketin hükûmet-i Osmaniyye'ye i'âdesi takdîrinde bulmak esahh bir me'mûl idüğünü tevsîk ve tasdik ederiz ve bu müdde'âmızı müeyyid ve musaddık olan berâhîn ü beyyinât şunlardır ki; Evvelen- tasavvur olunan hükûmet-i Arabiyye Avrupa'nın terkîb-i muvâzene-i politikiyesine bî-gâne olarak irtibât ve iltihâka mecbûr olmadığından keyfe mâ-yeşâ irtikâb edeceği serbestiyet-i hareketin mazarratı hasren ve kasren Fransa Devletine râci' ve âid olacağı ve Avrupa'nın çi-gûnegî-i usûl-i muvâzenesine mürâca'at ve hangi devlete dokunup dokunmayacağı dekâyik-i amikasına mülâhaza etmeksizin dilediği vakitte Fransa'ya ilân-ı harb ve îsâl-i mazarrat emrinde fâ'il-i muhtâr olacağı ve halbuki, Cezayir-i Garb zîr-i Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyye'de bulunduğu hâlde bu ihtimâlâtın birisi vukû'a gelmez ve ale't-tarikü'l-farz Cezayir-i Garb Devlet-i Aliyye'nin bir vekili ve vâlisi idâresinde iken Fransa Devleti bir muhârebe-i bahriyeye dūçâr olmak vâki' olsa Fransa'nın Afrika sevâhilinde olan emlâkinin tasarrufuna bir hatar gelmeyeceğine Cezayir-i Garb vâlisi kefil addolunmayıp belki metbû'u olan sultân-ı azîmü's-şân hazretleri mâ'nen zâmin i'tibâr olunacağı ve zât-ı hazret-i pâdişâhî Fransa Devleti'yle ve bi't-tab' Avrupa'nın muvâzenesine dahil olan düvel-i sâire ile mu'âmelât ve münâsebâtını ma'rız-ı muhâtaraya ilkâ etmeyeceği zâhir ü ayân ve bu sûrette muhtâr ve tensîb-kerdemiz olan usûl-i Osmaniyye'nin vukû' ve cereyânı esnâsında Fransa Devleti bir muhârebe-i bahriyede Afrika'daki emlâkinin zâmini olacak mu'temedün-aleyh bir devlet bulacağı ve Devlet-i Aliyye ise Fransa ile musâlih ve mütehâbb olmak muktezâ-yı musâlih-i mülkiyesinden olacağı vâreste-i kayd-ı tedlîl ü ityândır. İşbu müdde'â-yı hakîkiyi vekâyi'-i güzeşte ve tecârüb-i mâziye dahi te'yîd eder. Şöyle ki; Cezayir-i Garb taht-ı hükûmet-i Devlet-i Aliyye'de iken Fransa Devleti dūçâr olmuş olduğu muhârebe-i bahriye-i muahhara esnâsında üç yüz seneden beri Afrika'da mutasarrıf olduğu emlâkine hiçbir güne ta'arruz ve noksan âriz olmamış idüğü kazâyâ-yı müsellemedendir ve Fransa ticâretinin Afrika'da nâil olması kâbil olan menâfi'-i ma'kûleye gelince; menâfi'-i mezkûre Cezayir-i Garb hükûmet-i Osmaniyye tahtında bulunduğu hengâmda dahi ziyâde mer'î tutulacağının iddî'â-yı isbâtı dahi hâsılı tahsîl kâbilindedir. Hâl-i mesele alâ hâza'l-minvâl iken Fransa'nın menâfi'-i mahsûsasına mensûb ve müte'allik ve iki sûretten münba'is olan sebât ve âsâr-ı müntecesi rû be-rû mukâyese ve mukâbele olacak hükûmeteyn-i mebhûseteynden hangisi Fransa'ya enfa' ve ahyâr olduğunu fehm ve hükmetmek dūr-ı dırâz münâzara ve mütâla'aya ihtiyaç kalmaz. Bundan kat'-ı nazar iş bu mesele Avrupa politikasının menâfi'-i mutlakasıyla der-kâr olan münâsebât ve ta'allukâtı manzarında taharrî olunur ise nice ıstîtlâ'ât-ı mühimme ve istihrâcât-ı cesîmeye bir meydân-ı vâsi' piş-gâh-ı enzâr-ı müdakkikîne münkeşif olur. Cezayir-i Garb sâk-ı şecer-i müsmir-i Hânedân-ı Âl-i Osman-ı zî-şâna kemâ fi's-sâbık bend ü rabtolunmak takrîbi ile Avrupa'nın muvâzenesi terâzisine dâhil ve mültehih olacak ol muvâzenede tama' u hırs-ı ecânib ve ağıyâra mukâbil bir zamân-ı vâfi bulacağı ve bu zamân gerek ale'l-ıtlâk Avrupa'nın menâfi'-i âmmesine ve gerek ale'l-husûs bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa maslahatına müfid olacağı ve emr-i ber-akis olup Cezayir-i Garb bir hükûmet-i müstakille hükümüne vaz' olunduğu hâlde devâm ve istimrâr-ı istiklâline ne güne rehn ü emniyet vereceği ve istiklâli mefrûz olan bir memleketin tamâmiyetini tayîn ve tahdîd için zincir-i muvâzene-i politikiyenin hangi halkasından bed ve tahrîk ile kalıb-ı

nizâma ifrâğ olunacağı sûal ve ıztırâb vârid olmaz mı ve âyâ korsanlığın ibtâli yalnız milliyet ve hükûmet-i Arabiyye'nin kabûl ve ikrârı tarîkıyla mı hâsıl olabilir? Bu noktayı dahi taharrî edelim. Acâib Avrupa henüz devlet ve millet-i Osmaniyye'yi bilip anlayamadığı münfelim olur. Zirâ bilmiş anlamış olaydı millet-i Osmaniyye'nin diyânetini ve âdâbı ve ahlâk-ı ma'rûfesi teneffür ve istikrâh eylediği bir hareket var ise mahzâ korsanlık olduğunu ikrâr ve teşekkür etmiş olurdu. Bu müdde'âmızın hilâfına Cezayir dâ'îlerinin irtikâb ve san'at ve ma'aş etmiş oldukları korsanlığın kazıyyesi delil ittihâz ve der-miyân olunur ise bu kazıyye vekâyi'-i müstesnâiyeden ve teceddüdü müstahilü'l-îmkân esbâb-ı hârikulâdeden neş'et etmiş olduğu kâbil-i inkâr mıdır? Ma'lûm-ı âlemiyyândır ki; fi'l-asl Garb Ocakları İslâmiyet'e şiddet-i husûmetle müte'ârif olan ve Hazret-i Yahya kavalierleri ta'bîr olunan Malta kavalierlerine ya'ni diğer bir usûl-i dîniyye-i müsellahaya müdâfi' ve mukâbil olmak için bir nev' nizâm-ı harbî ve dinî kabîlinden olmuş ve bu sebebe mebnî bir kuvvet-i bahriye-i harbiyenin tavzîf ve idâresine muhtâc olmuş ve fi'l-vâkı' bu misillü tavr ve hâlden Avrupa akvâmının ocakhâ-yı mezkûreye nisbetle haraç-güzârlığı ve menhûbiyet ve istirkâkları mesâyibi zuhûr etmiş olup lâkin bahs u şikâyet olunan mesâib-i vâkı'a-i mâziye büsbütün selâtin-i Âl-i Osman hazerâtına azv ve isnâd olunmak revâ-yı hakk mıdır? Tesârîf-i rûzgâr sebebi ve politikanın tebeddülât-ı mütevâliyesi cihetiyle selâtin-i müşârun-ileyhim hazerâtının hüküm ve nüfuzu Garb Ocaklarında bi't-tedric noksan-pezîr olmuş olduğundan başka darû's-saltanatda yeniçerilerin tagallüb ve tehekkümü Memâlik-i Osmaniyye'nin her köşesinde îfâ-yı levâzım-ı adl [ü] dâd-ı şâhâne ve icrâ-yı ahkâm-ı meşrû'a-i mülûkânelerine mâni' olmuş olduğu hâlât-ı müsellemeden değil midir ve selâtin-i izâm-ı Âl-i Osman memâlik ve ebhâr-ı mahrûselerinde hiçbir mahalde ve bir târihte korsanlığı tecvîz etmemiş ve eczâ-yı millet-i Osmaniyye'den irtikâb olunmamış olduğu ve Afrika kıt'asında alenen tevârih-i muhtelifeden ısdâr eyledikleri ferâmîn-i aliyye ile korsanlığın men' ve istikbâh eyledikleri ve Garb Ocaklarının korsanlıklarından tebe'a ve tüccârlarının vikâyesi ve hasârât-ı muhtemelelerinin tazmîni için mahsûsan Devlet-i Aliyye ile akd-i mu'âhede etmiş olan Rusya ve Avusturya Devletleri Cezayir korsanlarının hasârâtından mahfûz ve masûn olagelmiş oldukları müsellemler olup hatta sâhib-i risâle dahi ibârât-ı âtiyetü'z-zikr ile şöyle tahrîr ve ikrâr eder ki; Cezayir-i Garb hükûmetinin Avrupa milletlerine nisbetle mu'âmelât-ı politikıyyesi bir üslûb-ı vetire üzere değil idi ve Fransa ve İngiltere Devletleri Devlet-i Aliyye'nin inzimâm-ı hüküm ve müdâhalesi olmaksızın doğrudan hükûmet-i mezkûre ile mukâvele ve mu'âhede ederler idi ve Rusya ve Avusturya Devletleri hatt-ı muhtelif üzere sülûk ederek bi'n-nefs kendilerinin dahl ve ta'mîd eylemedikleri istiklâli i'tirâf etmezler idi ve çünkü Devlet-i Aliyye Garb Ocakları üzerine hükümdârlığını iddi'â edegeldiğinden devleteyn-i merkûmeteyn ocakları merkûme tarafından bir hasâret gördükçe tazmîn ve tarziyesiyçün Devlet-i Aliyye'ye bi'l-bedâhe mürâca'at ederler idi ve hîn-i mürâca'atlarında tarziye-i müdde'âya istihsâle dest-res olmadıklarına dâir bir emsâl-i mezkûr değildir deyü ve ma'dem ki hüküm-i sultânî-i pâdişâhî Cezayir-i Garb'da vüs'at-i kâmile ile nâfiz olduğu zamânlara varınca Devlet-i Aliyye uhûd-ı mahsûsa ile müte'âhid olduğu düvelin bayraklarını korsanlıktan sıyânet ve himâyet eylemiş iken el-yevm ki korsanlığın vukû'u müstahilü'l-îmkândır. Korsanlığın müceddeden zuhûru aklen muhtemel görülür mü?

Mütercim kullarının ilavesidir: Tevârih-i atıkada Bosna hudûduna muttasıl Karvaçya'da (Croatia) Dalmaçya Adalarında Desniya? nâm kasabada Yozkok ? ta'bir olunur bir takım hayduklar ve hudûd-ı şimâliye-i Devlet-i Aliyye'de Kazak tâifesi ve zamânımızda Yunan hududunda Klepte (Klepht) nâmıyla damga-zede olan bir sınıf-ı eşkiyâ berren ve bahren lusûsiyeti kâr-ı ma'âş edinmiş ve hudûd-ı Osmaniyye'ye ve benî Âdem'e îsâl-i hasârât ve mazarrâtları reh-neverd-i mütetâvile cârî olmuş ve Almanya memleketinde ale'd-devâm senenin on iki ayında gerek sulh ve gerek harb esnâsında günde üç kere Osmanlı çanı nâmıyla İslâm aleyhine tahrik ve da'vet için çan çaldırılmak usûlü ihtiyâr olunmuş ve bu ef'âl-i müstakbihanın cümlesi Nasârâ tâifesinden sâdır ve zâhir olagelmiş iken bu ân ve zamânda eserleri kalmamış yalnız Garb Ocaklarının korsanlığından bahsolunmak kanûn-ı hak-gûyi ve insâfa mugâyir bir garaz ve maraza delâlet etmez mi?

İşbu bahsi tekmil etmezden evvel bize mukâbele olunmak kâbil olan bir i'tirâza dahi cevâb verilmek lâzım gelir. Farzolunan i'tirâz şudur ki; Cezayir-i Garb meselesinde mutazammın ve muntabı' olan müşkilâtın hall ü tesviyesiyçün bu memleketi Devlet-i Aliyye'ye i'âdesinden gayr[i] tarîk irâe olunmuyor: Ancak yerli hâkim intihâbında mahzûr mütâla'a bulunduğu misillü Devlet-i Aliyye tarafından ta'yin olunacak bir hâkim ve vâli şıkkı yine ol mahzûrları tekvîn etmez mi ve yerlilerin temerrüdât ve tas'ibâtını müstelzim olmaz mı? Ol hâkim-i Osmani muhtelifü'l-cins ve'l-meşreb olan kabâil-i müt'eaddide-i urbânı livâyı hükûmet ve nüfûzu altına cem' ve ittibâ'a zafer-yâb olabilir mi deyü vârid olan suâl ve i'tirâza şöyle cevâb veririz ki;

Evvelen müdde'âmızı tecârüb-i selef te'yid eder ve sâniyen ahâli-i memleketi Saltanat-ı Osmaniyye'ye itâ'atlerini esbâb-ı sülûse da'vet ve intâc eder: Sultân-ı azîmü's-şân ve pâdişâh-ı adâlet-unvân hazretleri reisü'l-milleti'l-İslamiyye olmak şî'âr-ı dîniyye-i muhteremesi ve sâniyen Hanedân-ı Âl-i Osman'ın kuvvet ve saltanat-ı kadîmesinin gözbağcılığı ve sâlisen tabi'at-ı idâre-i siyâsiyye-i mülkiyeleri keyfiyatı vâli-i Osmani'nin teshîl-i me'mûriyetine te'âvün ederler ve bu cihetlere mebnî yerli reisü'l-hükûmetin urbân ezhanında tahammürüne bâ'is olacak mâye-i tehâsüd ve nifâk vâli-i Osmani'nin hakkında mahûfü'z-zuhûr değıldir. Zirâ vâli-i Osmani diyâneten ihtirâmı vâcib olan ve naklen ve aklen şükûh ve şevketinden hazer etmek zimmetlerine müterettib görülen bir pâdişâh-ı âlîşânın yalnız bir vekîli olacağı ve bundan başka ahâli-i memleket mine'l-kadîm merâsim-i idâre-i siyâsiyye-i Osmaniyye ile me'lûf olmuş olduklarından melekât-ı kadîme ve zu'miyyât-ı mu'tâdelerine dokunacak bir şeyi hâdis görmeyecekleri der-kârdır. Kaldiki idâre-i siyâsiyye-i Osmaniyye ol memleket hakkında teneffür-i ahâliye bâdî olacak sûretde olmadığma sâhib-i risâle kendisi şehâdet ve ikrâr eder. Sâhib-i risâle şöyle der ki; Osmanlının idâre-i siyâsiyesi her ne kadar karh ve ta'n olunmuş ise de tahayyül olunduğu derecesinde fenâ değıl imiş. Zirâ üç yüz sene memleket-i mezkûre mütemâdi ve müstemirr oldu ve halbuki Cezayir'in hükûmet-i kadîmesi sekiz bin neferâtdan ziyâde asker istihdâm eylemediği ve masârif-i idâreleri ancak yirmi bin keseye bâliğ olduğu emr-i müsellemdir. Bizler ise Cezayir-i Garb'ın zabt ve idâresi için otuz bin neferâtın tavzîf ve istihdâmına ve her sene yüz bin kese sarfına muhtâcız ve Osmanlı'nın maksûdu bizim maksûdumuza tevâfuk etmez idi. Osmanlı'nın maksûdu yalnız memleketi

zabt ve tasarruf etmek merkezinde cevelân edip ecânibi getirdip Cezayir Eyâletinde iskân ve muhâfaza etmek şugul ve kayıdları yok idi ve Osmanlı hâkimi memâlik-i sâireden li-ecli'l-'l-iskân memlekete tevârüd eden sâir Osmaniyânın ta'ayyüşleri gâilesiyle uğraşmaz idi ve Osmanlının usûl-i idâresine nazaran yerli urbânın temellükâtına dokunur bir şey yok idi ve milliyet-i Arabiyye selb ü inkâr olunmaz idi ve urbâna umûr ve ahkâm-ı dâhiliyede bir nev' nüfûz ve iştirâk verilir idi. İşte müşkilât-ı müterâkimenin ukdesi bu dakâyıkdadır deyü risâle-i mezkûrede mestûrdur. Bâlâda mesrûd ve meşrûh olduğu vech üzere evvelen Cezayir-i Garb'da bir Arab hükûmetinin ihdâs ve îkâ'ı husûsu gerek Fransa'nın mesâlihine ve gerek Avrupa politikasının menâfi'ine tevâfuk edemeyeceği ve sâniyen bu memleketin hükûmet-i Osmaniyeye'ye mücerred i'âdesi takrîbi ile âmmenin menâfi'i kâbil-i te'lif olacağı ve sâlisen Hükûmet-i Osmaniyeye hengâmında korsanlığın teceddüdü endişesi bî-esâs olduğu makalemizin mütâla'asından müstebân olur. Kaldı ki tekâbül ve mukâyesesi bâlâda beyân olunan iki sûret-i hükûmet ve idâreden dahi Fransa'ya âid olan menâfi' farz-ı muhâl ile müsâvî ve yeksân add ve hesâb olunsâ bile ahad sûretinden birinin ihtiyâr ve tafdilini icâb edecek diğerk bir mütâla'a dahi yok mudur? Âyâ Fransa milleti bundan kırk yedi sene mukaddem cumhuriyeti hîn-i zuhûrunda ve Avrupa tarafından terk ve inkâr olunduğu hengâmında Fransa'nın dostluğuna sebât ve metânet göstermiş ve Fransa'nın kadîmî müttefikî olmuş olduğu müsellemlen olan Devlet-i Aliyye'ye nisbetle bir nev' hak îfâsı Fransa'nın müterettib zimmet-i vefâ-dârî ve hakkâniyeti değil midir? Âyâ Fransa'nın el-yevm zabt u istilâsına musırr olduğu memleket ol müttefik-i kadîmîsi olan Devlet-i Aliyye'nin emlâkından ma'dûd olduğuna ve istilâsına illet olan şikâyât-ı Franseviyeye sâhib-i mülkün medhal-i zâhirî ve batnîsi olmamış idüğüne dâir havâtır ve zamâir-i erbâbü'l-insâfdan zuhûr eden sevâba Fransa Devleti'nin ve milletinin girân-güşluğü ve işitmezliğı lâyıkk mıdır ve Fransa Devleti'nin Devlet-i Aliyye'ye eylediğı gadr yalnız Cezayir-i Garb mâddesinde olmayıp belki Yunan umûrunun istiglak ve teşennücünü ve Navarin Muhârebesi'ni ve Rusya seferini istintâc etmiş terkîbât-ı politikiyeye-i ma'lûmeye Fransa'nın mü'essir olan medhali sebebiyle hâsıl olan inkisâr-ı Devlet-i Aliyye hakka makrûn olduğuna kulûb-ı Franseviye şehâdet etmezler mi ve eğer Cezayir-i Garb'ın Devlet-i Aliyye'ye i'âdesi kazıyyesinde bir ihkâk-ı hak hükmünü icrâ etmiş olacağını ikrâr etmez ise bâri hiç olmazsa Devlet-i Aliyye'nin dücâr olduğu nevâib ve hasârât-ı mütenevvi'aya bir nev' tazmîn ve mükâfât olmak üzere Cezayir-i Garb'm i'âdesine rağbeti Fransa milletine mûcib-i şân olmaz mı? Bu misüllü mesâili pîş-nihâd ve îrâd etmek hemân tesviye ve inhilâlîni intâc etmek demekdir ve politika fenninin emr-i te'vîlâta isti'dâdı her ne kadar vâsi' olur ise olsun vâkı'âtı hadd-i zâtında tebdîl ve ihlâl-i mâ'nâ edemediğinden ve ef'âl-i ahkâm-ı vâkı'a tahvîl ve inkâr olunmak vus'-ı beşeriyeden hâriç olup âsâr-ı bâhire ve bâkiyeden olduğundan nik ü bed tedbîrât-ı milliye ve ahkâm-ı düveliyyenin muhâkemesi ve medh ve karhı bî-garaz olan a'kab ve ahlâf nasfet-i ittisâfa muhavvel olur.

[29 Zi'l-hicce sene 1250] / [28 Nisan 1835]

جزائر تونس ما كان في العهد بلك بوناك انور بلك استعدود وشيخي واوراب عابدي و دكيز سهريني استباح ابي زكيات بولقييه
 سلمده جزائر تاج عدو اللامه رضي سيميه صل اللار بلك اولوت كليه صفه مفهوك اولقييه قده جزائر تاجه شاهه ايزر
 و اگر جزائر تاجه دولت كبريه اكاره قضيه بر اضا صده كنه ابر اتيج المصنعي آرد ايزر بار صهي الهجره دولت كبريه
 ديار ايج بلي نواب صف و ات تنوعه بر نوح تفسير و ملكانات المهور جزائر تاجه اكاره بيجي و ايزر مقسمه مع
 تاسه الهجرى بو سكه ساشي بختار و ايراد ايك هجره نوبه و اقمونق اناج ايك بلكه و برتقا قنك اربا بويه
 استعدادي هر نقره راسع المهور اظهروه واقعاقي حد ذاتك بيلي افضل صفى ايج سكرت افعال اصلاح واقعه كوبر ايك
 اديز وبع تيريه رده خابم اهلج انا باهجه اقيه اوكرتيره بلك و بر جزيران عليه و اصلاح دوله بلك حاكمه و مدع و تدعى بجزائر اولاد
 اعمات و الموز مضاف اقصافه كركه المور

HAT, 22481

Tebessa'da Bizans Kalesi Surları

CEZAYİR'İN İADESİ HAKKINDA PADİŞAHA SUNULAN YAZININ TERCÜMESİ

Cezayir'in Osmanlı Devleti'ne geri verilmesine Fransa Devleti'nin olumlu baktığı ve Fransız Meclisi üyelerinden çoğunun da bu düşüncede olduğu

حول النظرة الإيجابية للدولة الفرنسية لإعادة تسليم الجزائر إلى الدولة العثمانية وتأييد معظم أعضاء المجلس النيابي الفرنسي لهذه الرأي

Dobinyos kullarının hâk- pây-ı veliyyü'n-ni'amîlerine takdîm eylediği kâğıdı[n] tercümesidir

Cezayir'in istirdâdı husûsuna dâir kaleme alıp hâk-pây-ı âfîlerine takdîm eylediği lâyhada maslahatın kabûlünü müstelzim olur bir sebab-i mühimmin zikr ve beyânını bi'l-küllîye ferâmûş etmiş olup şöyle ki; bu esnâda Franca vükelâsı dîvânı ber-mu'tâd gelecek seneye kadar hitâm-pezîr olmağla el-hâletü hâzihî meclisler ta'tîl üzere olduğundan imdi meclis-i mezkûrun küşâdına kadar devlet icrâ-yı nüfûz ve merâmırlarında serbestiyet üzere bulunup ve bazen vâki' olduğu misillü millet kanûnî usûlüne mugâyir olarak aslâ karîn-i kabûl olamayacak ba'zı mu'âfiyet veyâhud devlet hazînesinden bir husûsa akçe sarfına dâir bir nesneye devlet tarafından karâr verilerek ba'dehu meclis-i mezkûrun vakt-i mu'ayyeni hulûl-birle küşâd olundukda meclis-i mezkûr a'zâsı ol mâddeden dolayı suâl ve istifsâr edildiklerinde devlet dahi i'tizâr ve niyâz tarîkiyle vâki' olacak mes'ûliyetden tahlîs-i girîbân edegeldiği vâki'dir ve kaldı ki Franca Devleti Cezayir'in reddi husûsuna râzı olacağı sûretde meclis-i mezkûrun küşâdına kadar ya'ni şehr-i Şubat'ın âhîrine kadar a'zâ-yı mersûmûn tarafından keyfiyet taharrî ve tecessüs olunamaz ve ba'dehu devlet ber-minvâl-i muharrer bast-ı i'tizâr eylediğinde özrü dahi hayr kabûlüne resîde olur. Zirâ devlet bi'n-nefs Cezayir'den hâlâs olmağla heves-kâr olup ve taraflarından mes'ûliyet terettüb edecek a'zâ-yı mersûmûnun ekserisi dahi Cezayir'in terk ve teslîmini arzu etmekde iseler de tensîb ve i'lân etmeye kâdir olamadıklarından bu misillü bir matlûbu ni'me'l-vesîle ittihâz edeceklerini hâk-pây-ı merâhim-ihativâ-yı veliyyü'n-ni'amîlerine arz ve ifâdeye ictisâr eylediğini mersûm tahrîr eder.

[29 Zi'l-hicce 1250] / [28 Nisan 1835]

درینوسی قولدیرلک فخری شیخ السخیری بن تقدیم الیدیکی کاغذ سر نرجه سیدر

فخری استرادی خصصه دانه قلمه الوب فخری عا بلینبه تقدیم الیدیکی لاجه ده صلوات قولنی منلزم اولدر بر سبب مهران زکریای
 بالکلیه فیوش ایتمیش اولوب شوبله که بوشاده فریجه دکلاس دیوانی بر معناد کله صبح سینه قدر ضامیند بوشاده احواله الهده مجله
 بطلان اوزر اولدقنده اجمدی مجلس مذکور کتانه قدر دولت اجری نفوذ و امارت سربیت اوزره بدستوب و بعضاً واقع
 اهلینی منلومت فاندنی اصولنه مقار اولدره اصلاح فریجه قبول اوله میده صوره بعضه معافیت و باضود دولت فریجه سنده له
 بخصصه اقبه صرفه دتر بر شیم دولت فریجه قرار دیرلرک بعده مجلس مذکورک دقت معینی صلوات بله کتانه اولدق مجلس مذکور
 اعضای اول مازده طولانی سوال و استفسار ایلدکلرین دولت دخی اعذار و نیاز طریقیله واقع اولدجه مستولیندن کلیه کتانه
 اربع کلیدی دافعه و فالدیکه فریجه دولتی فخری روی خصصه اضی اولدقنی صورت مجلس مذکورک کتانه قدر معینی نشاطک
 اعضای مرسومه طرفینده کیفیت تحری و جنس اولدقنر و بعده دولت بر سوال مکرر بطل اعذار ایلدکنده عذری دخی ضمیمه
 رسب اولدر زیادت با نفس فیروده خلاص اولغه هر کاد اولوب دظفرین مستولیه ترتیب اربع حال اعضای مرسومه
 اکتیسی دخی فخری نرک تسلیمی ارزو بکلک الیدرک نسبت و اعلامی ایتمکه فادر اولدر مدقلمزنده بر منلوم بر طاری نعم الوسیله
 اتمام اربع کلیدی ضامی مرسومه صوی شیخ السخیری بن عرصه و افادیه اعتبار الیدیکی مستم تحریر ایدر

CONSTANTİNE İLERİ GELENLERİ TARAFINDAN SULTAN II. MAHMUT'A GÖNDERİLEN ARAPÇA MEKTUP

Cezayir'in Constantine şehri ileri gelenlerinin Sultan II. Mahmud'a, Cezayir'in Fransızlar tarafından işgal edilmesinden sonra halkın Konstantanalı Ahmet Bey'e biat ettiğine dair gönderdikleri yazı

رسائل أعيان مدينة قسنطينة الجزائرية إلى السلطان محمود الثاني حول إعلان طاعتهم إلى أحمد بك القسنطيني اثر احتلال الفرنسيين للجزائر

Cezayir'in Constantine şehri ayan, kudat, müftü, ulema, fukaha, şeyhü'l-beled, reaya şeyhleri, zanaatkarları, halkın avam ve büyüklerinin Sultan II. Mahmud'a, 14 Eylül 1835'te düzenleyip gönderdikleri bu mektupta:, Fransız işgalinden sonra Cezayir Beyi Ahmed Bey oğlu Hac Ahmed'in Kostantine'de duruma hakim olduğu, kendisine halk tarafından biat edildiği bildirilerek Emirü'l-Mü'minin'den (Osmanlı padişahı) Ahmed Bey'i kendilerine Bey tayin etmesi istenmektedir. Yazıda ayrıca Constantine şehrinin limanı olmadığı için dış dünyaya açılmalarının zor ve durumlarının ağır olduğu da bildirilmiş ve Osmanlı padişahından kendilerine yardım edilmesi talebinde bulunulmuştur.

Mektupta imzası bulunanların isimleri şunlardır:

Alim ebu Abdullah Şeyh Muhammed el-Fakkuf
Hanefi Kadısı Alim ebu'l-Vefa Şeyh Mustafa bin Şeyh Abdurrahman
Malikiye Kadısı Alim ebu'l-Abbas Şeyh Ahmed bin Şeyh Said
Hanefi müftüsü Alim Şeyh Mustafa
Maliki Müftüsü Fakih ve Hatip ebu Raşit Şeyh Ammar
Cami vakıfları nazırı Alim ebu Abdullah Şeyh Ahmed el-Arabi

Zanaat emirlerinden	Cezayir Halkı ve İleri Gelenlerinden
Ammar bin el-KıŖŖi	eŖ-Ŗeyh bu Aziz
Hacı Salih Bersi Sabit	eŖ-Ŗeyh Bedyaf
Muhammed bin Fazi	el-Kaid Muhammed ibn el-Arabi
El-Arabi bin Belkasim bin el-Hacı el-Arsebi	eŖ-Ŗeyh el-KureŖi
Ali bin Sabit	eŖ-Ŗeyh el-Mekki
Hasan bin Ŗerad	eŖ-Ŗeyh Ahmed bin el-Hac
Mustafa bin Ali	eŖ-Ŗeyh Abdullah bin bu Aziz
Hüseyin	eŖ-Ŗeyh Ali bin el-Hac
Cafer	eŖ-Ŗeyh el-Rezfi bin Mensur
Ammar el-Ŗerif	eŖ-Ŗeyh Ahmed ibn el-Zeyn
Salih	eŖ-Ŗeyh Muhammed bin Abdullah
Muhammed bin el-Meabid	eŖ-Ŗeyh Ahmed bin Muhammed
Abdurrahim	eŖ-Ŗeyh Abdüsselam
Muhammed ibn Zeho	eŖ-Ŗeyh el-Hafsi
Abdurrahman	eŖ-Ŗeyh Ahmed bin Mahmud
el-Hacı Hafız	eŖ-Ŗeyh el-Mesud bin el-Mubarek
Abdulvahit	eŖ-Ŗeyh Ali bin Süleyman
Ahmed bin Salih	eŖ-Ŗeyh Muhammed el Ŗerif
Abdülkerim	eŖ-Ŗeyh Nasır
Mevlüd	eŖ-Ŗeyh Ali bin el Accabi
Süleyman	eŖ-Ŗeyh Sehl bin Sehnun
Mustafa bin HaŖi	eŖ-Ŗeyh Muhammed bin el-Mesud
Muhammed bin Hacı Abdülkadir el-Nussah	eŖ-Ŗeyh Bornan
Mustafa bin Musa	eŖ-Ŗeyh Ahmed bo Akkaz
İsmail	eŖ-Ŗeyh AŖur
Abdülhafız	eŖ-Ŗeyh Said bin Nasır
el Hac Süleyman	eŖ-Ŗeyh Ahmed bin el Hacc
ebu Abdullah el-Muhtesib	eŖ-Ŗeyh Abdullah bin Ŗaban
	eŖ-Ŗeyh Muhammed bin Murad
	eŖ-Ŗeyh el-Ahdar bin Murad
	eŖ-Ŗeyh el-Tayyib bin bozeyan
	eŖ-Ŗeyh Muhaad ibn el-Akhal
	eŖ-Ŗeyh Recep
	eŖ-Ŗeyh Kasım bin Yakup
	el Ŗeyh bin Abdullah bin Mensur
	el Ŗeyh Receb bin Bozeyd ReŖid
	eŖ-Ŗeyh el-Sadık Salim
	el-Kaid Muhtar
	eŖ-Ŗeyh Ali bin Ahmed
	eŖ-Ŗeyh Muhammed ibn el Ba'li
	eŖ-Ŗeyh Selame
	eŖ-Ŗeyh Berekat

CEZAYİR'İN FRANSIZLARDAN GERİ ALINMASI KONUSUNDA ACELE EDİLMEMESİ

İngiltere ve Fransa parlamentolarında değişiklikler yapılmakta olduğundan, Cezayir'in Fransızların işgalinden kurtarılarak geri alınması konusunda acele edilmemesi

عدم الاستعجال في مسألة تحرير الجزائر من الاحتلال الفرنسي واستعادتها
وذلك للتغييرات التي تحدث في برلماني انكلترا وفرنسا

Paris'de olan âmedci bey kulları tarafından hurûf-ı ma'hûde ile muharrer vârid olan tahrîrâtın hallidir

Fransa Devleti ministroları her ne kadar tebeddül etmiş ise de muahharan nasbolunanların dahi isti'fâ etmekde oldukları geçen gün takdîm-i hâk-pây-ı veliyyü'n-ni'amîleri kılınan arîza-i abîdânemizde tahrîr ve beyân kılınmış idi. Bu def'a ber-minvâl-i muharrer isti'fâ vukû'una mebnî ministroların cümlesi azl ile başvekâlet kemâ fi'l-evvel Umûr-ı Harbiye Nezâreti'yle beraber olmak üzere Mareşal Dük Dö Betrevis câniblerine müceddeden ihâle olunup ândan mâ'adâ Umûr-ı Ecnebiye Nezâreti mutasarrıf-ı sâbıkı Kont Amiral Derini'ye [de Rigni] ve umûr-ı dâhiliye ve umûr-ı mâliye ve umûr-ı ticâret ve medâris-i ta'lîmiyye nezâretleri dahi kezâlik evvelki mutasarrıfları Mösyö Betres ve Mösyö Human ve Mösyö Roşatel ve Mösyö Kizo[Guizot] nâm kimesnelere ibkâ sûretiyle sipâriş olunarak bu cihetle Prusya'dan Umûr-ı Dahiliye Nezâretiçin gelecek Fransa elçisi Mösyö Preson dahi yine sefâret hizmetinde ibkâ olunmuş ve henüz umûr-ı harbiye nâzırı nasbolunmadığından şimdilik onun vekâleti dahi Umûr-ı Ecnebiye nâzırı mûmâ-ileyhe ihâle kılınmış olmağla mücerred ma'lûm-ı âlî-i mun'amâneleri buyurmak için iş'âra mübâderet kılındığı.

Burada olan Rusya Devleti büyükelçisi cenâblarıyla aralık aralık mahremâne muhâbere olunmak muktezâ-yı hâl ve maslahatdan olduğuna ve atûfetlü Namık Paşa Hazretleri bendeleriyle buranın lisânı müttehid olması münâsib olacağı elçi-yi mûmâ-ileyhe birkaç kerredir ihtâr sırasında paşa-yı mûmâ-ileyhin mektûbu gelip gelmediğini istifsâr etmiş idüğüne binâen bu def'a Tercümân Ruhüddin Efendi kulları yedine ta'lîmnâme i'tâsıyla elçi-yi

mûmâ-ileyhin sefârethânesine irsâl olunarak bu kerre paşa-yı mûmâ-ileyhin müte‘akiben vürûd eden tahrîrâtında Mehmed Ali hakkında oranın lisânı dahi buranın usûlüne mutâbık olduğu muharrer olup bundan başka çünkü Cezayir maslahatında İngiltere’nin menviyyâtı bilinmesi münâsib mütâlâ‘a olunarak istikşâf-ı zamîrleri paşa-yı mûmâ-ileyhe yazılmış olduğundan ol dahi araştırdıkda İngilterelü Fransa’nın Cezayir’e yerleşmesine her ne kadar râzı değiller ise de şimdiki hâlde cârî olan politikaları iktizâsınca Fransaluyu icbâr edemeyip fakat taraf-ı Devlet-i Aliyye’dan Cezayir’in istirdâdı husûsuna teşebbüs buyurduğu hâlde bu bâbda mülâyemet tarikiyle sa’y edebilecekleri ve Dük Dö Wellington takımı İngiltere ministroluklarında oldukları hâlde İngiltere’nin bu husûsda daha ziyâde da‘vâcılık etmesi me’mûl idüğü keyfiyâtı paşa-yı mûmâ-ileyhin cevâbnâmesinde iş‘âr olunmuş olduğundan bahisle Dük Dö Wellington takımının ministrolukda yerleşmeleri ve yerleşdikleri hâlde Cezayir maslahatına faydasız olması me’mûldur ve el-hâletü hâzihî burada parlamento kamaralarının küşâdı pek takarrub etmiş olduğundan Cezayir maslahatında ne vechile davranılmak iktizâ eder ve bu aralık burada ve İngiltere’de zuhûra gelmiş olan ministro furtınası mücerred kendi umûr-ı dâhiliyelerinden dolayı beynlerinde ihtilâf vukû‘undan mıdır? Yoksa umûr-ı hâriciye politikalarının değişmesine dahi delâlet eder mi ve şu aralık Mehmed Ali’nin harekâtına ve Beriyyetü’ş-Şam ihtilâli keyfiyâtına dâir bir güne ma‘lûmât ve mesmû‘âtı var mıdır nâzikâne istifsâr olunmuş olduğundan icrâ olunmakta olan mahremiyet usûlünden ziyâde izhâr-ı mahzûziyet ederek vâki‘ olan cevâblarında işte Cezayir maslahatının te’hîri husûsunda ihtiyâr sözü dinlemenin faydaları zuhûr etmeğe başladı diyerek Dük Dö Wellington takımının ministroluklarında yerleşmeleri me’mûl olup eğerçi Cezayir husûsunda bayağı muhâbebe derecesinde Fransa’yı icbâr etmelerini akıl kesmez ise de evvelki ministrolardan ziyade sa’y etmeleri ve Wellington ile kendisinin ülfet-i mahsûsası olduğundan sâir cihetlerle dahi işe yaramaları melhûz idiğünü ve Cezayir maslahatında bu kadar sabır olunmuşiken bir on beş gün dahi te’hîr olunur ise kendisinin ba‘zı müterakkıb olduğu şeyler olmağla onları dahi ifâde edeceğini ve İngiltere ministrolarının sebep-i tebeddülleri henüz lâyıkıyla anlaşılma- mış ise de Fransa ministrolarının tebeddülât-ı acîbesi hiçbir sebebe mebnî olmayıp mücerred hiffet-i mîzacdand neş’et etmiş şey olarak bu cihetle politika maslahatlarına dokunacak yeri olmadığını ve Mehmed Ali’ye ve Beriyyetü’ş-Şam’a dâir bu günlerde bir şey işitmeyip fakat buradan ve İngiltere’den Mehmed Ali’ye ziyâdece tehdîdât gösterilmiş olduğundan bir güne harekete mecâli olmayacağını beyân ve îrâd etmiş olup kulları dahi şu Cezayir husûsunda mûmâ-ileyh Namık Paşa hazretleri bendeleri tarafından İngiltere ministrolarının istikrârı anlaşıldıkdan sonra tekrâr inhâ vukû‘una müterakkıb olmaklığa ve bir de şu günlerde ya taraf-ı vâlâ-yı veliyyü’n-ni‘amiyâna emîrnâme zuhûruyla veyâhud burada bir haber-i resmî ahzıyla Mısır mâddesinin ahvâl-i hakîkiyyesini öğrenerek ona göre hareket etmeğe mecbûr olduğumu her nasıl olsa bir on beş gün kadar dahi i‘lân-ı me’mûriyet olunmamak münâsib idü- ğine binâen keyfiyet tekrâr mûmâ-ileyh Namık Paşa bendelerinden isti‘lâm olunarak zuhûr edecek cevâb ve ihbâra terakkub olunmakta idüğü ve burada eğer Wellington takımı İngiltere ministroluklarında kalır ise zıddiyet-i kadîmeleri cihetiyle Fransa ile beynleri bozulması ihtimâlini ba‘zı mevsûkü’l-kelim kimseler rivâyet etmekte oldukları beyânıyla.

[29 Zi’l-hicce 1251] / [16 Nisan 1836]

بايس اودوم . وحي بك فولدي طافزا صدف موجود ابله كور وارو اودوم خير اناك حيدر

ذاتم رولقي منتزولي هفتقر تيلاجيح ايسره . نظر نصب اوناك في اتعفا ايمده . ولد في كركونه نقيب
 خاكاى وى لغيره قنده علقه : عبد يرك خير بلايتمسيك بوفد بيزال كراستقا وفتح بني نتروراك حيدر
 عزليه باوج وكات كمان اودول مورصيه نظا تيله بزير اولعه اوزره مارسال رومه روبزه وى جابله كيرا
 امارالولوب انزه ماعدا مواضيه نظا في تصرف باجي قوت امدال ديري . زومر نظيه زومر مابه زومر خاراك
 ودرستى تعليم نظا يرك في كندك . وكي نضدى موسو نيسى وموسو هولاله وموسو روسانك وموسو كوزو نام كند
 ابغا صوريله بايس اودوم بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله بوزيله
 خاراك فتنك ابغا اولونق هونز اودويه نازلي نصب اولمينده شميرك انك وكات في وى مواضيه نازك
 سوي اوج امارالولوب وقلعه كير معلم عال في نما يرك بوزيله عيجه اتعاره بارورف قديمي

بوزره اودوم روسيه رولقي بولك مجيبي جبابله . اذمه ادمه كوشا . مخاره اولمه نفضاى حال عيجه . ولد في
 وعلوقونونا ميذا حضرك بنه ريبه بوزانك ساء محمد لى ناب اوله جيني ابجي مملبه خارج كركه در اظا .
 مسكون باساي سوي ايرك كوتوي كلجه كلجكي اتعفا ايتنج ايرك نيا : بوفد زجهان رطل ريبه قندى فولدي بيز
 نغينا اذعطا سيله ابجي سوي ايرك خافرا نتره ارسال اوله روم بوكه باساي سوي ايرك متعاقبا وورورايه خير ننده
 كركه صقني اورانك ساء في بوزانك اصله مطابق اوليني كور اولوب بوزيه نيقه جوكه جزير صقنيه اكلته نك
 سويان بنسى مطاسم اوله روم . ساء في صقيردي باساي سوي ايرك بايتنج اولمينده اولونق اذشر روقه اقلته له

KONSTANTANALI AHMET BEY'E PAŞALIK RÜTBESİ VERİLMESİ VE ANABE İSKELESİNİN FRANSIZLARDAN KURTARILMASI

Cezayir'i işgal eden Fransa'nın halkı tahrik ile çıkardığı bozgun hareketlerini önlemek için Konstantineli Ahmet Bey'e Cezayir halkı ve ileri gelenlerinin ittifakıyla paşalık ünvanı verildiği ve bağlılık nişanesi olarak Osmanlı padişahı adına para bastırıldığı; Anabe iskelesinin Fransızlardan geri alınmasına çalışılması talebi

منح أحمد باي القسنطيني رتبة الباشوية تقديراً لجهوده في صد أعمال الفتنة التي أثارها الفرنسيون المحتلون بين الأهالي وذلك باتفاق آراء أهالي الجزائر وأعيانها، وقيام أحمد باي بضرب النقود باسم السلطان العثماني دليلاً على تبعيته والطلب للعمل على استعادة مرفأ عنابة من الفرنسيين

Humbarahâne-i Âmire miralaylarından me'mûriyetle Tunus'a gidip bu def'a avdet eden Mehmed Kâmil Bey'in hâmil olduğu Arabiyyü'l-ibâre evrâkın tercümeleri hülâsasıdır

Fî 24 Ra. sene [12]52

Mîr-i mûmâ-ileyh iktizâ-yı me'mûriyeti üzere Trablus'a vuslat ve ândan Konstantine'ye (Constantine) azîmet ile hâmil olduğu emîrnâme-i-sâmîyi Kostantine Bayı Ahmed Bey'e i'tâ ve Kostantine ahâlîsi haklarında ebvâb-ı lütf u âtîfet-meftûh olarak mukaddemâ vâki' olan istid'âlarına müsâ'ade-i seniyye erzân buyrulacağı ve şehzâde-i civan-baht devletlü necâbetlü Sultân Nizâmeddin Efendi hazretlerinin vilâdetleri keyfiyetlerini mîr-i mûmâ-ileyhe tebşîr ve inbâ etmiş olduğundan bu keyfiyet bir kat dahi bâdi-i meserretleri olarak ed'iyye-i hayriyye-i hazret-i hilâfet-penâhî merâsimini ba'de'l-edâ yedi gün top endâhtıyla icrâ-yı şâdi ve meserret olunmuş ve ber-muktezâ-yı kadr-i ilâhî Cezayir'in istilâsından sonra etrâfında bulunan ehl-i İslâm ve re'âyâsını bay-ı mûm-âileyh akçeler sarfıyla yerli yerine i'âde etmiş ise de Garb ve Fransalu taraflarından kağıdlar tahrîriyle re'âyâ ifsâd olunmakda olduğundan bi'l-cümle ahâlî ve ulemâ ve sülehâ ve meşâyih-i urbân ittifâkıyla hasbe'l-müsâlaha mûmâ-ileyh hakkında paşalık unvânı i'lân olunmuş ve ol tarafda hod be-hod bey olanlar ism-i digere olarak sikke darbetdirecekleri melhûz olduğundan bunların işbu zu'mlarını ibtâl için kadîmden Cezayir'de sikke darbolunduğu misillü cümle ittifâkıyla ism-i sâmi-i hazret-i hilâfet-penâhiye olarak sikke darbetdirilmiş olduğu ve kendisi dahi Devlet-i Aliyye bendesi

olarak her bir emr u irâde-i Devlet-i Aliyye'ye itâ'at ve inkıyâd edeceği beyânıyla Tunus ve Trablus haklarında der-kâr ve erzân buyrulan mehâsin-i teveccüh-i âlî bunlar hakkında dahi şâyân buyrularak hademe-i Devlet-i Aliyye'den câ be-câ ol tarafa me'mûrlar irsâline ve Ana-be (Annaba) İskelesi'nin Fransaludan tahlîsine himmet buyurulması ve ol tarafların ahvâl ve keyfiyâtı mîr-i mûmâ-ileyhin takrîrinden ma'lûm-ı âlî buyrulacağı mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey'in üç kıt'a kâ'imesi tercümelerinde muharrer ve mestûrdur.

Keyfiyyât-ı meşrûtadan ve bâde'l-istilâ herkes dâire-i itâ'atden hurûc etmiş ise de mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey cümlesini dâire-i itâ'ate idhâl etmiş ve fesâdın önü kesdirilmek için ittifâk-ı ârâ ile darb-ı sikke ettirilerek paşalık unvânı i'lân olunmuş olduğundan bahisle ol bâbda müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulması ahâlî-i merkûmenin bir kıt'a Arabiyyü'l-ibâre mahzarları tercümesinde muharrer ve mezkûrdur.

Tunus Beylerbeyisi izzetlü Mustafa Paşa tarafından vârid olan tahrîratın hülâsasıdır

Mûmâ-ileyh Kâmil Bey ile irsâl olunan emîrnâme-i sâminin vusûlünden ve mîr-i mûmâ-âileyh hakkında lâzime-i hürmet ve ri'âyet îfâ olunarak ma'iyetine süvâri terfikiyle savb-ı me'mûresine i'zâm kılınmış ve biraz müddetden sonra îfâ-yı me'mûriyet ederek Tunus'a avdet eylemiş idüğinden bahisle mîr-i mûmâ-ileyh Tunus'un brik sefinesine irkâb olunarak bu def'a Dersaâdet'e i'âde ve i'zâm olunmuş olduğun paşa-yı mûmâ-ileyh bir kıt'a kâ'imesinde tahrîr eder.

Mûmâ-ileyh Mehmed Kâmil Bey'in iki kıt'a takrîri hülâsasıdır

Mîr-i Mûmâ-ileyh Dersaâdet'den hareketinin otuz ikinci günü Trablus'a ve Trablus'dan dahi Tunus'a vâsıl olarak müşârun-ileyh Mustafa Paşa hazretleriyle bi'l-mülâkat cümle ahâlî ve mu'teberân-ı memleket hâzır oldukları hâlde vilâdet-i hümâyûn-ı şâhâne fermân-ı âlisini kırâ'at ile taraf-ı eşref-i şâhâne içün isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeye mübâderet olduğundan başka teşekküren toplar endâhtıyla icrâ-yı şâdî ve meserret etmiş oldukları ve müşârun-ileyh mîr-i mûmâ-ileyh ma'iyetine otuz nefer süvâri terfik ederek Tunus'a on sâ'at mesâfesi olan Mecazilbabe (Mecedu'l-bab) ve mahall-i mezbûr civârında vâki' Kef Kasabası zâbiti tarafından ve Tunus'dan terfik olunan süvâri ile re's-i hudûda vardıkda Kostantine'ye iki sâ'at mesâfeden mûmâ-ileyh Ahmed Bey'in dâiresi halkı ve Kostantine ahâlîsi vâfir asker ile karşılayarak tüfenkler endâhtıyla izhâr-ı şâd-mâni birle mûmâ-ileyh Ahmed Bey ile lede'l-mülâkat mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in bu vechile me'mûriyetinden mîr-i mûmâ-ileyh kemâl derece memnûniyet izhâr etmiş olduğu

Mûmâ-ileyh Kamil Bey'in muktezâ-yı me'mûriyeti üzere hâmil olduğu emîrnâme-i sâmi ve mekâtib-i sâireyi mûmâ-ileyh Ahmed Bey'e teslim ederek mukaddemâ taraf-ı eşref-i hazret-i mülûkâneneden vâki' olan niyâzlarının şimdiye kadar adem-i icrası Cezayir Eyâleti'nin Fransaludan tahlîsi esbâbının istihâline himmet olunmakda olduğundan neş'et etmiş olduğundan *inşâallâhu te'âlâ* sâye-i hazret-i şâhânede ahd-ı karîbde tahlîsi eltâf-ı ilâhiyyeden müsted'â ve me'mûl olduğu ve kendisinin ve ahâlînin müddet-i medîdeden beri

uğur-ı Devlet-i Aliyye’de metânet ve sebât ederek muhâfaza-i memlekete sa’y ve ikdâmları mahzûziyet-i mülûkâneyi mûcib olarak haklarında hüsn-i nazar-ı kimyâ-eser-i cenâb-ı cihân-dârî der-kâr ve ber-kemâl idüğünü ifâde etmiş idüğü

Mûmâ-ileyh Ahmed Bey hakkında her ne vechile emr u irâde-i pâdişâhî zuhûr eder ise icrâsına sa’y ve gayret edeceğine beyân ve şimdiki hâlde Fransalu tarafından bir gûne sıkleti olmadığımı der-miyân ile fakat Anabe’de (Annaba) olan Yusuf “taraf-ı Devlet-i Aliyye’den zâbit nasbolundum ve Konstantine dahi bana havâle olundu” diyerek dâimâ etrâfî teşvîk ve bir mikdâr asker cem’iyle üzerine geleceği ecilden mûmâ-ileyh Ahmed Bey dahi beş altı bin âdem ile ânın üzerine gitmek üzere iken mûmâ-ileyh Kâmil Bey’in Tunus’a vusûlünde azimetini terketmiş ve taraf-ı Devlet-i Aliyye’den mîr-i mûmâ-ileyh Ahmed Bey’e me’mûr gönderildiği havâdisi Anabe halkının ma’lûmları oldukda merkûm Yusuf’un üzerine hücum ve “eğer Devlet-i Aliyye tarafından sen dahi me’mûr olsan sana dahi elbet bir mübâşir me’mûr buyurulur idi” deyü vâki’ olan ifâdelerine merkûm cevâb bulamayıp “beni Fransa Devleti me’mûr eyledi” deyü cevap vermiş olduğundan bu husûs halkın teneffürlerini mûcib olmuş ve bir takım ahâlînin Ahmed Bey tarafına temâyüllerini mübeyyin vürûd eden evrâkı mûmâ-ileyh Ahmed Bey mûmâ-ileyh Kâmil Bey’e ibrâz ile ifâde-i hâl edip mûmâ-ileyh Kamil Bey dahi dîn ve Devlet-i Aliyye’ye hizmet ve sadâkat edenlerin nâil-i mükâfat-ı celîle olduklarını beyân ile sâye-i mekârim-vâye-i hazret-i mülûkânede karîben emelinden ziyâde lütf u inâyet-i hazret-i hilâfet-penâhiye mazhar olacağını ifâde eylemiş olduğu

Sâlifü’z-zikr Arabiyyü’l-ibâre evrak

Kit’a

20

Cezayir’in istilâsından sonra Varhan (Oran) ve Medye [Médéa] Sancaklarında ba’zı kimesneler Fransalu ma’rifetiyle Devlet-i Aliyye’den paşalık unvânı geldi deyü bir takım urbânı başına toplayarak ve havâdis-i kâzibe neşreyleyerek dâimâ mûmâ-ileyh Ahmed Bey’e kâğıdlar tahrîriyle Fransaluya mûtâba’ata teşvîk ve iğrâ eylemişler ise de mûmâ-ileyh redd ile cevâb vermiş ve hem-civârları bulunan Fesü’l-Kasi hâkimi bir takım urbânı teşvîk ile Devlet-i Aliyye sizi Fransaluya teslim eyledi deyü ifsâd ve biraz asker tedârikiyle biraz mahallerini kabza-i tasarrufuna almış ve Cezayir’in hîn-i istilâsında mâlen ve bedenen sa’y u gayret ederek tahlîs etmiş olduğu kimesnelere ba’zıları beyliğe hâhiş-ker olarak beldede ve etrâfında ba’zı şeylerin zuhûru mîr-i mûmâ-ileyhin ye’sine bâdî olarak çend nefer âdemiyle Hicaz tarafına azîmet niyetiyle sahrâya çıkmış olduğundan derhâl memlekette fesâd zuhûr ederek ulemâ ve sulehâ ve meşâyih-i kirâm ve mu’teberân-ı vücûh-ı memleket mîr-i mûmâ-ileyhi tevkîf edip def’-i fiten ve fesâd için darb-ı sikke olunarak paşalık unvânı dahi i’lân kılınmış ise de mukaddemâ takdîm olunan mahzara müsâ’ade buyrulmamış olduğundan bu keyfiyet kendüye mûcib-i endişe olmakda olduğunu ifâde etmiş ve mûmâ-ileyh Kâmil Bey tarafından dahi iktizâsına göre teselliyet verilmiş olduğu

Mîr-i mûmâ-ileyh yedine verilen ta'limnâme-i seniyye mûcebince Cezayir'in istirdâdının devletce husûl ve nefîcesine kadar ziyâde tecâvüz ve tahattîlerine hâil olacak sûret mümkün olabilir mi ve Cezayir ile Konstantine hudûdu beyninde kendi kendilerine bir hadd-ı fâsıl ittihâzıyla ke-enne pek de devletçe olmayarak mütâreke kılıklı bir şey yapmaları hadd-i imkânda mıdır? Anlamak için münâsib zemîn ile mîr-i mûmâ-ileyhden lede's-suâl mukaddem Konstantine Sancağı dâhilinde olup mahall-i mezbûra on iki sâ'at mesâfede olan Anabe İskelesi yedlerinde olsa lüzûmu olan şeylerin celb ve tedârikinde suhûlet olacağını ve mezkûr iskeleyi mukaddem Fransalı akçe ile onların ve Paris'te sâkin Hamdullah Efendi'nin vâsıtalarıyla iki milyon riyale ve sonra bir milyona verecek olmuş ise de kabûl olunmamış olup eğer devletçe mezkûr iskelenin ahzı sûretine bakılır ise yeni baştan dünyaya gelmiş gibi olacaklarını ifâde etmiş ve mîr-i mûmâ-ileyh dahi ne mikdâr akçe ile ahzına râzî olacağını suâl eyledikde "bir milyon Fransa'ya ve dahi ziyâdeye alınsa râzıyım" deyü cevâb vermiş ve bir milyon riyal kırk bin kiseye bâliğ olarak meblağ-ı mezbûrun ve dahi ziyâde ve noksanının verilmesi lâzım gelir ise ne kadar vakitte verilebileceği ve Deraliyye'de ta'ahhüd edecek âdemi olup olmadığı dahi suâl olundukda Deraliyye'de ta'ahhüd edecek kimsesi olmayıp atûfetlü kapudân paşa hazretleri nâzırları bulunduğundan müşârun-ileyh ma'rifetiyle iskele-i mezkûrun alınması karârlaştırılıp tarafına iş'âr olundukda ceste ceste çok uzatmayarak emr olunan mahalle irsâl olunacağını ifâde eylemiş olduğu

Mîr-i mûmâ-ileyhin zîr-i idâresinde olan mahallerin vüs'ati kendisinden ve sâir erbâb-ı vukûfdan tahkik olunduğundan başka Mühndishâne-i Berriye'de tersîmen berâber getirmiş olduğu bir kıt'a haritaya dahi tatbîk olundukda el-yevm zîr-i idâresinde olan mahaller ile itâ'at ve hükmünde olan urbânın mikdârını mübeyyin takdîm olunan cetvelden ma'lûm-ı âli buyrulacağı vechile Tunus hudûdu ile Konstantine hudûdu beyninde câri olan Harat suyundan garb tarafında vâki' Hamza Ovası'na varınca nihâyet-i hudûdu tûlen yüz on üç ve iskele-i mezkûr civârından nihâyet-i hudût olan Sahara Ovası'na kadar arzen seksen sâ'at mesâfe olduğu ve mezkûr sudan Konstantine'ya varınca yollarda memleket ve karye olmayıp bulunan urbân hayme ile sâkin olduklarından bunlar kangı sahrâda su bulurlar ise orada temekkün etmekte oldukları ve Konstantine beldesi cesîm olarak yedi bin hâne ve seksen binden mütecâviz nüfûs ve mevki'i yüksek ve etrâfında hendek nev'inde su câri olup hâneleri dahi kale gibi taştan metîn ve muhkem ve mîr-i mûmâ-ileyh ma'iyetinde dâimâ mâhiyelü on iki bin asker olarak civârında dahi müretteb on iki bin süvâri olduğundan lede'l-iktizâ bir top atdkda ol mikdâr süvâri sabaha kadar celb ve cem' olunacağı

Tâife-i urbân iki yüz elli kabîle ve arş olarak ellisi memleket ve karye ve iki yüzü göçebe ve bu kabîle ve â'râşın doksan sekiz bin bu kadarı süvâri ve dört yüz yirmi yedi bin şu kadarı piyâde olup mîr-i mûmâ-ileyhin zîr-i itâ'atında olan re'âyâ ve â'râş ve cümle belde ve karyelerde bulunan urbânın kayıtlara ve maslahat-güzârların ifâdelerine nazaran cümlesini beş yüz yirmi altı bin bu kadar nüfûs olacağı

Mîr-i mûmâ-ileyhden hîn-i iktizâda ne mikdâr asker celb edebileceği lede's-suâl şeyhlerine her ne vakit tahrîr olursa on günde yüz bin süvâri ve yüz bin piyâde cem'i mümkün

olup ancak ol mikdâr askerinin ve dahi ziyâdesinin bir mahalle celbi lâzım gelen ta'yînâtlarında su'ûbeti mûcib olur. Eğer olmamak lâzım gelse ve irâde-i seniyye-i şâhâne dahi şeref-sünûh buyurulsa Anabe değil az vakitte çok mahallerin ele geçmesi hiçbir şey olmadığını ifade ve beyân eylemiş olduğu

Eyâlet-i mezkûre dâhilinde olup el yevm Fransalu yedinde olan mahallere tecâvüz için mi rütbe-i mîr-i mirânî taleb eylemiş olduğu ta'limnâmede mûnderic olduğundan mukaddemâ kaç bey hükmeyletiğini ve keyfiyetleri ne vechile idüğünü suâl eyledikde Varhan ve Medye ve Konstantine'ye vâli ma'rifetiyle birer bey nasbolunarak eyâlet-i mezkûre üç nefer bey hükmünde olduğunu ifade eylemiş olduğundan mûmâ-ileyh Kâmil Bey dahi karîben paşalığın ihsân buyurulur ise de Varhan ve Medye Fransalu yedinde olarak el-yevm nefice verilememiş olduğundan mahall-i mezkûrede bulunan zâbitân taraflarından ba'zı hürmetsizlik vukû'uyla mahall-i mezkûreye asker sevk eylediğiniz takdirde bu husûs Fransalunun dahi infi'âlîni mûcib olacağından başka ihsân buyrulacak rütbe sebebiyle Fransalu taraf-ı Devlet-i Aliyye'den iş'âr olunmuştur. Hâliyâ sene zâhib olacağına ve Devlet-i Aliyye ile Fransa Devleti beyninde sohbeti olunarak eyâlet-i mezkûrenin tekmîlen tahlîsine teşebbüs olunmakta olduğuna mebni bu husûsda mâni'-i küllî ve yakışksız bir şey olacağını ifade eyledikde taraf-ı hazret-i eşref-i hazret-i mülûkânedem emr u fermân sudûr etmedikçe bir güne şamâtât çıkarmayacağına tekrâr be-tekrâr kasem eylemiş olduğu

Mine'l-kadîm Cezayir Vâlîliği tevcihinde sırmalı bir haftan [kaftan] paşalara ve bir haftan dahi fazla olarak irsâli kâ'ideden olup mezkûr haftanların sırmalısı paşalara ve diğeri mu'teber şeyhlere ilbâs ve onlar dahi kabilesine irsâl ile herkes gördükden sonra yine haftan-ı mezkûr ahz olunarak diğere şeyhlere ilbâs olunmak âdet-i belde olduğunu mîr-i mûmâ-ileyhe ifade ile "ihsân buyrulacak rütbeye ne vechile haftan irsâl buyrulur?" deyü suâl eyledikde elhâletü hâzihi "paşalık rütbesi tevcihinde kürk ve haftan ilbâs olunmayıp yakası müzeyyen sırma işlemeli çukadan hırvânî inâyet buyrulduğundan size dahi ol vechile irsâl buyrulur" dediğinde ahvâl-i urbânî tafsîl ederek bu vechile görmüş olduklarından hiç kimesne taraf-ı Devlet-i Aliyye'den paşalık inâyet buyrulduğuna i'timâd etmez ve irsâl buyrulacak hırvânî ile sırmalıca bir haftan ve dahi aşağıca diğere bir haftan irsâl buyurulmasını niyâz etmiş ve fi'l-hakîka böyle olmaz ise Arablar i'timâd etmeyecekleri mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in meczûmu olmuş idüğü

Hakkınızda der-kâr olan hüsn-i nazar-ı hazret-i hilâfet-penâhî iktizâsınca karîben rütbe-i âlî ihsân buyrularak hırvânî ve mezkûr haftanların irsâline müsâ'ade buyrulur ise de akranlarımız misillü "sizin dahi elbise-i resmîye iktisâ etmeniz lâzimedendir" denildikde inşâllahu te'âlâ tadrîcen her bir ehemm olan husûsa muvaffak olarak Tunus'da icrâ olunduğu misillü kendisi dahi nizâm-ı askerî tertîbini hâk-pây-ı hümâyûn-ı mülûkânedem istizân ile müsâ'ade-i aliyye erzân buyruldukda icrâsıyla bir takım köle olarak asker dahi Dersâadet'e irsâl edeceğini ifade etmiş olduğu ve mûmâ-ileyh Kâmil Bey mahall-i mezkûrda on gün ikâmet ile bâlâda muharrer husûsâtı bu vechile bâ'de't-tahkîk mûmâ-ileyh Ahmed Bey'den tahsîl-i ruhsat ederek ahâlînin vermiş oldukları mahzar ve mîr-i mûmâ-ileyhin arızalarıyla

Tunus'a avdet ve bir hafta ikâmet ile Tunus'da tehiyye olunan brik seffinesine râkiben mâh-ı Saferü'l-hayrın yirmi beşinci günü hareket ve Dersââdet'e avdet eylemiş idüğü mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in iki kıt'a takrîrinde muharrer ve mezkûrdur.

*Mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey'in zir-i idâresinde olan
mahallerin isimleriyle mevcûd olan nüfusunun mikdârını
mübeyyin sâlifü'z-zikr defter*

Kıt'a

1

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [12]52 / [9 Temmuz 1836]

CEZAYİRLİ HAMDAN EFENDİ’NİN OĞLUNA TOPÇU BİNBAŞILIĞI RÜTBESİ VERİLMESİ

Hamdan Efendi’nin Paris’te öğrenim gören oğlu Topçu Yüzbaşı Ali Efendi’nin rütbesinin binbaşılığa terfi ettirilerek nişan ve kılıç verilmesi

ترفع ابن حمدان أفندي اليوز باشى المدفعي علي أفندي الذي تلقى تعليمه في
باريس إلى بيكباشى ومنحه نوطاً وسيفاً

Manzûrum olmuştur

Serasker paşanın işbu arzında inhâ olunduğu vechile mûmâ-ileyh rütbe-i mezkûrenin lâzım gelen emri isdâr ve nişân ile seyfi dahi i‘mâl ve i‘tâsıyla icrâsına ibtidâr olunsun.

Serasker paşa bendelerinin arzıdır

İnhâsı vechile mûmâ-ileyh kullarına topcu binbaşılığı rütbesi i‘tâsı rehîn-i müsâ‘ade-i inâyet-âde-i cenâb-ı pâdişâhaneleri buyrulur ise emri isdâr ve nişân ve seyfinin i‘mâl ve i‘tâsıyla icrâsına ibtidâr olunacağı muhât-ı ilm ü âlî-i mülûkâneleri buyruldukda emr u fermân hazret-i veliyyü’l-emr ve’l-ihsân efendimizindir.

Ma‘rûz-ı bendeleridir ki,

Ma‘lûm-ı âlileri buyrulduğu vechile Arabî mütercimliği hizmetiyle Vekâyi‘hâne-i Âmire’de müstahdem Cezayirli Hamdan Efendi dâ‘îlerinin oğlu olup el-yevm Paris’de tahsîl-i fûnûn ile meşgûl olan Topcu Yüzbaşısı Ali Efendi bendeleri zâtında müsta‘id ve kâbiliyetli olarak şimdilerde haylice ilerlediği mu‘allimi tarafından vürûd eden varaka meâlinden müstebân olduğundan mûmâ-ileyh bendelerine tâziyâne-i şevk u gayret olmak üzere topcu binbaşılığı rütbe-i refi‘ası ihsân buyrulması münâsib görülmüş olmağla keyfiyet mübârek ve mes‘ûd hâk-pây-ı mekârim-ihtivâ-yı hazret-i cihan-bâniden bi’l-istîzân ol bâbda müsâ‘ade-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî erzân buyrulduğu hâlde me‘mûriyetini hâvî bir kıt‘a emr-i âlînin isdârı ve bir kıt‘a topcu binbaşısı nişân-ı zîşânının Darbhâne-i Âmire’den ve bir

kabza kılıcın mühimmât-ı harbiye cânibinden i‘mâl ve i‘tâsiçin fermân-ı âlîlerinin tasdîri bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

[1252] / [1836]

Bende
es-Seyyid Mehmed Said
Serasker-i Asâkir-i Munzama

Dükkanlar

CEZAYİR'DE OSMANLI DEVLET'İNE SADAKATI İLE BİLİNEN el-HAC AHMED BEY'E YARDIM EDİLMESİ

Fransız meclisinde Cezayir'den çekilmek isteyenlerin çoğunlukta olduğu ve Osmanlı Devleti'ne iade edileceği haberleri üzerine, bu fırsatın iyi değerlendirilerek, bölgede Osmanlı Devleti'ne bağlılığıyla bilinen el-Hac Ahmed Bey'e mühimmat yardımında bulunulması

المطالبة بتقديم المعونات العسكرية إلى الحاج أحمد باي المعروف بولائه للدولة
العثمانية في المنطقة وذلك بناء على توارد أخبار عن مطالبة أغلبية أعضاء
المجلس الفرنسي بالانسحاب من الجزائر وإعادتها إلى الدولة العثمانية،
واستغلال هذه الفرصة بشكل جيد

Ahvâl-i mu'âmelât tebeddül etdikçe ahkâm-ı şer'îyyenin zuhûra geldiği gibi bu esnâlarda vukû' eden havâdisin mücebince iktizâ eden harekete mukaddemât-ı mühimme şudur ki:

Fransa curnallerinde kamara ahâlîsinin Cezayir'in hakkında vukû' eden mükâleme ve mücâdelelerinde dedikleri el-Hac Ahmed Bey'den âhımızı almak şânımızdan iken ne mikdâr asker irsâl etmek gerek? Ba'zıları otuz bin ve ba'zıları kırk beş bin ve ba'zıları altmış bin iktizâ eder demişler. Bu mikdâr askere ekalle beş altı yüz bin kese masraf iktizâ eder ve meâlinde bir menfa'atleri olamaz olduğundan bu derece masraf iktizâsına sû-i tedbîriyle ilzâm etdiren Mareşal Klozel [Kont B. Clausel] keferi ki bu esnâlarda Kasantine [Constantine] üzerine varıp inhizâm olduğunda Cezayir'in seraskerliğinden azlolunan mel'ûna itâb etdikleri ma'lûm iken ve bu hakir bendeleriniz Fransa kamarasının ekser ahâlîsinden ve ba'zı ma'kûl Fransızlardan mesmû'um olan şöyle idi ki: Cezayir'den bir menfa'atimiz olamaz. Nihâyetinde Cezayir'den çıkmamız muhakkaktır. Bu aralıkda ednâ avâmın serbestlikleri mücebince nafîle yerde masraf ederiz dedikleri ma'lûm iken ve bu esnâlarda Âsitâne-i Aliyye'de bulunan ba'zı Frenk dostlarımızdan mesmû'um olan şöyledir ki:

Devlet-i Aliyye tarafından Cezayir'in istircâ'ma dâir Fransızlara bir münâza'a olursa Fransızlar bu aralıkda kâr etmiş gibi Devlet-i Aliyye'ye teslîm ederler ve bir mikdâr nazlanırlar ise Cezayir'in hakkından gelemeler ve masrafından âciz oldular ve el-Hac Ahmed Bey'in hakkından gelemeler gibi kelâmı söyletmemek zımnındadır. Zirâ yedi sene mukaddem Cezayir'in üzerine vardıklarında kırk bin asker ile idi ve Cezayir'e deniz kenarında

olmağla mühimmât ve zahîreleri sefâ'lerinde idi. Öylece iken altı-yedi yüz bin kese masraf etdiler ve Cezayir'de külliyyetli hazîne ve mühimmât bulacaklarını biliyorlar idi ve ammâ Kasantine üzerine elli-altmış bin asker ile ve zahîre ve mühimmâtlarını arabalar ile on günlük yola götürmek iktizâsından masrafları bin kere bin kese olması ihtimâldir ve Kasantine memleketinde bir akçe bulmayacaklarını bilirler iken el-Hac Ahmed Bey'den kendilerine olan mağlûbiyeti tahammül edemezler iken devletçe Cezayir'den çıkmak iktizâ etmemiş olsa el-Hac Ahmed Bey'i yok eder idik deyü i'tizâr ederek mallarını ve askerlerini sıyânet etmelerini mülâhaza ederek Cezayir'i Devlet-i Aliyye'ye teslîm ederler.

Bu üç mukaddemâtın mücebince Fransızların tecennüb edecekleri masrafı etmezden mukaddem lâ'ihâ-i sâbıkamız siyâkında Devlet-i Aliyye i'tinâ buyurup ve bu fırsatı iğtinâm etmesi vâcib olduğu ancak iki türlü maslahatların zımnındadır:

El-evvel: Fransızlar bu masrafı edip askeri ve mühimmâtı tedârik etdikden sonra Devlet-i Aliyye'den talep olundukda bî-aynihî sene 1245 târihinde Devlet-i Aliyye tarafından Tahir Paşa Cezayir'e irsâl buyurdukda olan cevâbları gibi bu husûsda cevâb edecekleri ayândır.

Es-sânî: Fransızlar el-Hac Ahmed Bey'in üzerine kırk-elli bin asker ile vardıklarında mu'cizet ve kerâmet gibi garîbü'l-vukû' galib olduğu sûretde Fransızlar yetmiş-seksen bin asker ile varırlar ve el-Hac Ahmed Bey'i eyâletinden veyâhud dünyadan yok edene kadar asker irsâl etmeleri muktezâ-yı akl ve âdetdir. Ma'âzallah el-Hac Ahmed Bey ol eyâletinden ihrâc olundukda Fransızlar Cezayir'i Devlet-i Aliyye'ye verirler ise de Cezayir Eyâleti Devlet-i Aliyye'ye gâyet pahalı olacağı müberhendir. Zirâ eyâletinde olan re'âyâ sâbık paşaların zulümlerinden kurtulmuşlar iken ve yedi seneden beri iktisâb ettikleri ve Fransızlara olan galebelerinde silâh ve fedâ-i üsârâ gibi kârdan ma'mûr olmuşlar iken ke'l-evvel zulm olunacaklarını istiş'âr ederek ra'ıyye olmaları ve rıkk-ı ubûdiyete inkıyâd etmeleri mahall-i nazardır ve kuvvet-i harbiyeye muhtâc olacağı muhakkak menzilesinde ihtimâldir.

El-hâletü hâzihî el-Hac Ahmed Bey kulunuz eyâletin nısfına tasarrufu var iken oldukça heybeti nısf-ı âhara sirâyet ettiğiinden ve Fransızlara bi-avnillah gâlib olduğundan ve taht-ı tasarrufunda olan ra'ıyyeye hüsn-i mu'âmelesi olup oldukça şeri'atın mücebince mu'âmele etmekte ve sâbık paşaların ettikleri zulmü irtikâb etmediğinden kendiyeye muhabbet etmişler. Rağbeten ve rehbeten inkıyâd etmeleri muhakkak menzilesinde olduğundan başka umûmen Cezayir Eyâletine vâli olup paşalık hil'âti kendiyeye in'âm buyurdukda halkın aralarında olan heybeti iki kat olacağına iştibâh yok iken bir pâdişâhlık eyâlet masrafsız ve cenk ü cidâlsiz Devlet-i Aliyye'nin muhlis ra'ıyyesi olacağı ayândır ve müberhendir.

El-Hac Ahmed kulunuz Arabistan'da neş'et etmiş, ahvâl-i hâriciyeye ittilâ'ı olmadığından i'ânet-i zâhiriyye istid'âsına i'tinâ edip i'ânet-i ma'neviyyeyi fehmetmediğinden tahrîrâtlarında zikretmemiş tahmîn ederim. Kırk-elli kantar barut ve yirmi-otuz top ve bin ve iki bin tüfek makûlesi mühimmâtla Fransa Devleti'ne denk ve mukâvim olması mu'cizet ve kerâmet makûlesi garîbü'l-vukû'dur.

Hakikat Devlet-i Aliyye'nin muhlis kulları olduğu cihetden ve kendiye iktizâsı var iken Devlet-i Aliyye'nin kendi matlubına müsâ'ade buyurması kendiye kebîr hürmetdir ve mûcib-i azm u cezm ve kuvvet-i bâtıniyye makûlesidir. Lâkin Trablus üzerinden irsâl buyurduğu sûrette hâric-i Trablus'da bulunan askere mühimmât irsâl olunup ve ândan bir kimesneye ma'lûm olmayarak metâ' sûretinde kervanla kendiye irsâl etmekden mâ'adâ yolu yoktur ve kendisi urbândan iştirâ etmiş gibi beyne'n-nâs teşhîr etmesi mühimmdir. Zirâ Fransızların Müslümân urbândan casûsları vardır ve her ne kadar bu makûle i'ânet Fransızlara denk etdirmez ise de hâtırı münkesir olmamak için matlûbuna mübâderet buyurmak Devlet-i Aliyye'nin şânından ve vâcib iken lâiha mücebince olan i'ânet-i ma'neviyye evcebdir.

Bu lâihada el-Hac Ahmed Bey kulunuzun şân [ve] şöretini ve bu maslahatda nazîri olamaz deyü iktizâ eden cümel ve mevâdd-ı müberhene ve bi'l-müşâhede ayân olmasa el-Hac Ahmed Bey'den bu husûsda me'mûriyetim olduğuna töhmetli olur idim ve bu tahrîre cür'et edemez idim. Velev süllim benim kelâma iltifât buyurmayarak el-Hac Ahmed Bey'e verilmez ise de âhar vâliye olarak Fransızlar masraf-ı merkûmu etmezden mukaddem bu fırsatı ve sa'ât [ve] imkânı iğtinâm buyurup Cezayir'in istihlâsına şürû' ve sa'y u ihtimâm buyurmak vâcibdir. Zirâ dem bu dem ve sa'ât bu sa'âtdir.

Taraf-ı vezîrânenizden ruhsat buyurur ise müşâfehete ba'zı mevâdd-ı mühimmeye kelâm-ı abîdânem vardır.

[29 Zi'l-hicce 1252] / [6 Nisan 1837]

Cezayir'de Bir Türk Askeri

CONSTANTİNE’DE YENİLGİYE UĞRAYAN FRANSTZ ASKERLERİNİN ÇEKİLMESİ

Fransızların Constantine’de Cezayirliiler tarafından yenilgiye uğratılarak, çekilmek zorunda bırakıldıkları hakkında Fransız gazetesinde yer alan haberin tercümesi

ترجمة الأخبار المتعلقة بهزيمة الفرنسيين على أيدي الجزائريين في قسنطينة واضطرابهم إلى الانسحاب والمنشورة في الصحف الفرنسية

Fransa gazetesinde Kostantine beldesine dâir ba’zı havâdisin tercümesidir

Cezayir Kumandanı Klozel (Clousel) nâm general France umûr-ı harbiye nâzırına Kostantine İskelesi olan Anabe’den gönderdiği tahrîratın meâline nazaran Kostantine üzerine irsâl olunan asâkirin muzaffer olamayıp der-pîş olan mülâhazat ve tedârikâtın hilâfı olarak asâkir-i mezkûre vukû’ât-ı garîbe ve hezîmet-i kâmileye dūçâr olarak diğeri bir keyfiyet kesb etmiş olduğundan general-i mersûm tarafından bezl u ihtimâm olunarak takrîben Kostantine beldesine üç gün mesâfede kâin Kelma (Guelma) nâm mahalli asâkire mevzi’ ve mevki’ intihâb eylemiş ve asker ma’iyyetinde mevcûd mühimmât sebebinden ağır ağır meşy ve hareket ederek Re’sû’l-Akabe tesmiye olunur boğazı mürûr edip ba’dehu dolu ve bârân nüzûlüyle bu âna kadar her bir nesne sırasında ise de gece vakti ekser askere helâk ve perişâniyet dik-kati vâfirine dahi batâlet-târî olmuş ve Kostantine’ye üç mil mesâfede Tomel nâm nehrin bir şu’besi mürûr olunmuş olmağla asâkirin hastalığına ve takliline sebep-i cedîd olmuşdur. Ba’dehu general-i mersûm istishâb eylediği asâkirin ol esnâda mâ’iyyetinde ekserîsi mevcûd olup ve’l-hâsıl sa’ât iki sularında Mansûr Sahrası’na vusûl olunarak mahall-i mezbûrdan takrîben yüz yirmi kulaç ba’îd mahalde tertîb-i ikâmet olundukda Kostantine tarafından bir top sadâsıyla kırmızı sancak zuhûr etmek ve hava dahi şedîd ve arz ve asker kar ile basdırılarak ve arabalar dahi çamurlara batarak bir taraftan zâyî’ olmak cihetiyle bilâ-ifâte-i vakt mahall-i mezbûra dâhil olmak mülâhazasını mahv ve ilkâ etmiş ve bundan başka asâkirin bi-eyyi sebât ve karârına îrâs-ı tezelzül eylemişdir ve ahâl-i memleketin güyâ haklarında adâveti olmadığından muhâsarasına dest-res olamadıkları kapulardan kabâili idhâl eylemişler. İkinci gün mahall-i mezbûra şiddetlice top endâht olunup Kantara nâm kapının hedmi murâd kılınmış ve üçüncü günü dahi ikdâm ve devâm olunmuş ise de bâb-ı mezkûr lâyıkiyle

hedmolunamamış ve ba'dehu derûn-ı beldeye duhûl için mahall-i mezbûre humbaracı ve baltacılar vaz' u ta'yîn olunması murâd olunmuş ise de bu sa'y u gayret netîce-pezîr olmayarak ol esnâda zahîremizin fikdânı ve asâkir-i a'râbın muhâceme ve galebesi hasebiyle avdetden başka çâre bulunmamış ve mevcûd olan zehâir dahi Mansûr nâm mahalde çamurlara karışarak zehâir-i mezkûrenin muhâfazasına me'mûr asâkir tarafından gâret-zede ve itlâf olunmuşdur. Şehr-i mezkûrun yirmi dördüncü günü ale's-sabah Mansûre nâm beldeye bir mil mesâfede kâin Kondiyatalı nâm mahalden firâr olunduğu esnâda evvelâ bir yüz kadar âdem verâsını ta'kîb eylemiş sonra etraftan bir iki bin kadar süvâri zuhûr edip ertesi günleri asâkir-i mezkûrenin adedi azalmaya başlayıp dördüncü gün Re'sü'l-Akabe nâm mahalde bütün bütün gâib olmuş olduğu mestûrdur.

[29 Zi'l-hicce 1252] / [6 Nisan 1837]

فرانس غزوة سنة قطنية بلده سنة در بعضه حوزة لك نبره سید

عزیز قوماندانی فلوزل نام جنرال فرانچ اموجیب ناطیبة قطنیة اسلحه ای اولده عتابة دده کوندر کی تخمیناً نالک مائتة نظر قطنیة اوزرینه
ایال اولمانه عسکرک مظفر اولدو سبب درستی اولده ملاحظه و ندر کاتانک ضرفی اولده عسکرک کونک دفعوعات غریبه و کثرت کاهله رودبار
اولده دیک کیفیت کسب ایتمی اولدیغینه جنرال رسوم طرفینه بذل و اهتمام اولنه ره تقریباً قطنیة بلده سنه اوج کومه مسافر کانه کله
نام کله عسکرک موضع و موقع انتخاب ایلمی و عسکرک معین معهود مهمات سینه اغراضی و حرکت ایدرک راس العقبه نسیمه اولور بو غازی
بع کوه طولو دوباره نزول بوی قدر هر پشته صحر سنه اوج کجه دفنی اکثر عسکرک هلاک و پشیمانیت دفنی و زین و رض بطالت طاری ایشی و قطنیة
بع مبل مسافر نومل نام ندرک بشعبه سردار ^{ایتمی} عسکرک حسن کنه و نقلیه سبب جدید ایشدر بع جنرال رسوم استکباب ایلمی
عسکرک اول ایشاده معین اکثر سبی موجود اولوب و حاصل ساعت ایلمی صولزه حضور هیئته وصول اولنه ره کله منبوره تقریباً یوز کیم
قونلج بعید کیم نیتب اقامت اولوز قطنیة طرفینه بطوب صلبه فرنی سنجاده ظهور ایلمک و کله دفنی شدید و صحر عسکرک ایلم باصیدیه
دعبر لررض جاسورک بع ره طرفینه ضایع اولوه جهید بلافاة وقت کله منبوره رضل ایلمه ملاحظه سنی کولفا ایلمک و بونده بقع عسکرک
بای نبات و زین ایلم ندرل ایلمندر و کله مملکت کوریا عسکرک عدونی اولدیغینه محاصره سنه سنس اولور مرقی قبولده قانی ایشاده
ایلمی کومه کله منبوره شدتوم طوب انلافت اولوب قضاة نام قونک هدمی ملاحظه و ایلمی کونی رض ایشدر و کله ایلم باب
منکوره لایقیه هدم اولنه مانی و بع دروده بع به رضول ایلمه محلی منبوره حمیه بی و باطله جبل وضع و تعبیه ایلمی ملاحظه ایلم
بوس و غیرت نینج پذیر اولور ره اول ایشاده دفع مزلک فضلی و عسکرک اعزایک مراجه و غلبه ای صلبه عودنده بقع جاک بولمیش
و معهود اولده زخات رض منصور نام کله جاسورک قارشیه زخات منکون نالی محافظه سنه مامد عسکرک طرفینه غارتزه و انول طرفینه
شده منکونک کله دردیجی کونی علی الصبح منصور نام کله به جبل مسافر کانه قونباته ای نام کله فرار اولمیش ایشاده اولده
برجوز فرار ایشدی نقیب ایلمی کله اطرافیه ایلمی بای قدر سوری ظهور ایدرک ایلمه سنی کونلج عسکرک منکونک عسکرک اولده
باشلیوب دردیجی کومه راس العقبه نام کله شوه شوه غایت ایلمی اولده ملاحظه

Bone, Cezayir

FRANSA İLE CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Emir Abdülkadir ile Fransa Devleti arasında Yapılan on beş madde-
lik anlaşmanın Moniteur adlı gazetede yayımlanan sureti

صورة الاتفاقية المعقودة بين الأمير عبد القادر والدولة الفرنسية والمتشكلة
من 15 مادة والمنشورة في جريدة مونيتير

Monitör (Moniteur) nâm resmî gazetede muharrer ahidnâmenin sûreti tercümesidir

Emir Abdülkadir kendisine gönderilen ahidnâmeyi kat'ıyyen kabûl etmiş olduğunu General Bojo(Bugeaud) umûr-ı harbiye nâzırına iş'âr eylemiş olmağla ahidnâme-i mezkûrun metin ve ibâresi bu mahalde keşîde-i silk-i beyân kılınmıştır. Oran Eyâletinde ikâmet üzere olan Fransa askerinin General Kaymakamı Bojo (Bugeaud) ile Emir Abdülkadir beyninde âtiyyü'z-zikr husûsat mukâvele olunmuştur:

Birinci Mâdde: Emir Abdülkadir Fransa Devleti'nin Afrika'da olan hükümdâriyetini tasdîk ve i'tirâf eder.

İkinci Mâdde: Oran Eyâletinde kâin Mostaganem (Mostaghanem) ve Mazakran (Mazagran) ve Arzev (Arzew) memleketleri ve bundan mâ'adâ bir takım arâzî-i gayr-i mahdûde ve cânib-i şarkîde kâin Makta (Macta) Nehri'nden menbâ'ına kadar mümtedd olan arâzî ve cenûb tarafıyla nehr-i mezkûrdan Avd Melce ve andan deryâyâ mümtedd olan memâlikin bir kısmı ve Cezayir Eyâletinde dahi şarkan nefsi-i Cezayir ve Sahil (Sahel) ve Mitrice [Mítica] Sahrası Avd Hadra'ya kadar ve cenûben dahi Şebka (Sebkha) ve Bilida ve buna müte'allik arâzî ve garben Şebfa'dan Muakarar ve Oran ve Kolah bunlar cümleten Fransa'nın arâzîsinden ma'dûd olacaktır.

Üçüncü Mâdde: Emir Abdülkadir Oran ve Titeri Eyâletlerini ve Cezayir'in dahi salifü'z-zikr ikinci mâddede dahil olmayan bir kısmını idâre edecek ve Cezayir hükûmetinin diğer hiçbir tarafına dâhil olmayacaktır.

Dördüncü Mâdde: Emir-i mûmâ-ileyhin Fransa arâzîsinde temekkün ve tavattun

murâd eden ehl-i İslâm üzerine hiçbir hükm ve nüfûzu cârî olmayacaktır ve bu ehl-i İslâm emîrin zîr-i idâresinde bulunan arâzîye gidip ta'ayyüş etmekte serbest olacaklardır.

Beşinci Mâdde: Fransa arâzisinde ta'ayyüş üzere olan Arablar ferâiz-i dîniyyelerini serbestiyle icrâ ve arâzî-i mezkûrede cevâmî' ve mesâcid binâ ve inşâ edeceklerdir.

Altıncı Mâdde: Emîr-i mûmâ-ileyh Fransa ordusuna üç yüz bin keyl hınta ve otuz bin keyl şa'ir ve beş bin re's bakar i'tâ edecekdir ve işbu zehâirin teslimi üç kısta menût olup evvelkisi işbu sene-i cârî şehr-i Eylûl'ü ibtidâsından on beşine kadar tekâmül olup diğerleri ikişer mâh müddetle ifâ olunacaktır.

Yedinci Mâdde: Emîr-i mûmâ-ileyh kendisine iktizâ eylediği hâlde Fransa'dan barut ve güherçile ve âlât-ı harbiye celb ve iştirâ edecekdir.

Sekizinci Mâdde: Tilimsan (Tlemcen) ve mahall-i sâirede kalmak murâd eden kul-oğulları orada serbestiyle mallarına mâlik olarak hadarlar (ikâmet edenler) misillü mu'âmele olunacaklardır ve Fransa arâzisine çekilmek murâd eden kimesneler kendi emlâklarını bey' ü fûrûht etmeye veyâhud âhara ilzâm eylemeye kâdir olacaklardır.

Dokuzuncu Mâdde: Fransa Devleti emir-i mûmâ-ileyhe Raşgun ve Tilimsan ve Müşvar memleketlerini ve Müşvar Kal'asının kadîmden mevcûd olan toplarını terkedecek ve emir-i mûmâ-ileyh dahi Tilimsan'da olan zehâir ve mühimmât-ı harbiye ve eşyâ-yı sâireyi Oran şehrine nakl ve irsâle mecbûr olacaklardır.

Onuncu Mâdde: Tarafeyn arâzisinde ikâmet edebilecek olan Arablarla Fransalular beyninde mu'âmele-i ticâret serbestiyet üzere olacaktır.

On Birinci Mâdde: Arablar Fransalular mâ-beyninde olduğu misillü Fransalular dahi Arablar beyninde hürmet ve ri'âyete mazhar olacaklardır ve Fransa tebe'asının Arab arâzisinde temellük etmiş ve edecek oldukları emlâk ve çiftlikâtları her vechile te'mîn olunacak ve bunlara Arablar tarafından vâki' olacak hasârâtı emîr-i mûmâ-ileyh tazmîn edecekdir.

On İkinci Mâdde: Cânibeyn tebe'asından bulunan ashâb-ı cünha ve töhmet bi'l-mukâbele redd ve teslim olunacaktır.

On Üçüncü Mâdde: Emir-i mûmâ-ileyh Fransa Devleti'nden istizân etmedikçe hangi devlete olur ise olsun hiçbir mahall terkedemeyecektir.

On Dördüncü Mâdde: Cezayir hükûmetinin ticâreti ancak Fransalunun zîr-i hükümünde bulunan limanlarda icrâ olunacaktır.

On Beşinci Mâdde: Fransa Devleti mu'âmelât-ı ticâret ve mevâdd-ı sâireye dâir Arablarla vukû' bulacak husûsata vâsıta olmak üzere gerek emîr-i mûmâ-ileyh nezdine gerek zîr-i

idâresinde bulunan mahallere me'mûrlar ta'yîn ve irsâl edecektir ve emir-i mûmâ-ileyh dahi bi'l-mukâbele işbu usûlü icrâ-birle Fransa'nın zîr-i hükmünde bulunan memâlik ve limanlara me'mûrlar gönderecektir. İşbu ahidnâme bin sekiz yüz otuz yedi sene-i İseviyyesi şehr-i Mayıs'ın on sekizi târihiyle Tafna'da mün'akid olmuştur deyü muharrerdir.

12 Safer 1253 / [18 Mayıs 1837]

KONSTANTANALI AHMET BEY TARAFINDAN SULTAN II. MAHMUT'A GÖNDERİLEN ARAPÇA MEKTUP

Fransızların, mührünün sahtesini yaptırarak kullandıkları, bu mührün bulunduğu yazılara itibar edilmemesi ve kendisinin Osmanlı Devleti'ne bağlı olduğu hakkında Hac Ahmed Bey'in, Sultan II. Mahmud'a gönderdiği Arapça mektup

رسالة الحاج احمد باي إلى السلطان محمود الثاني يبلغ فيها قيام الفرنسيين بتزوير ختمة واستخدامه ويطلب تجاهل الكتب المختومة بهذا الختم ويجدد ولاءه للدولة العثمانية والرسالة بالعربية

Yüce makamın sahibi, din erkânının müceddidi, saltanat tâcının hâmisî, hilâfet nizâmının düzenleyicisi, şan sancağının yükselticisi, din düşmanlarına karşı seyfullah, İslam ve Müslümanların ıslahını üstlenen, kahr ve riyâset satvetiyle pâdişâhların pâdişâhî adâlet ve siyâset kılıcıyla iki kara ve iki denizin çoğunun mâliki Hazret-i Mevlâna es-Sultan bin es-Sultan, Sultan Mahmud Han (Allah kendisini İslam'ın izzet-ü salâhı için ve din maksatları kurallarının sa'âdet ve başarısı için uzun ömürlü kılsın). Millet ve Şeriat onun tedbîrinin öncülüğü için sevinir, yüksek himmetini sa'âdetle karşılar, südde-i sa'âdetini bu zayıf kul öper ki, Devlet-i Hakâniye'den iltifat gördükçe Allah Te'âlâ'dan güç alan, Osmanlı Saltanâtının en fakir kulu olan ve Devlet-i Aliyye'nin hâdimi Ahmed Bey bin Hac Ahmed Bey.

Amma ba'dü, Allahü Te'âlâ desteğini sizden esirgemesin, lütfedip güç versin. Bize bahşedip ve seniyye-i in'âmınızdan olan muhteşem emânetinizi aldık. Ne büyük bir in'âmı ki, içimizi bir sevinç kapladı. Allahü Te'âlâ'ya yüce cenâbınızın bizi yad etmenize hamd-ı lâ-yuhsâ etdik. Allahü Te'âlâ'ya bu ni'met için çok hamd ü senâ olsun. Allahü Te'âlâ sizi bize ve Müslümanlara bağışlasın ve kılıcınızın satvetini kâfirlerin boyunları üzerine yükseltsin. Fransızlar İslâm ülkesini işgâl ettikten sonra İslam'ın neye uğradığı ve neyle karşı karşıya geldiği yüce âlî cenâbınıza hafî değıldir ki, zihinleri hayrete düşürüp yürekleri ağızlara getirdi. Halkın hâllerini perişân ederek fesat ve şenâ'at sâhiplerinin zuhûr etmesine yol açtı. Binâen-aleyh bozulan düzeni ıslâh etmeğe kalkıp birlik ve beraberliği kurmaya çalıştım. İyi bir şekilde ve güzel bir tedbirle halkın ilişkilerini düzelttim. Memleket ve re'âyâ üzerine farzedilen bid'atleri kaldırıp şer'-i şerîfin mübâh eylediği zekât ve öşerden fazla bir şey almayı

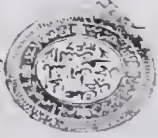
yasakladım. Elde edilen gelirleri emrimizde olan askerlerin silâh ve mühimmât gibi masraflarına, gece gündüz gizli ve âşikâr serhâtların korunmasına ve kendimizin muhafazasına harcadık. Emir Allah'ındır. Biz böyle bir durumda iken Allah'ın ve Resûlünün düşmanı üzerimize geldi ve bize saldırdı. Askerlerinin çok sayıda olması, silâh ve mühimmâtının oldukça bol bulunması sebebiyle karşı koyamadık. Bunun ifâde edilmesi oldukça güçtür. Ancak Allahü Te'âlâ bize lütfedib af gölgesini üzerimize yaydı. Aksi takdirde memleketimiz dağılır, mülkünüz yok olur, izimiz bile kalmazdı. Ancak Allahü Te'âlâ bizim imdâdımıza yetişerek bedbaht gaddarlardan bizi kurtardı. Bu defa devran kafirlerin aleyhine döndü. Allah'a çok şükr ü sena etdik. Çünkü bereket ve inâyetinizin bizim üzerimizde olduğunu öğrendik. Şöyle ki, düşman öncekinden daha güçlü bir kuvvetle üzerimize gelmekle tehdit ediyor. Bu bizi çok rahatsız etdi. Nasıl davranacağımızı bilemiyoruz, çünkü onun mekr ü hîlesine şahit olduk. Allahü Te'âlâ'nın yardım ve inâyetiyle sizden imdâd beklemekten başka bir çaremiz yok. Bize şefkat gözüyle bakmanızı, yardım elini uzatmanızı ve bizi desteklemenizi istihâm ediyoruz. Çünkü Allah'ın düşmanının üzerimize tekrar dönmesinden endişe etmekteyiz. Dolayısıyla sabretmekten ve ufukta sizin tarafınızdan görünecek olanları beklemekten başka çaremiz yoktur. Vatan sizin vatanınız, kullar sizin kullarınızdır. Size hizmet etmek ve itâ'atımızda sâdık kalmak ni'mettir. Devlet bilmelidir ki, bu düşman din düşmanıdır. Duyduk ki, bizim mührümüzü taklit ederek bizim dilimizden Araplara sahte yazılar yazmaya koyuldu. Onlara bizim dilimizden kendileriyle barış yaptığımızı uydurarak girişimde bulunuyorlar. Bunun da hiçbir aslı yoktur. Gâyesi hîle ve desise ile Arapların akıllarını karıştırmaktı. Ben kendim bile bu sahte mühürle mühürlenmiş bir mektuba rastladım. Bu meseleye dikkat edilmelidir. Bu, belki de size bildirilebilir. Bileceksiniz ki, yalan ve düzmedir. Bunun için iki yazı biri biriyle karşılaştırılmalı, bilen bilir. Çünkü kafir barış için bize mektup göndererek teşebbüste bulundu. Biz kabul etmedik. Onlara *"ben Devlet-i Aliye'nin hizmetkârıyım"* dedim. Sonra ikinci bir mektupları geldi. Onlara *"bir hizmetkâr kendi ağasının isteği dışına çıkamaz, benim de bir ağam var, onsuz hiçbir şey yapamam"* diyerek onları oyalamaya başladım. Onlar ne kadar ahmaktırlar ki, halkla memleket Devlet-i Aliyye'nin mülkü olduğunu bilmiyorlar. Sonra ben kimim ki, sizin yüksek makâmınızdan cesâret almadan barış yapmaya, bir şey alıp vermeye koyulalım? Câhillerden olmaktan Allah'a sığmırım. Buna rağmen onları oyalamayı uygun buldum. Bizim halkla çilemiz uzadı. Asker ve sâ'ire için elimizdeki gelirler tükenmiş oldu. Biz büyük bir sıkıntıdayız. İsâbetli görüşünüzle bizim imdâdımıza yetişin. Sa'âdetli makâmınıza teberrüken beş asil Arap atı gönderdim. Kabûl etmenizi istihâm ediyorum. Elimizde atdan silahdan başka bir şey kalmadı. Kalan şeyse askerlerin gereken masraflarına harcandı.

Bidâyetde ve nihâyetde saltanat eşîğini öpen, kullukta sâdık olan el-Hac Ahmed Bey (veffekahullah bimennihi).

Gurre-i Cemâziye'l-evvel 1253 / [3 Ağustos 1837]

حصنة صاحب الرياسة العظمى ومحمد قواعد الزبير الامير تاج الشريعة ومحمد نظام الخلاء ورايع لواء الحمد وخافض من ايد طلائع سيف الله على اعداء البربر المتقلد بسلاح الاسلام والسلم مكر الملك بسطوة
 القهر والرياسة وماك عظم البربر والعميرين سيف العدل والسياسة ملانا الشاكران من الطاه الشاكران محمد خان دام لاسلام عز وجل وعلما واوقامر معا صد الذين سعوا وقابها تسمع بطلعة تدميرت الملة
 والشرية وتلي السعادة هذه العبد وطهنة الشريعة يقبل عتبة السادة العبد ارضعيفا انا القوي بالله ان صادف من العولة الخافية الشقايا اقرب حيد السلطنة ادمثانية الحاج احمد باي بن خير العولة
 عليه امير باي اما هو اترك الله تاييره واترك بفضله وقديره انه وصلنا ما نعت به علينا ومن ذ خايركم النبي نعتونا من ادمان تلك الامانة انفسه فيا اننا من مخا جسيه حلت لربنا وبالسرور
 اقبلت علينا فغرت بذك فجا ما عا جليا وجرنا الله تعالى واسعا هزينا ماتناه خلكم الا عظم اينا والتقات همكم العبد انا حيا طه لحرولته على هذه العفة يقول انه تمل وجرمك انا والسلمين واعا سطر سيمكم
 على رقة الكافرين نسيم انه لا يفتن الشيا به اعليه ما كان قد تمل بالاسلام من الذناء والحتم والقدر انهم من استلاء الغرض صير على وطني الاسلام تيرت لكم الخطر وبلغت القلوب الحابهر ونشتت احوال الناس وبروا
 اعباد الغناد والمساوس ففضضت لاصلاح الخلق وبادر طمع الشغل والفتابين اجهاد بوجه حسن وتدمير صام مستحسن واستطقت لادن على ايداد رابعياد من انعام وجعلت واخذ الاما باحة الشرع
 من الزكائن والعش فشتت عيون بذك على مصارف العسكر انق بين ابريا من علاج وغير ذلك انا اخر ما ظن فيه من الكابرة وسد الشقوق وريلا ورفها را سراجها را ودمر مع من انفتنا ما لكن والا مرلته وحسد
 بعبا نحن بذك اذ نعم البيا محروم ورسوله وطهم حينا بلا تطبيق مقابله من اجا ده السيرة واوله هربا العير بيرة امرها بدمر بطول بسطة وبجزر الا لاسن ذكرو ولولا ان الله تقي عينا بطفنا ونشر عينا طيل عفو

لهلكنا الوسم والباير وذنب ملككم ونقطعتنا الآثار فترارنا الله وخلصنا من الطاغية الجبيشة فكانت الذرة على كنانكم ودمعنا من محبونا الله وانشأ عليه وعلمنا أن برككم وعنايتكم معنا خير لاه من غيرنا تا يادير مع بحجة اعظم من الانهوى
 علم تطيب انكرو نفوسنا ولم يستقر لفرسك لا هناك قلوبنا نشأ ههنا المكارة وخبرته ولانا طساة انا باعانة الله تولى رمانا بكم ثم انقصره الامم ابتغاه وجودكم ان تنصرونا بينا بعين العناية وتلا حضورنا بطرق الوعاب وتستعملوا
 انكاركم في نشأتنا اذ لاناسي تمروا الله الانتقاء انيا ولا يبعثنا الا الصبر الجليل والانتظار ان ما يلوم لنا من سخاوة ذلك الجانب الجليل فان الوطس ولصكم والعباد وما دمنا في ان خدمتنا علم وخبرنا طريقتنا لظانتم نعم وانوروا
 الدولة اعزانه اعمارها ان هائل عدو الدين باطلا منه انه اخترع خائنا نخل خائنا وكفتم بزور في كتابات الامم العروبية محليا ويكرهونهم لنا نكنا معه فريضان الصلح ولا اصل ذلك وانا مراده يفسدوا عوالم ملككم وتخلصوا
 بالدميسة عقره العروبية وانزعتم على كتمه بذلك الخاتم المور وانتم ايكم الله تستصون لهذه الفخية ربا بيلكم ذلك فتعلموا انه كذب وكسر الدين على ذلك مقابلكم الخطا الخطا والعارف لا يعرفونم واليكابر
 ارسلا لنا يطيب على الصلح نلم نجبه لمراده وقتنا له انا الاخير للارادة العلية شمر انه خاطب ثانيا في طلعة وذكره انه ان الجدير لا ينج له امرنا بطرسوسه وانا لمي ميون لا يبعثنا امر بدمونه وما حقه تبهه الله اذ انسا
 والعباد والبلاد ملك للدولة العلية وسوانا ان لم تكن لبي عنة من حضوركم العجيرة حتى اصالح واخذ وعطى اعمدة باسم ان الكوت صلحنا حليلين ومع ذلك فاني تقدرت لما طلعتة ونحن تدرطنا ككابتنا مع اهل الوطس ونقد
 جميع ما يبرينا في حضورنا امه وكوفيرها والحاصل فاننا في ضيق كبير فمنا كوننا اعزكم الله سرايك الشريف ونظركم العكوبه فاننا انتظرا انكم ههنا وقد رجعت لنا سلم العير حصة حصصنا لعنا على وجه البره
 ولكونها حضرة موطن الجهاد وتقبلوها لنا لانا خدمكم ولم يبق بايرنا سوه اقل والسلاح والشيش انا خخرج فما مصاريفنا الا رتبة له بنور الم بيع وجمدكم وينبلا عنة السلطنة بوا ههنا الخاتم والامور
 الحاج امرياي ونفته
 العربية
 الم

HAT, 22454

CEZAYİR ULEMASINDAN HAMDAN EFENDİ'YE MAAŞ TAHSİSİ

Paris'ten İstanbul'a gelen ve padişaha bağlılığını bildiren Cezayirli âlim Hamdan Efendi'ye Hazine-i Amire'den maaş bağlanması

حول تخصيص راتب للعالم الجزائري حمدان أفندي من الخزينة العامرة وكان
حمدان أفندي عائداً من باريس إلى استانبول وأعلن ولاءه للسلطان

Seniyyü'l-himemâ behiyyü's-şiyemâ inâyetlü atûfetlü oğlum efendim hazretleri

Ma'lûm-ı âli buyrulduğu üzere bundan akdem Cezayir ulemâsından Hamdan Efendi dâ'ileri Paris'den Dersaâdet'e vürüd ederek kendisi ilm u fazl ile ârâste ve lütf ve inâyet-i hazret-i şâhâneye şâyeste olduğundan geçenlerde atabe-i seniyye-i mülûkâne ihsânıyla mesrûr buyurulmuş ve du'â-yı bekâ-yı ömr ü ikbâl-i cenâb-ı şâhâneye meşgûl bulunmuş olup hasbe'l-kader mûmâ-ileyh dâr u diyârından dûr olarak el hâletü hâzihî Dersaâdet'de yeri yurdu ve medâr-ı ma'âşı olmadığından ve mukaddemlerde müteveffâ Mazhar Efendi kendi ma'âşından beş yüz guruş mûmâ-ileyhe tahsîs etmiş ise de şimdi vefâtı cihetiyle bî-kes kalmış ve ihtiyarlığından bahsile aralık aralık istirhâm etmekde bulunmuş olduğundan sâye-i ihsân-vâye-i şehen-şâhiye ilticâ etmiş olmasına ve mûmâ-ileyhin Cezayir ve ol havâlî ahvâline vukûf ve ma'lûmâtı cihetiyle istitlâ' etmekde olduğu ihbâr ve havâdisi ifâde eylediğine ve her hâlde lâyıık-ı merhamet ve âtifet olduğuna binâen sadaka-i ser-übbehet-efser-i şâhâne olmak üzere Hazîne-i Âmire'den bu tarafda bulunduğu müddetce kendisine şehriye dört-beş yüz guruş mikdârı ma'âş tahsîsî muvâfık-ı irâde-i ihsân-âde-i şâhâne buyrulur ise iş'ârı menût-ı himem-i behiyyeleridir.

Ma'rûz-ı bendeleridir ki,

Hâme pirâ-yı ta'zîm olan işbu emirnâme-i seniyye-i veliyyü'n-ni'amâneleri mübârek ve mu'allâ hâk-pây-ı mekârim-ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhiye arz u takdîm ile manzûr-ı ma'âl-i mevfûr-ı cenâb-ı cihan-bâni buyrularak istizân olunduğu üzere Hazîne-i Âmire'den mûmâ-ileyhe şehriye beş yüz guruş ma'âş tahsîs ve ta'yîn kılınması husûsuna irâde-i ihsân-âde-i mülûkâne ta'alluk etmiş olmağla icrâ-yı iktizâsı bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

[1254] / [1838-1839]

شی الامر بالاسما غایت عطفه او غم انق طغری
 معلوم عالی بوردی اوزره بوزنه انق حیزر عثمانیه حله انقی راجدی بار سدر دستانه و رود ابرک که وی عم و فضل
 از نه دلف و غایت مضمون هیزر سینه او دیننده کجده عطفه سینه ملوکا احسانه سرور بوردی و دعای نهای
 عمر و اقبال جناب هیزر مقول بونج اوجب حساب قدر موثابه دار و بارنده دور اولدیه الحار هف در عارنه
 برک بوردی و مدار معاشی او دیننده و مقدره نونی نظارنه که دستارنه بتوز غروسه موثابه قیض نیندر اوزه
 سدی و فانی جبه بیکس فاسح و خیار نغنه بجه اوله اوله اشراج اتمک بونج او دیننده سابه احسانه نیندر
 ابتجا اتمک اولنه و موسی اهلک حیزر و اولوی احواله و قوف و ملوماتی حیزر اشراج اتمک او دیننده اجبار و طاری
 افاده ابدیکنه و هصارک لایله مرصن و عاطفت او دیننده باز حدف سارینا فرس هیزر اوله اوزره خفته غور و دست
 بوزنه بوردی مدبج که ونه سیه درت بتوز غورح سفاری مسره قیض موفقه اراده صفا ده هیزر بوردی

م

اقمار سطر هم به برده
 تقطیر بانه ارادنا حلفنا و اولدیه
 موثابه سینه بتوز غور حظه سنی خصلی دیننده قیضی
 جناب حیاتنا بوردیه استیخ او دیننده اوزره خفته غورده
 قطای طارح اخوای حلف شهنجه عصبه و تقوی ایله سطر بوردی
 تمام برای تقظیم اولده استیخارنامه استیخار السیادک ساری و سلا

CEZAYİR'İN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Cezayir'in coğrafi konumu, iklimi, yetişen ürünler, nüfus yapısı ve Batılı Devletler tarafından yapılan taarruzlarla ilgili değerlendirme

معلومات عامة تتعلق بالوضع الجغرافي للجزائر ومناخها ومحاصيلها والبنية السكانية فيها والاعتداءات التي تعرضت لها من قبل الدول الغربية

Cezayir

Afrika'da şarkan Vilâyet-i Tunus, şimâlen içdeniz, garben Memâlik-i Fas, cenûben Cebel-i Atlas ile mahdûd bir vilâyet-i cesîmedir. Havası mu'tedil ve semt-i şimâlîsinde vâki' arâzîsinde hıntanın vefret ü bereketi zâhir olup cibâl arasında bulunan ovaları dahi fevâkih-i mütenevvi'a ile mâl-âmâldir. Eşcâr ve nebâtâtı Şubat'da çiçeklenip meyveleri Mayıs ve Haziran içinde olur. Bâ-husûs karpuzu elezz ve a'lâ olup bir nev' mevsim-i sayfda ve bir nev' dahi şitâda hâsıl olur. İzz-i izzet-mendim dostum sitem sitem kucak ile ihâtası düşvâr olacak kadar kalın ve üzüm salkımları bir buçuk kadem uzundur. Kaldı ki ekser arâzîsi şûre-zâr ve gayr-ı münbitdir. Vilâyet-i merkûmenin sûret-i idâresi bir nev' cumhûriyettir. Cânib-i Saltanat-ı Seniyye'den ta'yîn olunan paşa umûr-ı mu'azzamada ocaklının re'yi olmadıkça icrâ-yı hükmedemez. Ahâlîsi ehl-i İslâm'dandır. Ancak muhtelifü'l-edyân ve'l-lisân vâfir milletler dahi ol tarafda tavattun ve temekkün ederler. Asıl Cezayirinin lisân-ı Arabî'den galat bir zebân-ı mahsûsdur. Bundan başka [İ]talyânî ve Fransız ve İspanya'dan mahlût ve mürekkeb bir nev' lisânları dahi vardır ki ale'l-ıtlâk Frenk dili ta'bîr ederler ve avâm nâs ile tüccâr beyninde zebân-zeddîr. Çehreleri esmer ve vücutları kavî ve dilberdir. Mesâfe-i tûlû takrîben 160 ve mesâfe-i arzı 60 sâ'at olup birkaç memlekete münkasımdır ki meşhûrları Tilimsan ve Tenes ve Bicaye (Bugia) ve Cezayir memleketleridir. T[ülen] an 16 ilâ 26, a[rzen] 34 ilâ 37 Afrika'da Bilâdü'l-Berber'de sâhil-i deryâda Minorka Cezîresi mukâbilinde Vilâyet-i Cezayir'in dârü'l-hükûmeti olan murabba'ü's-şekl bir belde-i mu'azzama-i rasînedir ki ebniyesi leb-i deryâya müntehî olan bir dağ sırtında aşağıdan yukarıya doğru tabakât-ı adidede tarholunmuş olmağla latîfü'l-manzardır. Menâzil ve büyûtun sakfı müstevî ve pûşîde-i sakfın üzeri dahi turâbı muhtevî olduğundan bâlâ-yı ebniye birer hadîka-i mahsûsa olarak ashabına

medâr-ı tenezzüh ve teneffüs olur. Şehrin sokakları harâret-i şemsden vesile-i setr olmak için gayet ziyktır. İstihkâmâtı yedi adet palangadan ibâret ve hatta birisinin tûlü ser-tâpâ şehri isâbet eder. Milâdın 1541 senesinde Alaman İmparatoru olan beşinci Karolos şehri merkûmu hasr ve tazyik etmişken zabtına dest-res olamadığından hâliyen avdet eyledi. Bin altı yüz altmış beş ve yetmiş senelerinde İngiltereli iki def'a irsâl-i donanma ile Cezayirli sefinelerini ihrâk bi'n-nâr ve Fransalu donanması bin altı yüz seksen sekizde şehir üzerine top endâhtıyla îkâ'-ı husûmet ve hasâr ve İspanyalı dahi bin yedi yüz yetmiş beş ve seksen üç ve seksen dört senelerinde üç def'a kasd-ı hücum ederek abese iştigâl ettikleri zâhir ve nümûdârdır.

T[ûlen=boylam] 19[derece] 52[dakika] 45[saniye]; A[arzen=enlem] 36[derece] 49[dakika] 40[saniye]

[29 Zi'l-hicce sene 1255] / [4 Mart 1840]

جزائر

جزائر

جزائر

أفريقية شرقاً ولويت تونس شمالاً ورايح ركن غرباً مالك فاس جنوباً جبل اطلس ايلم محدود
 بروبيت صميمه در هوای معتدل وسمت شمالیسنده واقع الارضینده خنط نك و فرت ورت
 ظاهر اولوب جهال اره سنده بولنا اوه لری دخی فواك منوره ایل مالو مالدر اشجار و نباتاتی
 شباطه صیقلنوب میوه لری مایس و خزیران ایمنده اهدر باخضوص قیونزی الذواله
 اولوب برنوخی موسم صیفده و برنوخی دخی شتاده حاصل ~~الطیبه~~ اولور ~~عنه~~ غنیمت کیم
 قوجاق ایل احاطه سی دشوار اوله قی قدر قالیق و اوزوم صالح لری بریق قیوم اوزوندر قالدیک
 اکثر ارضیسی شوره زار و غیر بنبتدر و لویت مقوم نك صورت اداره سی برنوخه جهود برتدر
 جانب سلطنت سنیه دن تعین اولناد باسا امور معظمه ده اوجا قونك رای اوطدیجه اجرای
 حکم ایدره من اها لیس اهل آستلودنددر اجن مختلف الود یام واللسان ~~هه~~ وافر بلندر دخی اولطند
 نطق و تکی ایدر لر اصل جزایر لوندك ~~صطیحه~~ لسانی عربیدن غلط بر زبان مخصوص بووند
 بشق تالیانی و فرانسز و اسپانیادن مخلوط و مرکب برنوخ لسان لری دخی وارد کیم علی الوطون
 فرنگ دی تعبیر ایدر لر و عوام ناس ایل تجار بنینه زانزددر جهود لری اسم و جهود لری قوی
 و دلبردر مسافه طوی تقریباً ۱۶۰ و مسافه عرضی ~~له~~ ۶۰ ساعت اصب بر قیاق مملکه منقسمه
 مشهور لری لسان و تلی و بجایه و جزایر مملکت ایدر ط ~~ع~~ ۱۶ ~~ع~~ ۶۱ ~~ع~~ ۳۲
 افريقية بلور البربرده ساحل دریاده مسوره جزیره سی مقابلنده ولایت جزایر لری رار الی لوی
 اولور مربع الشكل بر بلده معطره ر صینه و کیم ابنیه سی لب دریایه شترای اولون بر طایف صرینه
 اشافیه لری میوقار ریه طویقی طبقات هدیده ده طرغ اولتیق اولخل لطیف المنظر در ضارزل و سونك

سقفی سنوی و دو شمد و سفلیک اوزری دخی ترابی محوی اولدیغندن بالوی ابنه بر حدیقه
 مخصوصه اولرق اهلایانه مدار تنزه و تقصیر اولور شهرک زوقاقلری حزارت شمسه و بیلنه
 اولور ایچون غایت ضیقدر استخاکامانی بدی هدیقه درم عبارت و بریندن طوبی سرتا یا شهرکی
 اهلیت ایدر میلورک ۱۵۶۱ سنه سنه الوبان امیر الطورکی اولور. بی قارولوس شهر قوی
 حصر و تصدیق ایچکیون ضیطنه دستور اولدیغندن هائیا عورت ایلدی بیک التیبوز
 التمی بنی و بقی سنه لرده انکتره لویکی دفعه ارسال دورنما ایل جزایر لوسفینه لر بی
 احراق بالنار و فرانسه لودورنمای بیک التیبوز سکسان سکرده شهر اوزرینه طوب انداختد
 اتقا و حصوت و حصار و اسبابنا لودی بیک دیبوز بقی بی و سکسان سنه سنه
 و سکسان درت سنه لرده اوج دفعه قصد هجوم ایدرک عینه استغال ایدکلری ظاهر و نمودار
 ط ۱۹ ۵۵ ۴۱ ۹ ۲۹ ۲۹

۲۵
 ۳/۲۱۵

C. BH, 1565

FETHEDİLEN ORAN VİLAYETİ'NDE PADİŞAH ADINA HUTBE OKUTULMASI

Cezayirlilerin fethettikleri Oran Vilayeti'nde vakıf olarak inşa edilen
üç camide padişah adına hutbe okutulması için izin talebi

الاستئذان بقراءة الخطبة باسم السلطان العثماني في ثلاثة مساجد تم بناؤها
وقفاً في وهران بعد فتحها من قبل الجزائريين

Ma'rûz-ı bende budur ki,

Cezayirlilerin fetheyledikleri Varhan Vilâyeti'nde şevketlü, şecâ'atlı adâletlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri için ve devletlü iffetlü ismetlü vâlide sultân efendimiz hazretleri için ve devletlü inâyetlü merhametlü veliyyü'n-ni'am efendim sultânım hazretleri için vakf ve ihyâ olunan üç cevâmi'-i şerîflerde hutbe-i şerîfe kırâat olunmasıyçün izn-i aliyeye ile evâmir-i celîleleri inâyet ve ihsân buyrulmak bâbında emr u fermân devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretlerindir.

[29 Z. sene 1255] / [4 Mart 1840]

Mühür

معروض بنده بود که
 خرايز ليلوکت فتح البرکاري وارهان ولايتنه شوکتاو
 شجاعتاو عدالتو افندم ز پادشاه عالمپناه حضرتلری ایچون
 ودولتو عفتو عصمتو وآله سلطان افندم حضرتلری
 ایچون ودولتو عنایتو مرحمتو ولی النعم افندم سلطان
 حضرتلری ایچون وقف واحیاء اولنان اوج جوامع
 خطبه شریفه قرائت اولمسیچون اذن علیه الله الامر
 جلیله لری عنایت واحسان بیورملق بایند امر فرمان
 دولتو عنایتو مرحمتو افندم سلطانم حضرتلری نکرده

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN FRANSA İLE İTTİFAK YAPMADIĞI

Cezayirli Emir Abdülkadir'in Fransa ile olan yakınlaşmasının sadece siyaset gereği olduğu ve Osmanlı Devleti'ne bağlılığını devam ettirdiği

الإعلان عن أن التقارب الذي حدث بين الأمير عبد القادر الجزائري والفرنسيين لم يكن إلا لغرض سياسي صرف، وهو ما زال متمسكاً بولائه للدولة العثمانية

Seniyyü'l himemâ kerîmü's-şiyemâ devletlü inâyetlü âtîfetlü übbebetlü efendim hazretleri

Hâk-pây-ı mekârim-peymâ-yı hazret-i şehen-şâhîye takdîm olunmak üzere Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vürûd eden Arabiyyü'l-ibâre arzuhâl ile sayb-ı senâverîye gelen bir kıt'a mektûb hülâsa vechile tercüme etdirilmiş olduğundan geçen gece hâne-i acîzide akdolunan meclis-i hâsda kırâ'at olunarak fezleke-i meâlleri güyâ kendisinin Fransalu tarafına ba'zı mertebe izhâr-ı temâyül ve mümâşât eylemesi samîmî olmayıp emr-i harbde şer'an câ'iz olan hud'a ve hîle kabîlinden olmasıyla hakkında hüsn-i nazar-ı âlî bî-dirîğ ve erzân buyurulmak istid'âsından ibâret olarak merkûmun iş'ârât-ı vâkı'asına cevâb tahrîri usûl-i vakt ve politikaya muvâfık olmayacağı misüllü gelen âdemine hiçbir şey söylenmemek dahi yakışsız olacağından taraf-ı Devlet-i Aliyye'den hakkında bir gûna infî'âl olmayarak tevcîhât-ı kudsiyye-i seniyye der-kâr olduğuna dâir Hamdan Efendi vâsıtasıyla merkûma lisânen celb-i kulûbı mûcib ba'zı kelîmât-ı te'lîfiye ve taltîfiye ifâde ve tefhîm etdirilmesi ve hîn-i avdetinde dahi sâye-i şevket-vâye-i hazret-i şâhânede iki bin gurus harçlık i'tâsı münâsib gibi mütâla'a olunmuş ve zikrolunan tercümeler meşmûl-i nigâh-ı âlî buyurulmak için sûy-ı vâlâ-yı müşîrîlerine gönderilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer icrâ-yı iktizâsı husûsunda ne vec-hile irâde-i seniyye-i mülûkâne mûte'allik buyurulur ise iş'ârı menût-ı himem-i behiyyeleridir efendim.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i tevkîr ve ihtirâm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafileriyle zikrolunan

tercümeler mübârek ve mes'ûd-ı hâk-pay-ı meâl-i ihtivâ-yı hazret-i Hilâfet-penâhîye arz u takdîm kılınarak manzûr-ı şevket-mevfûr-ı cenâb-ı şehen-şâhî buyurulmuş ve husûs-ı mezbûr hakkında iş'âr ve beyân olunan mütâla'a îcâb-ı hâle muvâfık görünmüş olmasıyla ber-vech-i muharrer efendi-i mûmâ-ileyh vâsıtasıyla merkûma ifâde-i te'lîfiye ve taltîfiyenin icrâ ve tefhîm etdirilmesi ve hîn-i avdetinde dahi ol mikdâr harçlık i'tâsı şeref-efzâ-yı sudûr buyrulan emr u fermân-ı mekârim nişân-ı cenâb-ı tâc-dârî muktezâ-yı âlisinden bulunmuş ve mezkûr tercümeler yine sayb-ı sâmililerine i'âde ve irsâl kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

F 24 Za. sene [12]56 / [17 Ocak 1841]

*

Hâk-pây-ı hümâyûn-ı şâhâneye takdîm kılınmak üzere Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vârid olan iki kıt'a Arabiyyü'l ibâre arzuhâlin hülâsa-i tercümesidir. Fî 27 Şa'bân sene [12]56

Mûmâ-ileyh hâk-pây-ı merâhim-ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhîye ed'iyeye-i lâyika ve esniye-i fâika arz u takdîmden sonra şu vechile ifâde-i hâle ibtidâr eder ki; bu def'a belde-i Cezayir'de Fransalu ile beynlerinde azîm muhârebe ve mukâtele zuhûra gelerek bâ-avn-i inâyet-i hazret-i bârî Fransa askerinden ta'dâta gelmez derecede nüfûs-ı kesîre katl ve ihlâk olunmuş ve kendisi öteden beri Saltanat-ı Seniyye'nin abd-i kadîm ve bende-i müstedîmi olarak dâire-i ubûdiyet ve merkez-i rızâ-cûyî ve istikâmetde sebât ve metânet ve emr-i ulu'l-emre kemal-i inkıyâd ve mutâva'ât üzere bulunmuş ve bundan mukaddem Fransalunun ahvâl ve keyfiyatına dâir der-bâr-ı übbehet-karâr-ı mülûkâneye ma'rûzât takdîm etmiş ise de cevâbına nâil olamamış olduğundan ve istihbâr olunduğu vechile bundan akdem Kostantine Beyi Ahmed Bay tarafından takdîm kılınan ma'rûzâtda kendisinin Fransalu ile uyuşub ittifâk ve ittihâd üzere olduğu keyfiyeti muharrer ise de bu sûret samîmî olmayıp emr-i harbde meşrû' olan hud'a ve sani'a kabilinden olduğu rehin-i bedâhet olarak bu kere vukû' bulan muhârebede asârı zuhûra gelmiş idüğünden bahsile her hâlde hakk-ı abîdânesinde mehâsin-i enzâr merâhim-i asâr-ı şehen-şâhî erzân ve şâyân buyurulmak aksây-ı âmâl-i abîdânesi olduğu muharrerdir.

*

Makâm-ı vâlâ-yı cenâb-ı Sadâret-penâhîye Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vârid olan iki kıt'a Arabiyyü'l ibâre arzuhâlin hülâsa-i tercümesidir

Fî 27 Ş. sene [12]56

Mûmâ-ileyh hâk-pây-ı hümâyûn-ı şâhâneye takdîm eylediği arzuhâllerinde tahrîr ve iş'âr eylediği vechile bu def'a Fransalu ile beynlerinde vukû' bulan muhârebe keyfiyetinden ve mukaddemâ Kostantine Beyi Ahmed Bay tarafından aleyhine olarak takdîm kılınan ma'rûzâtda muharrer olduğu gibi kendisinin Fransalu cânibine izhâr-ı temâyül ve mûmâşât

eylemesi an-samîm olmayıp emr-i harbde şer‘en câ’iz olan hud‘a ve hîle kabilinden olduğundan bahisle her hâlde hakk-ı âcizânesinde hüsn-i nazar-ı âlî bî-dirîğ ve sezâvâr ve işbu ma‘rûzâtına cevâben emîrnâme-i sâmilere tastîr ve tesyîr ile rehîn-i ibtihâc ve mesarr buyurulmak temennî-kerde-i bendegânesi idüğü muharrerdir.

Fî 27 Şa‘bân sene [12]56 / [24 Ekim 1840]

خاترای هرابره شاهانه به تقسیم قلمش اوزره جزایر ده اولاره عبدالقادر طرفنده وارواوولون ایکی قطعه عربی البشاره
 ورضی الالک فلدسه: ترجمه سید ابراهیم

موی ایله خاترای مرالم اصوی حفظه شینتاهی اوعیه اولیقه وانیه فانقه عرصه ونقیده نغمکه شوووله افاده: حقا
 ابتدا ایدرکه بوزمه بلده: جزایر ده قازانلوا بله بیدرخ عظیم حماریه ومقالله ظهوره کله راک باعونه وعبایت حضرت
 باری قازان عسکرینه نموده کلمه درجه ده نفوس کبیره قل واهلک اولتشی وکنزکی اونه دینبرو حطفت سینه لاک
 عبیدقیم وبنده: مستیمی اوله روه دایم عبودیت و مرکز رضا جمویی واستقامت بیت وعتانت وامراولوی الارج کمال
 انقیاد ومطابعت اوزره بولتشی وپوزمه مقسم قازانلوانک احوال وکفیایتنا واندر بار ایتضار ملوکانه به سروریت
 تقسیم ایتتغ ابرده جویانه نامل اوله عشی اولیغینده واستخبار اولدینعی وپوزمه بوزنه اقوم قسطنطنیه بکی اهمربای طرفین
 تقسیم قلمنه سرروضات کنوزنک قازانلوا بله اوبوشوب تقفاق واتحاد اوزره اولدینعی کبجی کرایر ده بومسورت هر
 صهییب اولیب امراض شریع اولاره ضمه وصفیه قلمنه اولدینعی رهیمی بدهت اولدرو بوزک ووزعبودیه حماریه
 اتاری ظروره کلمش ایدرکنده بکله له حاله صهییبانه شریک نظر ملام اتا انا رشتینتاهی اوزانه وایا نه بوزک
 انقیاد اسال عبیداتکی اولدینعی کورد.

مقام والای صبا بننا همی جزیره اولاده عبدالقادر طرطنه تقدم قلنا عربی المبارک ابی قطر عریضه نك زعمه مالیه
كان كثره

موی الیه خاکی هله به شاهانه به تقدم الیکی عضالدرج نحره و اشعار الیلبی و بلاد بودفنه فران لولیه بیلدرن
و قوعبولونه می به کیفیته و مقدره فظفنه یکی احمد پای طرطنه علیه اولاده تقدم قلنا معروضاتن محرر اولون
کند و سنک فران لولیا بنه اظرا تمایل و عاشات ابی عمیم اولیب امر صبر شعا جان اولاده خدرعه و هیل قیلنه
اول ریغند بخله هرساله حوه عاجزانه سنه حسره نظر عالی بدریغ و سزاوار و اشو معروضاتنه جواباً امر نامه سبلی
نظیر و شیریله همی ابتراج و سار بولونه نمکده بندکانه ایروکی محرر.

CEZAYİR'DE FRANSIZLARA KARŞI SÜRDÜRÜLEN MÜCADELE İÇİN ŞERİF ABDÜLKADİR'İN OSMANLI DEVLETİ'NDEN YARDIM TALEBİ

Cezayir'de Fransızlara karşı bazı başarılar kazanıldığı ancak Fransız ordusunun asker ve mühimmatça sürekli takviye edilmesinden dolayı kesin sonuca ulaşılamadığı, Fransız işgalinin sonlandırılması için Şerif Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nden askerî ve maddî yardım talep ettiği

الإبلاغ عن تحقيق بعض الانتصارات على الفرنسيين في الجزائر، إلا أنه لا يمكن الوصول إلى نتيجة قطعية بسبب مواصلة الفرنسيين تقوية جيشهم بالجنود والمعدات العسكرية واستجداد الشريف عبد القادر بالدولة العثمانية لدعمه مادياً ومعنوياً، وذلك للحيلولة دون تحقيق الاحتلال الفرنسي أي هدف

El-hâletü hâzihî Cezayir'de olan Fransız Devleti'nin asâkirini muhâsara etmekde bulunan Şerif Abdülkadir bin Şerif Muhyiddin tarafından hâk-pây-ı şâhâneye takdîm kılınarak tebrik-i cülûs-ı hümayûn ve zımnında cennet-mekân vâlid-i emced hazretlerinin intikâl-i dâr-ı bekâ ta'zîyetini hâvî ve izhâr-ı rûy-i itâ'atle istirhâmı ve taleb-i imdâdı muhtevî elli yedi senesinin Şevvali târihiyle Arabiyyü'l-ibâre arzuhâlinin hâsıl-ı ma'na tercümesidir

Sıdk-ı ubûdiyet icâbınca ed'îye-i mefrûza serd ü tekrârından sonra evvel emirde atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye arz u takdîm olunacak işbu arz-ı ubûdiyetimin sakatât ve kusur herkesin farkında sâye-bân ve mesbûl buyrulan afv u hilm-i şâhâne ile meşmûl buyurulduğu hâlde cülûs-ı meyâmin-menûs-ı tâc-darâne ile erike-i hilâfet tezyîn buyrulduğunun haber-i meserret-eleri mesmû'-ı abidânem olarak mesrûriyet-i azîme husûle gelmiş ve hakk-ı ahakk-ı hazret-i şehen-şâhîde mübârek ve müteyemmen buyrulmuş cenâb-ı vâhibü'l-atâyâdan me'mûl ve mes'ûl bulunmuş ve muhât-ı ilm-i âlem-menât-ı hazret-i hilâfet-penâhî olduğu vech üzere sinîn-i mâziyede Cezayir'de bulunan tâife-i usât-ı yeniçeriyân emîrû'l-mü'minîn ve Halife-i Resûl-i Rabbi'l-Âlemîn olan cennet-mekân-ı merhûmun itâ'at-i bâ-sa'âdetlerinden hurûc ve bâb-ı isyâna vülûc etdiklerinin mücâzâtı olarak vâcibü'l-vücûd-ı sübhânehü ve te'âlâ hazretleri tâife-i merkûme kâfir-i bî-dîni musallat kılıp karye ve emsâr ve hazâin ve iddihârı istilâ birle kâffe-i eyâlet ve ahâlî-i vilâyet-i İslâm'ı gâh hadî'a ve mekr ve gâh kahr u cebr ile zabt ve esîr ederek ahâlî-i İslâm'ı pâdişâh-ı İslâm-penâhdan dûr ve îsâl-i istirhâmname ile istihsâl-i

imdad ve mu'avenetden mehcûr etdiğine mebnî ve fukarâ-yı Müslimîn ırz ve cân ve mâl ve evtânlarını mehmâ-emken muhâfaza etmek için civârda bulunan Fas Pâdişâhı es-Sultân Şerif Abdurrahman dâ'ilerinden istimdâd-ı mu'avenet ve istigâse etdiklerine mübtenî müşârûn-ileyh hazretleri ammizâdesini cüyûş-ı mütekâsire ile ırsâl ve mühimmât-ı vâfire isbâl eylemiş ise de müfid olmayarak ceşş-ı merkûm avdet etmiş olduğunu ehl-i İslâm gördüklerinde beynlerinde dahi fesâd vukû' ve mücâhede-i küffârı terk edip, birbirlerini kıtâle mübâşeret eylediklerini pederim Şerif Muhyiddin kulları gördükde her ne kadar kendisi ve âbâ ve ecdâdlarının talebe-i ilme ta'lim ve ebnâ-i sebîle it'âmdan başka umûr-ı dünyeviyeye müdâhaleleri yok ise de bi-hasebi'l-iktizâ ıslâh-ı zâtü'l-beyn bâbına sülûk ve ehl-i İslâm'ın aralarını bulmaya ve düşman-ı dîn keferelerin üzerlerine gâret ve muhârebe etmeye mukayyed olmuş iken küffâr-ı hâk-sâr kuvvetlerini artırıp civârlarında olan ehl-i İslâm'a tasallut etmeye tasaddî eylediğini müşâhede edenlerin ayân ve vücûh pederim dâ'ilerine varıp kâffe-i Müslimîne der-kâr olan rahm ve şefkati muktezâsınca kendisinin cümleye reis olmasını ve tertîb-i mühimmât ve levâzım-ı cihâdiye husûsunda bezl-i cehd ve miknet eylesesini iltimâs eylediklerinde bir vechile kabûl etmedikde evlâdlarının birini bi'l-intihâb nasbetmesini teklif etdiklerinde çâre bulamayarak bu bi-çâreyi tensîb eyledi. Peder emrine imtisâl etmek farîza-i zimmet bulunduğundan hizmet-i mücâhidîne teşebbüs ve bezl-i vücûd ve sarf-ı nükûd-ı mevcûd eyleyerek ahâlîyi toplayıp kelime-i İslâmiye'yi cem' ü tevsîk ve küffârı hasr u tazyîk birle min-küllî'l-vücûh emniyet-i kefer-i fecere selbolundukda hall-i ukde-i İslâmiyye'ye ihtibâl ve cünûd-ı mücâhidîni tefrîk etmek zannıyla bir müddet istimhâl ve müsâlahaya râğbet etmelerinden nâşi dîn-i İslâm-âlî olmak ve şerâit-i sâire-i meşrûta mu'teber ve mer'î tutulmak üzere sulha râbîta verilmiş ve bir sene mürûrunda ahâlî-i İslâm'ı sîne-i gafletde bırakarak nakz-ı ahd ile Ümmü'l-Asâkir nâm beldenin üzerine Vahran'dan iki gün mesâfeye kadar geldiği lede'l-istihbâr ve civârda bulunan ehl-i İslâm karşısına çıkıp mukâtele-i azîme ve küffâra hezîme-i cesîme vukû' bulup sâhilü'l-bahre kadar inhizâm ve ekserleri kendilerini yemm-i âdeme ilkâ ve i'dâm birle aşer-i mi'sârı necât bulmayarak cemî' eslihâ ve mühimmâtları Müslimîn'e mâl-i ganîme kalmış idi. Bir sene mürûrunda yine cünûd-ı nâ- ma'dûd ve kuvvet-i vâfire ile Ümmü'l-Asâkirin üzerine tekrâr gelip çend def'a muhârebât-ı azîmeden sonra belde-i mezkûreye girip iki geceden sonra adem-i emniyetden çıkıp Tilimsan nâm belde bulunan yeniçeriyle bi'l-ittifâk âdet-i yeniçeriyân olan hıyânet ve teslim-i memâlik haslet-i reddiyesi cârî olduğu vech üzere belde-i mezbûreyi dahi teslim etdiklerinde yeniçerilerin yanında bir mikdâr asker tevkîf ederek kûsûr ordusuyla çıktığı akabinde ehl-i İslâm hamle ederek cemî'-i cünûd-ı Nasraniye'yi hâk ile yeksân ve ez-her cihet perîşâniyet hâliyle Vahran'a kadar kaçırılmış ve bir sene-i kâmile Tilimsan'da muhâsaraolunub hâriçden gelen zahâirinin duhûlü mümkün olmadığından zahîrelerini tahmîl ederek Vahran'dan bir def'a çıktığında ehl-i İslâm askeri çıkıp galebe-i kâmile ile küffârı kahrelediklerinde deniz kenârına ilticâ edip iki mâh kadar ânda mahsûr ve makhûr durup denizden imdâdları geldikde çıkıp Vahran'a firâr etmişler idi. Bu türlü perîşânlığı gördüklerinde sulha tâlib olup cünûd-ı mücâhidîne emvâl i'tâ etmek rezâlete râğbet etdiklerinde istirâhat ve cem'-i eslihâ ve mühimmât niyetiyle sulh bi'l-mâl kabûl ederek istediğimiz vechile râbîta verilmiş ve *lillahi'l-hamd* sâye-i hazret-i şehensâhîde Ümmet-i Muhammediye'nin kelimeleri birleşip hudûd-ı şürefâdan Tunus hudûduna kadar yalnız bir hâtun gitdiği hâlde kimse itâle-i yed edemeyerek te'mîn-i turûk ve mesâlik

kaziyyesine sarf-ı yârâ-yı iktidâr kılınmış iken Kasmatine [Constantine] şehrini Ahmed Bey'den ahz u istilâ etdikleri ve ol tarafda küffârın yüzüne duracak kalmadığı mesmû'-ı abîdânem oldukda şürûtumuzun muktezâsınca küffâr ile münâza'amız olup mersûmûndan lede'l-istircâ' ve'l-istirdâd yed-i bendegânemden almayıp âharın yedinden mâllarını ve cânlarını fedâ ederek aldıklarına mebnî teslim etmeyecekleri cevâb verildikde nakz-ı sulh birle tekrâr muhârebât-ı adîde vukû' bulmakda olduğu iki seneye bâliğ olmuşdur ve bu esnarlarda Medye (Medea) nâm beldeye çıkıp ehl-i İslâm'ın ta'kîblerinden ve mürûruna mâni' olmalarından altı sa'âtlik yolu yirmi altı gün ederek ve tarafeynin katlâsı defninden tarafeyn âciz olarak belde-i mezbûreye varmışdır ve her bir varıp zabteddiği memleketleri bu sûrette zabtetmişdir ki vallâhü'l-azîm ordû-yı küffârın çâr-yeki kadar asker ile üzerlerine gidilip hemân ba'zı dil-âver-i ceng-âver ile mukâbele ve mukâtele olunmaktadır ki küffârın askeri yüz bin olup mükemmel silâh ve top ve cebehâne ve mühimmâtla üzerimize geldiklerinde vehle-i ûlâda yüzlerinde durmayarak kasabât ve büldâna iftirâk olundukları gibi bi'l-muhâsara katl ve ahz ile gûnâ-gûn tazyîk etmekte bulunduğumuzu kendileri görüp Cezayir'in ve sâir istilâ eyledikleri büldânın kapılarından çıkamayıp tâife-i nisâ gibi duvarların arkasında kalarak gâyet müzâyaka çekdirilmektedir ve her-bâr bi-hamdillâh nisâ ve ricâl ve evlâd ve emvâllari millet-i İslâmiye'ye ganîmet olmaktadır ve barut ve sâir levâzım-ı harbiyenin kılleti sebebiyle kerrât-ı müte'addide galebe ehl-i İslâm'ın olup küffârın ardlarını aldığımızda barutumuz tükendiğinden galebemiz mağlûbiyete tahavvül eder. Zirâ işbu memâlikin ahâlisi sâbık Cezayir valileri[ni]n zulmleri ve adem-i insâfları sebeben nihâyet za'f ve nefr derecesine varmışlar iken bu gâile-i mezkûre ile kâr u kesbden ve hars u zirâ'atden kaldıkları ecilden cümlesi suâl mertebesine fakîrû'l-hâl oldular ve kalmış mâl ve eşyâları ve ekser ricâl-i muktedirleri muhârebelerde şehîden telef olunmuşdur ve cünd-i küffârın orduları telef oldukda kralları daha büyüğünü göndermekde ve hazîne ve mühimmâtları zâyî' olsa da ziyâdesiyle tekrâr irsâl etmekde bulunduğundan mâ'adâ me'mûrîn-i sâiresi hud'a ve hile â'mâline sarf-ı efkâr etmektedirler. Cünûd-ı mücâhidîn kullarının dîn karındaşları ise bütün bütün terk-i uhuvvet-i dîniye edip cümle İslâmiyân bir vücûd demek değil gibi herkes istirâhatinde olarak cümlemizi esîr gibi bıraktılar ve civârımızda bulunan mülûk-i tavâifden imdâd-ı asker istedik vermediler. Ülkelerinden akçemiz ile zahâir matlûb eyledik revâ görmediler. İstidâne sûretiyle taleb eyledik i'tâ edenleri men' eylediler bizler ile ahz ve atâ edenleri havf-ı küffârdan cümlemizden teb'id etdiler ve'l-hâsıl hısn-ı hasîn-i hazret-i şâhânedan gayri tahassun edecek ve melce ve penâh olacak bir mahall olmadığı cümle indinde ayân-ı müstağni-ani'l-beyân bulunduğuna mebnî derûnlar muhabbet ve itâ'atde olduğu gibi halkın gözleri i'ânetinize ve imdâdınıza muntazırdır. Zirâ Devlet-i Aliyye'nin hazâin-i vefresi ve cünûd-ı kesîresi *hamdenillâh min-kıbeli'l-mevlâ sübhanehû ve te'âlâ* mevhibe-i celîle olduğu müsellemin-i âlemdir. Hayât-ı şâhâneye yemîn ve kâsem ederim ki, Ümmet-i Muhammediye'nin başlarına gelen ser-encâmı ve her türlü perîşânlıkda olduklarını şifâhen atebe-i saltanatınıza arz etmekle bizzat kalkıp hâk-pây-ı şâhâneye yüz sürmek emelinde bulunmuş isem de müctemi' olan Müslimîn'in teferruk kelimesinden hazeren cesâret edemeyip hemen kâffe-i İslâmiyân kulları istirhâmılarıyla hüsn-i nazar-ı kimyâ-eser-i hazret-i şehen-şâhî istircâ ve ihsân-ı bî-pâyân-ı zıllullah fi'l-âlemi isti'tâ ma'razında arzuhâl-i ubûdiyete ilticâ olunmuşdur. Böylece iken arzuhâl-i abidânemin vusûlü ve adem-i vusûlü ma'lûm-ı çâkerânem olama-

yacağı mülâhazasıyla arzuhâlimizi tekrâr tekrâr atebe-i ulyâya isrâ etmek azminde olduğumuz ve kesret-i hurûbdan nâşi bir mikdar takaddüme-i nâcizâne ile hâk-pây-ı devletlerine yüz sürmek için bir kaymakam irsâl etmeye mühlet bulunmadığı ve birkaç def'a arzuhâl-i perîşânlığımızı hâk-pây-ı saltanata irsâl etmiş iken bir cevap zuhur etmediği bâbında ricâ ve isti'tâf ederek tahrîr-i ubûdiyet-nâmeye ikdâm olunmuşdur.

Mostaganem nâm beldenin mahall-i ribâtından Şevval-i şerîfde sene 1257

[Şevval 1257] / [Aralık 1841]

وهرايه قدر قاچرلس ورسنه كامله نلسانن خاصن اولوب فاجدون كلان وغازيلت دعوتل كنولديغندن ذخير ايرنجي بولمك وهراندن ردهغه چيغدن اهل سول عسكرو چيغوب غلبه كامله ايه
كفادي اير ايمد كل كنون وكر كفاريه القيا اير اوب اكي ماه قدر اتم ظهور و مقهور طوروب كوزدن امداد لرئ كلديكن چيغوب وهرايه زارايشكر ايرئ بود لوريشانلق كورد كلارن صلحه طالب اولوب چود
جنود نهجاهد نيه مول اعطا ايلت وذاته رغبت ايند كل كنون استراحت وجع اسلمه و مهمات نيميه صلح بالال قبول ايد رلت ايند كنون و جهده راطله و برلسن و سه لدر سابه و فرقت نهنشاهي صحت حمديه
كوبه لري بر شويب حد و شر فادن تونس حدوديه قدر ايكوز قانون كتب كل عالئ كيمسه اطاهه ايد اير سه رلت تاين طرفن و سالكه قضيه سكه صرف اراي اخذار قلمش اكون قسطنطينه تخيري احمديكن
اخذ واستبدال ايند كل كوري و اول طرفن كفارتك بوزيه طور جن قالد بئق مسيح عبيد اتم اول طرفن شرو طرفن قسطنطينه كفار ايله سازعه مز اولوب مكسوسوندم لدمي الاسترجاع و الاستزاده ايديد كادن الميويب
اخرت بندن مال لري و چال كوني ذل ايه رلت آلدن لريه سيني نسيم ايميه چكاري حوالب و بركن نفص صلح بره نكار قاربات مديت و وقوع بولمق اولوبني اكي سكه به مانغ اولمشدر و بونا سازده مديه نام بون چيغوب
اهل اسلايمت قفقاز بون و مورديه مانع اولدمون انسا عنتلك بول بول اكي بون ايرت و طريفيت قفلاسي و قندون طرفين عاجز اوله رن بون نر مون و واژ شدر و صهر و اووب شيبه ايشيكي كككاري
بوصورن منضبط ايشدر كه والله العظيم اوردوي كفارتك چاركي قدر عسكرايه اوزر لر نيه كيد بيبو بغان بعض ولاورنيلك اور ايه شتابه و معناه اولمقن در كه كفارتك عسكري بوزيلت اولوب ككولن
و طب و چيخانه و مهماته اوزر نين كلدن كورس و هله اولين بوزر نين طوريه رون قضيات و بده انه افزون اولدندن كوري كوي بالخاصه قن و اخذ ايه كو كوكون نصيب ايشكن بولند بئوي كمدوي كوروب جزا رلت
وساژ ايشيرا ايلدكلوي بدلكه فور لرون چقايب طائفه نساكي بوزا رلت ارقه سنن قاله رون غابت مفاينه چكيدرككن در و هر بار جمده نسا و حال و اولاده و اولوي ملت اسلاميه به عنت اولمقن در
و باروت وساژ لوازم حربيه لك قنق سببه كرات متعدد و عليه اهل اسلايمت اولوب كفارتك اورد لرني اديمر و و باروت كوئيد كيدن غلبه مزملو بيه قول ايدر ذرا اسه ماكلت اهل ايسل ايو عراز
و البارتك ظلمدي و عدم انصاف لري سببا نيات ضعف و نفرد وجه سكه و ازشرا ايجن بوغانه نديكون ايله كار و كسبون و موت و زارتدن قالدن لري اجدن جمله سكي ذرا لر نيه فقير لال اديمر
و قالمش مال و اشباري و اكثر حال مند راري خار به اوده نهنهبا تلف اولمشدر و چند كفارتك اورد راري تلف اولمقن ذرا لري و هاليو كوي كوئيدرككن و خزيره و مهمال لري ضام اولسه و د زياده سببه
نزار او اسال ايشكن بولند نهنديمان ماعدا مامورين ساژن كسي مدعه و جهه اعماله صرف اكار ايشكن در در جنود چا حديق قولر نيلك دين قولر نيلك ايسه بئون بون رلت اخوت دينيه ايدوب جمله اسلايسا
بر وجهه و بيلت و كل اكي عسكرا ستر اخشن اوله رون جمله مري سبركي راندر بلر و جوار بوزد و بوزان بولوك طو اشدن امداد عسكرا بيشدله و رمد بلر اولكه ايزن لقي مز ايه فخير عطلوب ايلت رولا
كور مديرا ستر ايه صور نيه طلب ايلت اعطا ايد لري منع ايلد بلر بزرايه اخذ و عطا ايد لري خوف كفاردن جمله مزون تبعد ايد بلر و طاصل حصن حصين و حفرت شاه ادادن قيرن حصن اير جلت
و بجا و ساه اوله جن رطل ايد بئق جهه فندون عيان سننقن عمن البيان بولنديغه سني در و بلر جت و طائفن اولوبني كوي مختلفه كوزاري اعانكون و اساكورن سنظر در و زرا دولت عليه لك خزائن و بئوي سكي
و جنود كوزيه سكي قوراسه مرفل المولي كيمانه و قنل مرصيه جليله اولوبني سلم مالد جيات شاهانه به بين قسم اير كه استخذه بك باشلر به كلان كزاملري و هر و لور بئو رلقن اولدق لري نفاها
عقبه سد طسكن عرقن ايشكه بالذات قاقوب كاكايي شاهانه به بوز سوزمك املن بولمش ايه من جتمع اولان مسيلت قنوا كليه سندن حدنر اجات اير بوب هلال فانه اسلايسان قولر
استر ماملر به مسن نظر كيمانه اير مزون نهنشاهي ستر جا و اسان بول ايان طل الله و العالئ استعطا مرفضن و نفعال عبوديه التما اولمشدر بويجه اكن و نفعال عبيد ايلت وصول و عدم وصول معلوم
مكازم اوله سه جنق ملاحظه سببه و نفعال لري كوزر عيبه اسلايمت عزمون اولد بئو كزنت حروبون ناسني رمندار قنمه ناجزانه ايه كهاكياي دولندي بيه بوز سوزمك ايلت ايجر و نايتمام ارسال نيه
هليلت بولندي بئق و قنق و نفا و نفعال ريشال لغزي كاكايي سدن طنه ارسال ايشرا اكون بر حوالب نهور ايد بئو ايشن و جواو استعفاف ايدرت خبر عبوديه شامه به اقدام اولمشدر

I. HR, 821

CEZAYİR'DE FRANSIZ İŞGAL ORDUSUNUN ZOR DURUMDA OLDUĞU

Cezayir'i işgal etmeye çalışan Fransızlara karşı Şerif adında bir şahsın mücadele ettiği, Fransız ordusuna yardım gönderilmediği takdirde durumlarının zor olacağı

قيام المدعو شريف بمحاربة الفرنسيين الذين يسعون لاحتلال الجزائر، وفي حالة عدم إرسال الامدادات للجيش الفرنسي فإن وضعهم سيكون مترديا

Sa'âdetlü Efendim

Bu def'a Cezayir'den kırkdan ziyâde gelmiş olan muhâcirlerin ifâdelerine nazaran Cezayir hudûdu beyninde Şerif nâmında bir kimesne birkaç def'a Fransızlu ile muhârebe edip nihâyeti mağlûb olarak Dağistan ta'bir olunan pek cesîm bir tarafına Tunus hudûduna karîb Cercere (Cherichera) ve Cebel Zavava (Zauvava) nâm mahalle firâr etmiş ve merkûmu oradan istemiş ise de vermeyip bi'l-cümle cebel ahâlîsi ittifâk etmiş olduklarından Cezayir'de bulunan general iki def'a ordu çekerek muhârebe etdiği hâlde ikisinde dahi mağlûb ve münhezim olmuş ve Cezayir'in yerli taburları asıl yerliden olmayıp taşradan ba'zı urbândan bulduklarından hîn-i muhârebede birkaç bölüğü Şerif tarafına firâr etmiş ve fakat Cezayir'de bir tabur asker bırakıp kusûrunu sevk ederek el-hâletü hâzihî muhârebe olunmakta bulunmuş ve Fransa'dan imdâd matlûb olunmuş ise de ba'demâ ne asker ve ne de mühimmât gönderilip mevcûd bulunan asker ile idâre olunması cevâb verilmiş ve bu keyfiyetin böylece vukû' bulduğu burada ba'zı Fransızlı tüccârlar tarafından dahi ifâde kılınmış ve izzetlü müdür efendinin ifâdesine nazaran mezkûr cebel, taşlık ve ormanlık sa'bü'l-mürûr mahaller ve nüfûsu dahi be-gâyet kesîr olduğundan Fransa'dan imdâd verilmedikçe Cezayir'de bulunan Fransa memurlarının ve askerisinin perîşâniyetlerini mûcib olacağı me'mûl-i kavî bulunmuş olmasıyla nezd-i vâlâlarında tensîb buyurduğu hâlde keyfiyetin hâk-pây-ı âliye ifâde buyurması bâbında irâde efendimindir.

Fî 27 Muharrem sene [12]68 / [22 Kasım 1851]

Mühür
Ahmed İzzed

محارباته انقض
 بود فضیله زیاده قوتیه زیاده کلمه اولاده طاجیران افاده لیه نظر خیر صدودیکه سینه شریفه نامده یکسه بر فایح دفعه قاتل بود اید
 صحابه ایدوب نایب معاونیه طاهره طاعنه تغییراناه بان جسم و بر طرفی تا تونی صدودیه قریب جهره و صی زواوه نام محله خراس
 ایتسه و صرفی اوردنه سینه ارج و بموجب بالجد صیله لسی انقاد سینه اوله قازیده خیزیده بولانه خراس الکی دفعه اوله خراس
 صحابه ایتکی حاله ایتسه و فی معاونیه و مهتر اولسه و خیزیران بر لوطا بود لری اصل بر لودنه اولیب طره و نه بوجه خیزیرانده بولوقده
 صیده صحابه و نه بزنج بلوکی سرفه طرفه خراس سینه و فقط خیزیرانده بر طابور عسکر بر اعجب حضور بولانه عسکر ابله ازاره اونی صواب و یلسه
 بولنده و فرائض و نه امداد مطلوبه ایتسه ارج بعد عسکر و نه مهرات کونریه بموجب حضور بولانه عسکر ابله ازاره اونی صواب و یلسه
 و بویضاک بولیم و فوجولیم بواره بولیم فائز بود خراس طرفه و فی افاده فاضله و عینو صدود بر اقبان افاده نظر مذکور صی
 طاهره و اوردانه صحابه لودر مصله و فدی و فی نهایت کتیر اید سینه فائز و نه امداد و بر لودیکه خیزیرانده بولانه فائز ماضو بر اقبان
 و عسکرینان بر نایبانی مویب اوله صی مقل قوی بولنده ایتسه نزد اولاد ارباب شیب بولیم حاله کبضاک خلی و عالمیه
 افاده بولیم بن افاده ایتسه ۷۷ ص ۷۷

CEZAYİR VE TUNUS'A UYGULANAN KARANTİNA SÜRESİNİN UZATILMASI

**Cezayir ve Tunus'ta devam etmekte olan kolera hastalığı dolayısıyla
Osmanlı ülkesine gelecek mallar için uygulanan karantina süresinin
beş günden on güne çıkarılması**

تمديد مدة الحجر الصحي المفروض على البضائع الواردة من الجزائر وتونس
إلى الدولة العثمانية من خمسة أيام إلى عشرة وذلك بسبب استمرار تفشي وباء
الكوليرا

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayir ve Tunus'da kolera hastalığının şiddetle hükmünü icrâ eylediği cihetle oralar-
dan Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne iskelelerine gelenlere icrâ olunmakta olan beş gün ihtiyat
karantinasının tam on güne iblâğı karârlaşdırılmış ise de bunun maksadı te'mîne kâfi olama-
yacağından mahall-i merkûme mevâridâtının mukaddemâ Marsilya ve İtalya mevâridâtı hak-
kında ittihâz ve ta'yîn olduğu vechile mevâki'-i lâzîmede on dört gün olarak karantinaya
vaz'ı hakkında meclisçe verilen karâr ve sebbeden iş'âr üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan
muhterem 22 Muharrem sene [1]303 târihli cevâb kırâ'at olundu.

Karârı

İşbu cevâbda mahâll-i mezkûre mevâridâtı hakkında ittihâz olunan tedâbirin emsâline
muvâfık ve illetin oralarca gâyet hafif sûrette hükmünü icrâ etmekde bulunması cihetiyle
dahi maksadı te'mîne kâfil olacağı gösterilmiş olduğuna ve karantina müddetinin tezyîdi
hakkında geçende meclisçe verilen karâr yine dâire-i sıhhiyenin illetin Tunus ve Cezayir ta-
raflarında şiddetle hükmünü icrâ etmekde idüğüne dâir vukû' bulan iş'ârına mübtenî olub ma-
demki oralarda hastalığın hafif olduğu tahakkuk eylediği ve t'yîn olunan tam on gün karanti-
na müddetinin dahi maksadı te'mîne kâfi idüğü beyân olunuyor. Bu hâlde Dâire-i Sıhhiye'nin
karârı vechile mahall-i merkûme mevâridâtının mevâki'-i lâzîmede tam on gün karantina-
ya vaz'ıyla iktifâ olunması meclisçe de münâsib görüldüğüne binâen nezâret-i müşârun-
ileyhâya bu yolda cevâb-ı sâmi tastîri tezekkür kılındı.

22 Muharrem [1]303 / [31 Ekim 1885]

Tlemcen'de Ebu Medyen Camii'nin İç Görünümü

زارع

أبو حواري مكانه مذكور مواردنا صفحنا آثارنا في ذلك المكان موافقاً وعينك ادرارهم غابت خفيف صورته صلتنا اذ انك
 بولسهم عينهم ورضي مقصدك تأييدنا لافق الالهي كونه لساننا وقراننا منتهى تزيده صفحنا كبري مجسبه وبلادنا به رازك
 عينك تونسي وجزائر طبرق ستم صلتنا اجلا انهمك ابدت رازك وقبحنا استماره ميني الالهي مارامله ادرارهم خلتنا
 خفيف الالهي حقنه ابريق وبقية الحق نعم اوده كونه قراننا منتهى ورضي مقصدك تأييدنا لافق ايرق بيانه الالهي بولك
 رازك صحتك زاري بولك مكانه مقصدك مواردنا من موافق لانه في نعم اوده كونه قراننا به ضيفنا انكفا ادرارهم منتهى كونه
 نانو نقره ما ايلام بولك بولك نظري تاروتك

<p>بسط سردارني قصصنا رضا محمد</p> <p>تاريخ</p>	<p>آمدی سادو نکر قصصنا رضا محمد</p> <p>تاريخ</p>	<p>آر صیدک قصصنا رضا محمد</p> <p>تاريخ</p>	<p>سنار لنگه قصصنا رضا محمد</p> <p>تاريخ</p>	<p>محل</p> <p>تاريخ</p>
<p>٤٤</p>	<p>٢٧</p>	<p>لا</p>	<p>٤٤</p>	<p>٤٤</p>

MV, 5/82

FRANSIZ İŞGALİ ALTINDA BULUNAN CEZAYİR HALKININ ZULÜMDEN KURTARILMALARI HAKKINDAKİ TALEPLERİ

Cezayir'deki Fransız işgalinin 60. yılında dinî baskının daha da şiddetlendiği, İslamî eğitime son verilerek Fransızca eğitime geçildiği, Müslümanlara Hıristiyan lakapları verildiği ve zorla askere alındıkları

الإبلاغ عن اشتداد الاضطهاد الديني في الجزائر من قبل الفرنسيين بعد مرور
60 عاماً على الاحتلال الفرنسي وإلغاء التعليم الإسلامي والتحول نحو التعليم
بالفرنسية وفرض الألقاب المسيحية على المسلمين وتجنيدهم قسراً

Fransa hükûmetinin zir-i istilâsında bulunan Cezayir ahâlî-i İslâmiyesine akd-ı nikâh usûl-i meşrû'asının sûret-i âharla icrâsı ve talâkın men'i ve medâris-i İslâmiye'nin sedd ü bendiyle ulûm-ı İslâmiye tahsilinin men'i ve usûl-i tadrîsin Fransızcaya tahvîli ve ba'demâ esâmî-i Müslimîn'e Hıristiyanlar gibi lakap ilâvesi ve şimdiye kadar askerlikten mu'âf tutuldukları hâlde şimdi kendilerinden cebren üç yüz bin asker cem' ve tahrîrine kıyâm eylediği ve daha sâir diyânet-i İslâmiye hilâfında vaz' eylemekte olduğu tekâlîf ve mu'âmelât-ı nâ-meşrû'aya dâir atabe-i ulyâ-yı hümâyûn-ı mülûkânelerine takdîm olunmak üzere Tilimsan memleketi umûm ahâlîsi tarafından bi'l-vekâle Hac Muhammed bin Mansur imzasıyla kullarına vürûd eden arzuhâl leffen takdîm kılındı. Kâtibe-i ahvâlde irâde ve fermân veliyyü'n-ni'met-i bî-minnetimiz efendimiz hazretlerindedir.

Fî [13 Zi'l-ka'de sene [1]308] / [20 Haziran 1891]

Abd-i memlûk-ı kadîmleri
Ahmed

*

Cenâb-ı Hâlik-i arz u semâ zât-ı şevket-simât-ı hazret-i zıllullâhîlerini mahzâ âlem-i İslâmiyet'e ilticâgâh ve şeref-muktedâ buyurduğuna sad-hezâr hamd u senâ ki sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîlerine sığınan Ümmet-i Muhammed'in nâil oldukları sa'âdet-hâl ve refâhiyet ümem-i sâlifenin birisine müyesser olmayan bir ni'met-i bâhirü'l mefharet ve

vücûd-ı behbûd-ı şehen-şâhîleri şân-ı İslamiyet’i yevmen fi-yevmen i’tilâya yegâne sebep-i mutlak ve rif’at olmağla mezîd-i ömr-i hilâfet-penâhîleri husûsunda rub’-ı meskûnda mutavattın Müslimînin her dakika icâbetgâh-ı Cenâb-ı Rabb-ı mennâna arz ve teferru’ eyledikleri da’vât karîn-i kabûl buyrulacağı bî-şekk ve irtiyâbdır. Merbûtiyet-i İslâmiye ile metbû’-ı mukaddes ve ser-tâc-ı ibtihâc-ı meserretimiz olan sevgili pâdişâhımızın sâye-i merhamet ve adâletine sığınarak arzuhâle Tilimsan (Tlemcen) ahâlî-i İslâmiyesi nâmına şu yolda cür’et-yâb olurum ki; vatanımız Fransa Cumhuriyeti’nin yed-i tahakkümüne geçeliden beri güzêrân eden altmış seneye karîb bir zamânda tesâdüf eylediğimiz müşkilât ve renc ve meşakkate çünkü bâ’is-i iftihârî olduğumuz dînimize ta’arruz vâkî’ olmadığı için “eczâ-i min cinsü’l-amel” kazıyyesine tebe’ân sabr ile mukâvemet eylemekde hâk-pây-ı meâl-i ihtivâ-yı cenâb-ı tâc-dârîlerini takdîme cesâret edememekde idik. Bu def’a dînimize ta’arruz nokta-i nazarından zuhûr eden müşkilât-ı tâkat-sûza tahammül ve mümteni’ü’l-husûl tekâlif-i mâ-lâ-yutâka gerden-dâde-i inkıyâd ve mütâva’at bir mü’min-i muvâhhidi derece-i nihâyede bir işkence olacağı nezd-i merâhim-vefd-i hazret-i gît-i sitânîlerinde bir emr-i zâhir ve bedîhîdir.

Tekâlif-i mesrûde ve ma’rûzanın birincisi; zât-ı risâlet-penâh efendimiz hazretlerinin şeri’at-i mutahhara-i Ahmediyesini ilgâ demek olan akd-ı nikâh mes’elesinin tarz-ı âharla icrâ ve emr-i tatlîkîn şedîden men’i. İkincisi; bin kûsûr senelerden beri tâlibîn-i ulûma küşâde bulunan medreselerimizin kapadılarak tedris etdirilecek ulûm ve fûnûn-ı mütenevvi’a-i İslâmiye’nin terkiyle tahsîlin bi’l-vücûh lisân ve ulûm-ı Franseviyeye hasr-ı. Üçüncüsü; esâmî-i İslâm’ın âdât-ı Hıristiyânîye gibi telkîbi. Dördüncüsü; mu’af tutulduğumuz askerliğe bi’l-cebr üç yüz bin kişinin def’aten taleb edilmesi gibi gözlerimizden yaş yerine kan akıtdıran şu dil-hûn tekâlif-i mâ-lâ-yutâkdan her dakika huzûr ve râhatımız münselib. Binâenaleyh her şeye hattâ diri diri ateşde yakılmağa muhâfaza-i dîni tercih eyleyerek şeri’at-i celîle-i nebeviyyenin bir noktasının handekine kanlarımızın bahş ve fedâsıyla mukâbele eyleyeceğimizden halife-i hazret-i nebevî ve hâdim-i şeri’at-i celîle-i Ahmedî olan hâk-pây-ı melâik-simât-ı zıllullâhîlerine bi’l-ilticâ milyonlarca ehl-i İslâm hakkında dînen revâ görülen mezâlîm ve ta’addi-i mütevenvvi’a ve müte’addideden tahlîsimizi yedi yaşından yetmiş yaşına kadar gerek zükûr ve gerek inâs gözleri eşk-i bârân-ı teessüf ve telehhüf olduğu hâlde şarkdan garba kadar lütf u âtîfet-i seniyyeleriyle vâye-mend-i fahr u mübâhât ve merhamet-i hilâfet-penâhîleriyle müteferrik-i en’âm ve inâyât buyurulmuş kâfe-i Müslimîn hakkındaki merâhim-i meşhûde-i şehen-şâhîlerini isticlâb ve bu bâbdaki irâde-i melhemiyet-mu’tâde-i tâc-dârîlerini istirahat-ı vekîli bulunduğum Tilimsan (Tlemcen) ve tevâbi’i Ümmet-i İslâmiyesi nâmına istid’â eylerim. Ol bâbda emr u fermân ve lütf u ihsân şevketlü mehâbetlü kudretlü sevgilü pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir.

Fî [18 Şevval sene [1]308] / [27 Mayıs 1891]

Abd-i Memlûkları Tilimsan Ahâlîsi Nâmına
Hacı Muhammed bin Mansur Köleleri

.. وانته .. كلونك زير استبداده بولناه .. جزائر .. اهلاء اسلامه من عقد نگاه
 اصول مرسومك صوره اخذ اجراس وطلاقك منهن ومدارس اسلامه زكسد وبتدعيه
 علوم اسلامه تفصيلك منهن واصول تدريسك .. وانزلهم .. به تحوطني وبعد ما اسمن
 مسلمة خريستيانكي لقب عيلاده س وشكدي به قد عجزك كنه معاف طوبى قري هماره
 سدي كند بزند نه جدا اوج بوز ملك عسكر جمع وخربريه قيام ابدكي ودها سائر رياست
 اسلامه خلافتنه وضع الملك ده اوليه تكاليف ومصروفات نامردوي به دار عتبه
 عيساي هم بونه ملوكا زنه تقدم اولعه اوزره .. تمامه .. مملكتي عموم اهلين طرفه نه
 باوقانه حاج محمد به منقوله افضله قولونه وروايله وكمال لفا تقدم قلدن قطبه
 اراره ورمانه ولسان بمره ابد ز خفته خدرا ۸ صراره لاسخ
 عبد مملون قري احمد

FRANSA HÜKÜMETİ'NİN CEZAYİR, TUNUS VE SENEGAL'DE MÜSLÜMAN HACILARIN MEKKE'YE GİTMELERİNİ YASAKLAMASI

Fransa Hükümeti'nin Cezayir, Tunus ve Senegal Müslüman hacılarının Mekke'ye gitmelerini yasakladığı ve Müslüman vatandaşları olan diğer devletler tarafından da aynı yasağın uygulanması için teşebbüste bulunduğu

منع الحكومة الفرنسية المسلمين الجزائريين والتونسيين والسنغاليين من التوجه إلى مكة لأداء فريضة الحج وسعيها إلى تنفيذ نفس المنع من قبل الدول التي تضم مواطنين مسلمين

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Hâriciye
Mektûbî Kalemi
Aded
4300

Huzûr-ı Sâmi-i Hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Fransa Meclis-i Vükelâsı'nın dünkü gün vukû' bulan ictimâ'ında Hâriciye nâzırının Avusturya Devleti'nin Venedik'de karîben bir muhtelit konferans akdi hakkındaki teklîfine Fransa hükümetinin muvâfakat eylediğini beyân etdiğini ve Hindistan'ın ahvâli münâsebetiyle hüccâc-ı Müslimînin Mekke-i Mükerrreme'ye azîmetleri Tunus ile Cezayir ve Senegal'de taht-ı memnû'iyete alınmış ve kendi tebe'a-i Müslimelerine karşı tedâbir-i mümâsile ittihâzı için düvel-i sâire nezdinde hükümet-i müşârun-ileyhâ tarafından icrâ-yı teşebbüs edilmiş olduğunu mutazammın Paris Sefâret-i Seniyyesi'nden alınan 23 Kânûn-ı Sâni sene [18]97 târihli ve kırk bir numaralı telgrafnâmenin tercümesi leffen takdîm kılınmağla emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Şa‘ban sene 1314 / [25 Ocak 1897]

Hâriciye Nâzırı
Bende
[Ahmed]Tevfik

*

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Umûr-ı Hâriciye
Tercüme Odası

*Hâriciye Nezâreti'ne 23 Kânûn-ı sâni sene [18]97 târihiyle Paris Sefâret-i
Seniyyesi'nden vârid olan 41 numaralı telgrafnâmenin tercümesidir*

Meclis-i Vükelâ bugünkü ictimâ‘ında ahvâl-i sıhhiye-i umûmiye ile iştigâl etmiş ve Hâriciye nâzırı Avusturya hükûmetinin Venedik’de muhtelit bir konferansın ahd-ı karîbde ictimâ‘ını teklîf etdiğini ve Fransa’nın buna muvâfakat eylediğini bildirmiştir. Hindistan’ın ahvâli münâsebetiyle hüccâc-ı Müslîminin Mekke-i Mükerrerme’ye azîmetleri Tunus ile Cezayir ve Senegal’de taht-ı memnû‘iyyete alınmış ve kendi tebe‘a-i Müslîmelerine karşı tedâbir-i mümâsile ittihâzı için Fransa hükûmeti tarafından düvel-i sâire nezdinde icrâ-yı teşebbüsât edilmiştir.

23 Ocak 1897

*

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
2003

Tunus ve Cezayir ve Senegal’de hüccâcın Mekke-i Mükerrerme’ye azîmeti Fransa hükûmetince men‘ olunmuş olduğundan bahisle ba‘zı ifâdeyi hâvî Paris Sefâret-i Seniyyesi’nin telgrafnâmesi tercümesi manzûr-u âlî buyurulmak için Hâriciye Nezâret-i Celîlesi’nin tezki-resiyle ma‘ân arz u takdîm kılındı efendim.

Fî 22 Şa‘bân sene [1]314 / [26 Ocak 1897]

Sadr-ı A‘zâm
Rıfat

٢٩٨

خارجهم نصف سنة ٤٤ كل سنة ياتي بالاع تارخيد بايس خارجهم نصف سنة
واراد اولاده اع نومرولو تنقذافنه نك زجهم سيد-

بسم الله الرحمن الرحيم

ظلال الوصايا

ترجمنا وطلسمنا
علنا

مجلس وكلا بولوكي اجمعيه كنده اهل صبحي عموديم ابل استغفال ايميه و خارجهم ناطري
ادسترا هكوه مننه و نوكيده فخطا برتوقفرا نك اهل زريده اجمعيه تكليف ابل بكي
وزان نك بوطا موافقت ابل بكي بيلد رصده هندستانك اهل طي سنخند حجاج
سايه مكرم مكي عييزي نون ابل جزير وسنه خالده كتبه مجموعيه الحنه و كند
تبعه سالور ليه قاتو تدبير ساهم اخازي بجره وزان حكومتي طرفه نيه دوله سازه نون
اجري نستانه ابل بلكد-

Tlemcen 'de Abdü'l-Hasan Camii

HAC DÖNEMİNDE FAS, CEZAYİR VE TUNUS'DAN MÜRACAAT EDEN MÜSLÜMANLARA NAKDİ YARDIMDA BULUNULMASI

Hac mevsiminde Fas, Tunus ve Cezayir'den Malta'ya gelen ihtiyaç sahibi Müslümanlara, Osmanlı tabiiyetinde olsun veya olmasın, talep ettikleri maddî yardımın yapılması

الأمر بتقديم المساعدات المادية للمحتاجين من أهالي المغرب وتونس والجزائر
القادمين إلى مالطة في موسم الحج عند طلبهم بغض النظر عن كونهم أو عدم
كونهم من رعايا الدولة العثمانية

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Mevsim-i Hacc'a müsâdif zamânlarda Fas, Cezayir ve Tunus ahâlî-i İslâmiyesi'nden Malta Şehbenderhânesi'ne bi'l-mürâca'a mu'âvenet-i nakdiyeye mazhâriyetleri istid'âsında bulunanlara karşı olunacak mu'âmelenin başşehbenderlikten istifsâr olduğu beyânıyla ba'zı ifâdeyi hâvî Hâriciye Nezâreti'nden gelen tezkire okundu.

Karârı

Mezkûr tezkirede şehbenderhâneye mürâca'at ile istid'â-yı âtifet-i seniyyede bulunan bu kabil eşhâsdan ba'zılarının tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den bulduklarını müsbit evrâk-ı lâzimeyi hâ'iz oldukları hâlde diğer kısmının bir güne evrakı hâmil olmadıkları ve tebe'a-i Devlet-i Aliyye sıfatıyla evrâk-ı müsbite ibrâz edenler hakkında ol bâbda mer'î olan şehbenderler nizamnâmesi ahkâmına tevfikân ifâ-yı mu'âmele olunması ve tebe'a-i Saltanat-ı Seniyye'den olmayanlara cevâb i'tâsı lâzım gelir ise de mensûb oldukları devletin konsolosu bulunmayan mahallerde Saltanat-ı Seniyye şehbenderhânelerine mürâca'at edecekleri mu'âvenetde bulunması münâsib olacağı der-miyân olunmuşdur. Bu misüllü muhtâcîne kemâ-kân mu'âvenet icrâsı lüzûmu der-kâr idüğünden senevî beş-altı bin guruşu tecâvüz etmemek üzere mu'âvenet-i mukteziyenin ifâsı husûsunun mezkûr başşehbenderliğine tebliği zımında nezâret-i müşârun-ileyhâya havâle-i keyfiyet olunması tezekkür kılındı.

2 Rebî'ü'l-âhir sene 1326 / [4 Mayıs 1908]

CEZAYİR'DE PANİSLAMİZMİN GİTTİKÇE GÜÇLENMESİNDEN RAHATSIZ OLAN FRANSLILARIN KARŞI FAALİYETLERİ

Fransa'nın Panislamizm'e karşı diğer Avrupa Devletleri ile anlaşarak aldıkları karar gereğince; sömürgelerindeki dinî liderlerin İslam Birliği kurma çalışmalarını etkisiz kılmak, Osmanlı Devleti'nin Müslüman ülkelerle olan ilişkilerini araştırmak ve buralardaki mezhep farklılıklarını tespit etmek, Osmanlı Devleti'nin ve hilafetin Müslümanlar üzerindeki nüfuzunu kırmak amacıyla büyük bütçeler ayırarak gizli görevliler gönderdiği hakkında rapor

تقرير حول الإجراءات المزمع اتخاذها بموجب القرار الذي اتفقت عليه فرنسا والدول الأوروبية الأخرى حيال الجامعة الإسلامية: التصدي لمساعي علماء الدين في مستعمرات هذه الدول بشأن إقامة الوحدة الإسلامية، دراسة العلاقات القائمة بين الدولة العثمانية والدول الإسلامية وتثبيت الخلافات المذهبية، إرسال موظفين سربيين بهدف كسر تأثير الدولة العثمانية والخلافة الإسلامية على المسلمين وتخصيص ميزانيات كبيرة لهذا الغرض

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitabet Dâiresi

Cezayirli Salih Huveylidâ tarafından takdîm olunan raporun sûret-i tercümesidir

İslâmiyet'in siyâseten bulunduğu mevki'i ve Panislamizm'in gitdikçe tehdîd-âmir bir şekil alan muhâtara ve mahzûrları hakkında Fransa, İtalya, İngiltere ve Rusya Devletleri arasında siyasî bir takım notalar te'âtisinden sonra Fransa kendi yed-i idâresinde bulunan müstemlekâtın sükûn ve sa'âdetini te'mîn maksadıyla işde alâkadâr olan devletlerle i'tilâf ederek rüesâ-yı İslâm'ın mesâ'isini akîm bırakmağa karâr verdi ve bunun için Hâriciye Nâzır-ı Sâbıkı Mösyö Hanotu [Hanotaux] seyyâh-ı şehri Fûru [Frew] gibi müsteşriklerle memâlik-i şarkıyyedeki diplomatların re'yini istihsâl etdikden sonra zîrde muharrer programı tertîb eyledi:

Evvelen: Zât-ı hazret-i pâdişâhî ile Emîr-i Mekke-i Mükerrerme'nin Müslümânlar üzerindeki nüfuzunu bilmek.

Sâniyen: Fransa'nın Dersâdet Sefiri Mösyö Konstansi [Jean Antoine Constans] ile Cidde ve Mısır'da ve sâir mahallerdeki konsolosların raporlarına nazaran Müslümânlar üzerinde şeyhü'l-islâmın nüfuzu nüfuz-ı pâdişâhiye fâ'ik olduğundan bu takdîrde şeyhü'l-

islâmın nüfûzunu Avrupalıların ta'kîb etdikleri maksada alet edinerek nüfûz-ı pâdişâhiye dâimâ bunu mu'âriz kılmak.

Sâlisen: Resmî ve gayr-ı resmî sûretde yani ilk önce gayr-ı resmî ve sonra da resmî sûretde emîrû'l-mü'mînîn nazariyesini reddetmek. Hükûmet Müslümân ahâlîye bir takım resâil tevzî' etdirmekte olup bunlar da Cezayir'de sâkin rüesâ-yı dîniyyenin hilâfet ve Osmanlı işgâl ve idâresi hakkındaki re'y ve mütâla'aları muharrer olduğundan bu sâyede Müslümânları Devlet-i Aliyye'den nefret etdirerek emîrû'l-mü'mînîn sıfat ve nüfûzunu biz-zat inkâr etdirmek ve hilâfetin te'sirini izâle etmek ümîdinde idi.

Râbi'an: Ba'zı Müslümânların fikir ve meslek ve sûret-i hareketlerini tamamen bilmek için diğér bir takımlarının nüfûz-ı mezhebelerinden istifâdeye çalışmak.

İşte dîn-i İslâm'ı tahrîb için ta'kîb edilecek esâslı ve mühimm yollar bundan ibâret idi. Neticesi şarkın ebvâb-ı serâir-i âlûdunu garblılara açmaktan ibâret olan bu müşkil programı mevkî'-i icrâya vaz' için Fransa hükûmeti birçok mütehassısları İslâmiyet'in teşebbüsât ve âmâl-i hafiyesini tetkîk ve tetebbû'a me'mûr eyledi ve Fas'da, Vaday'da ve Şark'da vukû'a gelen hâdisât da mezkûr programın mevkî'-i icrâya vaz'ını tesrî' etdi.

1903 Senesi Mayıs'ında beni, Afrika cihetlerinde îfâ-yı vazîfe edecek bir hey'et-i İslâmiyye'nin riyâsetine ta'yîn etmiş olan Fransa Hâriciye nâzırı Afrika'da İslâmiyet'in hâl-i hâzır-ı siyâsîsi hakkında umûmî bir rapor kaleme almaklığımı teklîf ve bu bâbda îcâb eden vesâik ve evrâkî i'tâ eylemelerini Hâriciye Nezâreti Umûr-ı Siyâsiyye ve Mahzen-i Evrâk müdürlerine emretti.

Raporun tanzîm ve hitâmından sonra Mösyö Dilkas'a bilâd-ı İslâmiyye'ye bir me'mûriyet-i mahremâne ve hafiyeye ile gidebilip gidemeyeceğimi suâl edip verdiğim cevâb-ı muvâfakat üzerine ma'iyetime zîrde esâmîsi muharrer iki zât tayîn olundu.

Evvelen: Cihet-i askeriyye hakkında ma'lûmât istihsâline me'mûr Mülâzım Fever

Sâniyen: Medine ve Mekke'nin mebânî-i meşhûresindeki hutût ve nukûşu istinsâha yani âsâr-ı atika kısmına me'mûr ve Ma'ârif Nezâreti tarafından müntehib Mühendis Anje-lo.

Gideceğimiz yerler şuraları idi:

1-Tunus

2-Cidde

3-Medine-i Münevvere

4-Mekke-i Mükerrreme

5-Mekke ve Medine'ye hem-hudûd olan ba'zı mahaller

Ba'dehu Bahr-i Ahmer tarikiyle Sevakim'e geçmek ve oradan Sünûsilerin makarrı olan Kufra (Al-Kufrah) Vahası'na gitmek ve nihâyet Vaday'ın merkezi olan Abeşa(Abéché)'ya azîmet etmek. Vazîfenin ikmâlini müte'akib Fransa'ya Çad ve Kongo taraflarından avdet edeceğimden Hâriciye nâzırından bu hizmet için telakki ettiğim ta'limât-ı hafıyye şundan ibâretdir:

Evvelen: Hind İngilizî hükûmetinin emîr-i Mekke'ye vermekde olduğu ma'âşın mikdârını öğrenmek.

Sâniyen: Ahvâlin müsâ'adesi takdîrinde Fransa ile hafî bir ittifâk mukâvelenâmesi akdi için emîre İngilizlerin verdiği meblağın iki üç mislini teklif etmek.

Sâlisen: Zât-ı hazret-i pâdişâhînin Mekke'deki nüfûzunu

Râbi'an: Zât-ı hazret-i pâdişâhînin emîr ile olan münâsebâtının ne renk ve şekilde olduğunu

Hâmisen: Oradaki rüesâ-yı dîniyenin kimler ve nüfûzları ne mertebede idüğünü

Sâdisen: Şeyh Sünûsî'nin nüfûzunu

Sâbi'an: Neşr ve tebliğ vazifesiyle meşğûl olan me'mûrîn ve vesâitin esâmîsini

Sâminen: Şeyh Sünûsî'nin politikası zât-ı hazret-i pâdişâhînin meslek-i siyâsîsine mu'âriz olup olmadığı

Tâsi'an: Şeyh Sünûsî'nin zât-ı hazret-i pâdişâhî ile şeyhü'l-islâma karşı beslediği hissiyatı

Âşiren: Bilâd-ı mukaddesede faydası görülecek hîle ve desâyis-i siyâsiyyeyi öğrenmek

Sünûsilerin makarrı olan Kufra (Al-Kufrah) ciheti

Evvelen: Sünûsilerin meclisi kimden mürekkeb olduğunu ve teşkilât-ı siyâsiyye ve dîniyelerini

Sâniyen: Cezayir, Tunus ve Fas'daki me'mûrlarının isimlerini

Sâlisen: Te'sîrâtını ve neşriyât için kullandıkları vesâ'iti

Râbi'an: Bir Avrupa hükûmetini tercih edip etmeyeceklerini

Hâmisen: Devlet-i Aliyye ve Vaday hâkimiyle olan münâsebâtını öğrenmek

Sâdisen: Şeyh Sünûsî ile bir mu‘âhede-i hafiyeye çalışmak

Vaday'ın makarrı olan Abeşa (Abéché) ciheti:

Evvelen: Şimdiki hâkimin tebe‘ası üstündeki nüfûzu ve Fransa'ya karşı beslediği hissiyât

Sâniyen: Devlet-i Aliyye ve Şeyh Sünûsî ile olan münâsebâtını ve Vaday'da Osmanlı zâbiti olup olmadığını anlamak

Mülazım Fever işin cihet-i askeriyyesini tetkike me'mûr olup hitâm-ı vazîfede Çad Gölü'ndeki Fransa asâkiri mu'âvenetiyle Fransa'ya avdet edecek ve orada gördüğümüzü ve yaptığımızı sûret-i mahremânede Hâriciye Nezâreti'ne bildirecekdik. Bu vazifeyi hüsn-i ifâ için altmış bin Frank emrimize âmâde bulunurdu ki bunun yirmi bin Frankı Hâriciye Nezâreti ve yirmi beş bin Frankı akademi ve mütebâki' on beş bin Frankı da coğrafya cemiyetleri tarafından tesviye ve hepsi Hâriciye Nezâretinin bankeri olan Mösyö Dossor'a tevdî' ve teslim olunmuşdu.

[29 Zi'l-hicce 1330] / [9 Aralık 1912]

بلد زواری

بازگانه داری

خزای عالی فوییه طرفه تقسیم افند زواری صورت فرمید

اسلامت سیاست بولندنی موقع و یاندازیم کتبه تهریز برکتی آن طرفه و مخدوری صفه فرانسه ایلیا
انقد و وسیع دولتیه اده نه سیک برکتی نظر استیضه عده فرانسه کتبه یاره نه نه صفه سکه
دستاری تائیه تقصیر اینه عذر دار اول دولتیه ایلیک رؤسای اسلامت معینه عظیم باقیمه قرار و برده
و بونه ایچیه خدیجه ناطق سبکی مپوهانوتو ، سیاحتیور فو و کجه مشفقانه میند شتره ده ریولونری ایلی تقصیر
ایینه عده نیرده گر بر دغالی تزیب ایلی :

اول : زانه عده یاد کتله ایلیک کتله سندان و نه که نفوزیه بیلی
تاییه : فرانسه در عاده خدیجه مپوهانوتو عده و عده و ساز کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله
اونده تیج اسلامت نفوزی نفوز یاد کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله
او-تایلیک تقصیر ایلیک تقصیر آن ایلیک نفوز یاد کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله کتله

تاییه : سی و غیره صورتیه بنیاید اوله غیره عده سی صورتیه ایلیک نظریه سی در ایلیک عده
مدینه اهلیه بهتم سانی تویج ایلیک اولوب بوزوم جزیره ساکه رؤسای دینیه خلافت و عثمایی عده
و زاده که عده کتله ای و عده کتله عده اولقجه بویا ده رؤسای دینیه عده ایلیک ایلیک عده
نفوزیه باندله انظاریه و خلافت تازیانه ایلیک ایلیک عده ایلیک

ایلیک : سیلیک ندر و صوره کتله کتله ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک
هتیه

ایلیک دینیه ایلیک تقصیر ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک
ابواب سارا کتله عده ایلیک عده ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک

سارنا : بیخ خونینا نفوری

سابقا : نر و تباخ و طیفه سید شوق اولاد مایوریه و وساطة ساینه

تاسا : بیخ خونینا بوتیکه زاده حفیه در کعبه سید ساینه سید محمد باقری

تاسا : بیخ خونینا زاده حفیه در کعبه بیخ اسلام قاضی سید کی حیاتی

عاشرا : بدو تقدیم فائده که کویله صد و سی و سی و یک اوکوز

خویدر تقدیر اولاد نفره جلف

اولاد : خویدر محسن کمدیه ربنا اولادینجا و تشکیلا ساینه و زیندیرینی

تانی : حیات نونه و فاسده که ملا زینت اسدی

تاسا : تانیاتی و تشکیلا ساینه قوللا تیری و ساطری

ایفا : بر اوریا کوننی تریج ایوب ایچیه هکدرینجا

فان : رونعب و واری هکدر اولاد ناسانی اوکوز

سارنا : بیخ خونینا بد ساهده فخره عقیده هاسینه

وارید تقدیر اولاد آب جلف

اولاد : محمدی هاکم سید اوستا که نفوزی و قرینه قاضی سید کی حیاتی

تانی : دوزیم و سینی نوسه ای اولاد ناسانی و اولادیه محمدی ضابطی هکدر اولادینجا اکلوم

سلام فله و... ایدیه جبهه عسکریه ترقیه ملا اولوب قام و طیفه هاید کولنده که قرانه عسکری معاویه قرانه چود نه ایدیه
و فاده تورکیزی دیلینیزی هوسه قرانه حاجیه قرانه بیدیره کلبک بو و طیفه صد ایفا ایچیه انسه باقرانه قرانه
آماره بونیو رکنه بونه... قرانه حاجیه قرانه و... قرانه آقاده و تباخ... قرانه
صفرینا جمعی طرفه نوی و هسینه حاجیه قرانه باقری اولاد سید روسوره نوریم و سیم اولادینجا

Constantine

TUNUS VE CEZAYİR'İN İSTİKLALİ İÇİN ÇALIŞILMASI

Tunus ve Cezayir'in bağımsızlığını kazanması için başlatılacak propaganda faaliyetlerinin bütün Afrika'ya yayılması

انتشار الفعاليات الدعائية من أجل استقلال تونس والجزائر في القارة الإفريقية
كلها

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Umûr-ı Siyâsiye Müdüriyet-i Umûmiyesi
Mühimme Kalemi

Mahremâne hıfz

Târih 26 Kânûn-ı Evvel sene [1]331

Viyana Sefâret-i Seniyyesi'ne Şifre Telegram

Tunus ve Cezayir'in istiklâli için şimdiden ve ahvâl-i hâzıradan bi'l-istifâde propogandaya başlamak ve bi'l-âhare bu hareketin Afrika'ya da tevsî'i maksadıyla bir hey'et teşkîl ve i'zâm kılınmışdı. Hey'et-i mezkûre bu kere Berlin'den Viyana'ya avdetlerinde taht-ı nezâretinizde tedvîr-i umûrla lâzım gelen teshîlât ve mu'âvenette bulunulması ve Berlin'de tanzîm ve tab' etdikleri lâyiha esâs ittihâz edilecektir. Hey'et paraca olan ihtiyâcî taraf-ı devletinizden bi't-tesviye takdîm olunmak üzere mikdârının inbâ ve her hâlde hey'et[in] Viyana'da on günden fazla kalmamalarının kendilerine tebliğ buyurulması ma'rûzdur.

Enver

Fî [2 Rebî'ü'l-evvel sene [1]334] / [8 Ocak 1916]

خارجية نظارة

امور سياحة مديرية عمومي

سرور قلمی

ملاحظة حفظ

ملاحظات	خلاصه	قيد نومروسی	تاریخ	مسود	میز	مدیر عمومی
	قيد المندوب					
	رو قلمی					
	و بانه سفارة سيزه سفارة نغرام					
	موتن و جز اترك استقلال ايجيه سمدیه و حواله سفاره ديه					
	بالاستفاده پرويا غايزيه باسلامه و بالافره لوجرکتک					
	افيقا بروه ترمين مقصود برهضه تیکک و نغرام					
	قلمدی هکت ندقوه بکره بولونه و بانه بوجودلان					
	تحت نظر تکراره تدوير امور لادیم کلمه تشریحات و معارضة					
	بولدی و بریزه تنظیم و جمع ایدیکای لیدی ایسی اتخاذ					
	ایریمکده هکت یا به هر اولانه ایتجاهی طرف دولتکده					
	بالتیغه تقدم کلمه اولونه اوزیه مقد ایتیک انبا					
	و کلمه هکت و بانه ده اولونه کوننده فصول طابعتک					
	کندولنه تبلیغ بویه معروضه انور					
	کیده کلمه					

16 JANUARY 1908
LE 5 45

SAVAŞ DOLAYISIYLA ÜLKELERİNE DÖNEMEYEN CEZAYİR VE TUNUSLULARA PARA YARDIMINDA BULUNULMASI

Cezayir ve Tunus'tan Mekke ve Medine'ye gidip, Birinci Dünya Savaşı'ndan dolayı ülkelerine dönemeyen ihtiyaç sahiplerine aylık olarak belirli bir paranın tahsis edilmesi

تخصيص مبلغ معين لدفعه كمنح مالية شهرية للمحتاجين من أهل الجزائر وتونس الذي قدموا إلى مكة والمدينة ولم يستطيعوا العودة إلى بلادهم بسبب الحرب العالمية الأولى

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıtname

Hülâsa-i Meâli

Cezayir, Tunus gibi memâlik-i ecnebiyyeden giderek harb münâsebetiyle Medine-i Münevver'e de kalmış birçok mücâvire tesâdüf edildiğinden ve bunlar memleketlerinde mütemevvilândan oldukları hâlde pâre getirmeye muvaffak olamayarak düçâr-ı zarûret olduklarından bahsile ba'de'l-harb emvâl-i mevcûdelerinden tahsil edilmek üzere Mekke-i Mükerre ve Medine-i Münevver'e şehri sekiz bin yahud bir def'aya mahsûs olmak üzere ellişer bin liralık avans i'tâsına Başkumandan Vekâletince lüzûm gösterildiğine ve ba'zı beyânata dâir Dâhiliye Nezâreti'nin 30 Rebî'ü'l-âhir sene [1]334 / 21 Şubat sene [1]331 târihli tezkiresi okundu.

Karârı

Bu kabil zevâtın te'mîn-i ma'îşetleri zımında ba'de'l-harb emvâl-i mevcûdelerinden alınmak üzere tahsîsât-ı harbiyeden her iki mahalle şehri beşer bin lira i'tâsı münâsib görüldüğünden îfâ-yı muktezâsının Harbiye Nezâreti'ne teflîği ve Dâhiliye Nezâreti'ne ma'lûmât î'tâsı tezekkür kılındı.

3 Cemâziye'l-evvel sene [1]334 / [8 Mart 1916]

عدد نوری	٦٠٢
تاریخی	
حمادی الاولی	١
سلطنت	٢٤

مجلس وکلاء
مذاکرته بخصوص ضبط نامه

تلیغ اولدیغی و دار و تابع تلیغ
حیه و دخیله یا هسه راه

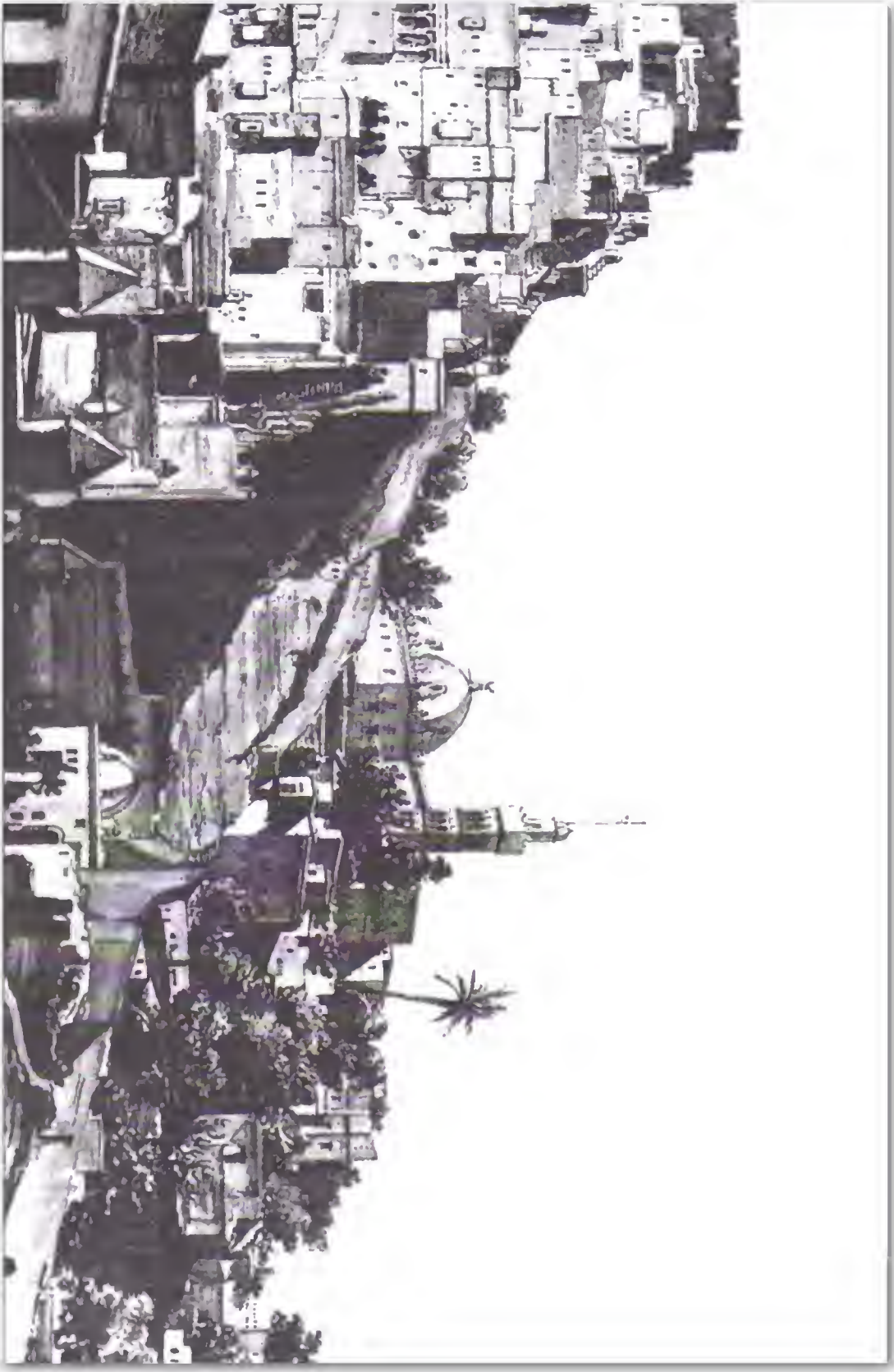
ملا مال

خیزر تونس کی حالک اجیدیه کیده رک حرب ضابطیه بدیه منوره ده قلم برچونه بجوره تصاریف ایدلگنده به
دوینر حکمتدنه تمولان اولد قدر حالده یاره کیترک موغه اولدی رنه درجا ضرورت اولد قدرلج مجتلیه بعد الحرب
امون موجوده لرلج تصدیق اولد اوزره مکملگه و بدیه منوره سدری سکریتیهک یا خود بر دفعه مخصوصه اولدی ایدره
الیشیهک دایله آوانس اعهه نه پسه فرمانده و کاتب لزوم کورلرک و بعضه بیاناته دار و دخیله نه نه به روح اولدی
سلطنت تاریخه ترک هسه اولدوندی

قراری

بقیله ذواتک تأییه معینده ضمیمه بعد طرب امون موجوده لرلج آلمه اوزره تخصیصات حریه ده لایحه لایحه
بشیهک براعهک مناسبه کورلرکینه ایضاً تصدیق حریه نه نه تلخیص و دخیله نه نه معلولاته اعهه کورلرکینه

(Handwritten signatures and stamps)

1830 Tarihli Babü'l- Qued Manzarası

III. BÖLÜM
FRANSIZ İŞGALİ SONRASI
CEZAYİR HALKININ MUHACERET
DURUMU VE HUKUKİ STATÜSÜ

الباب الثالث

هجرة الجزائريين بعد الاحتلال الفرنسي ووضعهم القانوني

CEZAYİR'DEN İSTANBUL'A GELEN MUHACİRLERE VEKİL TAYİNİ

İstanbul'a ticaret ve iskân edilmek amacıyla gelen Cezayir muhacirlerinin işlerinin takibi için Cezayirli Musa Efendi'nin vekil tayin edilmesi talebi

تقديم المساعدات النقدية لأهالي الجزائر وطرابلس الغرب ممن انقطعت بهم
السبل جراء الحرب طلب موسى أفندي الجزائري بتعيينه وكيلاً لمتابعة أمور
المهاجرين الجزائريين الذي وفدوا إلى استانبول لأجل التجارة والإقامة

Devletlü inâyetlü, merhametlü, fehâmetlü efendim sultânım hazretleri devlet-i ikbâl-i ebedî ve âfiyet-i iclâl-i sermedî ile sağ olsun

Arzuhâl-i kullarıdır ki,

Bu bî-kes muhâcir kulları ma'lûm-ı muhât-ı ilm-i devletleri buyrulduğu vech üzere Fransalı Cezayir'in istilâsından bu âna kadar diyâr-ı âhârda geşt ü güzâr edip muahharen Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye'ye vusûlümüz nasib ve mukarrer olup sâye-i inâyet-vâye-i şâhânedede râhat-ı bendegânemiz olduğundan du'â-yı devâm-ı ömr-i şâhânedede meşgûl olduğumuz der-kâr ise de ba'zı Cezayir muhâcirlerinden Dersââdet'e arzu edip ba'zısı iskân etmek ve ba'zısı ticâret tarikiyle gelmekte ise de ma'lûm-ı âlileri buyrulduğu vech üzere buranın usûl ve nizâmını lâyıkiyla ma'lûmâtı olmadığından her bir vechile zarûret çekdikleri âşikâr idüğinden Tunus ve Trablus vekilleri misüllü mezkûr Cezayir muhâcirlerinin dahi bir vekili olsa mezkûr bî-çârelere i'âne olacağı husûsiçin bu tarafda Cezayir muhâcirlerinden Musa Efendi kulları on seneden beri ehl-i iyâl ile iskân edip ve Cezayir ahâlisi ile me'lûf ve buranın usûl ve nizâmını tahsîl ve kendisi dahi ehl-i ırz bir bendeniz olduğundan merâhim-i âsafânelerinden mercûdur ki; efendi-i mûmâ-ileyh kullarını Cezayir muhâcirlerine vekil nasb buyrulması husûsuna cümlemiz niyâz-ı abidânemiz olduğu keyfiyet ma'lûm-ı muhât-ı ilm-i devletleri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde devletlü inâyetlü merhametlü fehâmetlü efendim sultânım hazretlerininindir.

[29 Zi'l-hicce 1260] / [9 Ocak 1845]

Bende Cezayir Vâlisi Merhûm Hüseyin Paşa Damadı el-Hâc İbrahim Kulları	Bende Cezayirli es-Seyid Mahmud Kulları	Bende Cezayirli el-Hâc Hasan Kulları	Bende Cezayirli Mustafa Kulları
--	---	--	---------------------------------------

Cezayir Hükümet Konagi

CEZAYİRLİLERİN ACLUN SANCAĞI'NDA İSKÂN EDİLMELERİ

Şam'a gelen Cezayirli muhacirlerin Aclun'da iskân edilerek, Şeyh Ahmed bin Salim'e, ileri gelenlere ve ziraat yapacak olanlara maddî yardımda bulunulması

إسكان الجزائريين القادمين إلى دمشق في عجلون وتقديم المساعدات المادية
للشيخ أحمد بن سالم ووجهانهم والقائمين بالزراعة

Mâliye Nâzırı Hazretlerine

Mukaddemce Şam-ı Şerîf'e gelmiş olan ve bundan böyle gelmek üzere bulunan Cezayirlielerin Aclun Sancağı'nda iskânları ile vergilerinin nizâmı vechile tesviyesi ve mahallî envâlinden Şeyhleri Ahmed bin Salim'e beş yüz guruş ma'âş ve zirâ'at ve sâir san'ata gayr-ı muktedir bulunan ulemâ ve âyâna otuz bin guruş atıyye-i seniyye tahsîs ve i'tâ ve zirâ'at ve felâhat edeceklere dahi nizâmına tatbîkan i'âne-i mukteziyenin îfâsı husûsları Meclis-i Vâlâ ve Umûmî karârı ve ol bâbda bi'l-istîzân müte'allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u fermân-ı cenâb-ı pâdişâhî mücebince Şam vâlisi atûfetlü paşa hazretlerine bâ-tahrîrât-ı senâverî tavsiye ve iş'âr kılınmış olmağla ber-mantûk-ı irâde-i aliyye hazînece îcâbının icrâsı husûsuna himmet buyura deyü.

Fî 25 Rebî'ü'l-âhir sene [12]64 / [31 Mart 1848]

مكة نظري حضرت

مقدمه وصحة السلطنة لم ترفع كلمة ولا وبونه بويطه كلوا اذ وبوطه ~ جزير لولون عجميه سبخف الكا نديد ورتول لولون
 ووجه السيد ومع المولده سخي احمد بدالم شيوه علهه معاسه ودر عهته وسانه صنفه خيد صنفه بوطه ~ علما ورجال
 اوتوزيد علهه علهه سبه فخصه اعهه وده عهته وفلاصته ابع صلهه رضى لفضله زليفا اعامه فصفه لا ايفك فصوصه رى عيسى
 وهووى وزارى وابطع به بالاستيدانه مستوفه ورفلهه وبتولا امدونان صباب ياد رضى موصيه سلم والبع عطفه قوتوس صلاه
 باخيه ناره تاورى توصيه واهل فخره اولهه برضولونه رام عيه فنيه صبايحه اطره صوفه هته بوم ابع

البحر

فقيه

CEZAYİR MUHACİRLERİNİN AKKA SANCAĞI'NA YERLEŞTİRİLMELERİ

Şam'daki Cezayir muhacirlerinin vergiden ve askerlikten muaf tutulmaları şartıyla Akka Sancağı'nda bulunan Kasriye adlı araziye yerleşmek taleplerinin kabul edildiği

الموافقة على طلب المهاجرين الجزائريين في دمشق لإسكانهم في المنطقة
المسماة القصرية بلواء عكا وإعفائهم من الضرائب والخدمة العسكرية

Suriye Vilâyeti'ne

Akka Sancağı dâhilinde kâin Kasriye nâm mahall arâzîsinin bir müddet-i münâsibe ile tekâlifden mu'âfiyeti şartıyla kendilerine i'tâsı ve el-yevm dâhil-i esnân olan çocuklarının kur'a-i şer'iyeden afvı Şam-ı Şerîf'de bulunan Cezayir muhâcirleri tarafından istid'â kılın-
dığı beyânıyla ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvî vârid olan tahrîrât-ı behiyyeleri Şûrâ-yı Devlet'e
lede'l-havâle eğerçi muhâcirîn-i merkûmenin vürûdları bu misillü müsâ'adelere mazhariyet
şartıyla meşrût değil ise de kendilerinin ümid-vâr-ı lütf-ı devlet olarak vatanlarından çıkıp
gelmiş oldukları cihetle Saltanat-ı Seniyye'nin sâir akvâm-ı İslâmiyye muhâcirleri hakkında
ittihâz buyurmuş olduğu kâ'ide-i mu'âfiyetin bunlar hakkında dahi bî-dirîğ tutulması münâsib
ve şân-ı âliye muvâfık bulunduğuna binâen istedikleri arâzînin i'tâsı ve umûm muhâcirîne
mahsûs olan müsâ'adâta kıyâsen tekâliften ve askerden müddet-i ma'lûme-i mu'ayyene zar-
fında mu'af tutulmaları tensîb olunarak bi'l-istizân irâde-i merâhim-âde-i cenâb-ı pâdişâhî
dahi ol-merkezde müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş ve keyfiyet taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye
ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne beyân ve iş'âr kılınmış olmağla mahallince dahi icâbının
icrâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Şam-ı Şerîf'de bulunan Cezayir muhâcirleri Akka Sancağı dâhilinde kâin Kasriye nâm
mahall arâzîsinin bir müddet-i münâsibe ile tekâlifden mu'âfiyeti şartıyla kendilerine i'tâsı ve
el-yevm dâhil-i esnân olan çocuklarının kur'a-i şer'iyeden afvı istid'âsında bulunup eğerçi

bunların vürûdu bu misillü müsâ‘adelere mazhariyet şartıyla meşrût değil ise de sâir akvâm-ı İslâmiye muhâcirleri hakkında icrâ olunan kâ‘ide-i mu‘âfiyetin bunlar hakkında dahi dirîğ olunması muvâfık-ı şân-ı âlî olmadığından istedikleri arâzînin i‘tâsıyla umûm muhâcirine mahsûs olan müsâ‘adâta kıyâsen tekâliften ve askerden müddet-i ma‘lûme-i mu‘ayyene zarfında mu‘af tutulmaları husûsuna Şûrâ-yı Devlet karârıyla bi‘l-istîzân müsâ‘ade-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şâyân buyurulmuş ve keyfiyet Suriye Vilâyeti’ne* ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi’ne bildirilmiş olmağla bâb-ı vâlâ-yı Seraskerîlerince dahi ma‘lûmat olmak üzere beyân-ı hâle ibtidâr kılındı. Bâki irâde efendimindir.

*ve taraf-ı sâmi-i Seraskerî’ye bildirilmiş olmağla hazînece dahi îfâ-yı mu‘âmele-i lâzimeye himmet buyurula deyü.

[15 Rebî‘ü’l-âhir sene 1285] / [5 Ağustos 1868]

*metnin işaretten sonraki kısmı Maliye Nezâreti’ne yazılmıştır.

Cezayir'in Kurtuluş Gününde Mezomorta (Hüseyin) Paşa

FRANSA'NIN CEZAYİR'DE ARAZİ İSTİMLAKI

Fransa'nın Cezayir'de nüfuzunu artırmak amacıyla Fransız muhacirleri yerleştirmek için büyük miktarda arazi istimlak ettiği ve bu durumun Cezayir halkını isyana teşvik edebileceğine dair Halil Ganim'in Debats Gazetesi'nde yayınladığı makale

مقالة خليل غانم في صحيفة ديباتس عن قيام فرنسا بمصادرة مساحات كبيرة من الأراضي في الجزائر بغية إسكان المهاجرين الفرنسيين بهدف زيادة نفوذها في الجزائر وأن هذا الأمر سيؤدي بالأهالي إلى العصيان

Re'sen Kaleme Alındığı Ma'rûzdur

Ma'lûm-ı âlî buyrulduğu üzere Fransa Cumhuriyeti tarafından elli milyon franklık bir istikrâz akdiyle Fransa muhâcirlerine mahsûs olmak üzere Cezayir'de müceddeden üç yüz pâre köy ihdâsına ve bu sırada istimlak nizâmı nâmıyla bî-çâre Arabların bir çok arâzilerinin zabt ve müsâderesine karâr verilmiş ve Fransa Dâhiliye Nâzırı cânibinden ol bâbda tanzîm kılınan kanunnâme lâyhâsı geçenlerde Meclis-i Meb'ûsan'ın tasdîkine arz olunmuş idi.

Bir iki seneden beri “*Debah*” [Debats] Gazetesi muharrirlerinden olup Fransa hizmetine hasr-ı gayret ve sadâkat etmiş ise de ma'lûmât-ı müktesebe ve kiyâset-i fartiyesiyle beraber kuvve-i kalemiyesi gayr-ı münkir olan “*Halil Ganim*” bu kere gazete-i mezkûrun alafranga 20 Temmuz sene 1883 târihli nüshasında bu iskân-ı muhâcirîn mes'elesi hakkında mufassalca bir makâle neşrederek işbu makâlesinde Cezayir'in ma'mûriyeti ve Fransızların tekessür-i mikdâr-ı nüfûslarıyla hitta-i mezbûrede Fransa'nın tezyîd-i nüfûz ve kudret edebilmesi eğerçi ehemm ve elzem ve kendisince dahi hasbe'l-hamiyye pek mültezem ise de bu netîce-i mühimmeye vusûl için ittihâz olunan sûret-i icrâiyenin mehâzîr-i vahîmeden sâlim olmadığını çünkü arâzilerinin o yolda istimlâkından dolayı yerli ahâlînin Fransa'dan bir kat daha dil-gîr olacağından kat'-ı nazar Cezayirli Arablar ticâret ve hıref ve sanâyi' ile me'lûf olmadıkları cihetle emlâkları mukâbilinde ahzedecekleri mebâliğ-i cüz'iyeyi istirbâh ve hüsn-i isti'mâl edemeyip müddet-i kalîle zarfında itlâf ve isrâf eyleyerek tehî-dest kalacaklarına binâen her dürlü fezâyihâ ve belki de encâm-ı kâr isyân ve ihtilâle bile cür'etle memleketin henüz takarrur etmiş olan emn u asâyişini ihlâl eyleyeceklerini ve Fransa'nın Tunus'da i'lân-ı adâletle yerlileri müstağrak-ı lücce-i rıfk ve nüvâziş etmekliği iltizâm eylediği bir

zamânda Cezayir Arabları hakkında istisnâen böyle şiddetle mu'âmeleyi revâ görmesi Tunus ahâlisiyle sâir akvâm-ı mücâvire-i İslâmiyye'nin insilâb-ı emniyetini mûcib olarak cumhuriyetin te'sîs-i hükm ve nüfûzuna mâni' olacağını bast u beyândan sonra tasavvur-ı mebhûsun hayyiz-i fi'le ihrâcî için Fransa'nın âlem-i İslâmiyet'de bakiyye-i nüfûzuna hâlel getirmeyecek sûrette bir çâre aranılmasını tavsiye ederek hasbe'l-cinsiyye milletdâşları demek olan Arabların menâfi'ine hizmetden ziyâde Fransa'ya isbât-ı sadâkat eylemiştir.

Ne çâre ki zimâm-ı idâre-i umûr-ı cumhûru efkâr-ı müfrita ashâbı yed-i istibdâdlarına alalıdan beri Fransa eski vakitlerde olduğu gibi yine sermest-i müdâm-ı nahvet-i ikbâl olarak çeşm-i bas[i]reti mesdûd olmaklığa başladığından muharrir-i mûmâ-ileyh gibi sığındı Fransızların ihtârâtı Fransa vükelâsının gûş-ı azâmet-i menkûşlarına sürüsünün nağmesi gibi geleceği külf-i arz ve îzâhdan vârestedir.

[15 Ramazan 1300] / 20 Temmuz 1883

رأس نهر الدبني مرويحة

معلوم على جريدتي اوزره فرانس جمهوري فقهه الع ميوه ذنقوه استقصاه عقيد فرانس ملاحزمه موصيهم اوزره جليده مجدرا اوج بوزاره
 كوي احداثه وبعده استمدون نقتضايه بجاوه عربون بوجهه الاضربيه خط ومصادره سنه قره دريسه وفرنس زاهديه ناطق حاجته اوسا به
 نطق قنانه فانوشاه لاجس كنده مجلس بعبوتانك تصرفه عهده اوتشيد
 رايك سنه زبر ده با غزنه كور كورنه اهل فرانس خفته حصه غيره وحققت ايمه ابره معلومه مكسب وكياست فخره بارتوه نكته غير
 خليفه خان بوزره غزنه كورن الاضافه ٤٠ مودل ١٨٨٤ تاريخي كسبه بواكاه ملاحزمه مشوي حقت مصلحي بمقاله شرابون استوفال سنه خزين
 معوري وفرنس زرين كتر مقدار نفوسيه خطه مزبوره ٨ فرانسيل تزيه نفوز وقدره ايج بيس ارجه اقم والنزم وكتر بوزر حسب الجديه مفرغ
 نويجه مدي وكونيونه اتخا اواناه موره ابله نك مجاير وحميد سالم اولدني هونك الاضربيه اولده استمدانده لولاي بلواهي ليك فرانسيه
 وكيا اقم جفته قطع نظر جاز لو عيرد تجاره وكون وضابله مانوف اولدني حقه املاكون مقابله اخذ ايج حكوم مبالغ جزويه في استرا وحصه
 استوا ايج مويب مدي فقيه فقهه املوف وراف ايج ايج نوي دست قالمه قلمه بنا هر دو لوفضايه وكلمه انا مكار عصبانه واهل اوله بده جازنه مملكت
 لقوه نقره اتيسه اولوه احد واسبي اهل اوله ايج حكومي وفرنسيل تونده اعاده عدالتو بلورق مستقره لجر رفو ونوز سنه يكمل التام ايجي بر صافه خيز
 عيرد حقت استا بويده مملو روكورسي توشن الها بيسه ساز اقوم مجاوه اسلاميه لا اسلاب اضني موجب اولده جمهوريه ناسس حك
 ونفوزيه مانوف اولدني بسط ومانه موره نفوز بكونك هيز فقهه اهل ايجي بوجه فرانسيل عالم اسلاميه بقيه نفوزيه هلال نور ميه هلال هونك جاره امانتي
 نوصيه ايرل حسب الجسيه ملة اشري ديك اولوه عيرل منافعه خدمته زيام فرانس اياه حذقت ايمه
 تجاره كرمام اوزه امور جمهوري افكار مفرط اصحاب را سبدا لزمه ادي بيزو فرانس اسكي وفتوره اولدني كمي نيم سرت مدقم قوت اقبال اوله ربه هم
 مسدود اولدنه با سواد فقهه مرمون ايجي حقت فرانس زرين اخطاراتا فرانس وكلاسه كوسه عظمت منكوشونيم سوري سينك نفوس كولاك كلفه عهده
 وايضا حده درسته در

Hükümet Sarayı ve Darü'l-İmare'nin ön cephesi (Nisan 1831)

CEZAYİRLİ MUHACİRLERİN İSKÂNİ

Cezayir’den gelen muhacirlerin ziraat yapmaları için gerekli hayvan ve teçhizatın tedarik edilerek Hükümet’in uygun bulacağı bir mahalle yerleştirilmeleri

إسكان المهاجرين القادمين من الجزائر في أماكن تراها الحكومة مناسبة
ومنحهم الحيوانات والتجهيزات اللازمة بغية ممارستهم الزراعة

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayirli muhâcirînin iskânları hakkında sebmeden iş‘âr-ı sâmi üzerine ba‘zı ifâdeyi hâvî Suriye Vilâyeti’nden vârid olan fi 3 Z. sene [1]306 târihli tahrîrât okundu.

Karârı

Hülâsa-i meâlinden müstebân olduğuna göre muhâcirîn-i merkûmenin iskânlarına kâfi arâzî ihzâr olduğu gibi zikrolunan muhâcirînin hükûmetin tensîb edeceği mahalde tavattuna râzı olup fakat zirâ‘at için muhtâc buldukları hayvanât ve edevâtı tedârik etmek üzere hükûmet-i seniyye cânibinden karzen mikdâr-ı kâfi akçe i‘tâsını istid‘â eyledikleri ve bu vec-hile istikrâza tâlib olanların mikdârı yüz seksen dört hânedan ve bunların her hânesi başına lâ-akall ikişer bin guruş verilir ise ikrâzına lüzûm gösterilen meblâğ üç yüz altmış sekiz bin guruşdan ibâret olarak eğerçi menâfi‘ sandığının mevcûdu bu kadar mebâlîği te‘diyeye kâfi ise de bu sûret yerli zürâ‘nın mezkûr sandık sermâyesinden istifâde edememelerini istilzâm edeceği cihetle icrâ-yı îcâbı istîzân olunmuş ve vilâyet-i müşârun-ileyhânın iş‘âr-ı vâki‘i şâyân-ı dikkat görünmüş olmasıyla muhâcirîn-i merkûmeden istikrâza tâlib olanların beher hânesine tahrîrât-ı mezkûrede i‘tâsı gösterilen ikişer bin guruşdan ikrâzı iktizâ eden cem‘an üç yüz altmış sekiz bin guruşun Hazîne-i Celilece menâfi‘ sandıkları sermâyesinden mukaddemâ istikrâz edilen akçeden verilmesi zımnında keyfiyetin Mâliye Nezâreti’ne iş‘ârı ve vilâyet-i müşârun-ileyhâ ile Ticâret ve Nâfi‘a Nezâreti’ne de ma‘lûmât i‘tâsı karârlaşdırıldı.

24 Zi’l-hicce sene [1]306 / [21 Ağustos 1889]

CEZAYİR'DEN ŞAM'A GELEN MUHACİRLERİN HUKUKİ STATÜLERİ

Suriye'ye göç eden Cezayirliler hakkında Osmanlı ve Fransa Devletleri arasında kararlaştırılan anlaşma gereğince muamele edilmesi

إجراء المعاملات المتعلقة بالجزائريين المهاجرين إلى سورية وفق الاتفاقية
المعقودة بين الدولة العثمانية والدولة الفرنسية

**Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dâiresi**

Tezkire-i Sadâret Sûreti

Suriye'de mevcûd olan Cezayirliler hakkında ileride esâsen bir karâr verilmek üzere hicret eden ve bundan böyle edecek olan Cezayirlilere tebe'a-i Devlet-i Aliyye nazarıyla bakılarak haklarında o sûretle mu'âmele olunacağına dâir bir karâr ittihâzıyla arz-ı atabe-i ulyâ kılınması hakkında fi 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 târihli tezkire-i husûsiye-i devletleriyle tebliğ olunan emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i pâdişâhî mantûk-ı âlîsine tevfikân encümen-i husûsîde cereyân eden müzâkere netîcesini hâvî kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz u takdîm kılınmış olmağla münderecâtı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şeref-müte'allik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [18 Kasım 1889]

Sadr-ı Â'zâm
Kâmil

Hâmiş Sûreti

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri encümen-i husûsînin melfûf mazbatası ve sûret-i i'tilâfiye varakası ile beraber manzûr-ı âlî olarak karâr-ı kat'î verilinceye kadar ber-vech-i tezekkür ve istîzân ifâ-yı mu'âmele olunmak üzere me'murîn-i mahalliyyeye tebliğât icrâsıyla beraber o zamâna değin bir güne uygunsuzluk

zuhûruna meydan verilmemesi zımında ilâve-i vesâya-yı ekîde olunması ve kendilerine ma'lumât verilmemesinden dolayı ileride cânib-i sefâretten bir gûne i'tiraz vukû'a gelmek için bu bâbda hükûmet-i mahalliyyeye tebliğât ve tenbîhât icrâ edildiğine dâir sefârete dahi ma'lumât verilmesi husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol bâbda.

Fi 26 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [20 Kasım 1889]

Mukâbele olunmuşdur

Kulları	Kulları	Abd-i
Mustafa	Tevfik	memlûkları
		Süreyya

Yıldız Saray-ı Hümayûnu Başkitâbet Dâiresi

Mazbata Sûreti

Suriye'de mevcûd olan Cezayirîliler hakkında ileride bir vakt-i münâsibde esâsen bir karâr verilmek üzere hicret eden ve bundan böyle edecek olan Cezayirîlilere tebe'a-i Devlet-i Aliyye nazarıyla bakılarak haklarında o sûretle mu'âmele olunacağına dâir bir karâr ittihâzıyla arz-ı atebe-i ulyâ kılınması hakkında 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 târihli tezkire-i husûsiye ile tebliğ olunan irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî mantûk-ı münîfine tevfikân icâbı miyâne-i bendegânemizde müzâkere ve bu def'a Cezayir'den Beyrut Vilâyeti'ne gelip oradan doğruca Şam'a gönderilmiş olan elli bir nefer muhâcir hakkında ba'zı ifâdeyi hâvî Suriye Vilâyeti'nin tahrîrâtı dahi mütâla'a olundu. Suriye ve Beyrut Vilâyetlerinde mütemekkin Cezayirîlilerden ba'zı eşhâsın sıfat-ı tâbi'iyyeti bir müddetden beri hükûmet-i mahalliye ile Fransa konsolosları beyninde münâza'atü'n-fihâ olmasıyla bunun hâl ve tesviyesi lüzûmuna mebnî buna dâir Bâb-ı Âlice Fransa sefiriyile bi'l-muvâfaka kararlaştırılan suver-i i'tilâfiyeyi hâvî varaka irâe olunmağla bi'l-mütâla'a münderecâtı hukûk-ı hükümdârî-i hazret-i şehenşâhiye ve icâb-ı mevkî' ve maslahata muvâfık görünmüş ve fakat varaka-i mezkûre üzerine Fransa hükûmetinden henüz cevâb-ı muvâfakat gelmediği îzâhât-ı vâkı'adan anlaşılmasıyla bunun cevâbı istenilmekle beraber bu mâdde hakkında Fransa hükûmetince verilecek karârın husûl-i netîcesine kadar Bâb-ı Âlice cereyân eden ahvâlden hükûmet-i mahalliyyenin haberdâr ve mahallince vukû' bulacak mu'âmele husûsunda dahi fi'l-cümle ikrâr edilmesi icâb-ı maslahatdan olmasına mebnî varaka-i mezkûrenin sûreti Suriye ve Beyrut Vilâyetleriyle Cezayir muhâciri bulunan Kudüs Sancağı'na birer mahremâne tahrîrât ile irsâl olunup ber-vech-i ma'rûz şimdîye kadar hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyninde sıfat-ı tâbi'iyetleri münâza'atü'n-fihâ olan Cezayirîliler hakkında istatükonun muhâfazasıyla kemâkân mu'âmele olunmak üzere eşhâs-ı merkûme hâricinde Fransa tâbi'iyetini iddi'â edenler oldukça bu makûlelerin esâs iddi'âları zikrolunan sûret-i i'tilâfiyenin ikinci mâddesine

göre hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyninde muslihâne tetkîkiyle Fransa pasaportunu hâmilen Suriye'ye gelip hîn-i vürûdlarında Fransa konsoloshânelerinde pasaportlarını kaybetdirmiş olanlar Fransa tebe'asından i'tibâr olunması ve fakat bunlardan hidemât-ı mülkiye ve askeriyede bulunarak veyâhud arâzî-i emîriyeden meccânen yer alarak temekkün etmiş olanlar tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den addolunacağından bu bâbda hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyninde adem-i muvâfakat vukû'unda buraca sefâretle fasl-ı nizâ' olunmak üzere keyfiyetin Bâb-ı Âlî'ye iş'ârı zımında tahrîrât-ı merkûmeye vesâyâ-yı münâsibe ve mukteziye derci ve ber-vech-i ma'rûz Fransa Sefâreti'nden muntazır olan cevâb Hâriciye Nezâreti ma'rifetiyle taleb olunarak anlaşılacak ahvâl üzerine Fransa hükûmet ile bu mâddeye dâir husûl-i i'tilâf kâbil olamayacağı tahakkuk ettiği hâlde ol vakit devletce bir karâr-ı kat'î ittihâz olunması bi'l-ittihâd tezekkür olunarak varaka-i mezkûre leffen arz u takdîm edilmiş olmağla emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhî her ne merkezde şeref-sânih olur ise isâbet ânda olacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [18 Kasım 1889]

Mukâbele olunmuşdur

Sadr-ı a'zâm	Şûrâ-yı	Hâriciye	Adliye	Ma'ârif
	Devlet	Nâzırı	Nâzırı	Nâzırı
	Reisi			
Kâmil	Arifî	Said	Cevdet	Münif

*

**Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dâiresi**

Sûret-i İ'tilâfiye

1- Cezayirlilerden takım takım Suriye'ye hicret ve sâir tebe'a-i şâhâne misillü orada temekkün edenler tebe'a-i Devlet-i Aliyye'dendir. Bu sınıfdan Fransa tebe'ası olmak isteyenler bir müddet-i mu'ayyene zarfında Memâlik-i Şâhâne'yi terketmeğe mecbûr tutulacaktır.

2- Münferiden ve Fransa pasaportunu hâmilen Suriye'ye gelip hîn-i vürûdlarında Fransa konsoloshânelerinde pasaportlarını kaydetdirmiş olanlar Fransa tebe'ası misillü i'tibâr olunacaktır. Bu sınıfdan Devlet-i Aliyye teba'iyetini tervec edenler teba'iyet-i şâhâneye kabûl olunacaktır. Hidemât-ı mülkiye veya askeriyede bulunarak veyâhud arâzî-i emîriyeden meccânen yer alıp temekkün etmiş olanlar tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den addolunarak bunlardan dahi Fransa tebe'ası olmak isteyenler kezâlik bir müddet-i mu'ayyene zarfında Memâlik-i Şâhâne'yi terketmeğe mecbûr tutulup gitmeyenler hakkında tebe'a-i Devlet-i Aliyye mu'âmesi icrâ olunacaktır.

3- Fransa'ya tâbi'iyeti kabûl olunan veyâhud bundan böyle o sıfatla tanınacak olan Cezayirli muhâcir veya misâfirlerin tebe'a-i şâhânedan olan nisvân ile izdivâclarını hükûmet-i

seniyye men' etmek azminde olduğundan hilâf-ı memnû'iyet hareket eden Cezayirliler tebe'a-i İraniye hakkında mevzû' olan usûle tevfikân Memâlik-i Şâhâne'den tard ve ihrâc olunacak ve zevcleri dahi zevcelerine ittibâen gitmekte serbest bırakılacaktır.

4- İkinci mâtde mücebince Fransa tâbi'iyetinde tanınacak olan Cezayirliler içinde etvâr ve harekâtı muhill-i âsâyiş olduğu komisyonca tahkik olunanlar müddet-i kalîle zarfında Memâlik-i Şâhâne'yi terketmeğe mecbûr tutulacaktır.

5- Mezkûr ikinci mâtde mücebince pasaportları konsoloshânelerde mukayyed olan Cezayirlilerin esâmîsini mübeyyin defteri Bâb-ı Âlî'ye teslîm olup bu husûs için Bâb-ı Âlî'den ve Fransa Sefâreti'nden birer me'mûr ta'yîn kılınarak işbu sûret-i i'tilâfiye mücebince mahallince cânib-i vilâyetden ve Fransa konsoloshânesinden müntehib birer me'mûrdan mürekkeb bir komisyonda icrâ-yı tahkîkât ile teba'iyet-i Devlet-i Aliyye'de kalacak olanlar ile Fransa tâbi'iyetinde bulunacak olanlar tefrik edilerek iki nüsha üzerine tanzîm olunacak defteri ol bâbda yazılacak raport ile ma'ân bir nüshası Bâb-ı Âlî'ye takdîm ve diğerk nüshası Fransa Sefareti'ne i'tâ olunacaktır.

6- İşbu sûret-i i'tilâfiyenin tatbîkâtında Devlet-i Aliyye me'mûruyla konsoloslar bey-ninde mübâyenet-i efkâr vukû'unda ol bâbda tarafeynden gönderilecek tekârîr üzerine Bâb-ı Âlî ile sefâret beyninde karâr verilecektir.

7- Hükûmet-i Seniyye'nin mu'âmelâtına göre yerliden ve sâir Memâlik-i Şâhâne ahâlîsinden birtakım Musevîler birer sûretle Fransa pasaportu istihsâl ederek Cezayirliler misillü bunlar dahi Fransa tâbi'iyeti iddi'âsında bulduklarından bu sırada o makûlelerin sıfat-ı tâbi'iyeti dahi tashîh edilecektir.

8- Filistin'de veyâhud Memâlik-i Şâhâne'nin cihât-ı sâiresinde mütemekkin Cezayirliler hakkında aynı mu'âmele icrâ olunacaktır.

9- Bundan böyle dahi memleketlerini terkederek sâir Memâlik-i Şâhâne'de tavattun arzusıyla hicret eden Cezayirliler Devlet-i Aliyye tebe'ası misillü kabûl ve hükûmet-i seniyyece tensîb olunacak arâzîde iskân edilecektir. Şu kadar ki Fransa tâbi'iyetinde olarak li'l-maslaha pasaport ile gelenler iki sene mûrûruna değin avdete mükellef tutulup bu müddet hitâmında azîmet etmedikleri veyâhud iki seneden ekall bir müddet gaybûbet ederek evvelce buldukları vilâyete yine avdet etdikleri hâlde isimleri nüfûs defterine kaydolunarak haklarında sâir tebe'a-i Devlet-i Aliyye misillü mu'âmele olunacaktır.

Mukâbele olunmuşdur

Kulları	Kulları	Abd-i
Mustafa	Tevfik	memlûkları
		Süreyya

بدر زکریا

باش کاتب داره سی

تذکره صدره صوفی

سوریه موجود اولاد جزییرلر عقیقه ایدرله اساساً برقرار دیرلک اولدو هجرت ایدره دیونلره برید ایدر اولدو جزییرلر نبعه اولدو علیه نظریه
باقیله ره مغلزح اوسونیه معامله اولدو رز برقرار اتمایله عومده علیه علیانلر عقیقه لایه یالورلریم تا یخانی نکره قضیه اولدولریم نیلغ اولدو امر
وزیاده کابریه مضره بارشله نظریه علیه ترسیفاً نهمه مضره جیرانه ایدره مذکره تجویزین عاریت لکر انصار مصلحه مغلزیه عومده رقیتم نکره
اولدوم نبعه جانی عقیقه هره و جیم اولدو سنه جنبه بارشله سرفصله برقرار ایدر نظریه علیه انصار ایدرلریم بایلم نکره سارین قییم نکره

ساری اولدولریم ۷
ساری اولدولریم ۸
صدر اعظم
کمال

هسته صوفی

سیده دست نظیر اولدو استر نکره سید جنبه ایدرلریم نهمه مغلزحک مغلزح نظریه روس ایدر برر نظریه علی اولدو نکره نظریه
نکره برور نکره اولدو ایضاً معامله اولدو اولدو مضره علیه نیلغات ایدرلریم برر اولدو نکره برکره اولدو نکره لکر برر معینه دیرلریم مغلزح
علاده و ساری اکیسه اولدو کتیبینه معامله دیرلریم اولدو جنبه سفارنده برکره اولدو نکره مغلزحک ایدر برر نیلغ حکومته علیه
نیلغات نکره ایدرلریم نکره سفارته رض معامله دیرلریم نکره اولدو سنه جنبه مذکورلر معامله نکره سفار برکره اولدو اولدو

ساری اولدولریم ۷
ساری اولدولریم ۸

مغایله اولدولریم
اولدو
اولدو
عبد موکدی
کریا

Oran'da Paşa Camii'nin Ön Cephesi

FRANSIZLARIN ANAYASAL HAKLARA LAYIK GÖRMEDİĞİ CEZAYİR'DEKİ MÜSLÜMANLARIN MEDENİ HUKUKTAN YARARLANMASI

Cezayir'de, Fransız ve Musevîlerin yararlandığı her türlü medenî haktan Fransızlar tarafından mağlub bir millet muamelesine maruz kalan Müslüman halkın da istifade etmelerinin sağlanması

المطالبة بتمتع الأهالي المسلمين بالحقوق المدنية في الجزائر أسوة
بالفرنسيين واليهود فيها بعد ان تم تجريدهم منها من قبل الفرنسيين

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayir Vâli-i cedîdi General Kambon'un (Cambon) mükellef bulunduğu vazîfeye dâir Novye Vremya (Noveye Vremya) Gazetesi'nin neşrettiği efkâr ve mütâla'âtı havî Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'nden gönderilen tahrîrâtın tercümesi kırâat edildi.

Karârı

Meâline nazaran hangi mezhebe tâbi' olur ise olsun Cezayir'deki Fransa muhâcirleri ve hatta yerli Musevîler bile her nev' hukûk-ı medeniyyeden istifâde etmekde oldukları hâlde Cezayir ahâlî-yi İslâmiyesi bir takım ağır teklîf ile mükellef tutulmakda ve Fransa Hükûmeti tarafından ahâlî-yi merkûmeye henüz hukûk ve imtiyâzâtından istifâdeye lâayık görülmemey ve taht-ı mağlûbiyetde bulunan bir millet gibi mu'âmele olunmakda ve binâenaleyh ahâlî-i sâire kendi istifâdeleri zımında ahâlî-i İslâmiye-i mahalliyeyi sûret-i gayr-ı marziyede âlet ittihâz etmekde buldukları anlaşılıp şu hâl ise nezd-i Saltanat-ı Seniyye'de bâ'is-i teessüf olduğundan Cezayir'deki ahâlî-yi İslâmiye'nin mazhar-ı sıyânet ve sahâbet edilmesi için Fransa Sefâreti'ne ve Paris sefiri paşa tarafından dahi Fransa hükûmetine ifâdât ve teblîgât-ı himâyet-kârâne îfâsı husûsunun bâ-tezkire-i sâmiye Hâriciye Nezâreti'ne iş'ârı kararlaştırıldı.

Fî 8 Şevval sene [1]308 / [17 Mayıs 1891]

CEZAYİR'DEN AKKA'YA HİCRET EDENLERE DEVLET TARAFINDAN YARDIM EDİLMESİ

Cezayir'den muhacir olarak gelip Akka'ya yerleştirilen 248 kişiye
muhacirin tahsisatından para yardımında bulunulması

منح مساعدات لـ 248 شخصاً من المهاجرين الذين قدموا من الجزائر وتم
إسكانهم في عكا

Mâlîye Nezâret-i Aliyyesi 'ne

Cezayir-i Garb'dan muhâceret tarîkiyle Akka'ya gelen iki yüz kırk sekiz nüfûsdan iskân etdirilen yüz nüfûsa yevmî altmışar pâre î'tâsı mukaddemâ iş'âr olduğu hâlde ahîren bunlar için Hazine-i Celîle'ye mürâca'ât edilmesi lüzûmu tebliğ edildiğinden istifsâr-ı mu'âmeleyi mutazammın Beyrut Vilâyeti'nden ve ahîren defterdarlıktan gelip icrâ-yı îcâbı zımında 20 Haziran sene [1]307 târihli tezkire-i aliyyeleriyle irsâl buyurulan telgrafnâmeler üzerine neferât-ı merkûmeye verilecek altmışar pâre yevmiyenin ba'demâ muhâcirîn tahsîsâtına mahsûben Hazine-i Celîle'den istihsâl olunacak havâlenâmesinin gönderileceği beyânıyla evvel emîrde mezkûr yevmiyelerin seneleri gösterilerek mikdârının iş'ârı siyâkında vilâyet-i müşârun-ileyhâya 1 Nisan sene [1]307 târihinde icrâ-yı tebliğât olduğu muhâsebeden ifâde olunarak defterdarlığın telgrafnâmesi leffen i'âde olunmuş olunmağla icrâ-yı îcâbı bâbında.

[11 Muharrem 1309 sene [1]307] / [17 Ağustos 1891]

CEZAYİR MUHACİRLERİNE AKKA'DA ARAZİ VERİLMESİ

Cezayir Muhacirlerinden Hacı Abdurrahman'a da Akka'ya yerleştiren diğer muhacirlere olduğu gibi arazi tahsis edilmesi

تخصيص قطعة أرض للحاج عبد الرحمن وهو من مهاجري الجزائر وذلك
أسوة بالمهاجرين الآخرين في عكا

Beyrut Vilâyet-i Aliyyesi'ne

Cezayir muhâcirlerine Akka'da arâzî verildiği sırada cânib-i Hicaz'da bulunduğundan ve iyâl ve evlâdıyla hâl-i sefâlet ve zarûretinden bahsile kendisine de emsâli misüllü arâzî i'tâsı istid'âsına ve ba'zı ifâdeye dâir muhâcirîn-i merkûmeden Hacı Abdurrahman imzâsıyla verilen arzuhâl leffen irsâl kılınmış olmağla meâline ve bu bâbda vilayetçe cereyân eden mu'âmeleye nazaran icâbının icrâsına himem-i aliyyeleri der-kâr buyrulmak bâbında.

[16 Zi'l-ka'de [1]309] / [12 Haziran 1892]

CEZAYİR MUHACİRLERİNİN BEYRUT'A YERLEŞTİRİLMELERİ

Yerleşmek için Beyrut'a gelen yüz elli nüfus Cezayir muhacirinin, Osmanlı tabiyetine kabul edilerek Akka'ya bağlı Taberiya kazasında iskan edilmeleri

إسكان 150 من مهاجري الجزائر الذين قدموا إلى بيروت لأجل الإسكان وذلك في قضاء طبرية بلواء عكا ومنحهم الجنسية العثمانية

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
80

Devletlî efendim hazretleri

Dâhil-i vilâyetde tavattun etmek için Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfûs Cezayir muhâcirlerinin tâbi'iyet-i Osmanîyye'ye kabûlleriyle Akka'ya tâbi' Taberiya Kazası'nda Mağribî muhâcirlerinin vaktiyle iskân edildikleri Kefr-i Sit ve Şuara ve Avlem karyelerinde vâki' arâzî-i mahlûle-i emîriyyede îvâ ve iskânları münâsib olacağı anlaşıl-mış ve makrûn-ı müsâ'ade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî olduğu hâlde ol vechile îfâ-yı muktezâsı zımnında vilâyet-i müşârun-ileyhâya me'zûniyet i'tâ olunacağına dâir Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbatası melfûfuyula arz u takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfî infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 9 Muharrem sene [1]311 / [23 Temmuz 1893]

Sadr-ı A'zâm ve
Yâver-i Ekrem Cevad

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadaret-penâhîleri Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve evrâk-ı melfûfe ile beraber manzûr-ı âlî olmuş ve bu sûretle Memâlik-i Şâhâne'ye hicret eden Cezayir muhâcirleri bi'l-ahare tâbi'iyet-i ecnebiye iddi'âsında bulunarak müşkilât-ı adîde hudûsuna sebebiyet vermekte olmalarına ve Fransa sefir-i sâbıkının hengâm-ı sefâretinde bu yüzden tahaddüs eden müşkilâtın taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden pek ziyâde güçlûkle ref' ve izâle olunduğu ma'lûm bulunmasına mebnî muhâcirin-i merkûmenin ancak hâlen ve âtiyen tâbi'iyet-i Devlet-i Aliyye'de kalarak ahkâm-ı kavânîn ve nizâmât-ı devlete tamamıyla ri'âyet edecekleri taht-ı te'mîne alınmak şartıyla ve Beyrut ve Suriye Vilâyetlerinde tavnîn edilmeyip Bağdad ve Haleb gibi mahallerde topdan olmayarak müteferrikan iskân olunmak sûretiyle kabûlleri mahzûrdan sâlim olabileceğinden ve muhâcirin-i Çerakise'nin dahi bu yolda müteferrik olarak iskânları lâzımeden bulunduğundan ba'demâ bu sûrete tevfiik mu'âmele edilmek üzere Meclis-i Vükelâ-yı fihâmca buraları nazar-ı dikkate alınarak be-tekrâr müzakere-i keyfiyetle karâr-ı müzâkerâtın bâ-mazbata hâk-pây-ı şâhâneye arz ve inbâsı şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî iktizâ-yı celilinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Muharrem sene [1]311 / [26 Temmuz 1893]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende Süreyya

*

Bâb-ı Âli
Meclis-i Mahsûs
80

Dâhil-i vilâyetde tavattun etmek için Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfus Cezayir muhâcirlerinin istid'âları vechile tâbi'iyet-i Osmaniyye'ye kabûlleriyle kendilerine Akka Sancağı'nda vâki' arâzi-i hâliye-i emîriyeden münâsib yerler i'tâsı Beyrut Vilâyeti'nden iş'âr ve ol bâbda verilen istid'ânâmeler ile bunların esâmîsini mübeyyin defter tisyâr olunması üzerine sebkeden iş'âra cevâben vilâyet-i mezkûreden ahiren vârid olan telgrafnâme evrâk-ı sâire ile beraber miyâne-i bendegânemizde kırâat olundu. İş'ârât-ı vâki'aya göre muhâcirin-i merkûmenin konsolato defterlerinde mukayyed olmadığından ba'd-ezîn Fransa tâbi'iyetinden müstefid olamayacakları hakkında Beyrut Konsolatosu'ndan cânib-i vilâyete varaka-i resmiye vürûd ettiği cihetle bunların iskânları için Akka'ya tâbi' Taberiya kazâsında Mağribî muhâcirlerinin vaktiyle iskân edildikleri Kefr-i Sit, Şuara ve Avlem karyelerinde vâki' beş bin dönüm küsûr arâzi-i mahlûle-i emîriyede iskânları münâsib olacağı anlaşılmış ve Fransa Sefareti'nden Bâb-ı Âli'ye bu yolda teblîgât ifâ olunduğu dahi izâhât-ı vâki'adan müstebân olmuş olduğundan ve bunların zir-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hilâfet-i uzumâya ilticâ ve dehâlet ederek tavnîn ve iskânları hakkındaki istid'âya ve Fransa mahmiyetinden müstefid olamayacaklarına dâir mahalli konsolosunun beyân olunan varaka-i resmiyesine

nazaran muhâcirîn-i merkûmenin kabûlleriyle zikrolunan arâzi-i hâliyede îvâ ve iskânları tensîb olunarak vilâyet-i mezkûrenin iki kıt'a tahrîrâtı ve melfûfları mezkûr telgrafnâme ile ma'ân arz u takdîm kılındığına binâen makrûn-ı müsâ'ade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî olduğu hâlde ol vechile îfâ-yı muktezâsı zımnında vilâyet-i mezkûreye me'zûniyet i'tâ olunacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 9 Muharrem sene [1]311 / [23 Temmuz 1893]

Sadr-ı A'zâm ve Yâver-i Ekrem Kabağaçlızâde Mustafa Asım oğlu Ahmed Cevad	Şeyhü'l- İslâm Mehmed Cemaleddin	Ser'asker Mehmed Rıza bin Mustafa	Adliye Nâzırı Es-Seyyid Hüseyn Rıza	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü bin Hüseyn	Hâriciye Nâzırı ve Şûrâ-yı Devlet Reis Vekîli Mehmed	Dâhiliye Nâzırı İbrahim bin Halil Rıfat
Meclis-i Vükelâ'ya Me'mur Cevdet Paşa (bulunmadı)	Tophâne-i Amîre Müşîri Mustafa Zeki bin Ali	Mâliye Nâzırı Ahmed Nazif	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Galib Seydullah	Ma'ârif Nâzırı Zühdü Paşa (bulunmadı)	Ticâret ve Nâfi'a Nâzırı Hüseyn Tevfik bin Hasan	Sadâret Müştaşarı Es-Seyyid Mehmed Tevfik

*

Huzûr-ı âlî-i Hazret-i Vilâyet-penâhî'ye

Devletlü efendim hazretleri

Çâkerleri Cezayir'de mutavattım iken mahzâ zir-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hazret-i şehriyârîye dehâlet ve tâbî'iyet-i Osmaniyye ile kesb-i şeref ve mefharet etmek üzere bu kerre zükûr ve inâs yüz elli nüfûsdan ibâret yirmi dört âile ile beraber bu kerre bu cânibe hicret eylediğimden lütfen ve ihsânen kullarının felâhat ve zirâ'atla meşgûl olmak üzere vilâyet-i celilelerinin münâsib bir kazâsında iskân buyurulmaklığımız husûsuna müsâ'ade-i aliyye-i cenâb-ı vilâyet-penâhileri şâyân buyurulmak bâbında ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Rebî'ü'l-âhir sene [1]310 / [20 Kasım 1892]

Mehmed bin Salim
Cezayirî

*

Beyrut Vilâyeti
Mektûbî Kalemi
Aded: 44

Huzûr-ı Sâmi-i Cenâb-ı Sadâret-Penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Sebkeden arz ve iş'âr üzerine keşide buyurulan 2 Kânûn-ı Evvel sene [1]308 târihli telgrafnâme-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinde Cezayirli Mehmed bin Salim rüfekâsı kaç neferden ibâret ise beherinin Memâlik-i Osmaniyye'ye hicret etmiş olduğu târihi gösterir mufassal esâmî ve künye defterinin takdîm ve hicretlerinden beri nerelerde bulduklarının arz ve iş'ârıyla yedlerinde pasaport olup olmayanların tefrîki emr u fermân buyurulmağla mûmâ-ileyh celb ile sûret-i irâde-i aliyye tebliğ olundukda ol bâbda i'tâ eylediği arzuhâl ile defter matviyyen takdîm kılınmış ve bir-iki sene evvel târihli sekiz kıt'a pasaport irâe ederek bunların târihlerinin eski olması hâmilleri Cezayir'den azîmetlerinden çok evvel istihsâl edebilmişler ise de orada icrâ edilen tas'ibât ve tazyikât sebebiyle bir müddet-i fırsata intizâren ikâmete mecbûr olmalarından ileri geldiğini ve diğer rüfekâsının bir kısmı refte refte ve hafî sûretde pasaportsuz savuşduklarını ve bir kısmı dahi Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye vusûllerinde pasaportlarını şakketmiş olduklarını ifâde eylemiş ve merkûmlar el-yevm Safed'de hemşehrileri nezdinde müsâfereten ikâmet eylemekte bulunmuş olduklarına mebnî haklarında şeref-müte'allik buyurulacak emr u irâde-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerine tevfiik hareket olunacağı muhât-ı ilm-i âli-i fehâmet-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Cemâziye'l-âhir sene [1]310 / [3 Ocak 1893]

Bende
 Beyrut Vâlisi
 Halil Halid

*

Âileler efrâdının rüesâsı esâmîsi	Nüfûs-ı zükûru	Nüfûs-ı inâsı	Yekûn	Mülâhazât
Eş-Şeyh eş-Şerif	3	1	4	
Ammar el-Hâc Kas ve Ali	3	1	4	Yedinde 20 Mart sene 1888 târihli pasaport bulunduğ
Muhammed el-Atavî	5	5	10	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğ
Es-Seyyid Ammar Ahdâd	3	4	7	
El-Hâc Ahmed Ahlefu bin Muhammed	7	3	10	Yedinde 12 Mayıs 1890 târihli pasaport bulunduğ

Muhammed ve es-Süleyman el-Hüseyn	2	4	6	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğu
Ammar Amrif	4	2	6	
Muhammed ve es-Süleyman ve Ali	2	2	4	
Es-Said Amezyan	5	3	8	
Said Ahdad	2	3	5	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğu
Muhammed Vakkas	3	3	6	
Ali el-Hâc es-Said	8	4	12	
Said ve'l-İyş	4	3	7	
Muhammed ve'ş-Şeyh	2	1	3	
Sadi Muhammed el-Beri	5	5	10	Yedinde 7 Ağustos 1889 târihli pasaport bulunduğu
Ebu'l-Kasım el-Adlî	3	2	5	
Muhammed el-Işave	1	1	2	Yedinde 30 Mart 1888 târihli pasaport bulunduğu
Alâ bin Ahmed	1	1	2	
Ammar bin Muhammed bin Salim	1	3	4	
Mahmud bin Ali bin Salim	1	1	2	
Muhammed el-Amrâvi	1	1	2	
Muhammed es-Sebad	1	3	4	
Muhammed Arzud	2	0	2	
Muhammed Ahlefu	2	1	3	
Muhammed Ahmed el-Tayyib	1	1	2	Yedinde Ağustos 1890 târihli pasaport bulunduğu
Yekûn	72	57	129	

٥٠
محمد علي صفة ورتبه

دوله
 ورتبه خیرم منظره که بعضا زرجاج مستخرج الفلوج صفة شدیا رده رخاقت و با بسمت عثمانیه اید کسبترف و محمد
 اتهم اوزره بکره زوروانا یوزالوقوسه بجاره کیده درسه عالمه اید بزر بکره بوجان لکویه اینتیکده لطف و احسانا قودیرید
 فدیعت و زرقعه صفتهم لکده اوزره دریت حلیم لرید صاب بفضلس الحانه بولینت صفتهم صفت عیاد جناب و بولینت
 شایه بولید بین و صکان و رتبه صفتهم و کمالیکده

CEZAYİR'DEN GELECEK MUHACİRLERİN OSMANLI VATANDAŞLIĞINA KABULLERİ

Osmanlı ülkesine yerleşmek isteyen Cezayirli muhacirlerden, Osmanlı vatandaşlığını kabul ettiklerine, devletin bütün kanun ve nizamlarına uyacaklarına ve yabancı ülkelerin tabiiyetini asla kabul etmeyeceklerine dair bir belge alındıktan sonra vatandaşlığa geçirilmeleri

منح الجنسية العثمانية للمهاجرين الجزائريين ممن يرغبون في الإقامة بالبلاد العثمانية وذلك بعد تقديمهم تعهداً يلتزمون بموجبه التقيد بجميع قوانين الدولة وأنظمتها وعدم قبولهم وبشكل قطعي جنسية الدول الأجنبية الأخرى

Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'ne

Memâlik-i Şâhâne'ye nakl-i hâne etmek arzu eden bi'l-cümle muhâcirînin ileride münâza' ve müşkilât ihdâs eylemelerine mahall kalmamak için tâbi'iyet-i Osmaniyye'yi kabûl ettiklerine ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye tâbi' olacaklarına ve âtiyen hiçbir vechile tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsında bulunmayacaklarına dâir her birinin ayrı ayrı mühr ve imzâlarını hâvî kendilerine bir mazbata tanzîm ve mensûb oldukları sefârete tasdîk etdirildikten sonra kabûl edilmeleri husûsunun Cezayir gibi memâlik-i ecnebiyyeden ma'dûd olmayıp protesto altında bulunan mahallerden gelecekler hakkında dahi mahall-i mezkûrenin düvel-i ecnebiyye ülkesinde olduğunu tasdîk etmeyecek sûretde bir kayd ihtirâzı ilâve edilmek üzere usûl-i ittihâzı zımında keyfiyet bi'l-müzâkere karâr altına alınıp Meclis-i Vükelâca dahi tezekkür ve tasdîk edildikten sonra netîce-i mukarrerâtın bâ-mazbata arz-ı atabe-i ulyâ kılınması ve liecli'l-tavattun Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfûs Cezayir muhâcirinin dahi hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle yedlerinden sûret-i meşrûhada bir mazbata alınıp sefârete tasdîk etdirildikten ve tahrîr-i nüfûsları icrâ olunduktan sonra kabûl edilmeleri husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sâdır olmasına binâen Beyrut'daki muhâcirîn-i merkûmenin sûret ve mahall-i iskânları sonra bildirilmek üzere ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn yedlerinden bir mazbata alınarak sefârete icâbı vechile tasdîk etdirilmek için Bâb-ı Ali'ye gönderilmesi Beyrut Vilâyet-i behiyyesine ve icâb-ı maslahatın serî'an bi'l-etrâf müzâkeresiyle muhâcirîn-i mezkûreden alınacak mazbatanın mu'âmele-i tasdikiyesi dahi karârlaştırılacak sûrete tevfiik olunmak üzere netîcesinin

biran evvel iş‘ârı Şûrâ-yı Devlet Riyâseti Vekâlet-i Celîlesi’ne inbâ ve 28 Teşrîn-i evvel sene [1]309 târihinde nezâret-i celîlelerine ma‘lûmât i‘tâ olunmuş idi. Vilâyet-i müşârun-ileyhâdan cevâben gelen 3 Cemâziye’l-âhir sene [1]311 târihli ve elli sekiz numaralı tahrârât muhâcirîn-i merkûmeden ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn ahzolunan varaka-i melfûfe ile beraber savb-ı devletlerine gönderilmiş olmağla birer nüshası Bâb-ı Âlî’de ve nezâret-i celîlelerinde hıfz ve diğeri vilâyete irsâl edilmek üzere varaka-i mezkûre ile iki sûreti emr u fermân-ı hümâyûn-ı şâhâne mantûk-ı âlisine tevfikân icâbı vechile Fransa sefâretine tasdik etdirildikten sonra aslı ile mezkûr sûretlerden birinin tisyârına himmet.

18 Receb [1]311 / [25 Ocak 1894]

Oran'da Paşa Camii'nin Avlusu

FRANSA KONSOLOSUNUN CEZAYİRLİLERİ FRANSA TÂBİYETİNİ KABULE TEŞVİK ETMESİ

Fransa Konsolosunun Cezayirlilerin ileri gelenleriyle görüşerek Osmanlı tâbiyetini terk ile Fransa tâbiyetine geçmeleri için teşvikte bulunduğu, bu durumu önlemek için Osmanlı hükümetinin muhacirlere yaptığı vaatleri yerine getirmesi gerektiği

قيام القنصل الفرنسي بالاتصال بأعيان الجزائر وتشجيعهم لترك التبعية
العثمانية والتحول إلى التبعية الفرنسية، والعمل على تنفيذ الوعود المقطوعة
من قبل الحكومة العثمانية للمهاجرين وذلك من أجل التصدي لمحاولات القنصل
المذكور

Birâderlerim Efendim Sa'âdetlü Muhammed ve Muhiddin Paşalar Hazerâtına

Dest-i kerîmânelerinizi bûs edip da'vât-ı hayriye ve teveccühât-ı aliyyelerinizi istid'â ile sıhhat ahvâlinizi istifsâr etdikten sonra tarafımızdan suâl buyrulur ise Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ ederiz. Bir zamân oluyor sıhhatinizi te'mîn eder ne mektûbunuzu ve ne cevâbnâmenizi göremedik. Mâni'î hayr ola. Her hâlde ahvâlinize dâir ma'lûmât ihşânıyla bize itmînân vermenizi ricâ ederim. Bizim tarafın havâdisinden size bildireceğimiz şeye gelince: Şu günlerde Seyyid Mehmed el Sadi refâkatinde Safed ve Taberiya'da sâkin Cezayir muhâcirîninden ba'zı kimseler olduğu hâlde Taberiya'dan yanıma geldi ve Safed Fransa Konsolosu Beyrut General Konsolosluğu adamlarından biriyle beraber yanlarına gelip Cezayirlilerin reislerini gizlice istediğini ve onlarla konuşup Fransa tâbi'yyet tezkiresini kabûl etmeleri hakkında kendilerini teşvik ettiğini ve kendileri ise *"Seyyidimiz Emir Abdülkadir'in evlâdlarının ma'lûmâtı olmadıkça Cezayirlilerden biri bu gibi işe ikdâm edemez"* yolunda cevâb verdiklerini ve konsolos ile refiki kendilerine bu bâbda bir cevâb vermelerini beyân ettiler. İşte bu muhâcirler yanımda bulunuyorlar ve benden re'y istiyorlar. Kezâlik Şam Fransa Konsolosluğu Tercümanı Habib Efendi nefsi-i Şam'da sâkin Cezayir muhâcirleriyle bu gibi işlere girişip tezâkir-i Osmaniyye'yi terk ile Fransa tâbi'yyet tezkiresini almalarıçün kendilerini teşvik etmektedir. Mûmâ-ileyh Habib Efendi bu bâbda müzâkere etmek üzere benimle dahi görüşmek istediysen de ben bu mülâkatı vakt-i âhara ta'lik eyledim. Şimdi ise Cezayirliler yanıma gelip bu bâbda müzâkere ve mükâlemede bulunuyorlar ve hatta Hükûmet-i Seniyye'nin kendilerine arâzî vereceği hakkında mesbûk olan va'dlerinden birini bile göremediklerini ve vâli-i esbak Rauf Paşa'nın kendilerine verdiği ve onun için hayli masârîfâta girişmiş olduk-

ları arâzînin dahi ellerinden alınması hakkında hükûmetden emîr verildiğini ve Cezayirliler şikâyet ettikçe istimâ‘ olunmadığını ve kendilerinin adem-i istihdâmlarıyla berâber hâl ve şânlarına bakılmaması sebebiyle me’yûsiyyet derecelerine geldiklerini beyân ediyorlar. Şimdi ise ba‘zı ashâb-ı cehâletın bâlâda arzettiğim müfsidlerin sözlerini kabûl etmesinden ve o yüzden umûm Cezayirlilerin onların elinde kalıp Fransa tâbi‘iyyet tezkirelerini almalarından korkuyoruz. Bendeniz ise onları tevbih ve tekdîr ediyorum. Binâenaleyh bunlar vâki‘ hâli hakîkiyetle zât-ı âlîlerinize arz etmeğe karâr verdiler. Emîr ve efkârınıza intizâr etmektedirler. Fakat zât-ı âlîlerinizin muhâcirîn hakkındaki va‘diniz bir şey intâc etmedi. İşte şu işe bir çâre bulmak üzere size ve zât-ı hazret-i mülûkâneye olan sadâkat-i hâlisânem sevkiyle vâki‘ hâli arz ediyorum. Fransızlar ise bu teşebbüslerini sûret-i hafıyyede Cezayirlileri yanlarına celbetmek sûretiyle icrâ ediyorlar. Bunlar da gelip keyfiyeti bana söylüyorlar. Binâenaleyh bu bâbda i‘tâ-yı cevâb buyurmanızı ricâ ederim. Efrâd-ı âilem ellerinizi öperler.

Fî gâye-i Muharrem [1]313 / [23 Temmuz 1895]

*

Şam’da birader-i çâkerânemiz Ali Bey kulunuz tarafından vârid olan mektûbun hülâsaten tercümesinin şeref-yâb-ı nazar-iksir-i şâhâneleri olmak üzere atebe-i ulyâ-yı hazret-i hilâfet-penâhîlerine arz u takdîmine cesâret eyleriz. Her hâlde emr u fermân veliyyü’n-ni‘met-i bî-minnetimiz pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir.

Yâverân Hazret-i
Şehriyârîlerinden Emir
Abdülkadirzade Ferik Kulları
Muhammed bin Abdülkadir

Yâverân Hazret-i Şehriyârîlerinden
Emir Abdülkadirzade Ferik Kulları
Muhiddin bin Abdülkadir

برادرم انتم حاد بن محمد محي الدين به باسم الله
 دست كرمه لبري بوسا به وب دعوات خدي ونوجوات عليه رزقا سند عما ابو صحت اهل اولاد
 استخار انك نكده طرفه من سوال بوي بوياب حباب صفه عمد و نما ابدت بر زمان
 اوليو صحتو تا ميه ابدت بنو بوي و نه جوانا ام رزي نوره مدك مانعي خذ اولد اهل اله
 اهل اله در معلومات احسانه به الطمانه و بركزي ما ابدتم بزم طرفك مواردت به
 سره بديره كلت بكي سكونت دره سيد محمد السدي رفاقتك صفه و صفه فانه فونلوس
 صا جريته به صفت برك اولدي حاله طرياده باء كلدي و صفه فانه فونلوس
 بيوت خذل فونلوسني ادر نكده بيل بر بيا نزيه طلب خراب البرج بيلدي بركي ابدت بلي
 واندر فونلوس فانه تا بعت نكده سي قول ابدت حقه ندي بركي شوي ابدت بلي و ندي
 ابدت سيد اميد عبدالقادر اولاد در نك معلومات اولدي في جزاير بديره بركي بوي ابدت
 اقدام ابدت بولنده جواب و بركي و فونلوس ابدت في ندي بركي بوي ابدت بر جواب و بركي
 بان ابدت ابدت بوي ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده
 فونلوسني بركي حباب افض نفس شامه سانه جزاير ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده
 نك ابدت فانه تا بعت نكده سي ابدت بركي بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده
 نك ابدت ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده
 ابدت جزاير ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده
 و بركي حباب حقه مسوده اولاد و عدل نكده بري بيل نوره مدك بركي و والي ابدت بولنده
 نكده بركي و بركي ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده
 حقه فونلوسن ام و بركي و جزاير ابدت بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده بولنده

استخدا اميريد بررجال وشارب باطلماي سبيله ما يوب در صلاية قطري ياله ابيور تدفيس
 حفنة صحاب جلالة بالام عرصه ايتيم مفران سوزري قبول نمند و ايووزون عموم
 جزايلدره انون الله قابوب وانه نايست تدره لري المندن قويموز بنه كراب
 المرد بويج و تدير ابيوم نادعي بولر واقع حالي عققند ذات عالبدرك مطرحه حفند
 واره ووردلر اير واقفانزه انظار انكده دير فقط ذات عالبدرك مطرحه حفند
 و عمر برشي اناج انجدي ايت توت بر جاره بولر اوزه نزه و ذات حفند سلوب
 اولاد صدق خالصانم حفيد واقع حالي عرصه ابيوم فائز لري بو شدي صوبه
 فقيه جزايلدرى بالريه جلب انك صوبند اجرا ابيور بولر ده كلوب كيني بطاه
 سويلور ناز عليه بو بابه اعشى جويبو بولري جابه
 اوير اغايه محلاي

نامه برادر خاں از علی محمد خان طوسه وار اولاده سنو بلك صدقه عرسه
 زخایه نظر آکسید شاهان لری اولمه اوزره عتیه عیالی طهت صدقیا هدیه
 عرصه و تصفیة جاسات ابیرد هوالده امرود و حاله و نه نعمتیز باد شاهرز
 افروز طهلا بکتد
 سیدنا بولبوله
 بادوان طهت
 امیرک القادریه
 زینب قوبلوق
 سیدنا بولبوله
 بادوان طهت
 امیرک القادریه
 زینب قوبلوق

Y.PRK.MYD, 16/79

Cezayir'de Büyük Camii'nin İç Görünümü

CEZAYİR MAHKEMELERİ TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN TEBLİĞİ

Cezayir'deki Fransız mahkemeleri tarafından verilen kararların Osmanlı tebeasından olanların haklarını korumak amacıyla Osmanlı Devleti tarafından kabul edilip, Adliye Nezaretince gerekli yerlere tebliğ edileceği

قبول القرارات الصادرة من المحاكم الفرنسية في الجزائر من قبل الدولة
العثمانية شريطة المحافظة على حقوق من هم من التبعية العثمانية وإبلاغ ذلك
من قبل وزارة العدلية إلى الجهات المختصة

Zabıtname

fi 23 Zi'l-hicce sene [1]320

Cezayir'de Fransız mehâkiminden verilen ve li-ecli't-tebliğ sefârete ve oradan Adliye Nezâretine gönderilen ihzâr varakalarıyla i'lâmaların ashâbına tebliği cânib-i sefâretten iltimâs olunmakda olduğundan bahisle ba'zı ifâdeyi hâvî Hâriciye Nezâreti'nin tezkiresi melfûflarıyla beraber kırâat ve mütâla'a olundu.

İşbu tezkirede Cezayir mehâkiminden sâdır olan i'lâmât Tunus mehâkiminden sudûr eden i'lâmât misillü tebliğ olunmamakda ise de Cezayir mehâkiminden sâdır olan i'lâmaların mukaddemâ icrâ dâiresince kabûl ve tebliğ edilmiş olduğu anlaşıldığından ve i'lâmât-ı mezkûrenin adem-i kabûlü halinde ekserîsi tâbi'iyet-i Saltanat-ı Seniyye'de bulunan Cezayirlilerin te'mîn-i hukûkları sekte-dâr olacağından bahisle evvelce icrâ edilmekte olan mu'âmele misillü salifü'z-zikr Cezayir mehâkimi i'lâmâtının kabûl ve tebliği hakkında Adliye Nezâreti'ne me'zûniyet i'tâsı der-miyân olunmuşdur.

Orada bulunan tebe'a-i Osmaniyye hukûkunun ziyâ'dan muhâfazası lâzimedden idüğinden (maslahat-ı âmmenin tatarruk-ı halelden muhâfazası) kayd-ı ihtirâziyesiyle mehâkim-i mezkûreden verilen i'lâmâtın buraca kabûl ve tebliği lâzım geleceğinin Adliye Nezâreti'ne havalesi ve Hâriciye Nezâreti'ne de ma'lûmat i'tâsı tensîb kılındı.

(Meclis-i Vükelâ a'zâlarının imzaları)

23 Zi'l-hicce sene [1]320/ [23 Mart 1903]

ضبطنا ١٤٠٠ و١٤٠١

جزائريه فرانسه حاكمه وريسا ورجل البيع سفارة داوود عليه نقده تونه ريتو اخصار وقرية اعدوك احيى بيه
 جانب سفارحه اناس اولمغه اولمغه بجه افاره به احوى خارجيه ننه نكره كى سفوفه بيه برابر قرانت وده لوانه
 هجوت كره ده جزاير حاكمه صادر اولو اعدوك تونس حاكمه صدور ابع اعدوك مملوكه اومى مقده ليه جزاير حاكمه
 صادر اولو اعدوك مقدا اجازة سخي قبول وبيع ايليه اولمغه اعدوك مقده و اعدوك مذكوره نك عدم قبول هانده كرك
 تابعية سلطان سوره بيه جزاير بولك نايه حقوقى سده دار اوجوه بجه اولو اجايلمغه اولو مملوكه سالفه ليه جزاير
 ملى اعدوك قبول وبيع مقده عليه نقده ماؤون اخصار وريسا اولمغه
 اولو بيه تبعه حاكمه ضاعده مملوكه سوره ريد وبيع مملوكه عاونك فطوره ضاعده مملوكه سوره ريد
 ملى مذكوره ده وريسا اعدوك بواج قبول وبيع لازم قبولك عليه نقده حواله و خارجيه نقده مملوكه اعدوك

تسليمه
 علي
 ورجل
 مملوكه
 فسه

CEZAYİRLİLERİN OSMANLI DEVLETİ'NE HİCRET ETME TALEPLERİ

Kendilerine yapılan zulümden dolayı Osmanlı Devleti'ne göç etmek isteyen Cezayir'in Constantine Mutasarrıflığı'na bağlı Setif Kazası halkından 50 hanenin engellenmemesi için Fransa Hükümeti nezdinde teşebbüste bulunulması

مساعي الدولة العثمانية لدى الحكومة الفرنسية للحيلولة دون منع 50 عائلة من قضاء ستيف بمتصرفية قسنطينة من الهجرة إلى الدولة العثمانية نتيجة للظلم الذي يتعرضون له

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Hâriciye
Umûr-ı Siyâsiye Müdüriyet-i Umûmiyesi
Tercüme Şu'besi

Hâk-pây-ı hazret-i hilâfet-penâhîye Cezayir Vilayeti'ne tâbî' Kostantine [Constantine] Mutasarrıflığı mülhâkâtından Satif (Setif) Kazası'na merbût evlâd-ı ehâse kemîne'l-ma'âzîd aşîretinden elli hâne halkı nâmına olarak bilâ-târih takdîm kılınan Arabiyyü'l-ibâre istirhamnâmenin tercümesidir.

Fransa hükümeti tarafından hakkımızda revâ görülmekte olan mezâlîmi hâk-pây-ı ma'delet-peymâ-yı hazret-i hilâfet-penâhîlerine arzeyeriz. Elli adet hâne halkı olduğumuz hâlde cümlemiz akd-i peyvend-i ittifâk edip buradan hicret etmek için bil-cümle emvâl ve mevâşîmizi fûruht ederek Memâlik-i Şâhânelerinde ihtiyâr-ı ikâmet eylemek üzere Tunus'a azîmet eylemiş isek de Fransa hükümeti bizi Tunus bilâdından jandarma ve kuvve-i askerîye ile mesken ve me'vâlarımıza i'âde etdirmiştir. Bunun için Cezayir vâlisinden Şam'a hicretimize müsâ'ade î'tâsını taleb ve iltimâs etdik. Vâlî-i mûmâ-ileyh istid'â-yı vâkî'mize cevâben “Şam havası size yaramaz. Arâzîsi az ve suları şürbe gayr-ı sâlih olduğu gibi emr-i ma'îşetinizi te'mîne sâlih bir yer değildir.” demesine mukâbil her bir meşakkate katlanıp Şam'da ikâmet edeceğimizi beyân etdik. Bunun üzerine vâlî bize karşı izhâr-ı anîf ve şiddet etmiş, her birimizin beşer gün habsedilmemizle beraber on beşer frank cezâ-yı nakdî î'tâ

etmekliğimize hükmeylemiştir. Biz bu kulları hicrete tâlib ve müheyyâyız. Umûm Cezayir ahâlîsi dahi zîr-i himâye-i hilâfet-penâhîlerinde bulunmak için tâlib-i hicret iseler de Fransa hükûmetinden hicretlerine müsâ'ade istihsâl edemiyorlar. Muhâceretemize mâni' olmak için hükûmet-i müşârun-ileyhânın hakkımızda icrâ eylemekde bulunduğu mezâlim-i azîmeyi zât-ı âlî-yi hilâfet-penâhîlerine mu'raz-ı şikâyetde arz u beyân ediyoruz. Binâenaleyh bizim ve sair müştâkân-ı hicretin arzularına mümâna'at olunmaması zımnında hükûmet-i müşârun-ileyhâ nezdinde teşebbüsât-ı lâzıme icrâ buyrulmasını hâk-pây-ı ma'âlî-semâ-yı şâhânelerinden niyâz ve istirhâm eyleriz ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân şevketlü pâdişâh-ı âlî-tebâr efendimiz hazretlerindir.

18 Receb [1]328 / [26 Temmuz 1910]

CEZAYİRLİLERİN OSMANLI VATANDAŞLIĞINA KABUL EDİLMELERİ

Cezayir'den Osmanlı Devleti'ne geçici olarak veya yerleşmek maksadıyla gelenlerin tabi olacakları şartlar

الشروط التي ينبغي أن يخضع لها القادمون من الجزائر إلى الدولة العثمانية
بشكل مؤقت أو لأجل التجنس

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayirlilerin Memâlik-i Osmaniyye'de muvakkaten ikâmet veya büsbütün tavattun etmelerine ne gibi şerâit tahtında müsâ'ade olunabileceği hakkında bir karâr ittihâzı îcâb-ı hâlden olmağla bu bâbda Bâb-ı Âli Hukuk Müşâvirliğince der-miyân olunan mütâla'ât Meclis-i Vükelâca tezekkür edilerek rehîn-i tasvîb buyurulduğu hâlde vilâyâta âna göre ta'limât i'tâsı ricâsı ile ber-vech-i zîr arz olunur. Cezayirliler idâre-i Osmânîyye altındaki yerlere iki sûretle gelebilirler:

1- Muhâcir sıfatı ile gelmek. Memleket-i asliyelerinden alâ'ikini kesip oraya dönmek ve kâffe-i husûsâtda kavanîn-i mahalliyeye teba'iyet ve himâye-i ecnebiye taleb ve iddi'âsından bi'l-külliye ferâgat şartıyla burada yerleşip kalmak isteyenler bu ilk sınıfa dâhildir. Memâlik-i Osmaniyye'ye nakl-i hâne etmek isteyen bi'l-cümle muhâcirinin tâbi'iyet-i Osmaniyye'yi kabûl etdiklerine ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye tâbi' olacaklarına ve âtiyen hiçbir vechile tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsında bulunmayacaklarına dâir her birinin ayrı ayrı mühür ve imzâlarını havî mazbatanın mensûb oldukları sefârete tasdik etdirilmesi kâ'idesinin Cezayir gibi protesto altındaki mahallerden geleceklere, fakat buraların düvel-i ecnebiye ilkâsından olduğunu tasdik etmeyecek sûretde bir kayıt ihtirâzı ilâvesiyle teşmîli 28 Teşrîn-Evvel sene [1]309 târihli 2264 numaralı tezkire-i sâmiye ile mübellîğ irâde-i seniyye mücebince usûl ittihâz olunmuş idi. Târih-i mezkûrdan sonra gelip de haklarında işbu usûl tatbîk olunanların hâl ve mevki'leri tanzîm olunmuş ve ihtilâf ihtimâli ber-teraf edilmiş demektir. Ancak nakl-i hâne tarikiyle daha evvel gelip de yerleştikleri hâlde cihet-i teba'iyetleri meşkûk kalan kezâlik [1]309'dan sonra yine o yolda gelmişler

iken her nasılsa usûl-i meşrûhaya tâbi‘ tutulmayan Cezayirlilere bakılır. Bunlar şimdiye kadar kavânîn ve nizâmât-ı Osmanî‘ye tâbi‘ olarak meselâ ilm ü ihtiyârlarıyla tahrîr-i nüfûsa dâhil olmuş, tezkire-i Osmaniyye almış, mu‘âmelât-ı askeriyede mehâkimde ve bil-cümle husûsât-ı adliyyede sırf Osmanlı gibi hareket etmiş, teklif-i emiriye vermiş, devlet me‘mûriyet ve hizmetlerinde bulunmuş, hâsılı Osmanlılara müterettib ve muhtass vezâ‘if ve hidemâtı ifâ eylemiş ve bunlarla beraber Fransa Konsolatosu’na da irtibât etmeyerek Fransa himâyesini hiçbir vakit talep ve iddi‘â eylememiş ise haklarında kemâ-kân sırf Osmanlı mu‘âmelesi icrâ edilir. Bi’l-akıs böyle tebe‘a-yı mahalliye misüllü hareket etmemiş veyâhud ba‘zı ahvâl-i nâdirede Osmanlı sıfat ve mu‘âmelesini ihtiyâr eylemekle beraber gâliben ve fi‘len Fransa Konsolatosu’na merbûtiyetini muhâfaza etmiş olan Cezâyirlilerin usûl-i mevzû‘a dâiresinde tezkire-i Osmaniyye talep ve ahz ile Hükûmet-i Osmaniyye’ye teba‘iyyetlerini şek ü şüpheden âzâde bir sûrete ifrâğ etmedikce Fransa mahmiyetinden tecrîdleri müte‘assirdir. Bu takımdan eşhâs iki tâbi‘iyyete sâlik demek olduklarından Fransa mahmiyetinde kalmamak isteyenlerin ale‘l-usûl istid‘â i‘tâsıyla hâl ve mevkî‘lerini kat‘iyyen tanzîme da‘vet edilmeleri muvâfık-ı maslahatdır.

2- Muhâcir sıfatıyla gelmemek. Bu takımdan eşhâs müddet-i ikâmetleri ne kadar olursa olsun bâlâda tafsîl olunduğu vechile ef‘âl-i mükerrere ve müstemirre ile Osmanlı sıfatında bulunmuş ve bi’l-akıs Fransa pasaportunu hâmil oldukları hâlde konsolatlara tâbi‘ kalmışlar ise Fransa mahmiyetini muhâfaza etmiş olacaklarından mahzâ Cezâyirli buldukları için sırf Osmanlı mu‘âmelesine ittibâ‘ edilemezler. Bundan sonra geleceklere gelince, muhâceret tarîki ve artık memleketine dönmeyip burada yerleşip kalma fikri ve niyetiyle gelenlerden evvel emirde muhâcir sıfatıyla geldiklerini ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye’ye tâbi‘ olarak mahmiyet-i ecnebiye iddi‘âsında bulunmayacaklarına ve konsoloshâneye mürâca‘atları takdîrde Memâlik-i Osmaniyye’den ihrâc edilmeğe râzı olduklarına ve tezkire-i Osmaniyye talebine dâir istid‘â alındıktan ve âdî ecnebîler hakkında yapıldığı gibi bunların da meselâ cürümden nâşi ta‘kîb olunmak gibi memleketlerince bir gûnâ ilişkileri olup olmadığı Fransa Konsolatosu’ndan bi’t-tahkik hüsn-i hâlleri anlaşıldığı veyâhud konsolato makbûl ve mukni‘ bir cevab vermediği veya iki ay hiçbir cevâb i‘tâ etmediği takdîrde müsted‘înin istid‘âsı kabûl ve pasaportu konsolosa i‘âde olunur muhâcir sıfatıyla gelmeyenler ise âdiyyeten ikâmet edeceklerinden Fransa mahmiyetinde kalırlar.

Karâr

Hâriciye Nezâreti’nin aynen bâlâyâ dercolunan 11 Şevval sene [1]328 târih ve 339 numaralı tezkiresinde der-miyân olunduğu vechile Cezâyirlilerin Memâlik-i Osmaniyye’de muvakkaten ikâmet veya büsbütün tavattun etmelerine ne gibi şerâit tahtında müsâ‘ade olunabileceğine dâir bir karar ittihâzı muktezî olup İstişâre Odasınca bu bâbda beyân olunan mütâla‘at îcâb-ı hâl ve maslahata muvâfık ise de sûver-i icrâiyyece bi’l-âhere bir gûne müşkilâta tesâdüf olunmamak üzere evvel-emirde mütâla‘at-ı mebsûtaya nazaran Fransa Sefâretiyle sûret-i münâsebede icrâ-yı müzâkerât ile netîcesinin inbâsı husûsunun cevâben nezâret-i müşârun-ileyhâya tebliği tezekkür kılındı.

19 Şevval sene [1]328 / [24 Ekim 1910]

٥٦٤

بسم الله الرحمن الرحيم

جایزیدک ممالک عثمانیه موقفاً اقامت و یا بستون توطه اجتناباً نه که شرط تحتد ماسع هله بله حق
بقرار اتخاذی اجاباً هالده اوله بواج بادعای حقونه صادر کنج دریا به هله به لغاه مجلس و کلام نوکر
ایدیرون رهجه نصیب بوردن حالده و لایان الماکوره تعلیمه اعصی جانیله بر دوج زرعنه لوز
جایزید اداره عثمانیه الفعاً برده ایغ صورتد کوبیدر

و ممالک صغیره کلک . مملکت اصدیه لرزه علائق کسب ادویه و دغایک و کافضه هالده قوانیه حکیمه بقیه
دعایه اجنبیه طبعه و ادعایه بالکلیه فراغت شرطید بوزارم برتوبه قائمه بیسانه بواج صغیره هلد ممالک
عثمانیه نقل خانه ایتمک ایستانه بلجه و ماجریتمک نابینه عثمانیه قبل ایتمکینه و قوانیه دفعه ماله و طبعه
تابع هله حقونه ذاتاً هیچ بر وجه نابینه اجنبیه ادعایه بر توطه حقونه در نه هله بریت ابرایره نه و ارضایره
حاله مصلحت نه شعوبه هله ممالک سفارته نصیبه ایتمک قاعده سنک جایزگی بر توطه الفعاً مملکت
فقط بوزارک دون اجنبیه لاسنه هله نصیبه ایتمک مودت بر قیامه لایه مملوده سید تسمیه

تاریخ و ٢٤ ٢٤ ندر و ماتنگه سایر ایله ببلع ارام سنه بیجی اصله اتخاذ و تمیمی تاریخ نظر و حیده
کتاب حقونه استواصله تطبیحه اولاندرن حال و مودتدی تنظیم اولونه و اختلاف اصحاب طرف ایتمک
اجته نقل خانه لطیفه و کماله کلیدم بر شوکور حالک جوت بقصدی فکون قیامه کونک ٢٠٩

صده ینه اولوله کلک ایله هله نصیبه اصله مودت تابع لوتیمه جایزیدر باقید: بنده سوله
قوانیه دفعه ماله عثمانیه تابع هله نه مملکت علم و اختیار بید بخیر نفس و حق اوله ، شه عثمانیه اله
مملوده حکیمه ، ممالک و بلجه حضرها عدلیه مودت عثمانیه ، تکلیف بیه ویرسی
دولت مودت و خدمت بولونه ، حاصله عثمانیه مودت و دفعه و خدمت ایفا ایتمه

OSMANLI ÜLKESİNE GELEN CEZAYİRLİLERİN TABİ OLACAKLARI HUKUKİ STATÜ

**Seyahat etmek, yerleşmek veya vatandaş olmak amacıyla Osmanlı
ülkesine gelen Cezayirlilerin uyacağı şartları gösterir talimatname**

تعليمات حول الشروط التي ينبغي التقيد بها من قبل الجزائريين الذين يفدون
إلى الدولة العثمانية لأجل السياحة أو السكن أو التجنس

İşbu i'tilafnâme 1116 numaralı ve 30 Kânûn-ı Sâni sene [1]326 ve 11 Muharrem sene [1]329 târihli tezkire-i sâmiye ile Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ olunmuşdur.

Memâlik-i Osmaniye'de seyâhat eden yâhud anda mukîm bulunan Cezayirlilerin müddet-i ikâmetleri ne kadar olur ise olsun ne kendileri ne evlâd ve ahfâdı Cezayirli sıfatını zâyi' etmeyecekler ve haklarında tebe'a-i Osmaniye mu'âmelesi icrâ olunmayacaktır.

Memleket-i asliyesi ile her türlü nisbet ve alâkasını kat' ederek Memâlik-i Osmaniye'ye sûret-i kat'iyede temekkün ve istikrâr etmek üzere gelen Cezayirli kendisi ile zevcesinin ve sofrasında bulunan çocuklarının taht-ı tâbi'iyet-i Osmaniyye'ye girdiklerini ve kendisi ve ânlar için her gûne tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsından fârîğ olduğunu hâvî olarak me'murîn-i Osmaniye'ye bir beyânnâme i'tâ eyleyecektir. Meğer ki, bu husûsda memleketi me'murîninden sâdır olmuş bir ruhsat-ı tahrîriyyeyi hâ'iz buluna. İşbu beyânnâme sâhibinin ahlâkı ile sevâbık-i ahvâline dâir ma'lûmât almak ve ale'l-husûs hakkında ta'kîbât-ı adliye icrâ edilmekde olup olmadığı anlaşılmaq üzere Fransa konsolosuna tebliğ olunacaktır. Beyânnâmenin târih-i tebliğinden i'tibâren yetmiş beş gün zarfında konsolos i'tirâzâtında bulunmadığı veya i'tirâzâtı tebdîl-i tâbi'iyete mâni' olmak için kâfi olmadığı hâlde beyânnâme nâkız olacak ve alâkadar efrâd â'ilesi ile tâbi'iyet-i Osmaniyyeyi ihrâz eyleyecektir.

Memâlik-i Osmaniye'de mukîm bulunup da Osmanlı olmak isteyen Cezayirli ba'd-ezîn kavânîn ve nizâmât-ı Osmaniye'ye tamamen imtisâl edeceğini ve her gûne tâbi'iyet-i ecnebiye iddi'âsından ferâgat eylediğini mübeyyin olarak me'murîn-i Osmaniye'ye bir istid'ânâme tevdi'yle serbestce Osmanlı olabilir. .Bu istid'ânâme üzerine Fransa konsolosuna bâlâda meşrûh mu'âmelâtın îfâsı zımnında i'tâ-yı malûmât olunacaktır. Bu vechile ihrâz edilen Osmanlı sıfatı bi'l-âhare tevellüd eyleyecek evlâda şâmil olacaktır.

El-yevm Memâlik-i Osmaniye’de ber-vech-i istikrâr mukîm bulunan ve Fransa konsolatolarıyla Fransa nizâmâtına tevfikân ale’l-âde idâme-i münâsebât etmemiş ve Fransa himâyesini taleb eylememiş olmağla beraber mârrü’z-zikr beyânâme-yi vermemiş olan Cezayirîler, Devlet-i Osmaniye’ye teba’iyyeti müş’ir mu‘amelâtdan birini tayi‘an îfâ etmiş yani kendilerini sicill-i nüfûsa kendi rızâlarıyla kaydetdirmiş ve tezkire-i Osmaniye almış ve hizmet-i askeriyyeyi îfâ eylemiş veya hidemât-ı umûmiyede (devlet ve belediye hizmetleri ve emsâli) bulunmuş veya ecânibin müstefid oldukları imtiyâzâtı istid‘â etmeksizin husûsan mehâkim huzûrunda dâimen ve tayi‘an Devlet-i Osmaniye kavânîn-i mülkiye ve askeriye ve mâliyesine tevfik hareket eylemiş iseler Osmanlı addolunacaklardır.

Memleketlerinde câri kavânîn mücebince Cezayirli sıfatını zâten zâyi‘ etmiş bulunan Cezayirîler hakkında Memâlik-i Osmaniye’de tebe‘a-i Osmaniye mu‘âmelesi bilâ-imhâl icrâ olunabilecektir.

11 Muharrem sene [1]329 / [12 Ocak 1911]

الملك عثمانية في سنة ١١٦١ هـ الموافق ١٧٤٨ م
بموجب صلح باردو الذي تم بين فرنسا والعثمانيين

ممالك عثمانية في سياحة ابيه باخود ابيدهم بولنايه جزاير البرك مدن افامكري
اولوليه اولونه كندلري في اولاد وانقاري جزايرلي صفتي ضايغ ايجيه
وهقلنده تبع عثمانية معاملسي اجرا اوليه بقدر

مملكت اصله سي ابله لورد لونسب وعلاقتي قطع ايدرك ممالك عثمانية في موريتانيا
علميه واستقرار ايجك اوزره مملكه جزايرلي كندلري ابله زوجه سنك وصفر
بولنايه هو عقلندك تحت تابعيه عثمانية في كندرلري وكندلبي والبرك كونه لهر كونه
تابعيت ايجيه ارعاسنده فارغ اولدقني عادي اولدقني ما موريتانيا عثمانية في ريباط

اعطاه ابله هلد - مكره بوخصوص مملكتي ما موريتانيا صادر اوليه برهقت
تحريره في هانز بولنه . اسوياسامه صاهلك اخذوا في ايله سوايه جوانه راي
معلوماه المور على المصروف صقده تعقيبات عليه اجرا ايدلده اولوب اولدقني

الملك كونه اوزره فرانسه قوللونه تبليغ اولنه بقدر . اسامه نك تاريخ حقلنده
اعتباراً تجسده كونه طرفه قوللوهن اعراضا نده بوللوهن وبا اعراضا في تبديل
تابعته مانع اولدقني كونه في اولدقني حاله بياسامه ناقذ اولدقني وعلاقتهم

اقرار على ابله تابعيه عثمانية في اخر ابله هلد .
اقرار على ابله تابعيه عثمانية في اخر ابله هلد .

ممالك عثمانية في بقم بوللونه عثمانلي اولوه ايسانه جزايرك بعد ايزه قوانينه و
نظامان عثمانية في تماماً امتساك ايدلكني ولهر كونا تابعيه ايجيه ارعاسنده
فراغت ابلدكني بيده اولدقني ما موريتانيا عثمانية في براسدغ انايه تور بعلمه بربيه
عثمانلي اولدقني بولور . بواسدغ انايه اوزرنيه فرانسه قوللونه - بالاره مشروع

مما ملكت ايفك صقده اعطاه معلوماه اولنه بقدر . بوجه ابله اجرا
ايدلعه عثمانلي صفتي بالآخره تولد ابله ملك اولدقني سامل اولدقني
اليوم ممالك عثمانية في بوجه استقرار بقم بولنايه و فرانسه قوللونه بوللونه
فرانسه نظامان توفيقاً على لغاره ارامه مناسبات ايجيه و فرانسه عثمانية

طلب للمهاجرة ولطفه بربر ما المذكور سابقا في وحرصه اولا في خراب البر وولده عثمان بن
 تفتي سفر مما لا يتذكره يرى طابعا ايضا ايمه يعني كندليني سجل نقوه كند
 رضا لرثه قد استدرسه وبتذكرة عثمان المسه وخدمه عسكريه في ايضا اليكسه
 ويا خدمه عثمانه عثمونه ره (و دولت ولديه خدمتري وامالي) بولنسه ويا امانه
 سفيد ولبولري استازاتي استعلا استازته عموها محالم مضمونه نده وانما
 وطابعا وولده عثمانه قواغيه صلبه وعكابه وماكبه نه توفيه مركات اليكسه
 ايم لر عثمانه عم اوله مقلده -
 محلاته نه هاري قواغيه مني خرابه صفتي زانا ضايغ عتمه بولنسه صربر
 مقلده محلاته عثمانه نه تفتي بولنسه محلاته سي بلا اوله اجرا اوله بولنسه عتمه

Circulaire

Le 22 Janvier 1910 (326)

Constante de 1910

Les Algériens qui voyagent en Turquie ou qui y sont installés ne perdent, ni eux ni leurs descendants, leur qualité d'Algériens et ne seront traités comme Ottomans quelle que soit la durée de leur séjour dans l'Empire.

L'Algérien qui vient en Turquie pour s'y établir définitivement, en rompant toute relation avec son pays d'origine, doit - à moins qu'il ne soit muni à cet effet d'une autorisation écrite émanant des Autorités de son pays - en faire à celles de Turquie une déclaration écrite portant qu'il se place lui, sa femme et ses enfants mineurs, sous la sujétion ottomane et qu'il renonce, pour lui et pour eux, à toute prétention à une nationalité étrangère. Cette déclaration sera communiquée au Consul de France en vue d'obtenir de lui des renseignements sur la moralité de l'impétrant et sur ses antécédents et de savoir notamment s'il est sous le coup de poursuites judiciaires. Si, dans un délai de 75 jours à dater de la communication de cette déclaration, le Consul de France n'a pas fait d'objections ou si ses objections ne sont pas suffisantes pour faire obstacle au changement de nationalité, la déclaration produira son effet et l'impétrant, ainsi que les siens, acquerra la nationalité Ottomane.

L'Algérien domicilié en Turquie qui veut devenir Ottoman, peut librement le faire en présentant à cet effet aux Autorités Impériales une requête portant que désormais il se soumet pleinement aux lois et règlements de l'Empire et qu'il renonce à toute prétention à une nationalité étrangère. Sur cette requête, une notification sera adressée au

Consul de France aux mêmes fins et aux mêmes conditions que ci-dessus. La qualité d'Ottoman ainsi acquise s'étendra aux enfants nés postérieurement.

Les Algériens actuellement installés et demeurant dans l'Empire Ottoman et qui, bien que n'ayant pas habituellement entretenu avec les Consuls de France des rapports conformes aux règlements français, ni requis la protection française, n'ont cependant pas fait la déclaration ci-dessus, seront considérés comme Ottomans s'ils ont volontairement accompli un des actes suivants de sujétion Ottomane :

S'ils se sont fait inscrire de leur propre gré sur les registres de cens et ont obtenu le Tezkérei-Osmanié; s'ils ont accompli le service militaire ou exercé les fonctions publiques; ou s'ils se sont constamment et librement conformés aux lois civiles, militaires et fiscales de l'Empire notamment dans leur comparution en justice, sans invoquer les privilèges dont les étrangers bénéficieront en ces matières.

Les Algériens qui ont déjà perdu leur qualité d'Algérien en vertu des lois en vigueur dans leur pays d'origine, pourront être immédiatement traités en Turquie comme Ottomans.-

CEZAYİR VE TUNUS MUHACİRLERİNİN ASKERLİKTE MUAFİYETLERİ

Cezayir ve Tunus'tan gelen muhacirlerden Osmanlı vatandaşı olanların altı sene müddetle askerlikten muaf tutulmaları

إعفاء المتجنسين بالجنسية العثمانية ممن هم من المهاجرين القادمين من الجزائر وتونس من الخدمة العسكرية لمدة ست سنوات

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Gerek Tunus ve Cezayirlilerden Suriye'de tavattun edenlere evvelce bahşolunan ve [1]324 senesinde hitâm-pezîr olan yirmi senelik müddet-i ma'füvviyetin târih-i hitâmına ta-kaddüm eden altı sene zarfında gerek târih-i inkızâ-yı müddetden sonra gelecek olan Cezayir ve Tunus muhâcirlerinin de memâlik-i sâireden gelenler gibi yalnız altı sene müddetle teklifât-ı asliyeden ma'füvviyetleri hakkında sebmeden karâr ve iş'âra cevâben Hâriciye Nezâreti'nden gelen 11 Ağustos sene [1]327 târihli tezkire okundu.

Karârı

Mezkûr tezkirede dahi der-miyân kılındığı üzere karâr-ı mezkûrun Cezayirlilerin kâffesine şümûlü olmayıp Cezayirlilerin tâbi'iyyeti hakkında ahîren Fransa ile akd ve Dâhiliye Nezâreti'nin 7 Şubat sene [1]326 târihli tahrîrât-ı umûmiyesi ile tebliğ olunan i'tilâfnâme mûcebince sûret-i kat'iyede Osmanlı addolunanlara âid olduğu der-kârdır. Âna göre icrâ-yı icâbının Dâhiliye ve Harbiye ve Hâriciye Nezâretlerine tebliği kararlaştırıldı.

27 Ramazan sene [1]329 / [21 Eylül 1911]

ADANA'DA İSKÂN EDİLECEK CEZAYİR MUHACİRLERİNİN BEYANNAMELERİ HAKKINDA TAKİP EDİLECEK MUAMELE

Adana'da iskân edilecek Cezayir muhacirleri tarafından verilecek beyannamelerde, hüviyetlerinin açık bir şekilde yazılarak, konuyla ilgili talimatname gereğince tasdikli bir suretinin Fransız Konsolosluğu'na da tebliğ edilmesi

كتابة المعلومات الشخصية في البيانات التي قدمها المهاجرون الجزائريون الذين يتم إسكانهم في أدنة بشكل صريح وتقديم صورة مصدقة منها إلى القنصلية الفرنسية وذلك وفق التعليمات المتعلقة بالموضوع

Bâb-ı Alî
Dâhiliye Nezâreti
Muhâcirîn İdâresi
Umum: 27

Hülâsa: Cezayir muhâcirîni tarafından verilecek beyânnâmeler hakkında

Adana'da iskân edilmek üzere o cihetlere giden Cezayir muhâcirlerinin verecekleri beyânnâmenin asl veyâhud sûretinin konsoloshâneye irsâli Fransa konsolosu tarafından talep edilmesine mukâbil bu sûret evvelce ta'mîmen ısdâr kılınan ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına mugâyir olmasile gayr-ı kâbil olduğu der-miyân olunarak şu kadar ki ba'demâ konsolatoya yazılacak tezkirelerde sâhib-i beyânnâmenin etraflı sûretde ta'yîn ve tasrîh-i hüviyeti kararlaştırılıp bunu mûmâ-ileyh konosolosun da kabul eylediği Adana vilayeti ile cereyan eden muhâbereden anlaşılması üzerine keyfiyet Fransa Sefareti'ne tebliğ olunmuş ise de sefâret-i müşârun-ileyhâ sâlifü'z-zikr ta'limâtnâmenin fikra-yı sâniyesinde mevzû'-ı bahs beyânnâmenin Fransa Konsolatosu'na "tebliğ" edileceği tarzındaki metnine bi'l-istinâd beyânnâmenin aynen tebliği veya sûretinin gönderilmesi nokta-i nazarında sebat gösterdiği ve her ne kadar ta'limât-ı mebhûsü'n-anhânın bu vechile tefsîri ruh ve maksadına mugâyir idüğü mukâveleten beyân ve nokta-i nazarımıza imâleye ihtimâm olunmuş ise de ısrâr-ı vâki' tekrâr edildiği cihetle şikk-ı sâni vechile beyânnâmenin musaddak bir sûretinin konsolatoya gönderilmesine muvâfakat olunarak ba'demâ bu usûle tevfiik mu'âmelât olunması vilâyet-i mezkûreye cevâben izbâr edildiği beyânıyla icâb eden sâir vilâyât ve elviye-i gayr-ı mülha-

kaya dahi teblîgât icrâsı lede'l-muhâbere Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden cevâben vârid olan 26 Şubat sene [1]327 târihli ve 2256 numaralı tezkirede iş'âr ve îcâbı icrâ kılınmış olmağla oraca da ber-minvâl-i muharrer îfâ-yı muktezâsı muhâcirîn idâresi îfâdesiyle ta'mîmen teblîğ olunur.

Fî Rebî'ü'l-evvel sene [1]330 / [24 Mart 1912]

Dâhiliye Nâzırı Vekili Nâmına
Müsteşâr

دخلة
مهاجرین ازایر
علاء
ی < عموم

مقدمه

جزائر مهاجرین طرفدن ویریه چک بیاننامه لر حقده

آطه ده اسکان ایدنک اوزره اوجهتله کیدن جزائر مهاجرینک ویره چکلری بیاننامه تک اصل ویاخود صورتک قونسولوخانه یه ارسالی فرانسه قونسولوسی طرفدن طلب ایدلسنه مقابل بو صورت اولجه تعمیماً اصدار قلدان تعلیمات مخصوصه سی احکامنه منابر اولسیله غیر قابل اولدینی درمیان اوله رق شو قدرکه بعدما قونسولاتوبه یازیه چق تذکره لرده صاحب بیاننامه تک اطرافلی صورتده تعیین وتصریح هورتی قرارلشدیریلوب بونی مومی الیه قونسولسکده قبول ایدلیکی آطه ولایته جریان ایدن مخبره دن آکلانلمسی اوزرینه کیفیت فرانسه سفارته تبلیغ اولنمش ایسه ده سفارت مشارالیه سالف الذکر تعلیماتمه تک فقره ثانیه سده موضوع بحث بیاننامه تک فرانسه قونسولاتوسنه «تبلیغ» ایدیه چکی طرزنده کی متنه بالاستاد بیاننامه تک عیناً تبلیغی ویا صورتک کوندرلمسی نقطه نظرنده ثبات کوستردیکی وهر نه قدر تعلیمات مباحوث عنانک بو وجهه تفسیری روح ومقصدینه منابر ایدوکی مقابله بیان ونقطه نظر مزه اماله به اهتمام اولنمش ایسه ده اصرار واقع تکرار ایدلیکی جهت ثانی وجهه بیاننامه تک مصدق بر صورتک قونسولاتوبه کوندرلمسنه موافقت اوله رق بعدما بواسوله توفیق معاملات اولنمش ولایت مذکوره به جواباً ازیار ایدلیکی بیانیه ایجاب ایدن سائر ولایات والویه غیر ملحقه به دخی تبلیغات اجراسی لدی المخابره خارجیه نظارت جلیه سندن جواباً وارد اولان ۲۶ شباط سنه ۳۲۷ تاریخلی و ۲۲۵۶ نومرولی تذکره ده اشعار وایجابی اجرا قلنمش اولغنه اوراجه ده بر منوال محرر ایضای مقتضای مهاجرین اداره سی اوده سیله تعمیماً تبلیغ اولنور

س ربيع الاول سنه ۳۳۰ و ۱۱ مارت سنه ۳۲۸ داخله ناظری وکیل نامنه
مستشار

مقدمه سارینک مدینه عبدیه

Cezayir de el-Cedid Camii

BEYRUT'TA "AFRİKA MUHACİRLERİ CEMİYETİ" ADIYLA BİR CEMİYET TEŞKİLİ

Afrika'dan gelecek muhacirlere yardımda bulunmak ve işlerini takip etmek için Beyrut'ta Cezayirli Halid Bey'in idaresinde "Afrika Muhacirleri Cemiyeti" kurulması

تأسيس "جمعية المهاجرين الأفارقة" في بيروت تحت إدارة خالد بك الجزائري وذلك بهدف تقديم المساعدات إلى المهاجرين القادمين من أفريقيا ومتابعة الأمور المتعلقة بهم

Beyrut Vilâyeti Mektûbî Kalemi
Umûmî: 11074
Husûsî: 657

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi 'ne

Devletlü efendim hazretleri

Beyrut'da Birinci Sultânî Mektebi karşısında kâin Cezayirli Halid Bey'in hânesinde ictimâ' ve Afrika'dan gelecek Mağribi muhâcirlerine mu'âvenet ve mesâlihini ru'yet etmek üzere "Afrika Muhâcirleri Cemiyeti" nâmıyla bir cem'iyetin te'sîsine ruhsat i'tâsı hey'et-i idâreye me'mûr mûmâ-ileyh Halid Bey, Abdülbasit Ünsi, Muhammed Bakır, Muhammed Ömer Neca, Muhammed Yasin, Abdülgani Avni el-Kaki ve Naci Edib Efendiler tarafından verilen beyânâme taleb ve istid'â olunmuş ve mûmâ-ileyhimin sinnleri yirmiden ziyâde bulunduğ ve mahkûmiyetleri bulunmadığı devâir-i âidesinin der-kenârlarından anlaşıldığından ta'lîmâtname-i mahsûsasının altıncı mâddesi mûcebine cem'iyet-i mezkûreye ilmuhaber i'tâ kılınmağla arz-ı ma'lûmât olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene [1]332 / [14 Ekim 1914]

Beyrut Vâlisi
İmzâ

FRANSIZ İŞGALİ ALTINDA BULUNAN CEZAYİR'DEN OSMANLI ÜLKESİNE GELECEKLERİN MUHACİR SAYILMALARI

Osmanlı topraklarında bulunan Tunus ve Cezayirlilerin Osmanlı vatandaşları sayılmaları, ecnebi işgalinde bulunan Cezayir'den hicret etmek isteyenlerin de muhacir kabul edilmeleri

اعتبار التونسيين والجزائريين الموجودين في الأراضي العثمانية مواطنين
عثمانيين وقبول الراغبين بالهجرة من الجزائر المحتلة من قبل الأجانب
مهاجرين

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Uhûd-ı atıka'nın ilgâsından sonra Cezayir muhâcirîni hakkında olunacak mu'âmeleye dâir Adana ve Tunus ahâlîsinden ve Fransa tebe'asından olup tâbi'iyet-i Osmaniye'ye girmek isteyen eşhâs ile münâsebât-ı siyâsiyemizin münkatı' olduğu diğer devletler tebe'asından terk-i tâbi'iyet arzûsunda bulunanlara edilecek mu'âmeleye dâir Halep vilayetlerinin iş'ârına binâ'en sebkededen tebliğ üzerine Bâb-ı Âlî Hukûk Müşâvirliği'nden tanzîm ve i'tâ olunan müzekkere sûretinin leffiyile bazı mütâla'âtı muhtevî Hâriciye Nezâreti'nin 13 Safer sene 1333 17 Kânûn-ı Evvel sene 1330 târihli tezkiresi okundu

Karârı

Mezkûr tezkirede Devlet-i Aliyye-i Osmânîyye ile Fransa Hükümeti arasında hâl-i harb bulunmasına binâ'en bi'l umûm mu'âhedât ve mukâvelât ve îtilâfât münfesih olduğu gibi Cezayirlilerin tâbi'iyetine dâir olup kapitülasyonların ilgâsı ile hükümden sâkıt olmuş ve hâl-i harb ile de mefsûhiyeti te'eyyüd etmiş bulunan bin üç yüz yirmi altı târihli îtilâfnâme ile Fashlar ve Tunusluların da Cezayirli gibi mu'âmele göreceklerini tasrîh eden bin dokuz yüz on üç târihli îtilâfnâme dahi hükümden sâkıt olduğundan her ne sûretle olur ise olsun Memâlik-i Osmaniyye'de bulunan Cezayirliler ve Tunuslular tebe'a-i Osmaniyye'den olup sâbıkan Fransa tahammîsi tanınmış olanlar da dâhil olmak üzere kâffesinin Osmanlı addi ile âna göre mu'âmele edilmesi lâzım olduğu ancak Cezayir ve Tunus işgâl-i ecnebî altında bulunduğundan memâlik-i mezkûre ahâlîsinden olup Memâlik-i Osmaniyye'ye hicret ve ilticâ edenlerin muhâcir ve mültecilere nizâmen bahş olunan müsâ'adâtdan istifâdeleri icâb ede-

ceği ve Faslılara gelince Fas hükûmeti bir devlet-i müstakille-i İslâmiye olduğundan ahâlîsi Memâlik-i Devlet-i Aliyye'de tebe'a-i ecnebiyeden ma'dûd olarak binâen alâ zâlik hasren tebe'a-i Osmaniyye'ye âid hukûkdan istifâde etmemek üzere Avrupa hukûk-ı umûmiye-i düveli kavâ'idine tevfikân ecnebî mu'âmelesine tâbi' tutulması ve Afganlılar hakkında cârî olduğu gibi münhasıran Hilâfet-i İslâmiye'nin himâyesi altında bulunmakla haklarında hiçbir devlet-i sâlise-i ecnebiyenin himâyesinin kabûl edilmemesi muktezî bulunduğu der-miyân edilmiştir. Sûret-i iş'âr muvâfık-ı maslahat görüldüğünden bu vechile îfâ-yı muktezâsının devâir-i müte'allikâya teblîği tezekkür kılındı.

29 Rebî'ü'l-evvel sene [1]333 / [14 Şubat 1915]

Cezayir'de Seyid Bel-Abbas Camii

TUNUS VE CEZAYİRLİLERİN TABİİYET EVRAKINA “TUNUSLU”, “CEZAYİRLİ” YAZILMASI

Tunus ve Cezayir halkının resmî evrakları için tâbiyet olarak “Tunuslu”, “Cezayirli” yazılmasının yeterli olacağı

الاكتفاء بذكر "تونسي"، "جزائري" كتعبير للتبعية وذلك في الأوراق الرسمية المتعلقة بأهالي تونس والجزائر

Bâb-ı Ali
Dâhiliye Nezâreti
Emniyet-i Umûmiye Müdiriyeti

Hulâsa: Tunus ve Cezayir ahalisi hakkında olunacak mu‘âmeleye dâir

27 Kânûn-ı Sâni [1]334 târihli ve 524 numaralı tahrîrât-ı umûmiyeye zeyldir. Tunus ve Cezayir ahâlîsinin hükümetden istihsâl edecekleri evrâk ve vesâ'ik-i resmîyede sıfat-ı tâbi'iyetlerinin tasrîhi lâzım geldiği takdîrde “Tunus’lu” veya “Cezayirli” kaydıyla iktifâ olunması lede’l muhâbere Hâriciye Nezâret-i Celilesi’nden izbâr kılınmış olmağla ona göre îfâ-yı mu‘âmele olunması tebliğ olunur efendim.

Fî Cemâziye’l-âhir [1]337 / [Nisan 1919]

Dahiliye Nâzırı Nâmına
Müsteşâr
Mühür

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خزائن نظارتی
امینیت برائے حیدرآباد

عالم

شماره :
عمومی
مخصوصی

خلاصہ : تونس و جزائر اہالیسی حقدہ
اولہ حق معاملہ دائر .

۲۸/ کانون نامی ۳۳۴ تاریخلی و ۵۷۷ نومرولی تحریرات عمومیہ ذیلدر تونس و جزائر اہالیسنک حکومتدن استحصال
ایده جکلری اوراق و وثائق رسیده صفت تابعیتک تصریحی لازم کلدیکی تقدیرده تونسلی، ویا جزایرلی، قیدبله اکتفا
اولتسی لدی المخبرہ خارجہ نظارت حلبہسندن ازیار قلمش اولغله آکا کورد ایضای معاملہ اولتسی تبلیغ اولتور اقدم .
س - جمادی الاخر ۳۳۷ و - مارت ۳۳۵
داخلیہ نظری و کجلی نامہ
مستشار

بسمان ابرہ بدینہ غیر سنہ تقدیم

۱۷۷۷
مستشار

Bhida'da Pazar Yeri

IV. BÖLÜM
CEZAYİR'İN MİLLİ KAHRAMANI
EMİR ABDÜLKADİR BEY

الباب الرابع
البطل القومي للجزائر الأمير عبد القادر الجزائري

EMİR ABDÜLKADİR'İN BURSA'YA GÖNDERİLMESİ

Fransa'dan gelecek olan Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin Padişah'ın huzuruna kabul edildikten sonra Bursa'ya gitmesinin uygun olacağı

إجراء لقاء بين الأمير عبد القادر الجزائري المزمع قدومه من فرنسا وبين السلطان، ومن المناسب إرساله إلى بورصة بعد اللقاء

Atûfeli efendim hazretleri

Ma'lûm-ı âlî buyurulduğu vechile Bursa'da ikâmet etmek üzere Fransa'dan gelecek Cezayirli Abdülkadir'in Fransa beylik sefâyininden bir vapur ile geleceği ve kendisi hâk-pây-ı meâl-i ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhiye yüz sürmek emelinde bulunduğu cihetle bu ümniyyesine müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulduğu hâlde Dersââdet'e gelerek buradan Bursa'ya gitmesi ve bundan sarf-ı nazar olunmak istenilir ise doğru Bursa'ya azîmeti lâzım geleceği ve gelecek vapurun boğazdan mürûriçin ruhsat-ı seniyye erzân buyurulması Fransa sefâreti tarafından Nezâret-i Celîle-i Hâriciye'ye ifâde olunup bu adam şöhretli ve mu'teber bir zât olduğundan ve atabe-i ulyâ-yı cenâb-ı hilâfet-penâhiye ruh-sûde olmak niyâzında bulunduğundan doğru Dersââdet'e gelip işbu ümniyyesine nâiliyetle ba'dehû Bursa'ya azîmeti sûreti münâsib gibi tahattur olunduysa da ol bâbda ve usûlü üzere gelecek vapurun mürûriçin iktizâ eden tahrîratın i'tâsı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli üzere hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene [12]69 / [23 Aralık 1852]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hâme-pirâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı meâl-i mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmuş ve istizân-ı sâmi-i vekâlet-penâhileri vechile mûmâ-ileyhin doğru Dersââdet'e gelip işbu ümniyyesine nâiliyetle ba'dehû Bursa'ya azîmeti ve vapur-ı

mezkûrun mürûriçin iktizâ eden tahrîratın i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı celîlinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

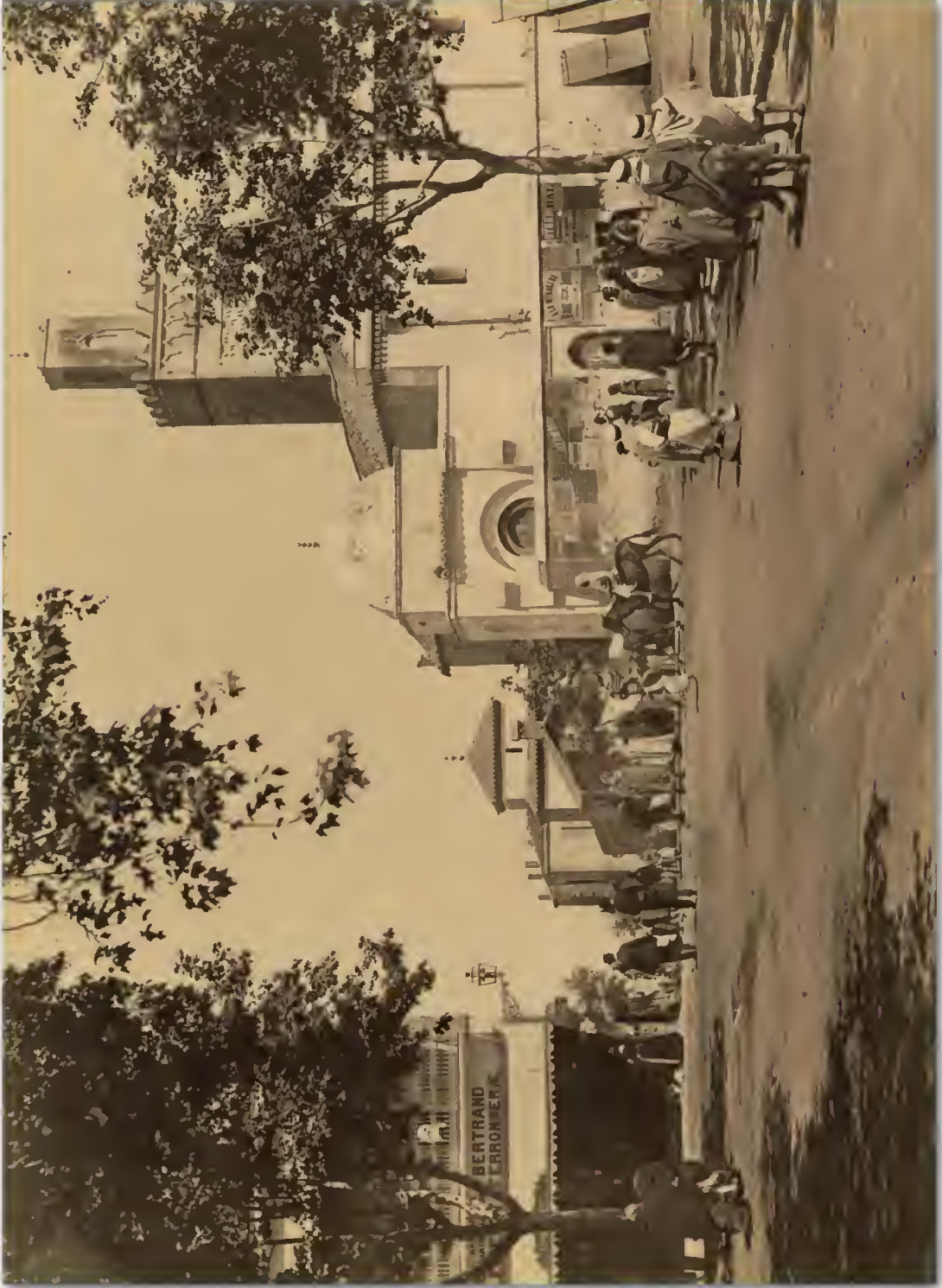
Fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene [12]69 / [24 Aralık 1852]

عظم قدره انتم حضرتي
 تا بان جيره بلامه ساعده نه مخرج برور ده جزايرلي عياضاره ايجيه شير بشير عذر شمسك ارنا نه خانه ابر كبري كز بلك رسيوز الرض يسه غرضي
 :عزقه نعمه ونجيم فلانه حضرتي انكفينا راز عظيم ووزراء اسال قديمي اناوه شي نعمه هذا وشكاه - والسي وولم خيل نايا حضرتي بلك خذوا رايه
 كبريا نه مكرم - مصلحه ورفق ايد برب - مظهر - سالكم في - حيا - باركتم - جويك ايجيه كبره ونعيم قلبي صوف مكرمك خزينه جبر نسبه اقتضاي ايجيه اورد روضه
 عال رضه نه جيله نه مزارسي مفضله هه مفضله ارور زمانه مفضله شمسك هي شمسك جيره بلور اكاكوره حركت اظه مفضله بايله مكرمك اناور ي تزيم قلبي انتم
 ٢٤٩١

معرضه جارك كبر ليردكم
 سبب انزل تقسيم اولاده اسبوزك ساميه اصفا زليه ذكر اولاده خيرات مفضله ردفه
 موفد مكرمك خزينه نسبه اقتضاي ايجيه اورانه مرفعه تلك نظيره ما - الا - حواله سي
 خيرات مفضله ودفنه صوب اولاي اصفية اعاده فتح الخلفه اولادك ارور زمانه مفضله
 الخ

I. HR, 4556

Tlemcen Büyük Camii

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ İÇİN BURSA'DA KİRALANAN EVİN MASRAFLARININ ÖDENMESİ

**Bursa'da Cezayirli Abdülkadir Efendi için kiralanan hanenin kira ve
mefruşat masraflarının hazineден ödenmesi**

تغطية قيمة إيجار البيت الذي يتم استجاره في بورصة للأمير عبد القادر
الجزائري ونفقاته تأثيثه

Atûfetlü efendim hazretleri

Şâyân buyurulan müsâ'ade-i seniyye mücebince Bursa'da Cezâyirli Abdülkâdir için şehriye beş yüz kuruşa istikrâ olunan hâne ile yirmi sekiz bin dört yüz altmış beş kuruş masrafla tesviye ve tanzîm kılınan mefrûşâtı keyfiyetine dâir mazbata ve defterin irsâl kılındığı ifâdesini mutazammın Hüdâvendigâr Vâlisi Devletli Halil Paşa hazretlerinin tevârüd eden tahrîrâtı mezkûr mazbata ve defter ile beraber manzûr-ı meâl-i mevfûr-ı cenâb-ı pâdişâhî buyurulmak için arz u takdîm kılındı. Masraf-ı mezkûrun hazînece tesviye-i iktizâsı için evrâk-ı merkûmenin Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne havâlesi hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i şehen-şâhî şeref-sünûh buyurulur ise âna göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fi 29 Rebî'ü'l-âhir sene [12]69 [8 Şubat 1853]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i enâmîl-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrât ve mazbata ve defter meşmûlü'l-hazâ-i şevket-ifâza-i hazret-i pâdişâhî buyurulmuş ve istîzân-ı sâmi-i sadâret-penâhîleri vechile masraf-ı mezkûrun hazînece tesviye-i iktizâsı için evrâk-ı merkûmenin nezâret-i müşârun-ileyhâya havâlesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehen-şâhî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve mârrü'l-beyân tahrîrât ve mazbata ve defter yine savb-ı vâlâ-yı âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l emrindir.

Fi selh-i Rebî'ü'l-âhir sene [12]69 / [9 Şubat 1853]

BURSA'DA BULUNAN EMİR ABDÜLKADİR'İN FRANSA'YA GİTMESİNE İZİN VERİLMESİ

Bursa'da ikamet etmekte olan Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin, İmparator Napolyon'un tahta geçişini tebrik için Fransa'ya gitmesine izin verildiği, fakat asıl sebebinin esir bulunan ailesini kurtarmak olduğu

منح الاذن للامير عبد القادر الجزائري الذي يقيم في بورصة لزيارة فرنسا وذلك من أجل تقديم التهنية للإمبراطور نابليون بمناسبة توليه العرش، ولكن السبب الحقيقي للزيارة هو محاولة تخليص عائلته من الأسر

Atûfetlû efendim hazretleri

Bursa'da ikâmet üzere olan Abdülkadir'in Fransa imparatoru hazretlerinin şu aralık icrâ-yı resm-i tetevvüc mukarrer olduğundan zâhiren tebrik ve hakikaten Fransa'da pâbeste-i esâret olan mu'allakâtı ile ba'zı vücûhu tahlîs için Fransa'ya azîmet ve ba'd husûlî'l-murâdına avdet eylemek emelinde bulunduğu husûsuna dâir Hüdavendigâr vâlisi devletlû paşa hazretlerinin tevârüd eden tahrîrâtı mûmâ-ileyhin melfûf kâğıdıyla beraber manzûr-ı ma'âl-i mevfûr-ı hazreti şehen-şâhî buyurulmak üzere arz u takdîm kılındı. Sûret-i iş'âra nazaran mûmâ-ileyhin bu vechile azîmeti muvakkat olduğundan ve keyfiyet nezâret-i celîle-i Hâriciye'den sefâret tarafına beyân edilerek muvâfakatları anlaşıldığından mûmâ-ileyhin azîmetinde bir beis olmayacağından vâli-i müşârûn-ileyhe iş'âr olunması hakkında her ne vechile emr u fermân cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise âna göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 3 Receb sene [12]69 /12 Nisan 1853

Ma'rûz-ı çâker-i keminelidir ki,

Resîde-i esâbi'-i tebcîl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrât ve kâğıd meşmûl-i nazar-ı şevket-eser-i hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve sûret-i iş'âra nazaran mûmâ-ileyhin ol vechile azîmetinde bir beis olmayacağından keyfiyetin vâli-i müşârûn-

ileyhe iş'âr olunması sâniha-zîb-i sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı cihan-bânî muktezây-ı âlîsinden bulunmuş ve mezkûr tahrîrât ve kâğıd yine savb-ı sâmi-i âsafilerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 4 Receb sene [12]69 / [13 Nisan 1853]

*

Hamde'l-vâhibü'l-âmâl bedreka-i tevfik-i ni'amü'r-refik-i sübhânî reh-nümâ-yı memâlik-i sultânî olarak mukaddemce diyâr-ı Fransa'dan Dârü's Saltanat-ı Seniyye'ye vürûdumla beraber fevka'l-merâm nâil olduğum iltifât-ı hüsrevâne ve be-tahsis-i mahrûse-i Bursa'ya geldiğimde müheyâ bulduğum asâr-ı bî-nihâye-i şâhâne bu dâ'îlerin müstağrak-ı deryâ-yı menn ü mefharet ederek bi't-teşekkür ve'l-ibtihâl kâffe-i ehl-i beytimle da'vât-ı hayriye-i cenâb-ı şâhâneye hasr-ı lisân-ı ihlâs iştîmâl eylemekte isem de çünkü bu dâ'îlerinin dört nefer birâderlerimle sâdât-ı kirâmdan yüz yetmiş nefer müte'allikâtım ve sâir ehl-i İslâm'dan ba'zı vücûh el-ân diyâr-ı Fransa'da pâ-beste-i kayd-ı esâret olduklarından anların ahvâli tezekkür ve tahattur kıldıkca müstağrak olduğum refah ve râhat mübeddel-i hüzn ve hicret olmakda idüğüne ve onların çâresini görmedikce refâh-ı tam hâsıl edemeyeceğime mebnî bu bâbda i'mâl-i efkâr ile âkıbet şu aralık Fransa İmparatoru Lui Napolyon [Louis Napoléon Bonaparte] cenâblarının tetevvüc eylemesi mukarrer bulunduğundan zâhîren tebrik ve hakikaten üserâ-yı mûmâ-ileyhimin ber-taraf takrîbi bulunarak semt-i selâmete teslîki için Fransa'ya azîmet ve husûl-i maksûd-ı dâ'îyânemle avdet eylemekliğim hâtır-güzâr-ı fikr olmuş ise de her hâlde ef'âl ve etvârım re'y ve rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı şâhâneye tevfik olunmak dâ'îlerince farîza-i teşekkür ve benedegiyetden görünmeğin lütfen ve ihsânen münâsib-i maslahat olduğu hâlde şu keyfiyetin lâzım gelen mahall-i âliye arz ve istîzânıyla rehîn-i müsâ'ade ve mesâğ olduğu sûretde icâbına teşebbüs eylemekliğim için sûret-i irâde ve re'y-i âlînin bir sâ'at evvel savb-ı dâ'îyâneme ihtârına himmet ve inâyet buyurmaları niyâzımdır. Ol bâbda emr ve irâde hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Bende
Abdülkadir bin Muhyiddin
[İmza]

Fî 4 Receb sene [12]69 / [13 Nisan 1853]

صفحة اوله

حضرتي افندي عظمقور
انتم حضرتي
عظمتور
برورج اقات اوزرد اولدو عيبنالار ارج وزان ايمدالار ارج وزان ايمدالار ارج وزان ايمدالار ارج
بعضه ديمهه قنجه ايمد وزان عرت ديمد مصول الازد عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي
مغزق كاغيدله ايمد نظر مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي
خارجيه رده عات لافنه ايمد ايمد ارج موافقتي اكله كنجنده مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي

مغزق كاغيدله ايمد نظر مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي
خارجيه رده عات لافنه ايمد ايمد ارج موافقتي اكله كنجنده مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي

حضرتي افندي عظمقور
انتم حضرتي
عظمتور
برورج اقات اوزرد اولدو عيبنالار ارج وزان ايمدالار ارج وزان ايمدالار ارج وزان ايمدالار ارج
بعضه ديمهه قنجه ايمد وزان عرت ديمد مصول الازد عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي
مغزق كاغيدله ايمد نظر مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي
خارجيه رده عات لافنه ايمد ايمد ارج موافقتي اكله كنجنده مهلكورون حضرتي ارج عرت اوزرد عرت ديمد قنجه عورت اجماع امانه بوزنغي حضوره راز حضوره كرا والسي دولو باشا حضرتي ارج تولا ايدمه كرا تولا موركي

محمد الوهب الرسال بدوقه توفيقه نعم الربوبه سبحانه رخصاي ممالك سلطاني اولدرمه مفديجه ديار قرقرسردنه دالصلفت السنيه دورومه بيزه فوفه السلام
 نائل اولينغ انتفات خسرونه و تخليص محروكه برده كلكيمه لولا بولسليم انار بلايا شاهانه بوداعيايهه سنفرنه دراي مه و مخوت ايدرك
 بانسك ولا بيزال كافر اهل بيتمله دعوت خبيثه شهاب شاهانيه صوماره افلاص احتمال ايلكيس لسمه يونكده بوداعيايين دره نفر
 برداريله ساتن كرده يوز بنمي نفر مستغنايم وسائر اهل اسلامه بيهه وهوه الا ديار قرقرسردنه يابنه قيساره اولوقلدنونه نلوك
 اصولا تذكر و تخطر قلدنجه سنفرنه اولونوزاه و راحت بيدل ضربه و حوت اولفنده ايدوكنه و اندرك حاره شي كورمكجه رفاه تام حاصل
 ايدره به بلكه سني بوباب اعمال افكارايه عاقبت شوزلومه نزله ايمظهوري لوي نابويونه بنايدنك نوزي ايمسي مقرر بولنديفنده
 ظاهر نيزيك وصفيقه اسراي سولي ايرام بر طرف نفير بولدره سمه سلانه نيلكي ايجونه نزله به غريمه و صلا مقصود داعياينه
 عنوت ايلملككم ناطر كزار فكر ايراح لسمه هر طالع افعال و اطوارم راي و رضاي صامه اقفاي شاهانه به توفيقه ايلكده داعياينه
 فريضة نكر و يفره كورمكجه لطفنا و امنانا شاب مصلاحت اولونبي مان توكيفناك لوزم كلا محل علايه عشمه و استيزلنه هيدمعه
 و ساخ اولونبي صورته ايجايه نيب ايلملككم ايجيه صورته ايلكده و زاي عاينك برسعه اول صوب داعياينه افصاريه هسه و عيايه
 بيور صدي نازيرر اولباب امرورام هفت و الالكره

 محمد الوهب
 محمد الوهب

I. HR, 4749

ŞAM'DA MEYDANA GELEN OLAYLARI YATIŞTIRAN CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN MÜKAFATLANDIRILMASI

İkameti sırasında Şam'da meydana gelen karışıklıkları önlemesi ve halkı olabilecek ölüm olaylarından koruması hususunda gösterdiği başarılarından dolayı, Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'ye Avrupa Devletleri tarafından nişanlar verileceğinin haber alındığı; kurtarılanların tebedan olması dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin de Emir Abdülkadir'i Mecidiye Nişanı ile ödüllendirmesinin uygun olacağı

التبليغ باعتزام الدول الأوربية منح الأمير عبد القادر الجزائري أوسمة وذلك
تقديراً لجهوده في التصدي للاضطرابات التي حدثت في دمشق إبان إقامته فيها
ونجاحه في حماية الأهالي من أحداث القتل، ومن المناسب تكريم الأمير عبد
القادر من قبل الدولة العثمانية بنوط المجيدية وذلك لكون من تم إنقاذهم من
رعايا الدولة العثمانية

Atûfetlü efendim hazretleri

Şam-ı Şerif'de ikâmet üzere bulunan Cezayirli Abdülkadir Efendi'nin hâdis-e ahîrede teskîn-i fitneye pek çok gayret etmiş ve birkaç bin âdemi eyâdî-i kateleden tahlîs eylemiş olmasından dolayı bütün Avrupa gazetelerinde pek çok sitayiş görülmekte ve hattâ İngiltere ve Fransa Devletleri taraflarından belki bütün düvel-i sâire câniblerinden mükâfâten kendisine büyük nişânlar verileceği rivâyet kılınmakta olduğuna ve çünkü kurtarmış olduğu nüfus cümleten tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den olduklarından başka yerlerden tasavvur olunan mükâfâtların vürûdundan evvel taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden hakkında bir eser-i taltîf gösterilse Avrupaca te'sîrât-ı nâfi'ayı istilzâm eyleyeceğinden başka böyle diyânet ve salâbet ile meşhûr olan bir adamın milel-i gayr-i Müslime'ye vukû' bulan mu'âvenet-i fi'liyesinin takdîr-i alenîsi beyne'l-İslâm dahi bir hüsn-i ibret olacağına binâen tarafına birinci rütbeden bir kıt'a Mecidiye Nişân-ı Hümâyûnu ihsân buyurulması ve bu inâyet-i celîleyi tebşîren i'lân olunabilecek sûretde bir tahrîrat dahi yazılıp nişân-ı celîlü'ş-şân ve berât-ı âlî ile beraber devletli Fuad Paşa Hazretlerine gönderilerek ânın vâsıtasıyla mûmâ-ileyhe irsâl olunması beyne'l-havâss münâsib gibi tezekkür olunmuş ve zikrolunan tahrîrâtın müsveddesi dahi ihtiyâten kaleme alınarak leffen takdîm kılınmış olmağla gerek esâs-ı mâdde ve gerek müsvedde-i mütekaddimenin sebk ve ifâdesi haklarında her ne vechile emr u fermân-ı isâbet-beyân-ı hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise muktezâ-yı münîffinin icrâsına mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı efendim.

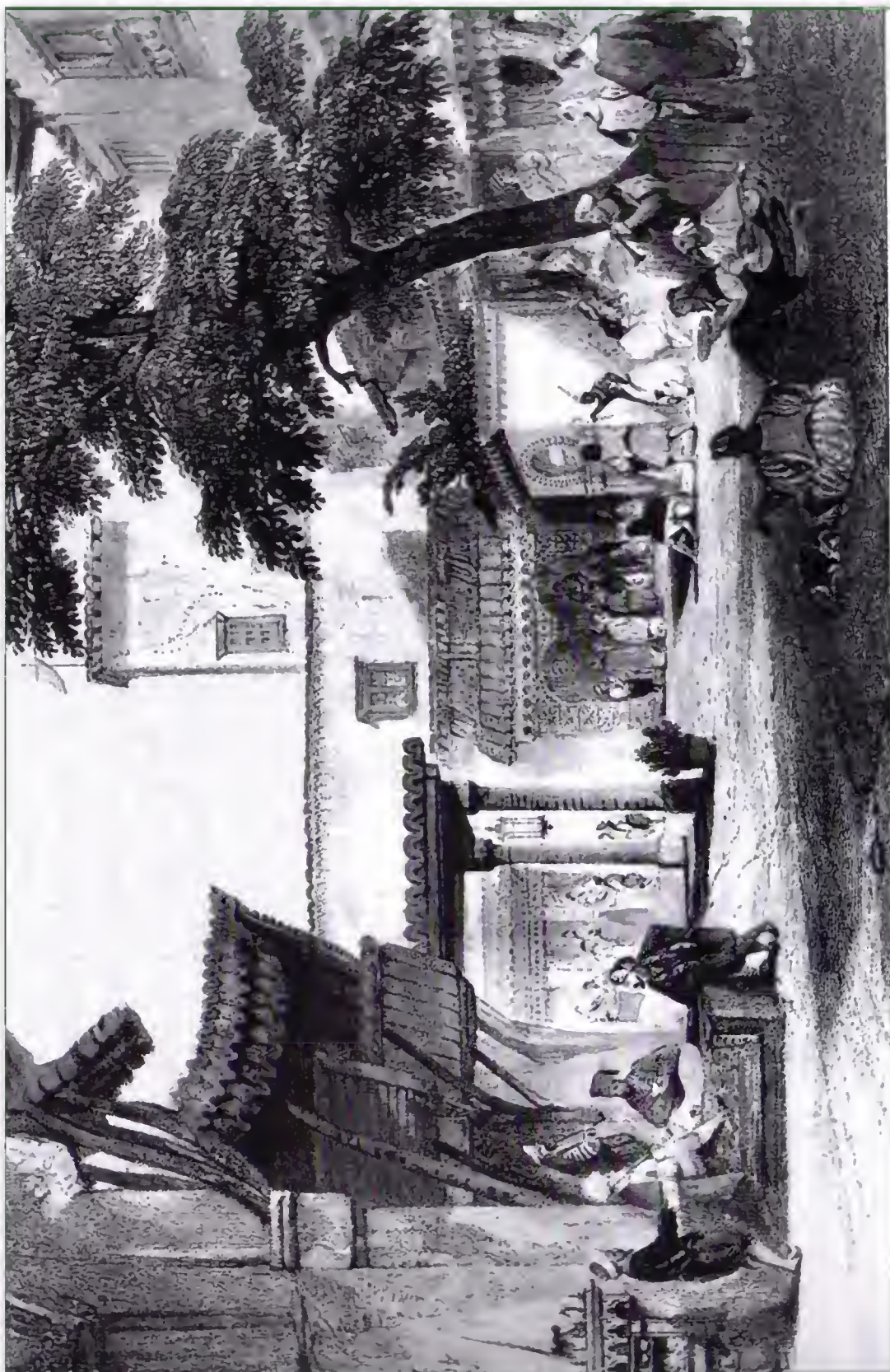
Fî gurre-i Safer sene 1277 / [19 Ağustos 1860]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mezkûr müsvedde manzûr-ı âlî-i hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve gerek esâs-ı mâdde ve gerek müsvedde-i mezkûre sebk ve ifâdesi münâsib ve yolunda olmasıyla tezekkür ve istîzân buyurulduğu vec-hile iktizâsının icrâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyârî muktezâ-yı münîfinden olarak müsvedde-i merkûme yine savb-ı âlî-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Safer sene [12]77 / [20 Ağustos 1860]

el - Karmus Divanı (Meclisi)

BURSA'DA İKAMET EDEN CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR EFENDİ'NİN İSTANBUL'A GELMESİNE İZİN VERİLDİĞİ

Bursa'da ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin İstanbul'a gelmesinde herhangi bir mahzur olmadığından kendisine izin verildiğine dair bir cevap yazılması

الأمر بكتابة رسالة جوابية إلى الأمير عبد القادر الجزائري المقيم في بورصة حول زيارته إلى استانبول وذلك لعدم وجود أي محذور بشأن ذلك

Atûfetlû efendim hazretleri

Bursa'da ikâmet üzere bulunan Cezayirli sa'âdetli Abdülkadir Efendi'nin bu aralık Dersaâdet'de bulunması arzusuna müsâ'ade-i seniyye şâyân buyurulması istid'âsına dâir tevârüd eden tahrîratı manzûr-ı meâl-i vüfûr-ı cenâb-ı mülûkâne buyurulmak için arz u takdîm kılındı mûmâ-ileyhin muvakkaten Dersaâdet'e gelmesinde bir gûne be's olmayacağından bu bâbda kendisine münâsibi vechile cevâbnâme yazılması hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i şâhâne müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi üzere harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 16 Şa'bân sene [12]77 / [27 Şubat 1861]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Mezbûr esâbi'-i tebcil olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrat manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve bu bâbda efendi-i mûmâ-ileyhe münâsibi vechile cevâbnâme yazılması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve tahrîrât-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Şa'bân sene [12]77 / [28 Şubat 1861]

*

Hâk-pây-ı mu'allâ-yı hazret-i Sadâret-penâhî'ye Abdülkadir tarafından gurre-i B. sene [12]71 târihiyle müverrahan gönderilen Arabiyyü'l-ibâre arızanın meâli tercümesidir.

Bâ'de'l-du'â ve'l-ensâb

Hazret-i vekâlet-penâhîlerini ziyâret emeliyle nâil-i şeref-i mülâkat olmak dil-hâh-ı dâ'ileri bulunmuş ve bu esnâda kesret-i meşâgil-i hidivîleri mâni' olmuş ise de bu def'a zât-ı hazret-i hilâfet-penâhî ile haşmetli Fransa imparatoru li-ecli'l-mülâkat geleceği mesmû'-ı dâ'iyânem olup eğerçi sahîh ise zât-ı âsafânelerini ziyâret ve müşârun-ileyh ile mülâkat için izn ü ruhsat-ı Sadâret-penâhîleri erzân buyurulması niyâz-kerde-i senâverânemdir. Çünkü eğerçi müşârun-ileyh ile görüşmeğe varılmadığın takdirde ahâlî-i İslâm iyilik ve inâyeti ferâmuş ederler demekliği gayr-ı ba'id olmak mülâhazasıyla kâffe-i İslâm'ın şânına dahi bir nâkisa kabîlinden olacağı karîn-i ilm-i hakâyık-bîn-i âsafâneleri buyuruldukda her hâlde irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

[gurre-i Receb sene [12]71] / [20 Mart 1855]

الحول لله و حال الامم صل و سلم على سيدنا محمد و آله و عقبه
 السبيل و في التي رغبتنا من الله تعالى في دوام نصره و ونعمه يد لها و توفيقها و نوابه لها سبباً في الامم المعتمد رشيده
 بائنا السلام على حضرتكم العلية بالله اما بعد فالهاتف ريباً و ارتكع و الاجتماع بكم بيميننا كثيراً انتفاكم في 1482 الوقت
 و سمعنا ان سلطان فرانسوا قادم لزيارة الحضرة العلية بالله فان كان حقاً فنرجوا من سبباً ذلك للاذن في زيارةكم و ملاقاته
 فاننا اذا قصرنا عن ملاقاته ربما يقول المسلمون ينسبون الاهدان فيكون ذلك نقضاً في الاسلام و تملح و الامراض و السلام
 من الاعداء كتم بكل خير عبد القادر ربح حبيبه الدية الحسيني غفر له رجب 1076

فأبى معدي ظهره صديقه ناهي عبدالقادر فرفضه في جيشنا يا خير من عرفنا كونه له عيب العاصي و فضله ذلك ما لم نرهم سبباً

بعد الرضا و انصاف
 ظهره و كانت هديتي زيارة ابيه نال ستر من مدقنا و امله و فخره و اعداء يوشه و غير انما كثره ما عدل خديده يدي ما في العظمة
 بعد ذلك ناله ظهره فلو اننا هي ابيه مشدودنا في ابي الهادي لاجل اللقاة كل من سمع و عياناً اوروب الكرم صحيح ناله انصاف رجب
 زيارة و ما باله ابيه مدقنا في كونه اذنه و رطله صديقه ناهي ابي الهادي بوشري نازكاً ناهي ابيه صديقه الكرم ما باله
 كثره و ابراهيم تقدير اهل في اسلام اليك و عياناً في ابراهيم و يملكاي عبد بيده امله مدقنا في كانه
 اسد ملك شانه و هي برفضه جيلده اظهره قريه علم صفائيه انصاف في بيده ابراهيم لطلال اهل العظمة ما باله لال كرك

i. HR, 5915

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ'YE NİŞAN VERİLMESİ

Cezayirli Abdülkadir Efendi'nin birinci rütbeden Osmanlı nişanı ile taltif edilmesi

تكریم الأمير عبد القادر الجزائري بالنيوط العثمانی من الدرجة الأولى

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Cezayirli Abdülkadir Efendi hazretlerine nişân-ı âl-i Osmânî'nin birinci rütbesi i'tâ buyurulmuş olduğundan tesviye-i bahâsının Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne havâlesi şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı pâdişâhî mantûk-ı münîfinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Cemâziye'l-evvel sene 1281 / [25 Ekim 1864]

مردودها لركنه لردرك
جزیرى عبدالقادر اوقى حضرتك تاه عافى عثمانك برقى ريسى اعطابو رسه اولدقنده نسيه باسلك ماله تقفون جيلدنه خوراسى شوق وصد و بود
امروزماده همون جناب يادكمى منظومه نيفنده بولسده اولغله اولياسره امروزه حضرتك وچ الامركه ١٤١٢ ق
م

İ.HR, 12335

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ’NİN AKRABASI MEHMED NUREDDİN EFENDİ’NİN RÜTBESİNİN YÜKSELTİLMESİ

Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin birader-zâdesi olan Mehmed Nureddin El-Hüseyni Efendi’nin yazdığı mantık kitabından dolayı rütbesinin mevlîyete terfi edilmesi

ترقية محمد نور الدين الحسيني ابن أخي عبد القادر أفندي الجزائري ومنحه رتبة المولوية وذلك لتأليفه كتاب المنطق

Makâm-ı âli-i Meşihat-penâhî’ye

Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin birader-zâdesi Muhammed Nureddin el-Hüseyni Efendi mukaddemâ ilm-i mantıka dâir “*Keşfü’l Esrârü’l Mahfiyye fi’z Zannü’l Ebyâtü’r Remziyye*” nâmıyla te’lîfine muvaffak olduğu eserinden dolayı rütbesinin mükâfâten mevlîyete terfi’i makâm-ı sâmi-i meşihat-penâhîlerine arzuhâl takdîmiyle niyâz eylemesi üzerine eser-i mezkûrunu irâe ve takdîm eylediğinde nâil-i merâm olacağı va’d ve tebşîr buyrulmuş ve ol vakit işbu eser-i âharın yedinde bulunup takdîmine muvaffak olamamış ise de bu def’a nüsha-i sâniyesini yazdırıp î’tâ eylemiş olduğundan bahsile mev’ûd olan mükâfâta nâiliyeti zımında icâbının icrâsı hakkında verdiği arzuhâl Meclis-i Ma’ârif’e lede’l havâle kitâb-ı mezkûr mütâla’a olundukda fenn-i mantıka dâir olup münderecâtı kavâ’id-i fenne mutâbık olduğu anlaşılmış ve efendi-i mûmâ-ileyh erbâb-ı ilm ve ma’ârifden ve Ma’ârifce tab’ etdirilmekde olan musâhif-i şerîfe me’mûrlarından olarak ezher-cihet şâyeste-i âtifet-i seniyye bulunmuş olduğundan mûmâ-ileyhin sebkeden va’d ve tebşîr-i âli mücebince mazhar-ı taltîf edilmesi husûsunun huzûr-ı ma’âl-i mevfûr-ı cenâb-i meşihat-penâhîlerine arz ve iş’ârı meclis-i mezkûrdan bâ-mazbata beyân olunmuş ve is’âf-ı mes’ulü menût-ı müsâ’ade-i aliyye-i cenâb-ı fetvâ-penâhîleri bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân.

Fî 26 Şevval sene [12]93 / [14 Kasım 1876]

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR EFENDİ'NİN AİLESİNE MAAŞ BAĞLANMASINDAN DOLAYI ŞAM HALKININ TEŞEKKÜRÜ

Vefat eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin hanımlarına ve çocuklarına Osmanlı Devleti tarafından maaş bağlanması sebebiyle Şam halkının gönderdiği teşekkürnamenin gazetelerde yayınlanması

نشر رسالة الشكر التي أرسلها أهالي دمشق إلى السلطان بمناسبة تخصيص راتب لأفراد عائلة الراحل الأمير عبد القادر الجزائري

Mâbeyn-i Hümayûn
Başkitâbeti
Husûsiye

Cezayirli Emir Abdülkadir merhûmun evlâd ve erâmiline ihsân buyurulmuş olan ma'âşâtından dolayı teşekkür-i eltâf-ı celîle-i cenâb-ı veliyyü'n-ni'meti mutazammın bi'l-umûm Şam-ı Şerîf ahâlî-i İslâmiye ve Hıristiyâniye'si mütehayyizânı taraflarından i'tâ olunan üç kıt'a teşekkürnâmenin irsâl kılındığına dâir Suriye vilâyet-i celîlesinin leffen savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine irsâl kılınan tahrîratı takımıyla manzûr-ı âlî-i hazret-i pâdişâhî olarak keyfiyetin gazetelere derciyle neşr u i'lânı emr u fermân buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

(İmza)

Fî 10 Cemâziye'l-evvel sene [1]301 / [8 Mart 1884]

EMİR ABDÜLKADİR'İN OĞLU TARAFINDAN GÖNDERİLEN MEKTUP

Fransa tabiyetinden vazgeçen Emir Abdülkadir'in oğlu Muhyiddin ve ailesine Osmanlı Devletince maaş bağlandığı ve Cezayirli muhacirlerin askerlikten muaf tutularak ziraat yapmalarına izin vermek şartıyla Havran'da boş arazilere yerleştirilmeleri

تخصيص راتب لمحي الدين بن الأمير عبد القادر وعائلته من قبل الدولة العثمانية بعد تخليه عن الجنسية الفرنسية وإسكان المهاجرين الجزائريين في الأراضي الفارغة بحوران شريطة قيامهم بممارسة الزراعة وإعفائهم من الخدمة العسكرية

Pederimizin vefâtında ailemiz Fransa tâbi'yyetinde olduğumuzu yedlerimizden memhûr sened i'tâsı ve merhûma muhassas olan ma'âşın ailemize ta'yîn etmesi teklîf olunmuş ise işbu teklîfden bütûn bütûn istinkâf ve tâbi'yyetlerini adem-i kabûl gösterdiğimiz cihetle Hak Te'âlâ Hazretleri ilâ âhirü'l-devrân efendimiz hazretlerinin hamd ve âfiyetle serîr-i saltanatda dâim ve mesrûr buyursun âmin. İhsanâtından kâfi'ül mikdâr ma'âş tahsîs olunmuştur. Ba'dehû Suriye'de mutavattın muhâcirinin Devlet-i Aliyye tâbi'yyetine idhâli için merhûm Hamdi Paşa kölelerinize olan emr üzerine hemen rüesâlarını cem' ve husûs-ı mezkûru kendilerine teklîf olundukda itâ'at edip ancak kur'adan istisnâ ve içlerinden iki bölük zabtiye teşkil ve erbâb-ı felâhâtî Havran Sancağı'nda Mesmiye (Mesmie) ve Şuara Karyesi'nin arâzî-i metrûkesinde felâhât ve zirâ'at etdirilmesi için kâffelerinden istid'ânâmeler temhîr ve takdîm etmeleri üzerine Merhûm Hamdi Paşa işbu istirhâmlarını kabûl ve ta'ahhüd ve bu hizmetin ikmâlinde rüesâlarına istihkâklarına göre rütbe ve nişân istihsâl edeceğini tebliğ etmişdir. Efendimiz hazretlerinin muvaffakiyetiyle Fransa'nın fevka'l-âde etdikleri teşebbüsât neticesiz kalarak muhâcirinin kâffeleri hüsn ü rızâlarıyla esâmîlerini nüfûs defterine kayd ve temhîr ve yedlerine Osmânî tezkireleri i'tâ kılınmıştır. Binâen-aleyh Merhûm Hamdi Paşa bir bölük zabtiye teşkil ve ikinci bölüğü teşkilinde vefât edip husûsât-ı merkûme hâliyle kalmıştır. O aralık muhâcirinin ilhâh etmelerinden köleleri atabe-i ulyâ'ya arz u beyânına ictisâr olunarak mu'âmelât-ı merkûmenin ikmâline irâde-i seniyye şeref-sudûr buyurulmuş ise Merhûm Nâşid Paşa iğmâz-ı ayn ederek ve eski mu'âmeleyi tebdil etdiğinden ve her nasılsa ne maksûda mebnî olduğunu bilemediğimden muhâcirlerden Davud bin Hacı Süleyman nâmıyla askere sevk ve Yemen'e irsâl olmasından muhâcirlerden bir takım cühelâ ma'lûm olan Fransa'ya tâbi' birâderim el-Haşîmi'ye ittibâ' ve ba'zı fesâdda bulunmuşlardır.

Mütâla‘a-i köleleri muhâcirînin kur‘adan müddet-i ma‘lûme istisnâ ve akdemce irâdesi sâdır olmuş olan ikinci bölük zabtiyenin teşkîl ve Mesmiye ve Şuara Karyesi’nde olan arâzî-i metrûke erbâb-ı felâhât ve zirâ‘atı iskân etmek ve rüesâ ve ulemâlarına rütbe ve nişân ihsân ve ailemize tahsîs kılınan ma‘âş ve muhâcirîne verilmekte olan ma‘âş mâh be-mâh sarf ve i‘tâsına bu hâlde Merhûm Hamdi Paşa’nın va‘di îfâ olunmuş olacağından binâen-aleyh Suriye’de bulunan kâffe-i muhacirînden yüz kişî kadar Fransa’ya ittibâ‘ etmeyeceği ve belki ittibâ‘ eden biraderlerimin isticlâbına muvaffakiyet olacağını ilme’l-yakîn bildiğimden arz ederim.

Fî 16 Zi‘l-ka‘de sene [1]305/ [25 Temmuz 1888]

Abd-i memlûkları Emir Abdülkadir-zâde
Mühür
Muhyiddin ibn-i Abdülkadir

Cezayir Yeniçerisi

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ’NİN OĞLU MEHMED PAŞA’YA NİŞAN VERİLMESİ

Suriye Vilayeti’nin talebi üzerine Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin
büyük oğlu Mehmed Paşa’nın Mecidî nişanı ile taltif edilmesi

تكریم محمد باشا الابن الأكبر لعبد القادر الجزائري بنوط المجيدي بناء على
طلب ولاية سورية

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri

Cezâyirli müteveffâ Emir Abdülkâdir’in ekber evlâdı sâ’adetli Muhammed Paşa hazretlerinin sûret-i taltîfi istid’âsma dâir Suriye Vilâyeti’nin manzûr-ı âlî buyurulan tahrîrâtı üzerine iktizâsının arzı hakkında şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhiyi mübelliğ tezkire-i husûsiye-i devletleriyle melfûfu mütâla’a-güzâr-ı senâveri olarak müşârun-ileyhin ber müceb-i iş’âr-ı vilâyet ikinci rütbeden nişân-ı zî-şân-ı mecidî ile taltîfi münâsib görünmüş olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte’allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 18 Muharrem sene [1]306 / fi 13 Eylül sene [1] 304

Sadr-ı Â‘zam
Kâmil

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l emrindir.

Fi 20 Muharrem sene[1]306 / [26 Eylül 1888]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende
Süreyya

الملك
السلطان
العثماني

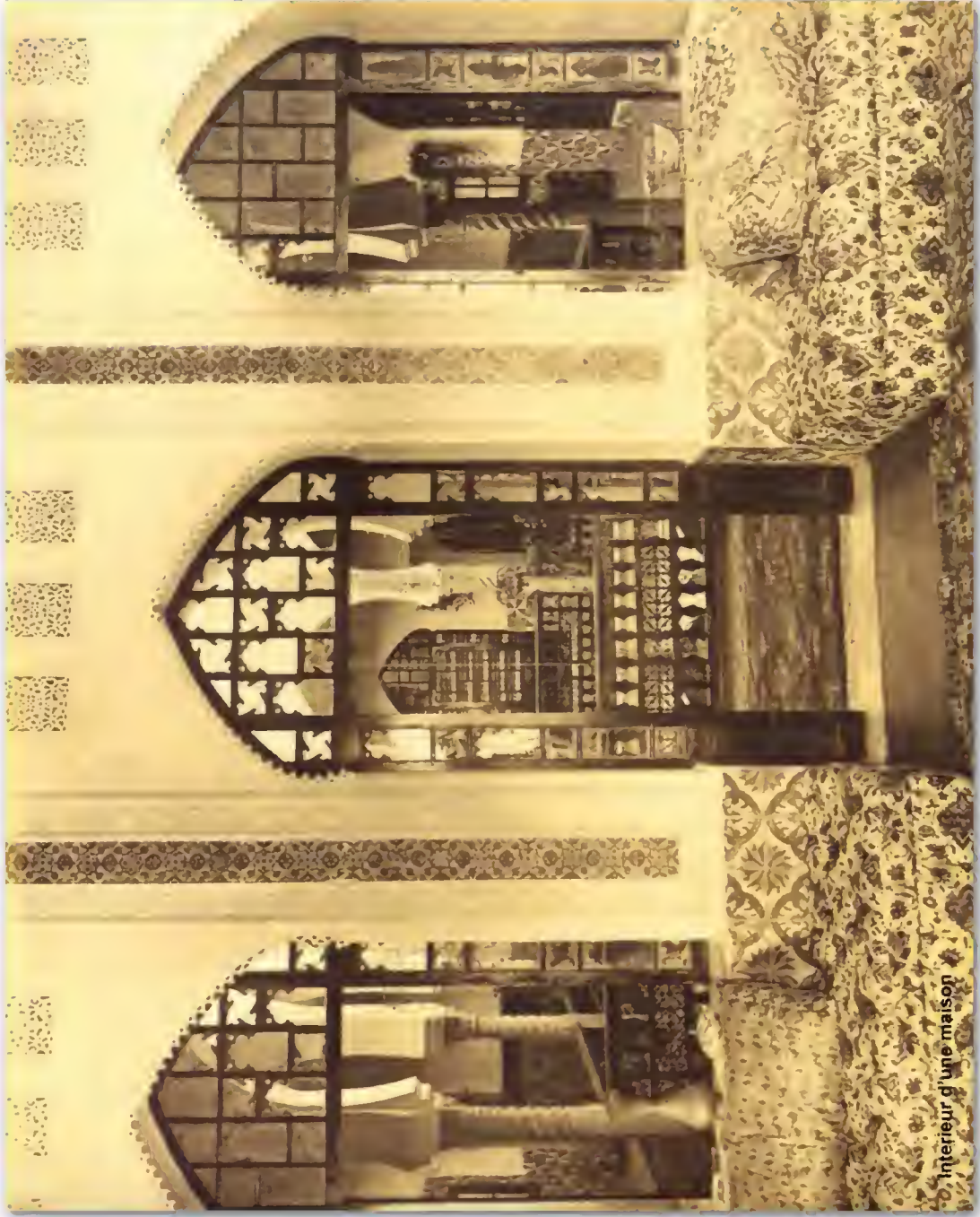
اسم

تلفیفات (لفظ)

دینو انتم عزیز
خبر بری سوزی بر عید الفارک اکبر اولادی سعادت و محبتاً عجز بیک صورتی تلفیفاتاً سعادتاً در سوریه و لوزینک مطوعاً علی جو بلو خبر بری او در ریه اقتصادین
عرضی هفتده سرفه و اولاد اراده سینه جانیان دله بی بی تنگه خصوصاً و دندجو معونی مه لک کتار تاوری اولوقه سار لهدک بر وجه سعادت
بکنی ربه و نه سانه زیناد بجه بی به تلفیفاتاً ساسب کویسه اولوقه و هجده هده و بعد اراده سینه جانیان دله معنی و سرفه و سوزی بلو زینو و سینه
انغاز ایله بی بی تنگه تاوری زینو تلفیفاتاً ساسب کویسه ایله اولوقه
عزیز
کاکس

انتم عزیز
خبر بری سوزی
بر عید الفارک
اکبر اولادی
سعادت و محبتاً
عجز بیک
صورتی
تلفیفاتاً
سعادتاً
در سوریه
و لوزینک
مطوعاً
علی جو بلو
خبر بری
او در ریه
اقتصادین
عرضی
هفتده
سرفه
و اولاد
اراده
سینه
جانیان
دله
بی بی
تنگه
خصوصاً
و دندجو
معونی
مه لک
کتار
تاوری
اولوقه
سار
لهدک
بر وجه
سعادت
بکنی
ربه
و نه
سانه
زیناد
بجه
بی به
تلفیفاتاً
ساسب
کویسه
اولوقه
و هجده
هده
و بعد
اراده
سینه
جانیان
دله
معنی
و سرفه
و سوزی
بلو
زینو
و سینه
انغاز
ایله
بی بی
تنگه
تاوری
زینو
تلفیفاتاً
ساسب
کویسه
ایله
اولوقه

i. DH, 86143

Cezayir'de bir evin iç görünümü

Interieur d'une maison

SURİYE'DE BULUNAN EMİR ABDÜLKADİR'İN EŞİNE ARAZI TAHSİSİ

Suriye'de ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin eşi Şefika Hanım'a bir miktar arazi tahsis edilmesi

تخصيص قطعة أرض زراعية لشقيقة خانم زوجة الأمير عبد القادر الجزائري
والمقيمة في سورية

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dâiresi

Ma'îşetce dūçâr-ı müzâyaka olduğundan bahsile Suriye Vilâyeti'nde Kuneytara veya Vadiü'l-acem Kazâlarının birinde on fidan mikdârı arâzinin tahsîs ve i'tâsı istid'âsını hâvî Cezayirli merhûm Emir Abdülkadir'in zevcesi Şefika Hanım tarafından takdîm kılınmasıyla manzûr-ı âlî buyurulan melfûf arîza üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâbı Pâdişâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 7 Safer sene [1]306 / [13 Ekim 1888]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Süreyya

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN TORUNLARININ DEVLET OKULLARINA KAYDEDİLMESİ

Cezayirli Emir Abdülkadir'in torunlarından Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye'de ve Abdülkadir Bey'in Mektebi Sultânî'ye ücretsiz kaydedilmesi

تسجيل حفيدي الأمير عبد القادر الجزائري محمد سعيد بك في المدرسة الملكية
وعبد القادر بك في المدرسة السلطانية بدون أجر

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dâiresi
5120

Cezayirli Emir Abdülkadir hafidleri Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne'ye ve Abdülkadir Bey'in Mekteb-i Sultânî'ye leylî olarak meccânen kayd ve kabulleri şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mantûk-ı âlisinden olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men-lehü'l emrindir.

Fî 19 Rebî'ü'l-âhir sene [1]316 / 6 Eylül 1898

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende
Tahsîn

*

Ma'ârif-i Umûmiye Nezâreti
Mektûbî Kalemi

Târih : 27 Ağustos sene [1]314

Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne ve Mekteb-i Sultânî Müdüriyet-i Aliyyelerine

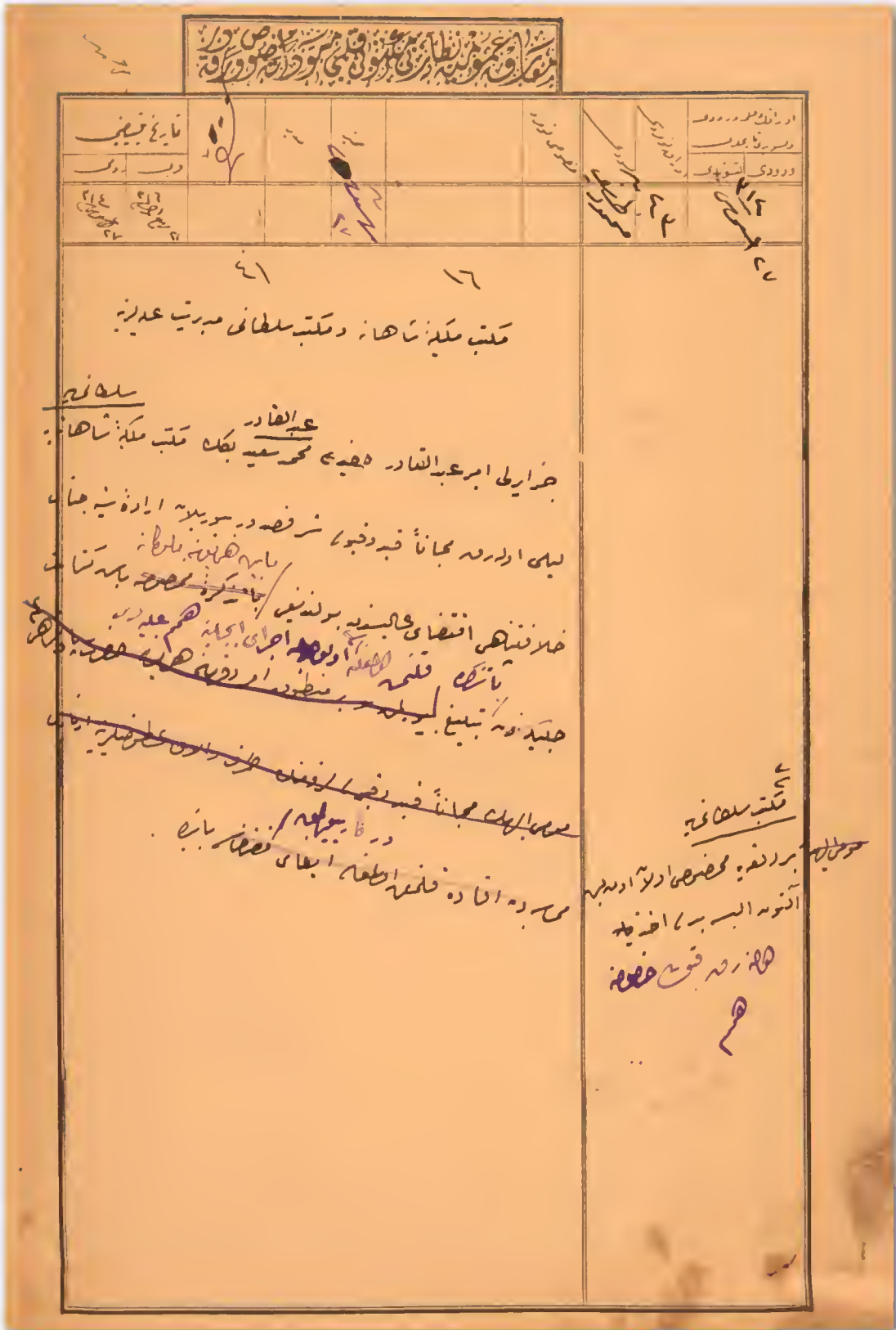
Cezayirli Emir Abdülkadir hafidi Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'ye Abdülkadir Bey'in Mekteb-i Sultânî'ye leylî olarak meccânen kayd ve kabûlü şeref-sudûr buyurulan irâe-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulundu-

ğü Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire tebliğ kılınmış olmağla* ol vechile icrâ-yı îcâbına himem-i aliyeleri der-kâr buyurulmak bâbında.

[27 Ağustos sene [1]314] / [8 Eylül 1898]

* Mekteb-i Sultanî'ye bir def'aya mahsûs olan on beş altın elbise bedeli ahzolanarak kabûlü husûsuna himem

Cezayir Genel Görünüm

REFERANSLAR

Sadaret Divan Kalemi Evrakı

A.DVN, 10/31

A.DVN, 809

Sadaret Divan Düvel-i Ecnebiye Evrakı

A.DVN.DVE (0-8), 197/5

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Düvel-i Ecnebiye Kalemi Defterleri

A.DVN.DVE.d, 901

A.DVN.DVE.d, 910

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi Defterleri

A.DVNS.MHM.d 3, hk: 1268

A.DVNS.MHM.d 6, hk: 971

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 1436

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 51

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 67

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 2456

Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı

A.MKT.MHM, 416/3

Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vala Evrakı

A.MKT.MVL, 8/47

Babiali Evrak Odası Evrakı

BEO, 26103

Cevdet Askeriye

C.AS, 11607

C.AS, 27356

Cevdet Bahriye

C.BH, 1565

Cevdet Dahiliye

C.DH, 6841

C.DH, 15253

Cevdet Evkaf

C.EV, 1354

Cevdet Hariciye

C.HR, 748

C.HR, 1043

C.HR, 3051

C.HR, 3097

C.HR, 4371

Cevdet Maarif

C.MF, 5928

Cevdet Eyalet-i Mümtaze

C.MTZ, 573

C.MTZ, 678

Cevdet Saray

C.SM, 6712

Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Dördüncü Şube

DH.EUM.4.Şb, 1/9

Dahiliye Nezareti Hukuk Müşavirliği Evrakı

DH.HMŞ, 27/16

Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti

Müteferrik Evrakı

DH.MB.HPS.M, 37/58

Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemî

DH.MKT, 1963/1

DH.MKT, 1862/88

Hatt-ı Hümayun

HAT, 29

HAT, 729

HAT, 18445

HAT, 22454

HAT, 22481
HAT, 22486-F
HAT, 22537-A
HAT, 22547-B
HAT, 22554-B
HAT, 22556-A
HAT, 26157
HAT, 32910
HAT, 32928
HAT, 46427-C
HAT, 46892
HAT, 47261-D
HAT, 47965-B
HAT, 47971-D
HAT, 47971-G

Hariciye Nezareti Hukuk Müşavirliği İstişare Odası Evrakı

HR.HMŞ.İŞO, 202/54
HR.HMŞ.İŞO, 202/56

Hariciye Nezareti Mektubi Kalemî Evrakı

HR.MKT, 39/91

Hariciye Nezareti Siyasi

HR.SYS, 2392/5

Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı

HR.TO, 403/38

İrade Dahiliye

İ.DH, 72289
İ.DH, 86143
İ.DH, 86399
İ.DH, 1311 M/47

İrade Dosya Usulü

İ.DUİT, 139/7
İ.DUİT, 139/24
İ.DUİT, 139/25

İ.DUİT, 140/1

İ.DUİT, 140/26

İrade Hariciye

İ.HR, 386

İ.HR, 821

İ.HR, 4556

İ.HR, 4620

İ.HR, 4749

İ.HR, 5915

İ.HR, 12335

İrade Meclis-i Mahsus

İ.MMS, 864-1

Maliyeden Müdevver Defterleri

MAD.d, 17928

Maarif Nezareti Mektubi Kalemî

MF.MKT, 44/124

MF.MKT, 414/30

Müzehheb Fermanlar

MFB, 6/1

Meclis-i Vükela Mazbataları

MV, 5/82

MV, 46/39

MV, 64/56

MV, 105/88

MV, 119/3

MV, 145/21

MV, 156/48

MV, 196/86

MV, 200/102

Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı

Y.A.HUS, 365/29

Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı

Y.A.RES, 49/39

Yıldız Esas Defterler

Y.EE, 11/23

Y.EE, 42/150

Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal

Y.PRK.AZJ, 19/47

Y.PRK.AZJ, 19/104

**Yıldız Perakende Evrakı Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı
Harbiye Dairesi**

Y.PRK.MYD, 16/79

İNDEKS

<https://alboran.blogspot.com>

A

Abdullah (Fas hakimi) 6
 Abdülkadir (Emir, Cezayirli) 224, 240, 241, 328,
 329, 365, 366, 370, 372, 373, 376, 380,
 384, 386, 388, 390, 391, 394, 398, 400
 Abdülmelik (Fas hakiminin kardeşi) 6
 Abdülmümin (Fas hakiminin kardeşi) 6
 Abeşa (Abeche, Vaday Krallığının mer-kezi)
 272, 273
 Aclun Sancağı 288
 Adana 352, 358
 Afganlılar 359
 Afrika 172, 181, 182, 183, 184, 185, 224, 234,
 271, 278, 356
 Afrika Muhâcirleri Cemiyeti 356
 Ahmed Bay (Constantine Beyi) 164, 202, 241
 Ahmed bin Salim (Şeyh, Cezayirli) 288
 Akdeniz 76, 96, 100, 110, 172
 Akka (Beyrut'ta) 290, 310, 312, 314, 315
 Ali (Cezayir Beylerbeyi ve Dayısı) 10, 20, 34,
 70
 Ali Efendi (Topçu yüzbaşı, Cezayirli Hamdan
 Efendi'nin oğlu) 210
 Aligorna[Ligurna] (İtalya) 36, 66
 Ali Hoca (Cezayir-i Garp vekili) 66, 67
 Ali (Donanma Kaptanı) 131, 136
 Ali Rıza Efendi (Hassa mimarbaşısı) 120
 Anabe (Annaba) 202, 203, 204, 205, 206, 220
 Anadolu ve Rumeli sahilleri 100
 Anjelo (Mühendis) 271
 Arab 180, 181, 182, 183, 184, 187, 206, 225,
 229, 294, 295
 Arabî 210, 234
 Arabistan 166, 215
 Arzev (Arzew, Oran'da) 224
 Âsitâne-i Sa'âdet 76, 131
 Asker-i İslâm 2, 3
 Atmeydanı (Sultanahmet) 116, 119, 120
 Avd Hadra (Cezayir'de) 224
 Avd Melce (Cezayir'de) 224
 Avlem (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315
 Avrupa 110, 111, 124, 164, 173, 181, 184, 185,
 187, 270, 271, 272, 359, 376
 Avusturya 66, 110, 111, 112, 124, 185, 262, 263
 Aydın Sancağı 72

B

Bağdad 315
 Bahr-i Ahmer (Kızıldeniz) 272
 Bahr-i Sefîd 76, 97, 101, 111, 112
 Beç Mükâlemesi (Viyana Kongresi) 111

Bektaş (Cezayir-i Garb Ocağı Dayısı) 30
 Berberiyye 176, 177
 Beriyyetü'ş-Şam 199
 Berlin 278
 Betres (Fransız) 198
 Beyrut 301, 310, 314, 315, 317, 324, 328, 356
 Bicye (Bugia, Cezayir'de) 234
 Biga Sancağı 126, 127
 Bilâdü'l-Berber 234
 Bilida (Cezayir'de) 224
 Birinci Sultânî Mektebi (Beyrut'ta) 356
 Boğdan voyvodası 124
 Bojo (Bugeud, Fransız general) 224
 Bonaparte (Napoleon) 100, 165, 373
 Bone (Annaba, Cezayir'de) 110, 111, 165
 Bortukal (Portekiz) 166
 Brandel (İsveç'in Cezayir Konsolosu) 96
 Bucaroni (Bugaroni Burnu) 172
 Bursa 127, 366, 370, 372, 373, 380

C

Cebel-i Atlas 234
 Cerbe (Tunus) 2
 Cercere (Cherichera, Cezayir'in Tunus hu-
 dudunda) 252
 Cevad Paşa (Sadrazam) 314, 316
 Cezayir 6, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 25,
 26, 30, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42,
 66, 67, 70, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 82, 83,
 84, 85, 88, 90, 96, 97, 100, 101, 103, 106,
 107, 109, 110, 112, 113, 116, 119, 120,
 124, 126, 127, 130, 131, 134, 136, 137,
 139, 140, 143, 144, 145, 148, 149, 154,
 155, 158, 159, 160, 164, 165, 166, 167,
 171, 172, 173, 176, 177, 180, 181, 183,
 184, 185, 186, 187, 192, 194, 195, 198,
 199, 202, 203, 204, 205, 206, 210, 214,
 215, 216, 217, 220, 223, 224, 225, 232,
 234, 235, 240, 241, 246, 345, 248, 252,
 254, 258, 262, 263, 268, 270, 271, 272,
 278, 280, 284, 285, 287, 288, 290, 293,
 294, 295, 298, 300, 301, 302, 303, 308,
 310, 312, 314, 315, 316, 317, 324, 328,
 329, 333, 334, 336, 337, 340, 344, 345,
 350, 352, 355, 356, 358, 361, 362, 366,
 370, 372, 376, 380, 384, 386, 388, 390,
 393, 394, 397, 398, 400, 404
 Cezayir-i Garb 6, 10, 12, 18, 20, 25, 30, 34, 36,
 37, 66, 67, 70, 72, 73, 76, 78, 88, 90, 100,
 101, 106, 107, 124, 126, 127, 131, 134,
 137, 144, 145, 149, 154, 155, 158, 159,

180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 310
Cezzar el-Hac Ahmed Paşa (Sayda Valisi) 100
Cibâl-i Berberiyye 177
Cidde 270, 271
Çad 272, 273
Çingene İskelesi 116

D

Dacober (Fransız milletvekili) 180
Dağıstan 252
Darbhâne-i Âmire 210
Debah (Dabats, Fransız gazetesi) 294
Der-aliyye 149, 173, 205
Derini (Fransız Kont, Amiral) 198
Dersaâdet 110, 203, 206, 207, 232, 270, 284,
366, 380
Desniya (Dalmaçya Adalarında) 186
Devlet-i Aliyye 34, 70, 76, 111, 112, 124, 130,
160, 164, 165, 166, 167, 172, 173, 176,
177, 180, 184, 185, 186, 187, 199, 202,
203, 204, 206, 214, 215, 216, 228, 229,
240, 248, 268, 271, 273, 300, 301, 302,
303, 315, 317, 324, 340, 341, 358, 359,
376, 390
Devlet-i Arabiyye 183
Devlet-i Osmaniye 345
Dîvân-ı Hümâyûn 107, 263, 314, 394, 406
Donanma-yı Hümâyûn 2, 3, 10, 26, 145
Dossor (Fransalı banker) 273
Betrevis (Fransız Mareşal) 198
Wellington (Fransız dük) 199

E

Enver Paşa (Harbiye Nazırı) 278
Eskişehir 126, 127
Esperimento (Rus gemisi) 76

F

Fas 6, 82, 83, 177, 234, 247, 268, 271, 272, 358,
359
Fazlı Paşa (Atmeydanı'nda) 116, 119, 120
Fazlı Paşa Sarayı (Sultanahmet) 116
Fesü'l-Kasi hâkimi 204
Fiyume (İtalya) 36
Flemenk 37, 96
Frânceski (Gazeteci) 180
Fransa 22, 111, 158, 159, 160, 164, 172, 173,
176, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187,
192, 198, 199, 202, 204, 205, 206, 214,
215, 220, 224, 225, 226, 235, 240, 241,
246, 252, 258, 259, 262, 263, 270, 271,

272, 273, 284, 294, 295, 300, 301, 302,
303, 308, 315, 325, 328, 329, 336, 337,
341, 344, 345, 350, 352, 358, 366, 372,
373, 376, 381, 390, 391
Fransız 27, 100, 164, 165, 166, 167, 176, 180,
192, 194, 198, 214, 215, 216, 220, 228,
234, 246, 252, 258, 294, 295, 308, 329,
334, 352

Frenk 164, 166, 177, 214, 234
Frenkistan 176
Fuad Paşa 376
Füru (Frew, seyyah) 270

G

Galata 20
Garb Ocakları 101, 107, 110, 111, 112, 124,
127, 149, 154, 185, 186
Gemlik (Bursa) 91
General Kambon (Cambon, Fransa'nın Cezayir
Valisi) 308
Gerdos (Gediz) 116

H

Habib Efendi (Şam Fransa Konsolosluğu
Tercümanı) 328
Hâc Ahmed Bey (Kostantanalı) 100, 164, 165,
194, 214, 215, 216, 228, 229
Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn 107
Hacı Abdurrahman (Cezayirli muhacir) 312
Hacı Ahmed Paşa (Kostantanalı) 177
Hacı Halil Efendi (Cezayir Müftüsü) 144, 159
Hacı Muhammed 259
Hac Muhammed (Mansur oğlu, Tilimsan
halkından) 72, 258
Haleb 315, 358
Halid Bey (Cezayirli) 356
Halil Ganim (Debats Gazetesi muharrirle-
rinden) 294
Halil Halid (Beyrut Valisi) 317
Hamdan Efendi (Cezayir ulemasından) 210, 232
Hamdi Paşa 390, 391
Hamdullah Efendi (Paris'te sakin) 205
Hamid Sancak 126, 127
Hamza bin Abdullâh (Cezayir yaya-başlılarından)
16
Hamza Ovası (Constantine hududunda) 205
Harat suyu (Constantine hududunda) 205
Harbiye Nezâreti 198, 280
Hâriciye Nezâreti 263, 268, 271, 273, 278, 302,
308, 334, 341, 350, 358
Hasan (Cezayir Dayısı Bektaş'ın damadı) 30

- Hasan Paşa (Cezayir-i Garb Beylerbeyi) 6,
 Hasan Paşa (Vezir, Cezayir Valisi) 100
 Havran Sancağı 390
 Hazîne-i Âmire 232
 Hicaz 204, 312
 Hind İngilizi 272
 Hindistan 262, 263
 Horasanlı 117
 Hudûd-ı Osmaniyye 186
 Human (Fransız) 198
 Humbarahâne-i Âmire 149, 202
 Hüdavendigâr 126, 127, 370, 372
 Hükûmet-i Arabiyye 181, 183, 184, 185
 Hükûmet-i Osmaniyye 184, 187, 341
 Hüseyin (Cezayir Dayısı) 130, 131, 134, 144,
 145, 148, 149
 Hüseyin (el-Hac, Cezayir Beylerbeyi ve Do-
 nanma Kaptanı) 24
 Hüseyin Paşa (Kapudan-ı Derya) 107
 Hüseyin Paşa (Mahmut Paşazade, Tunus beyler-
 beyi) 154
 Hüsvrev Mehmed Paşa (Vezir, Kaptan-ı Derya)
 127
- I**
- İbrahim (Cezayir Dayısı) 126, 127
 İbrahim (el-hac, Cezayir valisi merhum Hüseyin
 Paşa'nın damadı) 285
 İngiliz 37, 140, 166, 272
 İngiltere 110, 111, 124, 185, 198, 199, 235, 270,
 376
 İskenderiye 76, 100, 101
 İsmail (Cezayir Dayısı) 126, 127
 İsmail (Kaptan) 136
 İsmit [Smith] (İngiliz amirali) 111
 İspanya 12, 22, 30, 78, 111, 166, 234, 235
 İstanbul 22, 76, 232, 284, 380
 İsveç 96, 97
 İtalya 254, 270
 İzmir 70, 72, 73, 106, 107, 126, 127, 140, 148,
 150, 159, 177
- K**
- Kâmil Bey 202, 203, 204, 206, 207
 Kantara Kapısı (Cezayir'de) 220
 Karadeniz 76
 Karesi 126, 127
 Karlo İpoliti (Toskana imparatoru tarafın-dan
 gönderilen) 36
 Karvaçya (Croatia, Bosna hattında) 186
 Kasantine (Constantine) 214, 215
 Kasım (kaptan) 18, 136, 195, 252, 300, 301,
 302, 316, 318, 386
 Kasmatine (Constantine) 248
 Kasriye (Akka'da) 290
 Kastelrag (Lord, İngiltere başvekili) 111
 Kazak tâifesi 186
 Kef (kasaba, Tunus'da) 203
 Kefr-i Sit (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315
 Kelma (Guelma, Constantine yakınlarında) 220
 Keşfü'l Esrârü'l Mahfiyye fi'z Zannü'l Ebyâtü'r
 Remziyye (Muhammed Nureddin el-
 Hüseyini tarafından yazılan mantık kitabı)
 386
 Kizo (Guizot, Fransız) 198
 Klepte (Klepht, Yunan hududunda) 186
 Klozel (Clausel, Fransız Mareşal) 214, 220
 Kocaeli 126, 127
 Kodur (kaptan) 136
 Kolah (Cezayir'de) 224
 Kondiyata (Constantine'de) 221
 Kongo 272
 Konstantine (Constantine, Cezayir'de) 164, 165,
 167, 172, 173, 177, 194, 202, 203, 204,
 205, 206, 220, 241, 336
 Kudüs Sancağı 301
 Kufra Vahası (Al-Kufrah, Libya) 272
 Kuloğluyan 182
 Kuneytara (Kaza, Suriye'de) 398
- L**
- Leh 166
 Londra 110, 111, 112, 137
 Lui Napolyon [Louis Napoléon Bonaparte]
 (Fransa imparatoru) 373
- M**
- Mağrib 10
 Mağribî muhâcirleri (Akka'da) 314, 356
 Mağribiyân 182
 Mahmud (es-Seyid, Cezayirli) 285
 Makta Nehri (Macta, Oran'da) 224
 Malta 2, 185, 268
 Mansûre (Constantine'de) 220, 221
 Marçilya (Marsilya, Fransa) 22, 254
 Mazakran (Mazagran, Oran'da) 224
 Mecazilbabe (Mecedu'l-bab, Tunus'da) 203
 Medine-i Münevvere 271, 280
 Medine ve Mekke 271
 Medye (Medea, Cezayir'de) 204, 206, 248
 Mehas Merakas (Toskana İmparatoru ta-rafından
 gönderilen) 36

Mehmed Ali Paşa 137
 Mehmed bin Salim (Cezayirli muhacir) 316, 317
 Mehmed (Cezayir dayısı) 34, 126
 Mehmed (el-Hac, Cezayir-i Garb Ocağı vekili)
 73
 Mehmed Kâmil Bey (Humbarahane-i Amire
 miralayı, Tunus'a gönderi-len) 202
 Mehmed Said (Serasker) 211
 Mekke-i Mükerreme 262, 263, 270, 271, 280
 Memâlik-i Devlet-i Aliyye 317, 359
 Memâlik-i Fas 234
 Memâlik-i Mahrûsa 82, 149, 254
 Memâlik-i Osmaniyye 185, 317, 340, 341, 344,
 345, 358
 Memâlik-i Şâhâne 302, 303, 315, 324
 Menteşe 70, 72, 73, 107
 Mesmiye (Mesmie, Havran'da) 390
 Mısır 6, 100, 101, 165, 166, 199, 270
 Mısır İskenderiyesi 101
 Mısır-ı Kahire 101
 Millet-i Osmaniyye 185
 Milliyet-i Arabiyye 181, 182, 183, 187
 Milliyet-i Yunaniyye 183
 Minorca Cezîresi (Menorca, İspanya'ya ait) 234
 Mitice Sahrası (Mitica, Cezayir'de) 224
 Monitör (Moniteur, Fransız resmi gazetesi) 224
 Mostaganem 224, 249
 Moton (Akdeniz'de ada) 2
 Mösyö Dilkas 271
 Mösyö Hanotu (Hanotaux, Fransa Hariciye
 Nazırı) 270
 Mösyö Konstansi (Jean Antoine Constans,
 Fransa Dersaadet Sefiri) 270
 Muakarar (Cezayir'de) 224
 Muhammed (el-Hac, Cezayir vekili) 72
 Muhammed (Emir Abdülkadir'in oğlu) 329
 Muhammed (Fas hakimi) 83
 Muhammed Nureddin el-Hüseyni Efendi
 (Cezayirli Abdülkadir Efendi'nin birader-
 zadesi) 386
 Muhammed Paşa
 Muhammed Paşa (Cezayir hakimi) 36, 37
 Muhammed Paşa (Emir Abdülkadir'in oğlu) 394
 Muhammed Said Bey (Emir Abdülkadir'in oğlu)
 400
 Muhiddin Paşa (yaveran-ı hazret-i şehri-yariden,
 Emir Abdülkadir'in oğlu) 328, 329, 390
 Musa Efendi (Cezayir muhacirlerinden) 284
 Musevîler 303, 308
 Mustafa (Cezayirli) 285
 Mustafa (kaptan) 136
 Mustafa Paşa (Tunus Beylerbeyi) 203

Mühendishâne-i Hümayûn 149
 Mühndishâne-i Berriyeye 205
 Müşvar Kal'ası (Cezayir'de) 225

N

Namık Paşa 198, 199
 Navarin Muhârebesi 187
 Nemse Devleti 166
 Nikola Çenasfonik (Rusyalı, kaptan) 76
 Novye Vremya (Noveye Vremya, Rus Ga-
 zetesini) 308
 Nurullah Paşa (Vezir) 127

O

Oran (Cezayir'de) 30, 224
 Osman Hocaşâde Hamdan (Cezayir defterdarı)
 176
 Osmanlı 10, 22, 24, 27, 36, 76, 96, 100, 110,
 124, 144, 164, 172, 180, 186, 187, 192,
 194, 202, 214, 228, 240, 246, 254, 268,
 270, 271, 273, 300, 314, 324, 328, 334,
 336, 340, 341, 344, 345, 350, 358, 376,
 384, 388, 390
 Ömer (Kapıcıbaşı ve Menteşe Sancağı Müt-
 esellimi) 107
 Ömer Paşa 130, 131

P

Panislamizm 270
 Paris 111, 167, 198, 205, 210, 232, 262, 263,
 308
 Paşakapısı (İstanbul'da) 130
 Pavlo (Rusya imparatoru) 112
 Petersburg Sefâreti 308
 Petresof Hatman (Rus maslahatgüzarı) 76
 Pikler (Baron, Roma imparatoru elçisi) 67
 Piyale Paşa (kaptan) 2
 Porta Ferrara (İtalya) 36, 66, 67
 Preson (Fransız elçi) 198
 Princ Meternik (Prinz Metternich, Avusturya-
 başvekili) 110
 Prusya 198

R

Raşgun (Cezayir'de) 225
 Rauf Paşa (Şam Valisi) 328
 Re'sü'l-Akabe (Constantine yakınlarında) 220,
 221
 Roma imparatoriçesi 66
 Roma imparatoru 66, 67

Roşatel (Fransız) 198
Ruhüddin Efendi (Tercüman) 198
Rumeli 100, 117
Rusya 76, 111, 112, 124, 166, 185, 187, 198, 270

S

Safed (Taberiya yakınlarında) 317, 328
Sahara Ovası (Cezayir'de) 205
Sahil (Sahel, Cezayir'de) 224
Salih Huveylidâ (Cezayirli) 270
Saltanat-ı Osmaniyye 186
Saruhan 70, 72, 73, 106, 107
Satif Kazası (Setif, Constantine'de) 336
Selim Sabit Efendi (Cezayir Müftüsünün Kapı kethüdası) 107, 140
Senegal 262, 263
Seydi İbrahim (Cezayir-i Garb Tersanesi Vekilharcı) 137
Sir Nei (İngiliz Amiral) 110
Stormer (Dersaadet Avusturya Ortaelçisi) 110
Sudan 111
Suğla 70, 72, 73, 106, 107
Sultân Nizâmeddin Efendi 202
Sultân Şerif Abdurrahman (Fas padişahı) 247
Suriye 290, 291, 298, 300, 301, 302, 315, 350, 388, 390, 391, 394, 398
Süleyman (Kaptan-ı Derya) 34, 136
Sünûsîler 272
Şam 154, 165, 199, 288, 290, 301, 328, 329, 336, 376, 388
Şark 271
Şebka (Sebkha, Cezayir'de) 224
Şefika Hanım (Emir Abdülkadir'in karısı) 398
Şerif Abdülkadir (Şerif Muhyiddin'in oğlu) 195, 246, 247, 252, 317, 376
Şeyh Sünûsî (Libya'da tarikat şeyhi) 272, 273
Şuara (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315, 390, 391

T

Taberiya (kaza, Akka'da) 314, 315
tâbi'iyet-i Osmaniyye 314, 315, 316, 324, 340, 344, 358
Tafna (Cezayir'de) 226
Tahir (Cezayir'e gönderilen) 159
Tahir Paşa (Cezayir'e gönderilen) 158, 215
Teke 126, 127
Tenes (Cezayir'de) 234
Tevfik (Hariciye Nazırı) 263
Tilimsan (Tlemcen, Cezayir'de) 164, 225, 259

Tiriyeste 66, 67
Tiriyeste (İtalya'da) 66, 67
Titeri (Cezayir'de) 224
Tolon Tersanesi (Toulon, İtalya'da) 101
Tomel (Constantine'de nehir) 220
Tophâne-i Amire 88, 91
Toşkana (Toskana, İtalya'da) 36, 37
Trablus 24, 26, 31, 39, 149, 165, 176, 177, 202, 203, 216, 284
Trablusgarb 102
Tunus 24, 26, 30, 31, 39, 76, 101, 102, 149, 154, 165, 172, 176, 177, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 234, 247, 252, 254, 262, 263, 268, 271, 272, 278, 280, 284, 294, 295, 334, 336, 350, 358, 362
Tunuslular 148, 358
Tunus ve Trablusgarb Ocakları 76, 154
Turgud Paşa (Donanma Kaptanı) 2

U

Ümmü'l-Asâkir 247

V

Vaday (Vaday Krallığı, Libya) 271, 272, 273
Vadiü'l-acem, (kaza Suriye'de) 398
Vahran (Oran, Cezayir'de) 30, 79, 247
Varhan, (Oran, Cezayirde) 79, 204, 238
Venedik 262, 263
Viyana 278
V. Karolos (Carlos, Alman İmparatoru) 235

Y

Yemen 390
Yozkok, (Dalmaçya'da) 186
Yunan 183, 186, 187
Yusuf, Cezayir vekilharcı 107
Yuvan Van Derbare, Flemenk gemi kap-tanı 96

Z

Zavava Dağı (Zauvava, Cezayir'in Tunus hududunda) 252
Ziştovi Mu'âhedesi 112